

מערכות

ירחון המגזן וא"ש - הצבא העברי

ס"ט

תמוז תשי"א
יולי 1951

המחיר 250 פרוטה

בגליון זה

הקליע המונקה

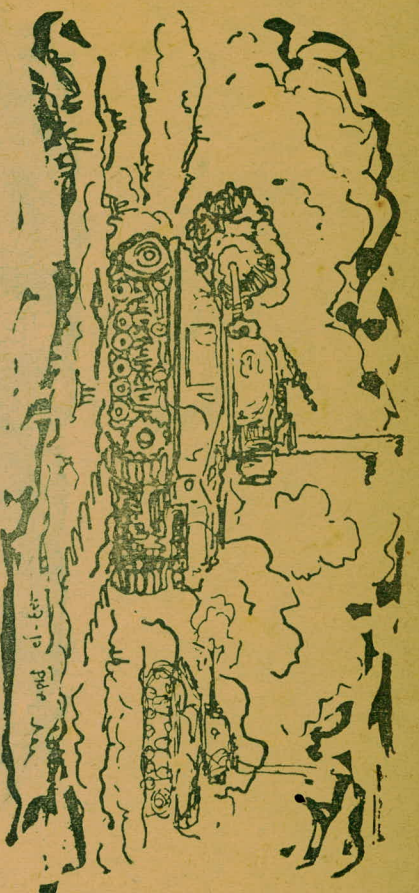
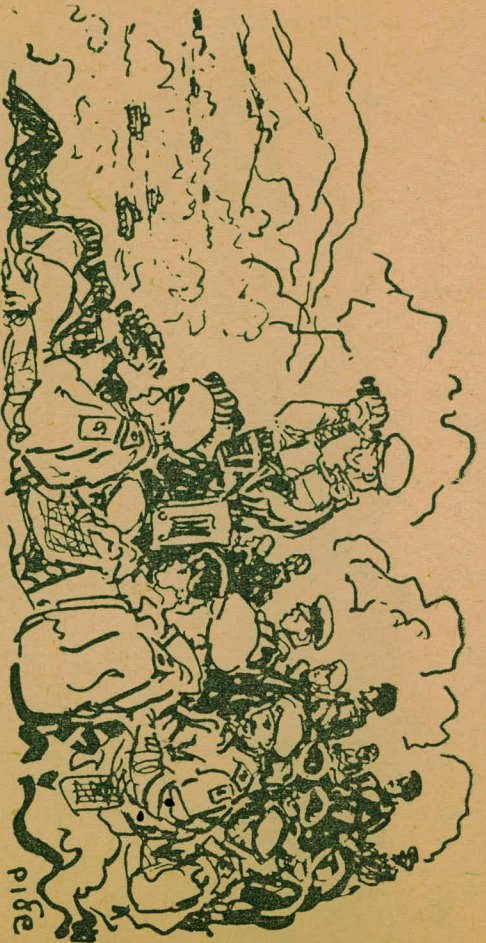
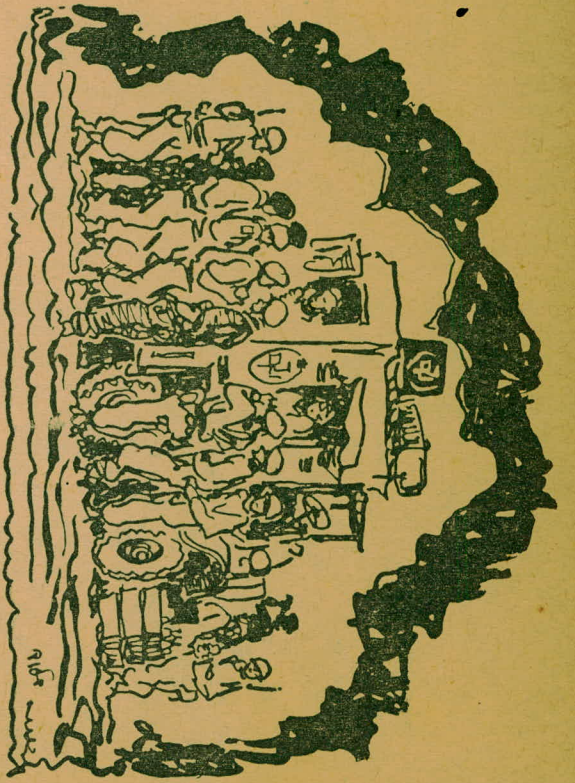
תוכן הענינים

7	במערבה : מפקד - מורה - חבר
8	ממורשת ההגנה העברית
9	תכנון ארגונו של צבא קצינים צעירים
14	הקצין הצעיר וערכו העולה
18	הערות המתרגם
19	מכתב לפנן מתחיל
23	מדברי מפקדים
24	חידושי דרכים במלחמה
27	הקליע המונחה
39	מכתבים מקמיום
	דרכים הפתוחות בפני האויב / רובה הצי אבטומטי -
44	מול רננה השירות / טכניקה של שאילת-שאלות
47	"בעיות-קמנות" בשדה-המשמעת
	אורח-האימון האמריקאי מול הבריטי
	קריאה - וליקה
49	נשק הולך ונשק בא - ועקרונות המלחמה לעולם עומדים
54	במות מערכות
	בעיות-מילואים / אימון-טירונים / טיפול אישי בגייסות / ג' ציונים
	ל.ארגון כוחות-קרקע לקרב / תחרויות קליעה תשי"א / אלוט -
	חי"ר / טיפוסים-מטוסים / מונחי-צי
65	כנס הגדוד השלישי של החי"ל
69	בראיון
70	בין מפקד-צבא - לקובעי המדיניות
	אווירית-מלחמה ובעיותיה
71	סיוע-אווירי מהזרק / השימוש הצבאי בהליקופטר
77	מטוסי-קרב ליליים חדשים / אוירונים למחר
	ביום ובציום
78	"ציי המלחמה של העולם"
81	הצבת תותח קל על אניות
82	רשימות קצרות
	עתודות / בי"ס של חי"ר / דיביזיות-קלות / איתור כליון / אגריה
85	"פרטית" של הצבא / הכשרת קריאה לקצינים
	בעיות-הצבאית
	יחידות-מחץ מיוחדות ? / "סקטיקה בוקאית" / הסוואה והטעיה /
	רגלים - ושריון / עמדת-תצפית טובה.
91	בעולם החמוש
	היל-האוויר הסוביטי / בחיל-האוויר של איטליה / כלי-הנשק של הרגלי
	האמריקאי
95	פרקי המזרח-התיכון
	חיל-המגן הסודני / הפלח המצרי

רשמו תמרון

לולטא, טושיל

רשמי תמרון

הפגיש

בראשית היתה... הפגישה. ה"אחלה" לחיצת-היד והטפחה על הכתף. המשפחה — שפרודותיה עוסקות בזה וזה — חורה ונפגשת זו המשפחה אשר בניה נחמסלו והיו לחשיבה אתה כבורדמים, ב ש ד ה - ת ק ר ב.

לפני שנחמם היה פלוני האחראי על התמיכה הארטיילית לפלמוני, מסקד הרגלים. האחר היה מסקד יחידת-שריון ומשנתו קצין הנדסת-שדה: — מאז נפגשו בקורסיים, בחימורונים קודמים, בפגישות-סגול למיניהן. ומאחר שחברותם לא נקעה על סדן של מועדונים וליו שולחנות-לבולים — חימת זו פגישת רעים לבבית, נוגעת-ללב, ללא העמדת-פנים ויצעוץ-נימוסין.

מעל-לכל חוכה פעם נוספת: מפסקי צה"ל — משפחת ר'עים היא משפחה שנחמבשה ונחמשהלה בשדות-הקרב.

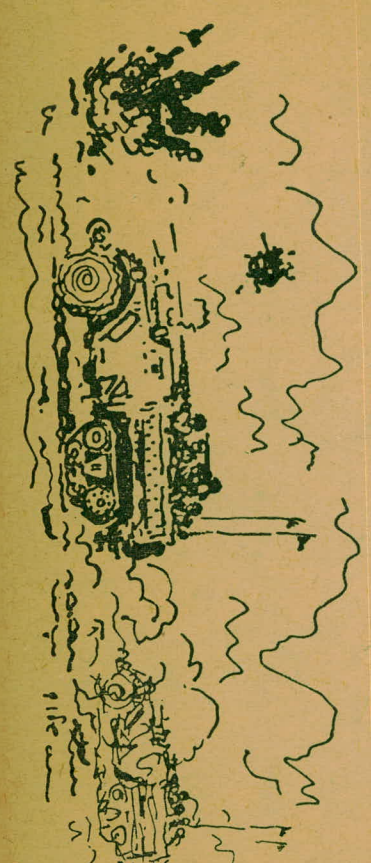
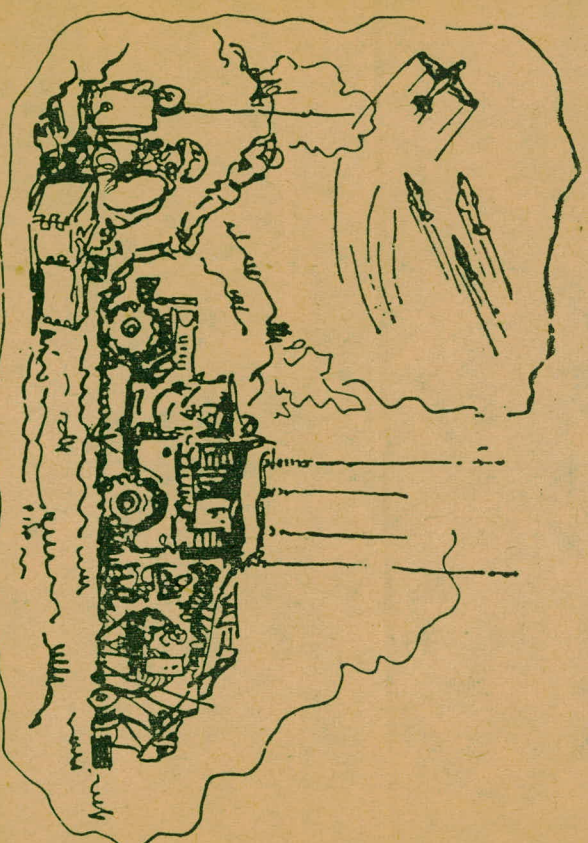
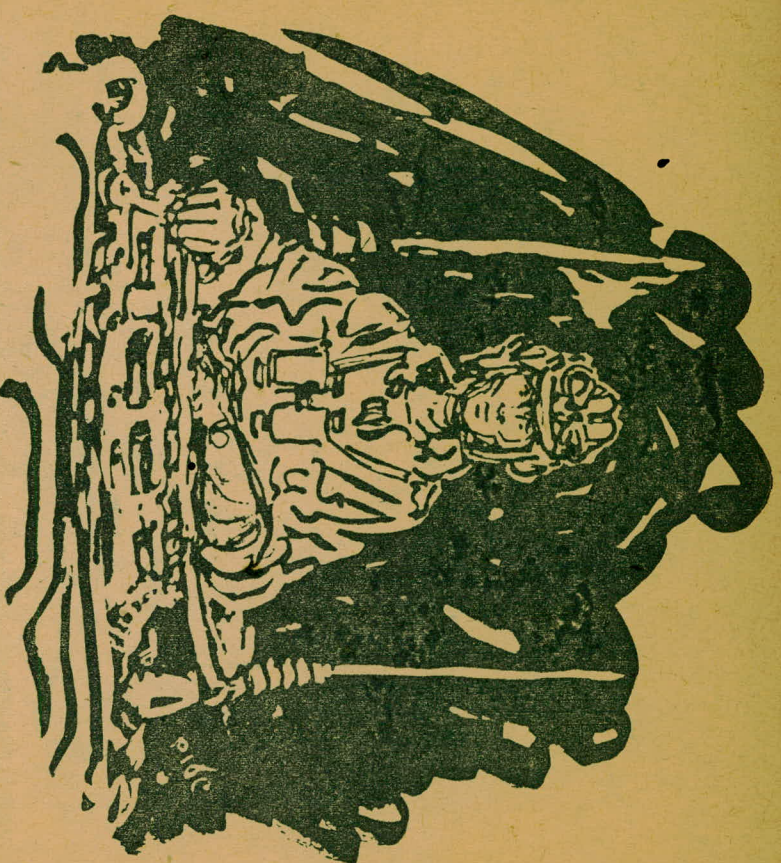
עם ערוב היום

צאז וחפשו: — הלאיחם מימיכם עדת קולונלים, מורורים, קפיטנים וכיו"ב רבוצצ סביב מדורות-עציים, בשדה-הפתחת ופוצחת רינת? והם ישבו כאן, חורו וחורו בזה אחר זה את מחרות השירים מגי"אז, מלפני היות צה"ל. כשעוד היו מ. פ. ומג"ז — ו"סדן" ו"רבסדן" טרם נודעו, הם צללו בניכפי העבר, — שממנו שאבו תעצומות-עוז; חורו ונחייחוד עם מקורות כוחם, עוזם. הם היו כאן. בריח כחמ לבסחור-עמם — לא שעו ללעג, לא שעו ללחש-רפאים-רע — הם היו כאן.

פריירימנקה

והיחידה המארתת הפגינה את ההתפתחות שהלה בצה"ל — לא רק מבחינה טקטית, אלא גם מבחינה מבולגית. חייכם, הכל דפק כהלכתו, חלינה בישוב הנידח, האוכל, השקים שהשכיל לחגבר על שיבושי-הדרך, לוחדהמנים, ועל הכל: השקט, הבטחון — שבהם נעשו מדברים, תחושת הסדר-הטוב רחשה באויר ופיוחה ברמ"ח וש"ח שלך.

לא כאן המקום לעמוד על פרטיו של הלחץ הטקטי, צנורות אחרים שקודים על העברתו. אר: מתמרון לתמרון — התפתחות מגמה.

הוצאת „מערכות“

צבא הגנה לישראל

ספרים העומדים להופיע:

תולדותיה וקורותיה של החטיבה:
ליקט וערך: בנימין עצינוני

תולדותיה של תעשיית הנשק במחלת.
מאת: א. וויינברג

מאת: לויט. קול. ו. פויאקוב (פופסקי)

מאת: קול. רייך.

„חטיבת גולני במערכה“

„פרקי תע״ש“

„צבאו הפרטי של פופסקי“

„קומנדו“

סדן בע"מ

ביה"ר למכונות וליציקה
תל-אביב, רח' לוינסקי 2, ת.ד. 485. טל. 80085

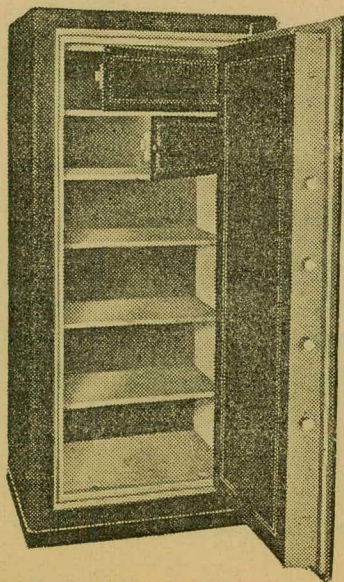
קופות סדן

עשויות פלדה משוריינות ומוגנות נגד אש וגנבה.

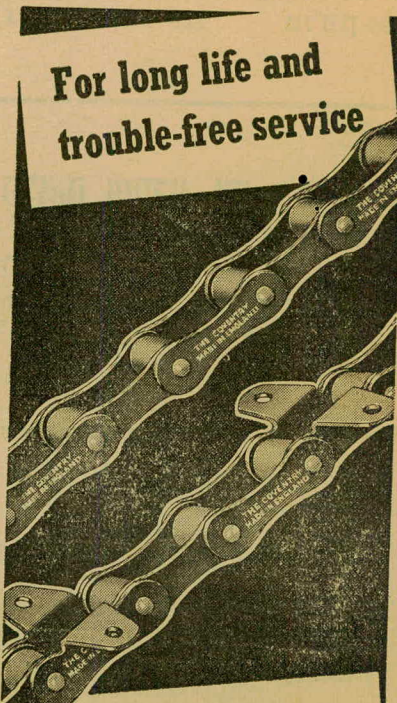
ארונות סדן

משוריינים ומוגנים נגד אש
מקובלים על חברות הבטוח

„סדן“ מספק כל המכונות
ובתח"ר למרצפות מוזאיקה.

מרכז השרשרות לישראל
„טכניקה“ יעקב בושמטין
רחוב רמבם 22, מלפון 3216 תל-אביב

THE
COVENTRY-Mark 5

שרשרות וחלקי הנעה
לתעשייה, חקלאות, ותחבורה.

"במעסה"

ביח"ר לתריסים מתקפלים
וסלילי עץ

תל-אביב

גבעת הרצל 121 טלפון 4966

חברה לתעשייה ומסחר הקדם בע"מ

חיפה

רח' המגינים ת.ד. 741 טלפון 4752

חמרי בנין
קרימה
חמרי בדוד
רקמת פלדה
חמרי אזבסט
לבני שמוט

הלואה וחסכון, יפו — תל-אביב

אגודה הודית בערבון מוגבל
תל-אביב, רחוב הרצל 21
תבת דאר 151 טלפונים 6061-2-3
נוסדה בשנת 1918

סניפים: ת"א, שדרות קה"ל 47, פנת דיזנגוף
ת"א, רחוב לוינסקי 63
יפו, רח' 2 (בוסטרוס) מס' 3 טל. 80138

נותנת הלוואות לחברים
מקבלת פקדונות וחסכונות
העברת כספים לכל חלקי הארץ

כספות (סייפים) להשכרה בסניפנו
בשדרות קה"ל 47

החברה הארץ-ישראלית לקרור והספקה בע"מ

היבואנים הגדולים ביותר
של מזונות קפואים לארץ.
מחסי הקרור המשוכללים
ביותר במזרח הקרוב.

חיפה
רחוב הנמל
טל. 4541
ת.ד. 1409

תל-אביב
דרך פתח תקוה 23
טל. 4316
ת.ד. 318

נשר

ע"י ביח"ר למלט "נשר" ת.ד. 1409

Handwritten text, possibly a signature or name, written in blue ink. The text is written upside down and includes the words "J. V. O. R.", "M. A. C. P.", and "M. S. C. C.".

בתי יציקה

„וולקו“

בע"מ

חיפה

יוצקים ברזל ומתכות אלי-ברזליות
בונים מכונות, משאבות ומבני ברזל
זוקפים קונסטרוקציות ברזל, ארובות, וכ'

ח ב ר ה
ל ת ע ש י ת
ג פ ר ו ר י מ
" נ ו ר "

ה מ ש ר ד:
דרך המלכים 61
ת.ד. 635 טל. 2444 2654
מברקים: נורמטש
חיפה. ארץ ישראל

בית החרושת:
טלפון 7143
ת.ד. חיפה 635
מפרץ חיפה
עמק זבולון

מפעלי
מלט פורטלנד ארץ-ישראליים
„נשר“ בע"מ

ח י פ ה ת . ד . 1696
טלפון: 4350 . 4359

סולל בונה בע"מ

המרכז הקבלני

של ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בישראל

מוציא לפועל **עבודות בנין, סלילת כבישים
ועבודות צבוריות אחרות**

המשרד הראשי:

חיפה, רח' הנמל 65, בית סולל-בונה
ת. ד. 963, מלפון 4311-15

סניפים:

תל-אביב, רח' לילנבלום 39, ת. ד. 1267, מלפון 38-6031

ירושלים, רח' בני-יהודה 1
ת. ד. 1344, מלפון 2486

הבעלים המנהלים של המפעלים הבאים:

„כור“ חברת חרשת ומלאכה בע"מ.

• החברה המתאמת את מפעלי החרשת של סולל בונה בע"מ

בחי יציקה „וולקן“ בע"מ, חיפה

חמת - מפעלי מתכת - נחלת יצחק

מפעלי זכוכית ארצישראלים „פניציה“ בע"מ, חיפה

חמרי בנין כלליים „חבך“ בע"מ, נחלת יהודה

„חרסה“ - מפעלי קרמיקה, חיפה

תעשיית אבן וסיד, חיפה

„אבן“ בע"מ, תעשיית אבן ושיש מלאכותי

מפעלי מלט פורטלנד ארצישראליים „נשר“ בע"מ, (בעלות חלקים)

המנפר בע"מ, חיפה (בעלות חלקית)

חרות בע"מ, ספקים, קבלנים ויצרנים של חמרי אינסטלציה, ת"א, חיפה, ירושלים

סוכנויות „וולקן“ - סוכנים להפצת מוצרי פירמות בריטיות.

הרכבה וייצור חלקים של תוצרתן

עגן בע"מ, חיפה - בניה ותקון סירות, שרות סירות-מנוע בנמל חיפה

החברה לשכון עממי בע"מ תל-אביב

חברת בוני חיפה בע"מ חיפה

קרקעות חיפה בע"מ חיפה

חברות שכון

המשביר המרכזי

חברה קואופרטיבית להספקה של העובדים העברים בישראל בע"מ

המשרד הראשי: תל-אביב, בנק המשביר, דרך סלמה, ת.ד. 130, טל. 6011-16

סניפים: חיפה, בנק המשביר, ת.ד. 295 — ירושלים, ת.ד. 438

המוסד המרכזי להספקה של התנועה הקואופרטיבית בישראל

המחלקות והענפים:

מכלת — אספקה — תבואה — זרעים — חמיקליים — זבלים חימיים — מכונות
חקלאיות — כלי עבודה — ציוד מחלבות — קירור — צרכי השקאה — משאבות
הספקה לתעשייה — צרכי הנדסה מכל המינים — ציוד לים ודיג — חמרי בנין
שפני סיכה — טקסטיל, הנעלה וכר — צרכי כתיבה ומשרד — כלי בית ומטבח

מפעלי ייצור:

„שמן“ בע"מ — „המגפר“ בע"מ — מפעלי מלט פורטלנד ארץ-ישראל בע"מ — „הצמר“
בע"מ — „מנעל“ בע"מ — סחנת קמה ומספוא — „החייל“ טקסטיל בע"מ — מכון
לניקוי ובריר זרעים — ייצור מכונות חקלאיות וחלקיהן במפעלי ייצור במשקים

חברות עזר:

המשביר המרכזי (כספים והשקעות) חברה בע"מ — המשביר לצרכן בע"מ — המשביר חברה
מאושרת ליבוא ויצוא — מעבר בע"מ, מחסני ערובה, אשיות בע"מ — קרן לקואופרציה צרכנית בע"מ
חברים ובאיכוח לישראל של בתי-חרושת וחברות אספקה מרכזיים באירופה ובאמריקה

חברים למוסדות המסחר של הקואופרציה הבין-לאומית:

The Co-operative Wholesale Society Ltd., Manchester — The International Co-operative

Trading Agency Ltd., London — International Co-operative Petroleum Association, New-York

בנק הפועלים

בערבון מוגבל

טלפון 4296-4297

תל-אביב

תבת דאר 27

הון המניות והרזרבות

620.000 ל"י

מונהל עסקי בנק לכל ענפיהם

מי ומה בחוברת

ציונים לקורא

ברטטיקור קיבל צבא-הגנה לישראל את הדגל מידי נשיא המדינה במסדר יום-צה.ל. בבירת ישראל. המשתתפים והצופים באותו מסדר יכירו בוודאי בדגל, שתמונתו ניתנת בשער-החוברת, את הדגל שניתן לצבא ע"י הנשיא.

הבעיות שניצבו בשלהי 1947 בפני ההגנה העברית — שהיתה שקודה על בטחון הישוב העברי — לא היו שונות בעיקרן מהבעיות העומדות בפני צ.ה.ל. על כך, בין השאר, מעידים גם הדברים שב"מורשת ההגנה" עמ' 8. "שם" — הנזכר באותו מסמך — הוא כנוי לערבים.

"בקשו ממני כל דבר שבקולם, אך אל תבקשו ממני זמן!" — כזאת דיבר נפוליון אל מצביאי צבאותיו. בדבריו נתכון, כמובן, לזמן בזירת-המלחמה. אך בצבאות החדישים, ילידי חובת השירות-הכללי, החלה שאלת הזמן להיות מכרעת מבעוד שלב ההתגייסות וההתפרסות. כיצד לזמן את הצבא, על מלוא עצמתו, לתכלית זו של תכלית-ההקיצור בהתגייסותו — זו אחת התביעות הבעיות הקובעות את דמות הנושא "תכנון ארגונו של צבא" (עמ' 9 ואילך). ומה עמים ומדינות אחרות כך — אנו לא כל שכן. וכבר נגע בנושא כללי זה, בין השאר, ס'אלוף י. בר בסידרת מאמריו "טיפוסי צבא" ב"מערכות" חוב' מ"רמ"ז, מ"חמ"ט, רנ"ו.

בצד התמיהה: — "מניין לקחת יחידות-לוחמות, לנוח ריבוי גייסות-

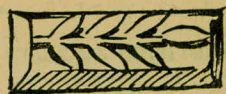
השירות-העור", (עליה עומד ס'אלוף י. בן דוד במאמרו עמ' 12) — מנסרת בחלל עולמם של צבאות המקיימים בעתות-שלום עצמה מוגבלת גם התמיהה האחרת: — "כיצד לקיים גם כוח-מוכן-לקרב, בצד היחידות המשמשות בעיקרן את המסגרת לאימון-השנתונים?". ראה בנדון מאמריו של קפיטן ס. פולס (ב"מערכות" חוב' כ"ט עמ' 59 וחוב' ל' עמ' 11) — וכן את הרשימה "הדרך למכסימום הטיבות לוחמות" בחוב' ס"ד עמ' 79. והרי כאן, — שורש הבעיה של חיפוי איסטרטגי

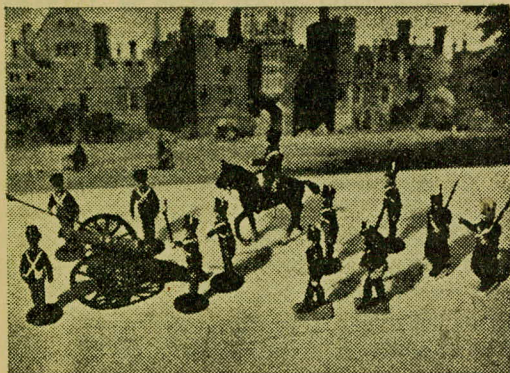
לימי מלחמה ראשונים ולמול מתקיף במפתיע.

ספרו האחרון של לידל-הארט, "הגנת המערב" נתקבל כספר אקטואלי מאוד, כמעט שניתן לומר — "סנסציוני". על שום-מה ראתה, אס"ן, מערכת "מערכות" — אשר רכשה את הזכות לפרסום בעברית של מספר פרקים מתוך הספח — לתת בראשונה דוקא את הפרק על "הקציין-הצוער". ולבכרו על-פני פרקים אחרים, המקובלים כאקטואליים הרבה יותר? שתיים הן הסיבות: תפקידו של הקציין הצעיר, המפקד על יחידת-משנה זעירה יחסית, אשר התפתחות אורחות-המלחמה בימינו הולכת ומבליטתו הבלטה מוגברת — אותו תפקיד, הנו, עם זה, מן היסודות של מבנה-צבא ושל הנהגת-גייסות, וערך מתמיד לו; והתפקיד הזה לובש אקטואליות מיוחדת — דחופה, תובעת ומצוה — בתהליך בנין צבאנו אנו, על ריכוז-הגלויות שבו, על הצורך בקביעת דפוסים, על התעודות הנכבדות העשויות ליפול על שכמו של המפקד, "הצוער" כמחנך דור-לוחמים וכמגבש דמות צבא-עם.

"כל אימת שאנו מדברים וחוננים בשריו-צבא גדולים, ומציבים יד לחניבעל ולנפוליאון, למרלבזור ודומיהם, — הבה ונציב יד וזכר גם ל"מפקד האלמוני". היינו: למפקד הטוב של הפלוגה, המחלקה, או הכיתה, המוליך את אנשיו קדימה או מחזיק בתוקף בעמדתו — ולא פעם נופל חלל כאלמוני. אלה הם, בסופו של דבר, שחלקם הוא הגדול ביותר בנצחונות" — אימרה זו, מכתביו של פ.ר.מ. וייל המנוח, כבר הובאה בעבר על עמודי "מערכות". לאורה יש לקרוא את שני המאמרים, המתפרסמים בסמיכות-מקום בחוברת זו והמוקדשים לסוגית "קצינים צעירים": הפרק "הקציין-הצוער וערכו העולה" (הכונה ל- Junior Officer בלע"ז), מספרו האחרון של לידל-הארט, ורשימתו של קציין מקציני צבא ארה"ב: "מכתב לסגן מתחיל". מפקדים אלה, "מפקדי יחידות-המשנה הזעירות", הם הם יסודו ואונן (או — תורפתו) של כל צבא. כבר אמר פעם אותו לידל הארט עצמו: "הטקטיקה הזעירה — היא המביאה לידי מצבות-הללים רבתי". והקצינים-הצעירים, "המפקדים-הזעירים", — אלה מגשימה-בפועל של הטקטיקה-הזעירה — מחייבים תשומת-לב ועירות מיוחדת, מצד הצבא על כל שכבותיו, להכשרתם, מעמדם ופיתוח יכולתם.

"אל לך לחוציא את הרוחהרעה מתוך הכבוק, שמא לא תרצה לשוב ולהיכלא בתוכו" — זה לקחה של אגדה ידועה מאגדות אלה לילה ולילה. יש ידמויות ודוגמות, השאובות מתוך קריאה, הופכות — באיזה כוח של סוגסטיה, כמעט היפנוטי — לדמויות והשגות משפיעות, וקורמות אחר־כך עור ועצמות במציאות. ואותם מצביהי של מתחיל הנקלע לידיו של מפקד רע־לב או פגום־אופי הנזכרים בפתח ה"מכתב לסגן מ"ח"ל" (עמ' 19). — מי יתן ולא תהא להם לעולם דריסת רגל בצבא הגנה לישראל. קריאת ה"מכתב" כדאית, גם באשר הוא מדגים בעיות־של־אחרים וגם בשל כמה נקודות־דמיון, שיש בהן כדי לאלף ולהשכיל, אך, אם גם תורגם ה"לויטננט" ב"סגן" עברי — אין כננת המערכת ל"תרגום" מערכת המושגים בשלמותה, כפי שהיא מבוטאת ע"י בעל המכתב, לנוהגנו ומציאותנו אנו.

למה נתכוננה הכתובת שמתחת לתמונה זו, (שנתפרסמה גם בעמ' 14), באומרה: "תותחנים בריטיים מאתה תקופה"? ודאי, כפי שיעידו המדים גופם, לסוף המאה ה"ח. אך לא המדים בלבד עדים־לכך, עצם "תרגולת הקרב" המאובנת של הימים ההם, הכפותה לגמרי למשטר־קרב רכוני ונוקשה, אף היא, יש בה כדי להדגיש ולהמחיש את ציונו ההיסטורי של ב. ה. לידל הארט במאמרו שבאותו עמוד.

פרידריך אנגלס, איש המחשבה הצבאית בחוגו של קרל מרקס, כתב אי פעם: "לא אישים גאוניים צבאיים הם המגלים והופכים מושגי־צבא־ומלחמה, אלא — המצאתם של כליוני חדשים והתמורות בהרכבם של צבאות. השפעתם של מנהיגים צבאיים גדולים לא הרגה מתחום סיגולם של דרכי־המלחמה לכליוני מחדשים וללוחמים חדשים". ציטטה זו (שההדגשה בה על המלה "סיגול" — מידי המערכת באה), אף־על־פי שכשלושה דורות עברו־חלפו מאז נכתבו הדברים — טרם חלפה האקטואליות שבה. התפיסה המבוטאת כאן, אין בה מכל־וכל משום פשטנות־מרנית — גורם האדם הלוהם מוזקר מתוכה, אך היא מציינת את המקום ההיסטורי־הגורלי, הנודע לחידושי־הנשק — ולתמורות הטכנולוגיות־הטקטיות בדרכי־מלחמה, הבאות בעקבותיהם של אלה. — לתשומת־לבם של הקוראים ב"חידושי דרכים במלחמה" (עמ' 24 ואילך).

F.E.

"ללחין על הכפתור — ותו־לא"; לעומת זאת — "לתפוס חלקת־שטה, להחזיק בה, להלחם עליה"; כאלו היו ההגדרות הקיצוניות, בשנים שלאחר מלחמה"ע השניה, לתפוסות המנוגדות על כך: האם מהות המלחמה תשתנה בעתיד מיסודה ו"לחיצה בכפתור" תספיק כדי לשגר קליע־מרחק איומים, ש"יעשו את המלאכה כולה" — או שבעיקרה תוסיף מלחמה להיות ענין לאנשים הלוחמים בשדה (דהיינו: לאחר הכל וככלות הכל — "מלחמת רגלים").

המציאות, עכ"פ בעתיד הלא־מרחק, תהיה כנראה אחרת: מלחמות תוספנה להיות, ללא כל ספק, גם "מלחמות־רגלים"; אך מקומם ותפקידם של ללי־קרב חדשים ילך ויתפשט; ובין ללי־קרב אלה תבלוט ה"ארטילריה־בנוסח־חדש", הקליע־המונחה. איש־הצבא הנוון, שאינו רוצה להעלים עינו מהתמורה המתרחשת במושגי־הקרב החדשים — ישקוד על קריאתם של העמודים 27-38 שבחוברת, המשמשים פתח ראשון להצגת סוגיה זו בלשון העברית, בפני הקורא איש־הצבא.

"אין לבסס תכנית פעולה על מצב האויב היום דוקא. התכנית צריכה להיות מבוססת על מצב האויב כפי שהוא עלול להיות מחר, שעה שנפתח בפעולה נגדו." — כך גורס לוחם, בראשון שב"מכתבים טקטיים" — "דרכים הפתוחות בפני האויב" — המתפרסמים בחוברת זו (עמ' 39). האמת המבוטאת בו איננה חלה, בעצם, על המצבים הטקטיים בלבד, בהן עוסק, במישרין, ה"מכתב". אמת זו (המתייחסת כמוכח לתכניות במצבי הגנה, כשם שהיא מתייחסת ליוזמת ההתקפות) מן הראוי שגם במידה שהיא מנסה להתקין עצמה לקראת סכנות עתידות. — תתן תמיד דעתה עליה ותערוך עצמה לא רק לפי הרצוי והמקוה, אלא — בראש וראשונה — גם לפי "האפשרויות הפתוחות בפני האויב".

כי הנחתו של "לוחם", בדבר הסיכויים להנהגת הרובה החצי-אבטומטי ברוב הצבאות, יש לה יסוד-של-מש — מוכח והולך עתה, בין השאר, גם ע"י ההחלטה להנהיג רובה חדש מעין זה (ודוקא מקוטר קטן ביותר, כנראה בשל הרצון להקל על מעמסת התחמושת, ולהרבות במספר התחמישים, ויתכן אף בשל שיקולים נוספים) גם בצבא הבריטי. אשר במשך שורת שנים נמנע מלצאת, בענין זה, בעקבות צבא ארה"ב, בו נהוג הרובה החצי-אבטומטי זה למעלה ממנין שנים כנשק-היסודי של החייל הרגלי.

מה בין "ג'ון בול" — ל"דוד-סאם" ?

"בין ג'ון בול — לדוד סאם" — נושא זה כבר הוצג פעם מעל דפי "מערכות", אלא שאז נעשה הדבר בשטח הפוליטי והפסיכולוגי בעיקר. אכן, הצגתו בשטח "הצבאי" (ע"י בריג' בארקלי הבריטי, בתימצותו של סרן ד. ברד, עמ' 47) מבלטת פעם נוספת, עד כמה שוני בין עמים באשר לנוסח צבאי והדרכתו יונק אף הוא מצוינו הנפשי והחברתי המיוחד של כל עם ועם (מעין: "הסרטה" של פורד למול דר-ייצורו של רולס-רויס...), אכן, אין לדעת האם מסקנותיו של בריג' בארקלי אמנם הן השתקפות נאמנה להלך-המחשבה הכללי, בקרב צבא בריטניה, בענין הנדון, ויתכן כי עוד נשוב ונאיר את הסוגיה. אשר לגבינו — ענין כפול בה: א. רצוננו ללמוד מאחרים, ועל כן הצורך להבהיר לעצמנו, איזה אורח-אימון הנו עדיף אמנם; ב. חשיבות ההבנה הברורה של הגורם הלאומי-הפסיכולוגי בהתיות אורח-אימון הולם ותכליתי לצבאו של עם נתון.

הצללית — פרש אוסטרלי, ורגלי בריטי — מקצת-מסמלת מקצת-מושקפת את דמות המלחמה על ארץ-ישראל בשנות 18-1916, או, ביתר דיוק, את דמות הצד אשר לבסוף ניצח בה. אותו מסע-מלחמה ארץ-ישראלי, אורח תכנונו וביצועו, "סגנון" המלחמה הבריטי, אופי הערבים כגורם-במלחמה, ומעל הכל — דמות אלנבי המצביא — ודמותו של ויול, ההיסטוריון הנאמן של רבו ומפקדו, ועם זאת מצביא-בחסד עצמו, והשוואת בין דרכי מחשבתם האיסטרטגית וטכסיסיהם של אלה ושל מצביאים מאוחרים יותר — כזאת הנה היריעה הרחבה אשר בחלקה נכללת, ובחלקה — נרמזת, בסקירתו של ה. עטרון ("נשק הולך ונשק בא — ועקרונות המלחמה לעולם עומדים", עמ' 49) על הספר החדש בהוצ' "מערכות", בעל הסקירה עצמו — תרומותיו הקודמות ל"מערכות" כבר צוינו בחוב"ס"ר-ס"ז, עמ' 2 — בהודמנות רשימת-ההערות שלו למאמר "ארגון כוחות-קרקע לוחמים" (בעמ' 30 שם).

"מבין כל הפעולות הצבאיות, דורשת המכה הנגדית את תיאום הזמנים המדוקדק ביותר — ועל-כן גם את מגעו הקרוב ככל-האפשר של המפקד-האחראי עם קויה-מערכה הקדומני" — הגדרה זו של ויול, בציינו את הריחוק המופרז, בזמן קרב-רומני, של המפקדה הבריטית (בקנטרה) משדה-המערכה, אינה אלא דוגמה אחת מהאימרות הקולעות בעניני צבא ומלחמה המצויות בספרו זה, אשר הנו הרבה יותר מ"ספר-היסטוריה" בלבד, וכל המהרהר, למשל, בבעית המכה-הנגדית בימינו אנו — יוכח עד כמה עורבנה בחוקפה נוסחתו הקלסית של ויול — על אף הופעת האלחוט.

מי ומה בחוברת

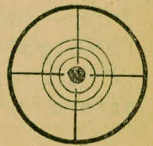
אזהרה המורה בפיו ח. עמרון, בסקירתו: לא לקרוא לספר „קלסי“; הדבר יפחיד את הקוראים; צריך רק להראות, עד כמה הוא מענין, מאלף, ועם זאת נוח לקריאה. בעקבות אזהרה זו מתבקשים הקוראים לתקן את אשר עונת ע"י המערכת, בכל מקום בו לא התאפקה וכתבה „קלסי“ — ולקרוא תחת זה, „אקטואלי“. בעצם, במקרה זה הרי שתי ההגדרות מתחפות-אהדדי כמעט בכל מקום שבספר.

מי היה „יורשו“, וממשיכו הישיר, של אלנבי באשר לנוסח הנהגתי-גייסות ואורח אופרטיבי? דומה, כי על אף כל השוני שבאופי האישי היה זה, במהותו של הדבר, מונטגומרי על אף כל הניצול של פעולות-באגף, כגורם מסייע נכבד, המערער את מוצקות מערך-האויב בקרב-התקפה — הרי היתה ה„טקטיקה-רבת“ של אלנבי, ביסודה, חזיתית, ובנויה על רעיון ה„פריצה“. זאת — לצד המתודה, אולם היה עוד דבר אשר קירב-אהדדי את מצביהם (ויתכן, כי משום-כך — גם אורח פעולתם) של אלנבי בארץ-ישראל ושל מונטגומרי במדבר המערבי ובתוניסיה. שניהם פעלו לתוך יתרון-כוחות ניכר לצדם. אין יתרון כזה גורע מזכותה של מלאכת-מצביאים טובה-ונקיה. אך הוא נוטל ממנה, ממילא, את זר-הגאונות; ולמען האמת יצוין, כי יריבו של אלנבי היה אף חלש מזה של מונטגומרי — הגם שקשי-היבטים הטכניים והלוגיסטיים-אופרטיביים אשר לפניו היה גדול יותר. עכ"פ, אפשר ולא לגמרי בכדי היה כינויו של אלנבי בחזית-צרפת, ממנה הגיע לארץ: „הפרו“. עם כל אי-הצדק אשר יתכן והיה בכינוי זה, שיתפה אותו במשהו עם מונטגומרי הנכונות-השכלית לפתור את הבעיה האופרטיבית, ביסודו של דבר, בדרך של „ניגוח“ חזיתי. אך יש ותלמיד עולה על רבו. נראה, כי כזאת קרה לווייל. הוא, כמצביא, לא נהנה מעולם מיתרון-כוחות, ואף לא, לפחות, משויון-כוח, אף לא בקירוב. אם היה בשנות מלחמת-העולם השניה מצביא אשר הפגין את עקרונותיה (ויתרונותיה) של האיסטרטגיה הניידת (אשר, כאיסטרטגיה-מרכזית, היתה כל הזמן איסטרטגית-הקור-הפנימי — הגם שבפרשות אופרטיביות חשובות מסוימות ובעיקר — בחבש, פעלה לפי קוים חיצוניים, וכן — בפתרון בעיות טקטיות, כמו במדבר המערבי) — מבלי שהיו לו מעולם עדיפות מספרית או יתרון טכני נכרים — הרי היה זה וייל — ולא לגבי צבא-בריטניה בלבד אמורים הדברים. את הפוטנציות, שהיו צפונות בכמה מדרכי פעולתו של אלנבי, העלה ופיתח וייל עד לדרגת מיצוין השלם. וכאן — אחת הסיבות לאופי המאלף-במיוחד, והמערער מחשבות רבות, של קריאה בספר זה.

אכן, לא הבריטים בלבד למדו והפיקו לקח ממסע ארץ-ישראל הוא, ומתאורר-ניתוחו בידי וייל. כעבור שלושה מיני שנים באה ההנהגה האופרטיבית של מלחמת-הקוממיות היהודית והדגימה, על פני מפתה של אותה ארץ-ישראל עצמה, כמה מההדגמות המחכימות והחותכות ביותר לעקרונות האופרטיביים ולדרכי תכנון וביצוע המסתמנים מתוך עיון בתולדות „מסע ארץ-ישראל“, ואשר הבשילו הבשלה נוספת במסעות וייל ב'41-1940. אכן, פרשה זו — ודאי שתהיה זקוקה וראויה לעיון בפני-עצמו, במסגרת והזדמנות מתאימות לכך.

הסקירה על ספרו של פ.י.מ. וייל שבו-חברת זו — לא נועדה להיות נסיון מבודד. אין זו אלא פתיחה לסדרת סקירות, אשר תנסינה למצות בשביל קהל-הקוראים את תמצית הרעיון והלקח של ספרי יסוד, אשר יש בהם כדי להפיץ אור חדש על בעיות עיקריות שונות של הארץ וגורמיה, עברה ואפשרויותיה ומעמדנו בה.

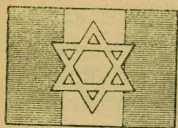
יהיו פרטי ההסברים, מסכיב למכתבו של ס'אלוף ב. חיון (עמ' 62) כאשר יהיו — מעובדתי-יסוד אחת אסור לנו להתעלם: כולנו, בכל שטחי הפעולה ושלבי הארגון, בצבא-הפעיל, בגייסות-המילואים, בישוב בכללו, בשכבות הנוער — ספק האם עשינו די לטיפוחה של סגולות-הכוננות ההגנתית והצבאית הסמלית והראשונה — להגברת כושר-הקליעה, שיהא נפוץ ותכליתי, בצבא ובעם. תפקיד זה מוסיף לעמוד על הפרק, בכל פינות היינו.

מי ומה בחוברת

"המחבר הצרפתי", אליו מתיחסת הרשימה על צורכיה-אלהוט של חי"ר (עמ' 63) — הוא אשר דבריו הובאו בחובר' ס"ח (עמ' 71). — ולכך צריך היה לכוון הכוכב (*) שבשורה ג' של הרשימה הנ"ל.

היו זמנים, וזמנך דפי, "מוערכות" נעשו נסיונות לסיכום לקחה של "הבריגדה היהודית", היא ה"ח"ל" (בחוברת ל"ח, במאמר "לקח הח"ל" מאת "מיוך ש. רבינוביץ", הלא הוא אלוף-היבשה-היסטוריוגרף, ש. שמיר, של ימינו אלה); והמשך לכך ניתן בסקירת הסיכום של רביסון אברהם טמיר, ב"שבילי המחשבה הצבאית". עתה בא תור התכנסויות-המוכרת. הצעת-מה לתוך עולמו של הגדוד השלישי — מצויה ברשימותיהם של סרן ר. ינאי ויוסף וילנר, לרגלי כנס-הגדוד, שנערך לפני זמן-מה.

חולית-ה"ברן" — זו מושמעותה של התמונה (וזה היתה לשון הכתובת שנשמטה מתחתה), שבעמודה הימנית של עמ' 67. אולם, לדאבונו-לב לא צוין מי היה, "מספר 1" בחוליה — האם הכותמת, הבלורית או המגבעת?

ושבו בענין הרובה הבריטי החצי-אבטומטי החדש. — כבר נרמז במכתבו של נוסע-ישראלי (עמ' 69), תוך הצצה מבעד לחלון-לונדוני, כי הנהגתי של הרובה תהא כרוכה, כנראה, גם במחלוקת בינלאומית מסוימת בעניני-חימוש. והנה, הגיעו בימים האחרונים ידיעות, "רויטר" ובישרו לנו — על דיונים והיכוכים לרגלי החלטת בריטית זו לנקוט בקוטר חדש, אך מבלי לזהותו עם זה הנהוג ביבשת הצפון-אמריקאית. אכן, מחלוקת צבאית-מדינית זו ודאי שאינה נוגעת בעצם היסוד של המעבר לנשק אבטומטי-למחצה כוינם הבסיסי של הרגלים.

0,28 = 1/2

מובן ?

"מושבר מאקיארתור" פריך בראשית שנת 1951, — ואילו דברי לויט-קול. א. ה. בארן מצוטטים מספרו שהופיע לפני מספר שנים (עיין עמ' 70). אולם, בדברים אלה כבר הוגדרה ברורות בעית טיב היחסים שבין מצביא להנהגת-מדינה — דבר שדמותם ובריאותם של מוסדות מדינה דימוקראטיים כרוך ומתנה בו. התמורות בטכניקה של מלחמה — הנן מהירות וכבירות; אך, טבע היחסים האישיים-המדיניים — בין ממלכה לצבא המשרת אותה — בעינו עומד, מאז ימי דוד ויואב, (עיין שמואל ב', פרק ג') ועד לימינו אלה.

בעית הנשק הנגד-טאנקי הקל לאיש היל-הרגלים — מטרידה כל מפקד רגלים. כל-שכן — בפעולות בשטח הררי. הבעיה: נשק ותחמושת קלים-יחסית, בעלי-כוח-מחץ נמרץ — וטוח יעיל, העולה על 80—60 מ' ומתקרב ל-300—200 מ. הבווקה בת 3.5 אינץ' מתימרת למלא את המבוקש והרצוי ביתר תכליתיות מקודמתה בת ה-2.36 אינץ'.. הקורא מתבקש לדאות את התמונה שבכאן לנגד עיניו בקורא את האמור בעמ' 87.

אותו מקרה טראגי (דומה, ב-18.9.50), מעבר לגדה המערבית של הנקסטונג, מערבה-צפון-מערבה מטאיגו (בכיוון סינג'ו), בראשית ה"תווה" של גייסות א"מ — שהגנו עד אז על "קורה-היקף" שלאורך הנהר, — קדימה בעקבות הצפון-קוריאניים הנסוגים — היה טראגי למדי לשתי הפלוגות של אנשי-ההרים הסקטיים, גם מבלי שאחת מהן, "הוכחה" בשלימות, או אף רובה, ע"י מטוסיו של היל-האוויר האמריקאי הידיותי (ראה הרשימה, "סיעה-אווירי מהודק", עמ' 71).

מי ומה בחוברת

הידיעות המפורטות, שהגיעו כעבור זמן, הוכיחו כי אחוז האבידות (הרוגים מעטים והשאר — פצועים), אשר נגרם אז לכל פלוגה, היה כ־12-10; אכן, מצבם של אנשי „ארגיל וסאתרלנד“ הפך לבלתי־ינחה ביותר עקב אותה תקלה — בשל התקפת הנגד, שנערכה עליהם מיד, בהזדמנות כה מצוינת ליריביהם. אכן, כידוע, אלה הם מקרים אשר (כדברי בעל הרשימה עצמו) קורים לעתים קרובות מדי — וכמעט בכל צבא פועל. מסוכנת ביחוד הגשת הסיוע־מקרוב ע"י מפציצים כבדים (עדות לכך, בין השאר, — מותו של הגנרל האמריקאי מק־נייר, במערכת סאן־לו). אך גם מטוסים כבדים פחות — קצרו, בהזדמנויות שונות, את קצירם המלא בתוך גייסות ידידותיים. ועם זאת, הרי חיוניותו של סיוע מסוג זה הנה כה גדולה עד אשר את המוצא יש לחפש לא בויתור עליו כי אם בסיגול צורה סקטית ואירגונית מתאימה בשבילו.

ואשר לסכנת ענין ה„מיתוס“, הנזכרת באותה רשימה (במקרה זה — המיתוס של סיוע־אוויר־מקרוב, שיהא — „כביכול“ — יעיל ובטוח), יש אולי לציין גם את הסכנה המקבילה של טיפוח „אנטי־מיתוס“, אשר בו תהא אותה מידת־הפרזה, — ועל־כן, מידת אי־מצויאותיות (וסכנה) — אשר ב„מיתוס“ המקורי עצמו. פירושו של דבר: יש להזהר. בפני הקשיים והסכנות, הכרוכים בענין סיוע־האוויר במהדוק; אך אין „לשפוך את הילד, יחד עם המים, מתוך האמבטיה“, אגב בקורת כוללת ופסקנית מדי. הרשימה עצמה, בסיומה, מציינת את אחת ההצעות, הנשמעות בזמן האחרון בכמה מן הצבאות, לתקנתה של בעיה זו.

„אחדות עמק־הנילוס“ הנודעת, זו המשמשת סיכמה רמה בהשתלבות — העצמית של מצרים ובמלחמת־העצבים כלפי בריטניה — אמנם קיימת במציאות. אלא, שבראש־דאשונה הנה „אחדות“ של סתירות־משותפות ורק־עניגודים דומה. סתירותיה הוסיאיליות והתרבותיות התהומיות של מצרים; הניגודים הגזעיים־השבטיים (שהנם גם היסטוריים, כלכליים ואף דתיים) שבסודאן עצמה, ושבינה לבין מצרים; ואולי מעל־לכל מאחד אותם, הקושי המשותף במציאת פתרון ומוצא הירוביים. יריעתנו תקצר מלהעלות כאן את כל שפע הגורמים — החברתיים־המעמדיים, הנפשיים, השלטוניים, — המתנגשים ומתנגחים אהדדי בקלחת זו.

בפרקים שבהוברת זו (מעמוד 95 ואילך) יוצגו רק שניים מחזיונות־החברה־הומדינה שבשתי הארצות השכנות, שצביון החיצוני דומה למדי, אך אשר כה מרובים ניגודיה־ממש ביניהן. — אבל שני גורמים אלה הם, מבחינה ידועה, מהעיקריים בארצותיהם: הפלח עם כל היותו מושפל ונדרס, מהוה את יסוד־היודותיה של החברה והמדינה המצרית. עצמתה הצבאית־בכוח הנה אחד ממשקלותיה העיקריים של סודן על מאזני צפון־המזרח המושלמי של אפריקה.

שתי הסקירות הקצרות ניתנות מפרי־עטם של מסתכלים בריטים. עליכן הנן פרי הצצה חיצונית. אך גם צד־שלייתרון להתבוננות כזאת דוקא: יחד עם היותה חופשית כליל משלהבת־הלאומנות הערבית־המצרית יש בה, כדי לאפשר לנו לבחון לאורה את התרשמותנו אנו. בהזדמנויות עתידות — ודאי עוד ישובו „מערכות“ ויעלו בפני קוראיהן גורמים נוספים מבין אלה הפועלים־מגשילים במעגל החברתי והמדיני של ארצות „בקעת הנילוס“.

במבוא לספר: „עם דור ההגנה“ לשאול אביגור, שהופיע לפני כארבעה חדשים בהוצאת „מערכות“ (אגב — אשר אול בינתים כליל) צוין כי יש בו משום המשך לסדרת „ספרית החייל“ אשר הופיעה בימי מלחמת־העברית־מה' ההסברה של ארגון „ההגנה“. לצערנו, לא צוין באותו מבוא חלקו של „הועד למען החייל היהודי“ בסיוע להוצאת „ספרית החייל“ — כחלק מפעולתו להעמקת הכרתו הלאומית של החייל העברי שבצבא הבריטי. הרינו מעמידים בזה את הדברים על דיוקם — ובטוחים כי הזכרת פעלו של „הועד למען החייל העברי“ תעורר אצל רביטריבים מאנשי היהדות העבריות דאז — את רגשי הוקרתם למעשה אשר עשה.

ב מ ע ר כ ה

מפקד. מורה וחבר

הוא, „איש הפשטות הגדולה“, המפקד בחולצה הלבנה, — הגם שהיה מאנשי־העט. כתב וערך לא־מעט, לא כינס כתביו והגיגיו בכרכים עבי־כרס. אכן, גם התנאים — של מחתרת, חלקית או שלמה, — לא איפשרו אז את מלוא ביטויה, בכתב ובדפוס, של המחשבה העברית ההגנתית והצבאית — ממש כשם שלא איפשרו לתת לגרעין הצבא העברי את מעטהו החיצוני, על מדיו וסמליו, על תארי־פיקוד מקובלים וגלויים.

אך תורתו, גם בפיוזורה, והן כתורה שבעל־פה, — גדולה היתה.

הקטעים מדברי ההסברה וההדרכה שלו הניתנים בדף „דברי מפקדים“ בחוברת זו, — יש בהם כדי להראות עד כמה לא פגעה יד הזמן בפרי ראיתי ובמחשבתו; עד כמה משנתו — הברורה, צנועת־הביטוי, הקולעת — חייבת לשמש יסוד לערכיו של מתנה־הלוחמים בישראל.

אכן, „אליהו איננו — מחנות אליהו קיימים“.

לפני שש שנים נלקח מתנועת ההגנה העברית האיש אשר כונה „המפקד הבלתי־מוכתר של ההגנה“ — אליה ג'ולומב. שונים היו אז הזמנים והתנאים, וכן שונים היו המבנה הארגוני, הדירוג ותארי־התפקיד. אולם ספק הוא אם נשתנתה במשך השנים מהות תעודותיה של ההגנה העברית — אשר נתעצמה וגדלה מאד, ונתגלמה בדמותו של צבא־הגנה־לישראל. עם השנוי המכריע במעמד, עם התרחבות הסמכות והאחריות־הפורמלית — לא נשתנה, בכל זאת, מיסודו התפקיד הכפול: שמירה על עצם קיומו — הנתון בתמידות לסכנות — של אותו אי־יהודי לאומי בתוך ים עיון, אשר כונה „הישוב“, ועתה זכה למסגרת ממלכתית רבת־סיכויים; והגנה על מפעל־הדור — על ריכוז פזורי־ישראל, ובנין משקם וביתם. הממדים נתרחבו, הנשק רב ונשתכלל, נצבר נסיון, המפקדים קנו התנסות ודעת, ונטוויים חוטי מסורת צבאית. כל אלה אינם אלא התגשמות הדרגתית של אותו חזון, שראהו מאז בעיני רוחו אליהו ג'ולומב, איש ארגון ההגנה מראשיתו, ובמשך שלושים שנות צבירת הכוח ובצרונו.

שלבי כוונות קרבית וגיוס נגד „שם”

אוקטובר 1947

1. כללי

הוראת מבצע זו קובעת את שלבי הכוונות הקרבית לגיוס בחטיבות ה־א. ובמרחבי הפיקוד השונים למקרה של פרוץ מאורעות בארץ. היא מסתמכת על תכניות ההגנה: — תכנית ב' (ספטמבר 1945) ותכנית מאי (1946).

עם פרסומה של הוראה זו בטלות כל ההוראות והפקודות הקודמות בנושא זה. הוראת מבצע זו מתפרסמת בתורת פקודת-התראה, למען אפשר לכל דרגות הפיקוד, הנוגעות בדבר, לעשות את כל ההכנות הדרושות להפעלת כל ההוראות הניתנות בזה במהירות וביעילות המאכסימלית בכוא הצו לביצוען. ההוראה הזאת כוללת הוראות כלליות, הנוגעות לכל כוחות ה־א. במאוחד.

2. שלבי הכוונות הקרבית לגיוס

נקבעים שלושה שלבי כוונות וגיוס לחטיבות ולמרחבי הפיקוד אשר ייקראו להלן מצב א', ב', ג'.

המצבים ייקבעו לפי הערכת הפ. הע. בכל מקרה. מרחבי הפיקוד בארץ וכן החטיבות יכולים להיות בעת ובעונה אחת במצבי כוונות שונים. יכול להיות מצב כוונות שונה בגלילות, כן יכול להיות מצב כוונות שונה בנפות המשתייכות לאותו הגליל. כן הדבר גם לגבי יחידות ה־פ"ח וה־ח"ש. הצו להפעלתו של כל שלב-כוונות יישלח בכתב, לפי מילת קוד מוסכמת מראש, לכל מצב. מילות קוד אילו תוחלפנה מדי פעם בפעם, לפי הצורך.

כל מפקד מרחב, החל ממא"ז ומעלה, רשאי — במקרה של התגלות סכנה דחופה — להכריז על אחד ממצבי הכוונות באופן זמני. וזה האחרון חייב להשיג מהפ. הע. את האישור על כך, בדרכי הפיקוד התקינות. והפ. הע. יאשר או יבטל את הפקודה, לפי הערכתו.

מצב א'

הנחות:

על מצב א' יוכרו במקרה של תיגרות מקומיות עם „שם”, אף אם אינן בעלות אופי מדיני או צבאי, או במקרה שתהיינה בידינו ידיעות מוסמכות על מתיחות בסביבה מסוימת. פקודת „היכון” תינתן דרך שלבי הפיקוד התקינים לכל קציני ה־א. עד לדרגת מא"ז ומ"מ ועד בכלל. כל מתן חופשה למפקדים בדרגות הנזכרות — מתבטלת. כל אחד ימצא במצב של כוונות להתגייס לשירות פעיל תוך 24 שעות. — — —

מצב ב'

הנחות:

על מצב ב' יוכרו במקרה של פעולות איבה מקומיות בודדות מצד „שם” בחלק מהארץ או בארץ כולה, או במקרה של ידיעות מוסמכות על תכונה לפעולות. פקודת „היכון” תינתן דרך שלבי הפיקוד התקינים לכל מפקדי וטוראי ה־א. כל החופשות — בטלות. הטוראים והמפקדים אינם רשאים לעזוב את מקום הימצאם הקבוע, מבלי קבלת רשות ממפקדיהם הישירים. כל מפקד ימצא במצב של כוונות להתגייסות לשירות הפעיל תוך 12 שעות. — — —

מצב ג'

הנחות:

על מצב ג' יוכרו במקרה של פעולה יזומה ותכניתית ובהיקף ארצי מצד „שם” נגדנו...

תכנון ארגונו של צבא

ציוד, כוח־אדם מתאים וכיו"ב) העומדות לרשותה. גורמים אלה — הכלולים בתוכם, כמובן, גם הערכות למשך המלחמה (או המלחמות) הצפוי, למצב הכלכלי המשוער תוך תקופת המלחמה, למצב הייצור הצבאי והאזרחי, לרמת רווחו של העם, ועוד — יש להם השפעה עמוקה על אופן תכנונה של חלוקת כוח־האדם והאמצעים באותה מדינה — הוא אופן הקמת הצבא, אימונו וציודו.

תמיד תפגנה האפשרויות לעומת הצרכים; ותמיד יהיה צורך להעדיף גורם אחד על משנהו, ולקצץ בענפים פחות תיוניים יחסית. בסופו של דבר יתבטא הדבר למעשה באותו סדר־העדפה שית־קבל בפועל — ושבימדה שיהיה מושכל ומותאם לצרכים, יתן את מכסימום הבטחון הנדרש למדינה מצבאה, בתנאים הנתונים.

תפקידיו של הילחצבא

תפקידי הצבא, הנובעים מההנחה הזאת, הנם כמתואר להלן. — אין הסדר, בו הם ניתנים בסקירה זו, קובע העדפת אחד על משנהו, סדר חשיבותם נקבע למעשה ע"י שורה של גורמים נוספים.

ההנחה היא שהפשרה בין שני הקצוות — של גרעי־צבא סדיר, ושל צבא־עתודות נרחב — הנה נכונה ביסודה, מבחינת השגת מכסימום הבטחון, ומבחינת אפשרויות המשק הלאומי כאחד — ושהגורמים האובייקטיביים השונים הפועלים במציאות הם אשר יקבעו את היחס המספרי בין הצבא ה"סדיר" לבין צבא ה"עתודות", וכן גם את יתר פרטי המבנה של הכוח־המוזין והרכבו.

כוננות במחנות

תפקיד ראשון — החזקת הצבא בכוננות למלחמה בכל עת; דהיינו — כוננות בטחונית. כוננות זו מוצאת את בטויה בכמה גילויים המשלימים זה את זה: —

א. כושר החזקת שטח המדינה והבטחתו. — ישנן ארצות המטילות תפקיד זה על כוחות מיוחדים, שאינם כלולים במסגרת הצבא־הלוחם*.

* גדודי משמר־גבולות מיוחדים — א" כוחות מתישבי־ספר צבאיים או צבאיים למחצה, כפי שההיסטוריה הצבאית מכירה אותם גם בדורות הקדומים אלינו. — המע.

מאז הלכו הגייסות והפכו להיות גופים עצומי־מספר המפעילים ציוד מסועף ומורכב והנשענים על ארגון רורבות גדולות, ככוח־אדם ובציוד, לתקופת מלחמה — חזרו ונתעוררו בצבאות שונים דיונים (והם נמשכים והולכים, כמובן, עד היום הזה), בענין שיטת ארגונו והכשרתו של צבא לקראת מלחמה.

ניצבה השאלה: — הלקיים צבא־מקצועי, מאומן היטב — וכתוצאה מזה, בהכרח, קטן בהיקפו ומגויס גיוס מלא לזמן ממושך? או: מוטב אולי — צבא גדול, המקיף המונים גדולים ובנוי ביסודו על מיליציות, או יחידות "עתודה", המקבלות אימון עונתי. שאלה זו שנויה במחלוקת עד היום הזה. מרבית הצבאות ראו את הפתרון בפשרה בין שני הקצוות הנ"ל; פשרה, הגורסת את הצורך בגרעין מגויס, מאומן היטב, בעיקר במקצועות הטכניים הדורשים הכשרה ואימון ממושכים, כגון צנתי אויר ושריון — בעוד שכל העם המאורגן, בדרך כלל ע"פ חוק גיוס־חובה, מקבל אימון־יסודי, קצר יחסית, ואח"כ משתייך ליחידות־עתודה, הצפויות לגיוס עם פרוץ מלחמה או בסמוך לה, ואשר תהוינה במקרה זה את המסגרת הרחבה של הכוחות־הלוחמים.

בעיות אלו — שפתרון הנכון צריך לשמש קרי־מנחה בחלוקה הנכונה של כוח האדם והאמצעים ולאפשר את השימוש היעיל ביותר בתקציב הצבאי, — הנן כמובן חדשות הן לצ.ה.ל. והן למדינת ישראל בכללה; כמוהן כבעיות אחרות רבות. מן הראוי, איפוא, לבחון את הגורמים הקובעים בדרך כלל את סדר־העדיפות הנהוג ולציין את המסקנות המשתמעות מהם.

הנחת־יסוד היא, שתפקידו של כל צבא הוא להיות נכון למלחמה בכל עת, במכסימום עצמה ויעילות, — מבחינת ארגונו, ציודו, רוחו, משמעתו ורמתו המקצועית, ועם זאת, תוך השאיפה שהקמתו והחזקתו יבוצעו במינימום של הוצאות וגריעה מכוחה הפרר־דוקטיבי של המדינה.

הנחה זו, כהנחה כללית, אינה מפרטת מה הן התכניות האיטרטגיות של אותה מדינה — "מי" ו"מה" הם אויביה־בכוח, או בפועל, ולאיוזה תנאים עליה להתאים עצמה: מבחינת המרחב אשר בו עלולה להתחולל המערכה, הזמן המשוער הנתון לה להכנות, — והאפשרויות המעשיות (בכסף,

2. לאפשר שימוש טקטי יעיל ביותר בכל יחידה, מן הקטנה ביותר ועד הגדולה ביותר — ושיהלום את הצרכים של ריכוז מססימום הכוח למשימות המכריעות, תוך אפשרות לפיזורו, עד ליחידות זעירות ביותר, המסויעות סיוע מתאים, לתפקידי בלימה, הגנת נקודות מסוימות ותפקידים משניים.

שום מדינה, ומכל־שכן מדינה דמוקרטית, אינה יכולה להמצא תמיד במצב של כוננות מלאה למלחמה. ברם, צעד נכר לקראת כוננות כזאת, מהווה הבהירות המחשבתית בדבר מבנה הצבא שיגויס בבוא המלחמה ואופן הפעלתו. אפשר גם לומר, שארגונו של צבא הוא, בעצם, פשרה בין הצרכים הנובעים ממלוא תפקידי בימי מלחמה ובין הסך הכולל של האמצעים העומדים לרשות בוניו ומעצביו.

(ס/א/ל/ר/מ. פלד — „מערכות” ס”ר/ס”ז)

אימון הצבא

אימונו של הצבא, לשכבותיו ולדרגותיו השונות, צריך שיטפל בשורה של בעיות, שביסודו של דבר אינן אלא — הכנתו והכשרתו המקצועית (מקצועית־צבאית בכלל זה) של כל העם למלחמה, בהתאם לתפקיד שיוטל על כל אחד למלאו, להשגת הנצחון.

האימון היסודי של לוחם, שצריך להינתן לכל אדם בישוב, במסגרת יחידות הצבא־העומד, בה ישרת את חוק שירותו־הפעיל, — הנו רק פרק אחד מן המסכת. בפרקים האחרים אפשר לכלול — בין השאר — את מיונם של כל בעלי המקצועות הטכניים האזרחיים, חלוקתם והצבתם ליחידות הטכניות המתאימות, תוספת אימונם־למלחמה (אימון כללי, אימון־טכני־מקצועי וכד', במסגרת יחידות אלו) וכן — הכונת האימונים ביחידות ותיאום המקצועות הצבאיים והטכניים־הצבאיים עם הנלמד בבתי־הספר (הן הכלליים, והן — ביחוד — המקצועיים).

אימון מפקדים וקיום רמתם בהתאם לתפקידיהם, וכן המשך אימונם — במסגרת הצבא־העומד, ובעיקר במסגרת המלואים — הנם אף הם פרק נכבד בפני עצמו. אורח וקצב ביצועם של כל אחד מהפרקים השונים נקבעים ע”י סדר־העדפה מסוים, בהתחשב בגורמי הבטחון הקונקרטיים ובמעמדם הארגוני, צורכיהן ואפשרויות הפעלתן של היחידות ומסגרות הצבא השונות. אין ספק שעצם מסגרת האימונים בצותא משמשת גם מכשיר רציני לליכוד המסגרות האירגוניות והחברתיות של הגופים־הלוחמים — כך

אך, תמיד צריך הצבא להיות נכון לקבל את הגבולות לאחריותו, ברגע שמצב הבטחון מחמיר ודורש זאת. ב. כושר התארגנות וכניסה לפעולות־המלחמה במינימום זמן — ובעצמה מספקת. — קביעת מינימום־הזמן הנדרש שונה, כמובן, לגבי ארצות שונות ומצבי־מלחמה אפשריים שונים; לא הרי הזמן העומד, לפי התנאים הגיאוגרפיים, לרשותה של צרפת כהרי הזמן העומד לרשות איי־בריטניה או ארה”ב.

ג. כושר החזקת המתקנים הצבאיים במצב תקין, כך שמיד עם בוא צר־הגיוס יהיו מתקנים אלה ערוכים ונכונים. — מתקנים אלה כוללים מחסני ציוד, ביצור־קבע, דרכים איסטרטגיות וכיו”ב — אשר החזקתם התקינה היא חיונית להצלחת הגיוס ולכניסת הצבא למלחמה עם פתיחתה. תפקיד זה מקיים בארצות שונות בדרכים שונות (שביצירה, למשל, מחזיקה את חלק־הארי של מתקניה באמצעות עובדים־אזרחים, בשרותה של מחלקת־ההגנה הפדרלית. אך, בדרך כלל, מקובל בעולם להחזיק במתקנים ע”י מסגרות צבאיות). תפקיד זה של כוננות־בטחונית הכולל את הגילויים הנ”ל, מוטל לרוב, על הצבא־העומד — תוך הכנות לגיוס יתר גופי־הצבא (יחידות המילואים או מיליציות) במינימום־הזמן.

ארגון הצבא

הרי זה מושג הכולל שלוש פונקציות יסודיות: א. הקמת מסגרות להחזקת כוחות הצבא־העומד — בתפקיד הכפול: קליטת מגויסי־החובה והחזקת הצבא במצב־כוננות, כנדרש.

ב. ארגון מסגרות להחזקת המילואים, אימונם בזמן שלום וגיוסם־המהיר ו”החלק” בזמן המלחמה. ג. ארגון של אותן המסגרות הבלתי־צבאיות והצבאיות־למחצה שבעורף. — בין שאר התפקידים הרבים המוטלים עליהם הריהם חייבים בהעברת הייצור לפסים מלחמתיים, בדאגה לרשת התובלה היבשתית, הימית והאווירית, בקיום הגנה נגד־מטוסית, הן פסיבית והן פעילה, באבטחת הנקר דות החיוניות (כגון: צומת־דרכים, תחנות־כוח וכד') מפגיעות חבלנים, בקיום רוחרמה בקרב האוכלוסיה, וכיו”ב. ארגון הצבא צריך שישמש ביטוי לשתי מגמות־יסוד:

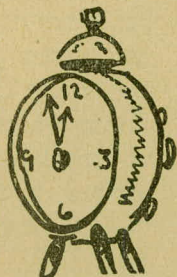
1. להיות למסגרת, אשר תקיף את כל העוצמה — בחומר ובאדם — המצויה במדינה הן בפועל והן בכוח, — ותציבנה מוכנה ומאורגנת לקראת רגע־ההכרעה.

בתחום הזמן והמרחב

בתנאי הזמן החדש, וביחוד שעה שמקובלת ההנחה כי „מלחמה עלולה לפרוץ בכל רגע“ כתוצאה מהתקפה אויבת על ארץ נתונה, משמשת עובדת צימצום של המרחקים הגיאוגרפיים ע"י אמצעי התובלה החדשים, יעוד יותר ע"י הנשק החדש משום גורם מחייב ראשון במעלה לגבי קביעת היקפו של הצבא וכוננותו. מעובדה זו נובעות, איפוא, מסקנות מספר לגבי גודל הכוח המגויס הנדרש, משך הזמן הנתון עד לגיוס המילואים, רמת כוננותו של הכוח המגויס וכשר בניידותו. מצב זה מחייב, מתדגיסא, שהכוח המגויס יהא בעל כושר-בלימה עז ומרץ, ומאידך-גיסא — שהמילואים יהיו בעלי כושר-גיוס וניידות מכסימליים.

המסקנה הפשטנית המתקשרת מכך, היא: מכסימום של כוח מגויס — ומינימום של כוח במילואים. ואולם, מסקנה זו מסויגת מיד בסידרה של גורמים כגון: התקציב שאפשר להעמידו לאור תפקידיה האחרים של המדינה, הכלים העומדים לרשות הצבא לארגונו והכשרתו לתפקידיו, וכיו"ב.

לגבי גורם הזמן — כאן יתוספו עוד יסודות שיקול וחישוב לגבי הזמן בו עלולה לפרוץ מלחמה, דהיינו — מהו משך הזמן העומד לרשותנו עד לרגע שבו ייכנסו הכוחות למלחמה. במידה שהמועד איננו ניתן כלל להשערה, ישפיע הדבר בקביעת שיטת האירגון והאימון, במגמה שתמיד יהיה מכסימום

של הכוחות מוכן לפעולה (והמדובר הוא בכוחות מאוונים, כלומר כשהם כוללים אחוז מתאים של חיל-רגלים, שריון, כוחות-אוויריים וכיו"ב; ובהתאם לכך — הציוד). בעוד שלרשותך זמן מוגדר, רשאי הנך להניח, כי תוך תקופת זמן זו עוד תספיק לבצע את תהליך ההכנה ההכרחי, ורק בסיומו של אותו פרק-זמן יושג האיזון המלא, שבלעדיו אין מנגנון צבאי יכול לפעול כהלכה.

מתוך נתוני מרחב-הלחימה תזדקרנה מסקנות לגבי גודלם ומיבניהם של גופי-הצבא, אירגון המהק"ים (מרחבי-החזקה קידמיים) ודרכי אספקה, טיב הציוד — ורמת האימון שתידרש מהגייסות. לא הרי הכנת הצבא למשימת מלחמה על אדמת האויב, כהרי הכנתו למשימת-מלחמה שאופייה דפנסיבי מעיקרו.

שלמעשה, לאחר שלב ארגון ראשוני תהיה תמיד השאיפה: לבצע את ארגון המסגרות וגיבושן בד בבד עם קיום האימונים ותוך כדי מהלכם של אלה.

סדר-העדפה בחלוקת כוח-האדם, וסדר הרצוי והקודם במקצועות האמונים הנם, ענין לבדיקה מדוקדקת ורב-תאחריות תוך קביעת מספרי כוח האדם הדרושים לכל מקצוע צבאי וטכני, ומיון מספר האנשים המצוי-בפועל והמתאים, ואשר ניתן להקצותו לתפקידים השונים, במסגרת תקני-המלחמה של הצבא.

נקודת-המוקד של כל תכנית אימונים הנה הבעיה כיצד לקיים אפשרויות כאלו בסידורים וציוד — ובהקצאת זמנם של אנשים לאימון-בזמן שלום, — שתספקנה את כל הדרוש בכוח מאומן, במפקדים, בבעלי-מקצועות טכניים, לוחמים — לפי תקני-המלחמה לגיוס מלא, תוך חישוב של „אספקה“ מאוזנת של כוח אדם מאומן, בדרך כלל נדרש הסדר שיאפשר:

א. הפעלת מכסימום כוחות-מאומנים בזמן נתון.
ב. הכנת יתר היחידות והפעלתן במינימום הזמן, תוך כדי המלחמה.

השפעת החישובים האלה תהא ניכרת באירגונו ומבנהו של הצבא-העומד בזמני-שלום — כי יהיה בהם כדי להתוות את אופן קליטתם של שנתוני הגיוס — אימונים — אה"כ — והעברתם, לבסוף, למסגרות המילואים.

החזקת הצבא

המסגרת האפסנאית שמתפקידה לקיים את הצבא בזמן המלחמה, לרכוש ולספק לו את הנשק, הציוד, התחמושת והמוזון — מוטלים עליה, בדרך כלל, בימות-השלום שני תפקידים:

א. לאפשר את קיומו התקין של הצבא-העומד.
ב. לארגן ולקיים את בסיסי הציוד של חיל-המילואים, באופן שמיד עם התגייסו יוכל להכנס לפעולה כשהוא חמוש ומצויד, ומערכת-מנהלה מסודרת, הדואגת לכל צרכיו, עומדת מוכנה מאחוריו. אלה הם, בסיכומו של דבר, ארבעת תפקידי היסוד של הצבא — כוננות-בטחון, ארגון, אימון, והחזקה. סדר העדפת האחד על משנהו, צורת העדפתו וההשפעה ההדדית של המסקנות והחל-טות-העדפה אלו — מותנים ע"י שורה של גורמים איסטרטגיים יסודיים.

גורמים ראשוניים, אשר להם השפעה על אופי הארגון הצבאי יהיו: זמן ומרחב.

תנאים ומיגבלות מדיניים חיצוניים ולעתים גם פנימיים משמשים אף הם גורם מכוון-מדרבן, או מרסן, לגבי החלטות הקובעות את מיבנה הצבא ומגמות ארגונו.

נסיון קודם ממושך בקיום כוחות-מזויינים ניכרים* יש מקום רב ללמוד — מנסיונו של ארצות אחרות — את בעיות-היסוד המשפיעות על ארגונו של צבא, אלא שלגבי הפתרונות הנכונים לצבא מסוים שבמציאות — אין כל אפשרות להעתיק שיטה בדוקה מכל ארץ אחרת שהיא, מאחר שהתנאים המעשיים הנם שונים לגבי כל ארץ וארץ, והם מחייבים תמיד פתרון המיוחד לה. וזאת לא רק מפני הסיבות המרוכרות מזוות לעיל, אלא אף מפני השוני במטרותיה של כל מדינה, כלפי חוץ וכלפי פנים, במבנה החברתי שלה, מסורתה, הרכבה הדמוגרפית וכיו"ב.

מסגרת-היסוד של מאמץ-הביטחון-הכולל

אותם תפקידי-היסוד קובעים את כמותם ואת איכותם של כוח-האדם והאמצעים, שיש להפנותם לכל אחת מן המסגרות-הלוחמות. ואילו המושג מסגרת לוחמת כולל — בתקופתנו — לא רק את המיסוד גרות של אנשי צבא, העומדים ישירות לרשות הפעולה-הלוחמת-התוקפנית או ההגנתית, אלא את כל אותן המיסוגרות במדינה, שבצירופן הכולל הן מהוות את "המאמץ הכולל" להשגת הנצחון.

המסגרות הבאות הן — בדרך כלל — מסגרות יסוד, שלקיום כל אחת מהן נודע משקל במערך המגן של מדינה, וכל אחת מהיבט תשומת לב מתאימה.

א. החטיבות ופורמציות גבוהות יותר, שביסודן-שלב-דבר מוטל עליהן לבצע תפקידי קרב בכל שטח. הן חייבות להיות מאורגנות כך, שתעניינה על דרישות המלחמה, בהתאם לתכניות המטה הכללי ובהתחשב בגורמים שהוזכרו לעיל. סוג כוחות זה כולל את טייסות חיל האוויר, שיטות צי המלחמה, כל השירותים החיוניים, הן של הללו והן של חיל-הצבא-היבשתי. פורמציות אלו בדין שתהיינה מורכבות משלד ארגוני ואופרטיבי, מספר יחידות של גייסות סדירים ומספר יחידות מילואים, — בתנאי שהזמן הנדרש לגיוסם של הללו לא יעכב את הפעלת היחידות האלו, ובעיקר: אותן היחידות שיש להביאן בחשבון לפעולת בלימה מיידית.

ב. יחידות להגנה מרחבית. — בארצות מסוימות, ביחוד באלה שהים מפרד בינן לבין

ארצות הברית לא ראתה צורך במשך תקופה היסטורית ארוכה, להקים לעצמה צבא אשר ישים את הדגש על גיוס מידי דוקא; — מאחר שבינה לבין אויב-תיחבוכה השונות הפריד הים. גם צורות-האירגון ומיבנה היחידות, הושפעו — בדורות האחרונים — השפעה יסודית מן העובדה, שכל כח אמריקאי נועד ביסודו להיות "חיל-משלוח", שלא ידרש לפתוח בפעולה אלא לאחר שיעבור על פני ימים ולאחר שיתבסס ב"ראש גשר" שעל החוף. בדרך דומה — אם לא דומה לגמרי — פתרה בשעתה בריטניה את בעיותיה. אכן, במלחמת-העולם השניה, עם החשש של פלישה על אדמתה של בריטניה גופה, קם ארגון נוסף של "משמר-הארץ" — שעצם ביצוע תפקידו היה מותנה, בראש וראשונה, ביכלתו להגייס במהירות, ולעומת זה, הרי ארצות יבשת-אירופה לא יכלו, כמובן, לסמוך על גורם בטחוני טבעי מעין זה של הים, וכל מיבנה צבאותיהם הושפע, בדרך הטבע, מעובדה זו.

הישוביהם של אויבים-בכוח, לעומת זאת — שיקוליהם של בני-הברית האפשריים, החששות מפני מלחמות "מקומיות" דוגמת סכנת-המלחמה הקיימת עדיין לגבי מדינות-ערב, הערכות לגבי טיב סכנותיה של מלחמת חדשה, האפשרויות השונות להסתכן בה בצורה זו או אחרת — כל אלה קובעים, ומוכרחים לקבוע, לא-מעט לגבי אירגונו של צבא.

הישובים אלה אינם חד-פעמיים, אלה הם בגדר תהליך מתמיד, המתבסס על שורה של נתוני-יסוד, אך הנתון מדי פעם לשוניים לאור חומר-המודיעין המסוכסם, המתמיד ומגיע. ניגור על תהליך זה להתאים עצמו תמיד לשוניים החלים באותן המדינות, ובאותם הצבאות, אשר נגדם אפשר שצריך יהיה לצאת החצץ; ועליו לעשות זאת לאור תוצאות מחקר-מטה, סיכומים לגבי דרכי-פעולה, נסיון נוסף שנרכש בצה"ל, הנעשה ו"מתבשל" במעבדות מדעיות ובארצות אחרות, וכן נוכח מציאותם של סוגי נשק חדישים, שנרכשו או נוצרו בארץ גופא.

הויכוח שנתעורר באנגליה, ושאהד ממשלתפיו הראשיים היה לידל-הארט, מסביב לעובדה שאחוז ניכר של הצבא הסדיר מועסק בתפקידי מינהלה — ויכוח זה מוכיח, שבעיות ההעדפה הנכונה בחלוקת כוח-אדם אינן נחלתה של מדינה זו או אחרת בלבד, ואף לא רק של אותן מדינות קטנות יותר, החסרות

* ויכוח זה — שהשתפי בו בין היתר: ג' פולר, ג' לה-מרטל ועוד — טיפל באותה רעה חולה: האחוז המופרז של אנשי יחידות העזר והשירות למיניהן ומיעוטם של גופים-לוחמים קיימים בפועל (סוגיה שמתחרטים בה לא-מעט גם בארה"ב). עיין בענין זה חוברת "מערכות סדירות" — מאמרו של ס'אלוף מ. פלד, שמקצת הדיון מתפרסמים בבמת-מערכות שבחוברת זו — המ"ע.

לודא שכוח האדם אשר יופרש לכך לא יהיה בו משום הפחתה וגריעה מכוח־האדם הלוחם.

ד. מיסגרות לתפקידי־עורף וסיוע־בלתי־ישיר לכוחות־הלוחמים. מיסגרות אלו יש לחלקן לשתיים: —

1. מיסגרות לתפקידי הגנה, כגון הגנה ג. מ. לכל יחידותיה, יחידות הבטחון־הפנימי וכיו"ב. יחידות אלו הן, בדרך כלל, חלק מההגנה המרחבית, אך הם אופייניים וחיוניים — יותר לשטחי־עיר, שבהם מרוכזים מפעלי־מפתח ונקודות־חיוניות אחרות למערכת הכלכלה והמנהלה של המדינה. בתנאי מלחמה רדיולוגית עלולות יחידות כאלו לעמוד בפני ההכרח ליטול תפקידים נוספים, אשר ידרשו — בודאי — גיוס (מלא או חלקי) של כל איש ואשה הנמצאים באזורים אלה והצבתם לתפקידים.

2. כוח אדם המרותק למפעלים חיוניים בתעשייה וחקלאות. כוח זה מורכב משני סוגים. סוג ראשון — מומחים, המרותקים אישית למפעל אשר אין להחליפם כל עוד ממשיך המפעל ביצורו או בשירותו. סוג שני — כוח־עבודה שאיננו מקצועי־מובהק, אך המהווה את מכסת כוח־העבודה הדרושה לאחסון, אריזה, הובלה ועבודות שחורות שונות.

החישובים של משק־המלחמה ואופיה, כמויות התוצרת שיהיה צורך להעמיד לרשות הכוחות־הלוחמים והאוכלוסיה האזרחית (וביחוד בהתחשב בתנאי היבוא) ישפיעו בתמידות על מיון המפעלים — ועל קביעת אותם המפעלים החיוניים שימשיכו ביצור מלא או חלקי — או אף מוגבר — ועל מיון כוח־האדם והצבתו בהתאם לכך.

בדרך כלל יהא זה טבעי אם יוטל על כוח־האדם המועסק בכל אלה גם תפקיד משני, לוחם; כגון: הגנה נגד־מטוסית בגבולות המפעלים ובסביבתם; אבטחת מקומות העבודה, וכן — השבת מלחמה שערה בכל נקודת־ישוב במקרה של פריצת האויב. ההבדל בין יחידות כאלו, הפועלות במקומות־העבודה שלהם, ומתוכם, לבין יחידות ההגנה־המרחבית הוא בזה, כי בה בשעה שבהתקרב המלחמה אל איזה איזור — הופכת הפעולה הלוחמת להיות ענינם העיקרי של כוחות ההגנה המרחבית באותו איזור, הרי כוחות־האדם המרותקים לתפקידי־עורף יראו בתפקידי־הקרב שלהם ענין משני — כל עוד אין פריצה של ממש לתוך האזורים גופם.

(109 בעמוד 22)

אויביהן, ניראו תפקידי ההגנה־הלוקאלית כמחוסרי חשיבות, או כבעלי חשיבות פחותה. מלחמ"ע השניה, על גילוייה השונים באורחות מלחמה חדישים ומחודשים — כגון שימוש בצנחנים, הפעלת "גיס־חמישי" והפצצות בקנה מידה גדול, — הניעה את אנגליה, למשל, להקמת "משמר הארץ" מזה ויחידות הג"א מזה, שנועדו לאתר את פעולתם של התוקפים, למנוע התחברותן של יחידות מוטסות או מסתננות עם חיל פולש הבא מהים ולהשמידן. מאידך גיסא — לטפל בהגנה ג. מ. פסיבית ואקטיבית. גם בארה"ב החלו לתסוס מחשבות חדשות*.

ודאי שהגנה מרחבית נאותה יש בה כדי לפצל את התקפות האויב, לרתק כוחות גדולים שלו, ולשחרר בדרך זו כוחות גדולים לפעולה תוקפנית נגדו. הגנה־מרחבית מעין זו, הנשענת על הפיכת כל מקום־ישוב ל"מבצר", המחזיק מעמד עד האיש האחרון ואיננו נסוג אף אם אוגף או כותר, המסתייע בגדודי חי"מ להחזקת המרחבים, ודאי שהגנה־מרחבית מעין זו עשויה להפוך את הארץ למרחב מוגן אחד, שחדירת האויב לתוכו הנה פעולה איטית, קשה, הדורשת מאמץ ממושך ומפוזר, — ומאפשרת בה בעת לארגן כוחות־מחץ להתקפות אגפים או לכיתור כוח האויב המרותק עלידי ההגנה־המרחבית. יש בה, אפוא, כדי ליתן יסוד־של־ממש לאפשרויות של ריכוז כוחות והעברת המלחמה אל אדמת האויב, שניתפטס להרפתקנות־תוקפנית.

אכן לביצוע יעיל של שיטת־מגן זו, — נידרשים רוח רמה ושלד פיקודי מעולה ומאומן היטב, לרבות — ובעיקר — בדרגיו הבינוניים והנמוכים.

ג. שרותים צבאיים — הריהם השרותים המסייעים במישרין לכוחות הלוחמים.

כלל שיחסי הכוחות המספריים והישובי הזמן והמרחב הנם לרעתו של המתגונן — ניתן לו להתגבר על עדיפותו של האויב ע"י הרמה הטכנית הגבוהה של צבאו וע"י רוחו התקיפה והרמה. את הרמה הטכנית הגבוהה אפשר להשיג אם כל כלי־הנשק וכלי־התובלה החדשים, של יחידות חילות היבשה האויר והים — יוחזקו ויטופלו כראוי. אכן, הפרשת אותו אחוז של כוחות אדם ואמצעים שיאפשר להשיג זאת במינימום זמן ובצורה הבטוחה ביותר, הריהו מעשה המחייב חישובים מדויקים. מכל־מקום יש

* באה"ב עיקר הכוונה לכוחות מהסוג הכללי של הג"א ואילו הכוח המתנדב המיליציוני, המקביל ל"צבא הסרטיוריאלי" הבריטי, — זה ה"משמר הלאומי" — משתלב ישירות, כדיביויות ו"אגדי־קרב" רגימנטלים, לתוך מסגרת הצבא ואינו מהווה עוד כוח של הגנה מקומית גרידא — המ"ע.

הקצין הצוער וערכו העולה

תקופת המיכנים המהודקים

כאשר נפוליון ניצל את אפשרויותיה של חלוקה גמישה זו לצורך "מלחמת־הבזק" שפתח בה, הביא לידי מהפכה כללית באיסטרטגיה ובטקטיקה.

דיביזיות אלה חנו ונעו בנפרד, יצרו רנחים רחבים בין אחת לרעותה, וכך זכו מפקדיהן לכוח־תימרון. המפקדים פעלו על פי תכנית משותפת, וכן יכלו לפצל את כוחותיהם לחלקים, ומוטב לומר "אֶבְרִים", המסוגלים לתקוף את מערך־היריב מהחזית ומהאגף בבת אחת.

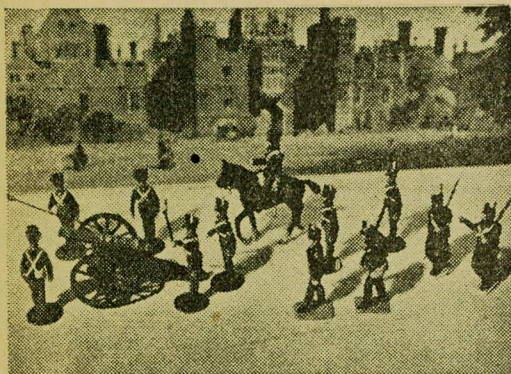
בימי מלחמה נוטים העתונאים להקדיש עיקר מעינם לגנרלים, לאדמירלים ולמרשלי־האוויר. אולם הגיעה השעה להעריך נכונה דוקא את חשיבותו של הקצין הצוער * — לא רק משום שהוא הנושא בעיקר העול כי אם באשר הקצינים הצוערים, כקייבון, הם המכריעים תכופות את הכף.

המנתח את קורות מלחמה הראשונה נוכח לדעת שהפיקוד העליון קבע והכריע במהלך הדברים הרבה פחות מהקצינים שבפלוגות.

במלחמה האחרונה, שבה היו הצבאות קל־תנועה יותר לביצוע מהלכים ארוכים, חזרה אמנות־המצביאים והחזירה לה משהו מכוחה לפנים. — אולם, חלקו של המנהיג הצוער (זה הגורם שעלה והתפתח מראשית המאה הזאת) לא נצטמצם במאומה; ובמובנים מסוימים — עוד הוסיף ועלה.

להבנת בעיות השעה ולצורך הענין ההיסטורי כאחד ראוי לתהות על דרך עלית תפקידו של הקצין הצוער בעקבות התמורות בכלי־הנשק והטקטיקה.

עד למחצית המאה ה־18 פעלו הצבאות בדרך־כלל כגוף יחיד ומלוכד. ובידי המצביא בלבד נתרכז כוח התמרון הטקטי והאיסטרטגי. המפקדים הסרים למרותו של המצביא, הגבוהים והנמוכים כאחד, לא יכלו לפעול הרבה יותר מאשר לדרבן את חייליהם, לגבש מחדש שורות שנתרופפו, ולשמש מופת לתקייפות בקרב. רק במקום שנתלקחו תגרות בין פלגות־משמר מרוחקות, נתאפשרו גילויי כשרון טאקטי. זמן קצר לפני המהפכה הצרפתית הביאו גיבאר ואחרים לידי גל של קידמה ושיפור צבאי בצרפת. אחד התיקונים נתבטא בארגונו של הצבא בצורה החדשה של "דיביזיות" הנושאות־את־עצמן.**

תותחנים בריטים מאותה תקופה במצבה־הכן ליריה בתותח

כאשר גדלו כוחות נפוליון בכמות, צורפו הדיביזיות לקורפוסים שאף הם פעלו באורח "זרם" זה — נפרשים כרשת, ומתהדקים עד מהרה כעניבה סביב אגפי האויב, ללכדו בפח.

אולם חיל־הרגלים המשיך לנוע וללחום במיכנים מהודקים, היוצרים חזית רצופה. בריגדות פעלו בדרך־כלל במיקשה אחת, והיחידות הקטנות יותר שבבריגדה — כפרודות האחוזות ודבוקות בה. מצבים

* צוער — Junior, בלע"ז, — המ"ע.

** השם "דיביזיה" מעיד על מקורה, כלומר — "חלק", או "פלג" של הצבא. הטעון ציון מיוחד בתמורה הנ"ל הוא הכללת יסודות מינהלתיים בהרכבה, המאפשרים לה להיפרד — ולהתקים — בכוחות עצמה.

* עיין "מי ומה בחוברת".

שונים מאלה נזדמנו רק בתגרות של משמרות-חוץ או בשעה שחזית האויב נשתבשה.

קורפוס צבא אחד עלול היה לאחוז באויב מפנים, בעוד קורפוס אחר הולם בו באגפו, — אך לגבי יחידות הרגלים שבכל אחד מן הקורפוסים עדיין היה הקרב ביסודו ישיר וחזיתי, בין אם תקפו או התגוננו. מגבלה זו בלחימת חיל-הרגלים נתקימה לעוד מאה שנים, עד לשלבים המאוחרים של מלחמת 18-1914. אמנם במידה שנתעצם טנחם של כלי הנשק, פינה „הסדר המכונס“ את מקומו לבסוף — ובמאוחר — ל„סדר הפזור“. אולם פיזור זה גרם רק לכך שהשור-רות נפתחה, בהשאירם רנח של כמה מטרים בין חייל לחברו, על מנת להקטין את המטרה הפגיעה עד להחריד שהיתה נוצרת ע"י חיילים המצופפים, תוך התקדמותם. הפיזור בלבד לא גרם עדיין לעיצוב יחידות רגלים קלות-תמרון.

התורה הצבאית המסורתית עדיין פסקה, כי עוצמת ההתקפה טמונה בכובד-משקלה הפיזי. תורה זו ראתה את הפיזור לעומק — שורות חיילים הערוכות בזו אחר זו, — כמערך שכל טעמו לסתום את הפרצות הניבעות מחמת אש האויב בקו הראשון, ולעבותו לקראת הסתערות חזיתית. אולם השורות עצמן טרם היו בחינת אברים-אבריים ועדיין נוקשות היו מדי לתמרון בהן. משגי מלחמת-קרים חזרו ונשנו במל-חמת דרום-אפריקה, ושוב במלחה"ע הראשונה.* שנות-הבינים של מלחמת-העולם הראשונה ראו בהפי-עלת מיבנים טקטיים שהיו גרועים מאלה שנאלצו הבריטים להנהיג בשלבים המאוחרים של מלחמת הבורים בלחץ הקלעות המפותחת של אלה, — וכמובן, חזו גם באבידות הכבדות בהרבה מאלו של אז.

אפשרויות-התמרון גדולות...

אולם שכלו הישר של החייל-הלוחם עשה מה שלא עשו דוגמות הנקבעות מלמעלה. כאשר המי-כניזם הבלתי-טבעי של השורות הנוקשות כרע תחתיו בשטף אש-המקלעים**, היו הנשארים בחיים מתלכ-דים אינסטינקטיביים בקבוצות וחוליות קטנות, ואלה המשיכו לעיתים קרובות לפרוץ דרכן קדימה בהנהגת איזה מפקד צוער, בכל מקום בו יכלו למצוא מחפה, ואף חדרו עמוק למערכת המגן האויבת, כשהן מא-

* הכוונה להסתערות במערך סגור נוכח אש קטלנית, כגון אותה „הסתערות הבריגדה הקלה“ של הפרשים הבריטיים בעת מלחמת קרים, שזכתה לתהילה בשירו של טניסון.

** עד למחציתה השניה של אותה מלחמה היו אלה „מכונות-ירייה בינוניות“, רק עם ראשית הנסיונות של

גפות אגב-כך קבוצות אויב שנתקבצו אף הן „מאליהן“ במסיבות דומות.

טקטיקת „הסתננות“ זו ילידת הני-החזית, נתק-בלה בשנה האחרונה למלחמה כאורח-יסוד טקטי של כל הצבאות שבמערכה, וסייעה להזריק נידות-מה למאבק שהגיע לקפאון בהתגוששות-החפירות.

קפיטן לפרג, איש הצבא הצרפתי, היה הראשון אשר ביטא רעיון חדש זה בכתב עוד בשנת 1915, והיה זה קפיטן גאיאר ממטהו של לודנדורף, אשר גיבשו, דרך-שיטה, לאותה ההלכה הטקטית החדשה, שהצבא הגרמני הפעילה בפרצו את החזית הבריטית ב-1918. מפלסי-דרך הביאו לידי ביטוי והגשמה את המהלך הכללי של מחשבה ששררה בין הערים שב-בנידורם, אשר למדו מהלקח האישי של קרבותיהם. היה זה „הקציץ הצוער“, במובן הקיבוצי, אשר הכיר בצורך לשנות ערכיו, והביא לידי הכרה כללית בצורך זה — וזאת למרות איר-צונם של מרבית הקצינים הבכירים*** לקבל רעיון כלשהו המנוגד ביסודו לאורחות הקרב שהסכינו אליהם.

התפתחות כלי-האש היא שאילצה את הלוחמים לפזר שורותיהם, והתוהו בשדות-הקרב דחף אותם לחמוק מהשורות הערוכות לפי התקנון, ולפעול בחבורות טבעיות, בפיקודו של מפקד, ובצותא עם חברים אשר הכירום מקודם. גורמים אלה בהצטרפם עיצבו כמיבנה טקטי את השרשרת הגמישה של חז-ליות קטנות, שירשה את מקומו של הקו הרצוף והבלתי-סעיף. אגב כך נפתחו בהכרח רנחים בין החוליות, ועובדה זו פתחה בפני קבוצות תוקפות ומגינות הזדמנויות לתמרון, לאגף או לאנפולד באש את קבוצת האויב, וכאשר השורות המגבירות מאחור, (הרורב-הצמוד — המ ע.) הפכו אף הן לשרשרות העשויות חוליות קטנות, ערוכות בעומק, — ניתנה לאלו היכולת לסייע לקבוצות הקידמיות בהפעילן את מנוף-התמרון הבלתי-ישיר על נקודת-ההתנגדות שנעצרה — זה הנוהג שקודם לכן ערם לעיתים תכופות מטרות-אדם בדיק בנקודה שאליה מרוכזת אש-האויב ובה נחסמה הדרך קדימה. מעתה ניתן להפנות את הרורבות, בקבוצות קטנות או גדולות יותר, בעיקבותיהן של אותן קבוצות קידמיות שהצ-ליחו יותר בהתקדמותן — ולהטילן אח"כ מן האגף

הסתננות טקטית בקנה מידה גדול ע"י הגרמנים החל המקלע הקל כובש לו מקום-של-מש במערכת הזין האב-טומאטי, אשר הפך מעתה מגורם הגנתי מובהק גם לגורם בהתקפה.

*** בכיר — Senior, בלע"ו. — המ ע.

גילום של מפקדים

אין להסיק מכאן שכל מ"פ או מג"ד מוכשר יוכל למלא בהצלחה שוה תפקיד של מצביא-על-ארמיה, ולהניח כי בודאי יתגבר על שלבי הביניים. הרי היקף הבעיות, החישובים והשיקולים מתרחב והולך עם כל הרחבה של תחום הפיקוד, ויש אנשים שהם אטיים

על אותם מוצבי-אויב. שעדיין בלמו את התקדמותן של יחידות קידמיות אחרות.

מפקדי-המחלקות, הפלוגות והגדודים יכלו עתה לנצל בדרך זו את החדירות הקטנות שהבקיעו יחידות-המשנה הקידמיות שלהם, ולהגשים בפועל בדרך זו את עקרון ההפתעה, בהולמם, "מכיוון בלתי-צפוי נגד נקודה בלתי-שמורה". הם יכלו לנצל עד תומה את תורפת האגפים, "הפנימיים" שנחשפו עקב חדי-רות כאלו, המתרחבות והולכות, כך נשתנתה לגביהם מציאות גזירת הקרב שלהם מסתת-תקיפה לפנים, והיתה לזירת-תמרון, הפותחת בפני המפקד, כמעט אותו מרחב לגילויי-כישרון טקטי וצירופים טקטיים, בזעיר אנפין, כאשר נתיחדו בעבר למצביאים בלבד.

כל ההתפתחות הזאת הרחיבה את ההודמנויות, הניקרות בפני הקצין-הצוער, אולם גם הגבירה את אחריותו, והעלתה את הרמה אליה נדרש להגיע. אותה שעה נעשו בעיותיו מורכבות יותר בשל ריבוי כלי-הנשק החדשים, והתביעות אל כושר-המחשבה שבו הוכפלו. ב-1914 לא נדרש ממפקד-פלוגה לחשוב אלא במושגים של הרובה בלבד, ואפילו הגדוד לא נסתייע אלא בצמד מקלעים-בינוניים, אשר לעתים קרובות התיחס אליהם כאל סרחה-עודף. אולם עוד בטרם הגיעה אותה מלחמה לסיומה, כבר כלל חימושו של חיל-הרגלים גם את המקלע הקל, המרגמה, רימון-היד ורימון-המדוכה — הן רימון-החנם והן רימון-העשן.

בגלל שוני הגורמים שהוטל על הקצין הצוער להעריך ולשקול, הפך עתה תפקידו, מעיקרו, למורכב יותר משל תפקיד מפקד בריגדת-רגלים*, אשר לא נותר לו אלא לטפל בשלושת הגדודים. אכן, אחד מן הטובים שבמפקדי הארמיות שלנו הביע כמה שנים אחרי גמר מלחמה הראשונה את דעתו, כי התביעות שמציגים תפקידי מפקד-הפלוגה ומפקד-הגדוד הן כמעט שוות ואילו כל התפקידים הגבוהים יותר — כלומר, זה של מפקד בריגדה, דיביזיה וקורפוס — הם פשוטים וקלים יותר, — עד שמגיעים לדרג של מפקד-ארמיה**, תפקיד שהיה נראה בעיניו דומה באופיו לזה של מפקד-הגדוד.

בכל איש מצויים כוחות ואוצרות רוחניים שרק מעטים מהם באים לידי גילוי. הלחץ של צרכים היסטוריים ופעולת חינוך מכוונת, היודעת למצוא מסילות ללב אדם לקצוי נפשו, מסוגלים להראות, לגלות ולהפעיל בכל איש ואיש את המעיינות הגנוזים בתוכו, ולהעלות כל אדם לדרגה הגבוהה ביותר של גבורה וחלוציות.

ד. בן-גוריון

להסתגל, ואחרים נוטים לאבד עשתונותיהם לנוכח ההיקף המוגבר. אבל בכל זאת ניתן להסיק מכאן שמפקד צוער טוב באמת יוכל לעלות לתפקידי פיקוד גבוהים יותר במהירות רבה מכפי שחושבים בדרך כלל, או מהקצב המקובל — אילו אך הוסרו המעצור רים המלאכותיים והנוצרים על סמך אינטרסים, "מק-צועיים", ובתוקף הזכויות אשר הגיל והותק תובעים לעצמם*.

מסקנה זו מסתייעת בדוגמות רבות המוכרות מן ההיסטוריה הצבאית. המנתח את קורות חייהם של שרי-הצבא הגבוהים משכמם ומעלה, אלה המקובלים על הכל כ"גדולי המצביאים"*** ונקח מהם "חמשה עשר ראשונים", הרי ייווכח כי מתוכם רק ארבעה שירתו שירות ממושך בדרגות הנמוכות בטרם הוכיחו יכולתם בפיקוד העליון. חמישה עמדו בשנות העשרים, וששה בשנות השלושים, כאשר יצא שמם לתהלה, אם נכליל בניתוח גם "חמשה עשר הבאים". היינו, הנודעים פחות אולם חזקים כמותם, נימצא שמתוך כל השלושים רק תישעה מילאו מיכסת-שירות הנדרשת כיום כמינימום לפיקוד גבוה. גם נסיון זמננו מוכיח זאת, במידה שאין האינטרס

* נרמז כאן על משך השירות הנדרש מחייל-קבוע בטרם יכשר לעליה בדרגה בצבאות כגון הבריטי והאמריקאי. שם ענין העליה בדרגה קבוע במסמרות של תקנונים מורכבים, המבוססים על סולס-ותק מדוקדק, של שנות שרות רבות מאד באותה דרגה, ועל מיגבלות-רגיל קפדניות. ** במקור — Great Captains. המחבר מכוון כאן לרשימה של גדולי המצביאים שנערכה על ידו בספרו: "Great Captains Unveiled", בו תיאר קורות חייהם של הגדולים במצביאים.

* הכוונה כמובן, לבריגדה שבצבא הבריטי — אשר המקביל לה ברוב הצבאות האחרים הוא הרגימנט, בן שלושה הגדודים.

** Army (כגון, "הארמיה השמינית"), — הפיקוד הנפרד הגבוה ביותר בצבא הבריטי במלחמה (פרט ל"קבוצת הארמיות" — Army Group, כזו שהופעלה בירת מערב-אירופה ב-1944-45 בפיקודו של מונטגומרי).

„המקצועי“ מתיצב בדרך* בתנאי שלום, שיחסית אינם תובעים כה הרבה, אין כמעט קצין המגיע לפיר קוד על גודוד עד גיל 40 לערך, ואינו נחשב כמתאים להתמנות גנרל אלא משהגיע לגיל 60—50. אולם במלחה“ע הראשונה עלו קצינים לפקד על גדודים בשנות העשרים, ועל דיביונות — בשנות השלושים. הסיבה היחידה שמנעה החשת תהליך זה עוד יותר, נעוצה בעובדה כי העליה בדרגה היתה תלויה בתפקידים שנתפנו עקב כישלון, ולא עקב בחירה וברירה של המתאימים ביותר, בלי שים לב לותק. גם בעת מלחה“ע השניה פעל אותו תהליך-מעורב, אולם ביתר איטיות, כי הפעם פחתו הנפגעים. אפילו כן, קצינים מספר פקדו על ארמיה בטרם הגיעו לגיל חמישים, אחרים פקדו על קורפוסים בהיותם בני ארבעים, והיו אחרים שקיבלו את הפיקוד על דיביונות זיות בהיותם בשנות השלושים. אולם יתכן ואנשים כאלה היו מסוגלים לעלות לתפקידים גבוהים יותר, וביתר מהירות, אלמלא שררה עדיין הדעה, כי העליה בדרגה חייבת להיות „הדרגתית“. (אופייני הדבר, כי בצבא האדום, אשר עמד במבחן קרבות, קרבנות וסילוקים כבדים בהרבה, היה חלק גדול מהמפקדים הגבוהים — צעירים לא במעט מגיל ארבעים). אולם מצד שני יש לציין, כי התקדמותם של אנשי-צבא בשרות זמני** היתה מוגבלת עוד יותר מאשר במלחה“ע הראשונה.

פיכומוי-שלידבר

יש בכך כדי לעורר הרהורים מענינים, מאחר שה- כוחות המזוינים קלטו לתוכם עתה את בחירי-האומה. יתכן ויש להסביר זאת חלקית — בהשגחה הנוספת שנגרמה (לעומת הנהוג במלחה“ע א') ע"י השיטה להעביר יוצא-צבא דרך שורות ב.ד.א.; חלקית — בדעה הקיימת כי עת-מלחמה היא שעת-כושר לחייל המקצועי, וחלקית — ע"י אופיה המורכב יותר של „בקיאות-מעשה“ שיש לסגלה בטרם יוכל אדם להפעיל באורח תכליתי את סגולות המנהיג הטבעיות שלו. — כי מלחה“ע השניה הכניסה לשימוש כלי נשק וציוד חדשים ורבים, והמיבצעים עלו בניידותם על מיבצעי מלחה“ע הראשונה.

יתרונן הטבעי של חייל-הקבע על החייל-„לשעה“ הוא תרגולו הרב בנזהלים צבאיים שהוא מבצעם

* המחבר מתכוון לתקנון העליה-בדרגה הנזכר בהערות דלעיל, הכפוי ע"י נתונים הלקוחים משוק העבודה האזרחי והדרושים כדי לתת לקצין-הקבע מסלול קבוע בדרגות אריות. ואין ספק שגישה צבאית „טהורה“ יותר מתקוממת לנוכח מסגרת זו.
** היינו, מגויסי שירות-החובה.

ואלה 15 „גדולי המצביאים“ לפי סדר כרונולוגי,

ובציון הגיל בו נודע לתהלה, והקרב:

1. אלכסנדר מוקדון, 25, נצחון ארבלה.
2. חניבעל, 29 פלישה לאיטליה; 31, נצחון קנה.
3. סקיפיו, 32 זמה, נצחון על חניבעל.
4. קיסר, 55, נצחון על פומפיוס.
5. גוסטב אדולף, 37, בריטנפולד.
6. טיורן, 32, מרשל של צרפת.
7. קונדה, 22.
8. קרומאול, 51, נצחון דאנבר.
9. מרלבורו, 52, בלנהיים.
10. פרידריך הגדול, 29.
11. ואלינגטון, 34, אסי וארגאו (הודו); 46, וואטרלו.
12. נפוליון, 26, מונטה-נוטה.
13. רוברט לי, 53, מלחמת האזרחים בארה"ב.
14. „סטנול“ ג'קסון, 37, מלחמת האזרחים בארה"ב.
15. פוש, 55, מלחמת-העולם הראשונה.

ולחן „15 הבאים“: אַפְּמִינוֹדָס — המצביא של תְּבֵי, שהנהיג את „הסדר האלכסוני“; גְּיֹרְיוֹס — מצביאו של יוֹסְטִינְיאָנוֹס, קיסר ביצניצה, וְנֶרְסֶס — יורשו וממשיכו של בליזיריוס במלחמות איטליה; גְּיֹנְגִיסְטָאן וסאַבוֹטָאי — ראש מצביאיו; גוֹנְזָלוֹ דה-קוֹרדוֹבה הספרדי — (במלחמות איטליה בראשית המאה ה"ז — הוא שנשא הראשון את הכנוי Grand Capitano); לְנֶשְׁטִיין — למול גוסטאבוס; מוֹנְטֶה-קוֹקוֹלי — למול טיורן וקונדה; אוֹיֶגֶן נסיך סאַבוֹיה — המצביא האוסטרי, שותפו של מרלבורו, וויליאם, יריבם של השנים; קרל ה"12 משוודיה — שהציון הידוע מכל לגביו, הוא כי נלחם בפטר הגדול. שְׂרֵמֶן. ומאלה שפעלו בנוסח המלחמה „הזעיר“ יותר — וִיִּדְלִיץ — גנרל הפרשים של פרידריך; פוֹרְסֶס — גדול מפקדי הפשיטות של הדרום במלחמת האזרחים האמריקאית, ולורנס איש-ערב.

אכן, יש להעיר, כי בחירתו של קפטן לידלהארט בגדולי המצביאים שלו הנה שרירותית כמעט, ואין לדעת האם לא הושפעה משהו בגלל מגמתו. כך השמיט כאן אחד מאלה הנערכים על ידו הוא ביותר, את דה־סֶס, אשר הפליא לנצח על גייסות ולנצח אויבים בהיותו בגיל קשיש. כן שרירותית, לעתים קרובות, בחירת „ההזדמנות“ אין לומר כי אולם ואוסטרליץ (1805) ציינו פחות את גאונו של נפוליון מאשר נצחון מונטה-נוטה.

מ„טו הבאים“ שכאן — כ"5 (בליזיריוס, סאבוטאי אויגן, קרל ה"ב ולורנס) גילו את שליטתם באמנות המלחמה בטרם שלושים, שנים (מונטה קוקולי ווידליץ) — בטרם 40, ורק נרסס הגיע ל"50 בטרם הוכיח את יכולתו בשדה-המלחמה.

ההתפתחות שנתחוללה במעמדו של הקצין הצוער, ובאיו מידה מצטמצם המרחק בין תפקידו לבין אלה של המפקד הגבוה יותר. הכרה כזו אפשר וגם תסייע להגביר את בטחונו העצמי של הקצין הצוער ויעילותו כמנהיג.

מאחר שה"מערך המכונס" נתגלגל והיה ל"מערך פזור" — בלחץ עצמת-האש ועצמת-האוויר, — תלויה הצלחתו של צבא כיום במידה רבה בהשפעתן המצטרפת של תמוטות מקומיות רבות אצל היריב. הקרב הפך לתהליך המורכב מהזדמנויות פעוטות ובנות-חלוף, אשר בדרך הטבע תלוי ניצולן יותר ויותר, בעדיפותם של המפקדים הצוערים על מתנגדיהם בטקטיקה זעירה, מאשר בעדיפותם של מצביאייהם בטקטיקה-הרבתי. זאת, כמובן, פרט לדרג העליון ביותר, אשר ממנו נתבעת תבונה איסטרטגית, ואשר החלטה איסטרטגית רעה שלו יש בכוחה כדי לבטל את ערכו של יתרון טקטי.

במלים אחרות, הקרב נעשה משחק-צות רחב-מידות ביותר, ובו המנהיגים-הצוערים אינם עוד כלי-משחק אלא משחקים. המושג: — «לֹא עֲיָיִקֵם הַעֶמֶק שְׁקוֹל — עֲיָיִקֵם אֶךְ קָיָחֵם וְקָפֵל»*, הוא מושג שעבר זמנו, והגיעה העת שנכיר הכרה שלימה את המסקנות מתמורה זאת.

המפקדים הצוערים נשאו מאז בעיקר נטל-הקרב, ועודם מוסיפים לשאת בו, אולם יוזמתם הנבונה, וטיפוחה של זו, הפכו עתה גורמים חיוניים להכרעה במערכה.

אינסטינקטיבית, כך שהוא מתפנה להקדיש את מחשבתו לבעיה הטקטית — כיצד להתחכם לאויב, ונפגע פחות מן ה"חיכוך" של המלחמה. אולם הפרדוקס ב"מלחמה טוטאלית" הוא שדוקא האזרח הנקלט הוא הנוטל את התפקידים הטכניים ביותר שבמלאכת-החיילים — תפקידי הקצין הצוער — ומעטים סיכוייו להחשב מתאים לתפקידים הגבוהים יותר, אשר דוקא הם, מאידך גיסא, תלויים יותר בהשכלה רחבה, ראייה מקפת ועירנות מחשבה מאשר בנסיון טכני גרידא.

אימון ממושך נוטה להביא אדם לידי מומחיות בדרכי ביצוע. אולם מומחיות כזו עלולים לרכוש אותה על חשבון פוריות הרעיונות, מקוריותם וגמישותם. המלחמה היא ממלכת-הפתע, והסתגלות לבלתי-צפוי טבעית היא יותר לצעירים.

יש להניח כי ניתן היה, בהמשך מלחמה בת ארבע שנים ומעלה, לנצל ביתר יעילות את אוצרות הכוח-השכלי שבאומה. ערכו הפוטנציאלי הרב של ניצול כזה נתגלם במלחמה הקודמת, אשר בה החייל-האזרח האוסטרלי סיר ג'ון מונאס* עד הגיעו לפיקוד על בריגדה עלה אך במעט על הממוצע, אולם במידה שעלה, התבלט ביכולתו יותר ויותר. כמו כן רבת-משמעות היא העובדה מה רבים הגנרלים במלחמה-האחרונה אשר נכנסו לצבא כ"חיילים-לשעה" במלחמה הקודמת.

יתכן ונשכיל לפתח באורח נכון יותר את ברוכיי-הכשרון אשר בנו, אם נכיר בבהירות מה עצומה

* אחד ממצביאי הצבא האוסטרלי, יהודי; על-שמו כפר-מונאש בעמק-הפר.

* קטע משירת טניסון על "הסתערות הבריגדה הקלה", אשר הפך לסימטת המשמעת העיוורת.

ה ע ר ו ת ה מ ת ר ו ם

להודות, כי בהפוך עם כולו ל"עם-לוחם", נודעת השיבות חיונית לאופן ניצולו של הנסיון האזרחי והחלוצי הגנוז באומה, לצורך המאמץ הצבאי, — וברור שבתנאינו יש לחפש דרכים רבות לניצול נסיון זה. הערותיו של לידלהארט על זירוז דרכו של החייל-האזרח בצבא נוגעות רק באחת מדרכים אלו, שיש לטפחן בתשומת-לב רבה.

בעיות חייל-הקבע לעומת החייל-ה"זמני" שונות בתנאינו לחלוטין, בהתחשב עם שיטת הפעלת המלואים. אולם מאידך יש בהערותיו של לידלהארט כדי להעמידנו על כמה בעיות בשטח הכשרת הקצין העלים והפעלתו המידית בפרוץ מלחמה — בעיות שיש להן מקום גם אצלנו.

רב-סרן א. א.

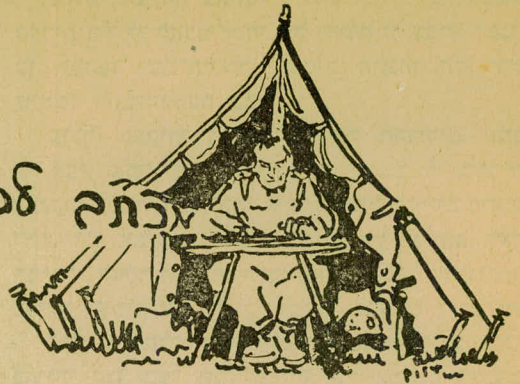
אף כי לא כל האמור במאמר זה מתאים לתנאינו, יש ענין להביאו במלואו.

הוא מסייע להבין את התמיהה, לכאורה, כיצד מפקדינו במלחמת-השחרור, שרובם היו צעירים ביותר — ולפחות צעירים בהרבה מה"סטנדרטים" המקובלים בצבאות הער — וגם הכשרתם הטקטית הצטמצמה בקורס מפקדי-המחלקות, כיצד השכילו להסתגל עד-מהרה לממדי-הקרב המתרחבים, והוכיחו את יכולת השליטה בפורמציות גדולות והולכות.

אכן, סגל הפיקוד של צ. ה. ל. הוא מהצעירים שבעולם; אך במידה שהוא נכנס למסורת-קבע, עלולים גם אצלנו להתנבש דפוסים ומסגרות של תנאי שרות, אשר יהיו עלולים לבלום ולחסום קצינים צעירים בהתפתחותם.

כמדומה שגם המחזיק בהשקפה "צבאית" ביותר, חייב

מכתב מסן את חיים

הנה עומד אתה להיות מוסמך בקצין. יהיה לך יום זה תחילתם של חיים חדשים. כסגן בחי"ר עתיד אתה להיות עצמאי לגמרי, אחראי למעשיך ולמעשי פקודיך. תוכל לשאול לעצה לכשתצטרך לה, שכן רק טיפוש יסרב להינעץ. אלא שלרוב יאמר לך לעשות דבר ותו לא; ואם נסיונך לא יעמוד לך, פנה תפנה לאותו אוצר בלום — הלא הוא הגיון הבריא.

לתפקיד הראשון שמונית לו — נודעת חשיבות מיוחדת. מפקד ילך במבטו בשימת לב יתירה על־מנת לעמוד על טיבך. והיה אם מפקד הראוי־לשמו הוא — יהא בעורך. יראה לך דברים רבים באמנות ניהוג־אנשים, אשר מעתה היא משימת חיך. אם טוב הוא מפקד יעזור לך להתפתח, יסייע בידך לקנות הבנה עמוקה יותר בטיבם של אנשיך, כיצד לנהוג בהגיונות וצדק כלפיהם וכיצד לקבל מהם את הדרוש — כיצד להפכם ליחידת־קרב מאומנת כהלכה ועשויה־ללא־חת.

אפילו מסתבר שמפקד הראשון חלש הוא, או אנוכי, או רע־אופי, — עדין מסוגל אתה ללמוד הרבה. אכן, כאן חייבים רגש־הכבוד ורגש־החובה שלך להדריכך. התנהגותך בתנאים כאלה הופכת להיות ענין לא קל. אם מפקד צעיר הגך, בפיקודו של מפקד פלוגה או סוללה כגון־זוה, — שומה עליך לזכור, שהגך חייב בנאמנות כפולה: כלפי מפקדך וכלפי פקודיך. לעתים קרובות יכול אתה לרפך את השפעת מעשיו על אנשיך, אבל לעולם אל תפרוק עול.

**

יהיה מפקדך אשר יהיה, תמיד תהיה חייב לפתח את רגש האחיות שבך. אמנם, קל הוא להמתין סתם לפקודה, אפילו כשברור לך עצמך את אשר יש לעשות. אל תמתין — ומעל לכל: אל תנסה

להעביר את האחיות על אחרים. והדברים אמורים בהחלטה פשוטה ש"יש לשאת את המימיה בצד שמאל", כפי שהם חלים לגבי החלטה ש"פלוגה א' תתקוף במרכז".

משהוברר לך מה יש לעשות מכאן ואילך — החלט ובצע. מרבית המפקדים יתמכו במעשיך, כל עוד לא פעלת בניגוד גמור לקו מפורש או לפקודה. זכורני בוקר אחד בתימרונים שבטנאסי, כשהמ"פ שלחני להציב מורי־דרך למוצב הפיקוד החדש של הדיביוזיה. קיבלתי את הפיקוד על מחלקת־האבטחה של הדיביוזיה רק אתמול — היה זה המינוי הראשון שלי. מצאתי את המקום, הצבתי את מורי־הדרך וציפיתי למ"פ שלי, שעמד להגיע לפני השיירה על־מנת לתכנן במקום את מוצב־הפיקוד.

גיפ בעל לוח־מספרים מכוכב הופיע ונעצר — מפקד הדיביוזיה. הצדעתי ו"דינחתי", אך כהפתעה גמורה באו לי דבריו כשפנה אלי ואמר: "איך חושב אתה לערוך את מוצב־הפיקוד, סגן?"

ואז החלטתי: — ארוך אהיה אם אענה לו: "אינני יודע, המפקד. לאמיתו של דבר, אינני יודע אפילו מה מצוי במוצב־פיקוד". ובכן סיפרתי לו מהר היכן יהיה האוהל שלו, ובזכרי את "מודיעין" ו"מבצעים" — הצבעתי על שטח ישר עבורם. אז החל הגנרל מציע הצעות בשביל חלקי־מטה נור־ספים, בקוראו בשמותיהם של עוד שמונה או עשרה כאלה. תוך כדי דבריו שיערתי לערך את הגודל האפשרי של כל אחד מהם והצבעתי על מקום חדש. בסופו של דבר זרחו פניו, אמר שהכל נאה ויאה. הודה לי ונסע לדרכו.

לאחר זאת הייתי תמה לדעת כיצד אזכור את כל המיקום הרב כדי שאוכל למסרו למ"פ. אך הסמל המחלקתי שלי רשם את ההערות, והמ"פ לא הגיע, בסופו של דבר, אלא לאחר שהצבתי את כל המפקדה.

נחלתי הצלחה באותה פלוגה, וגילוילב והבנה
הדדית היו לי לאבני-יסוד. על יהודה זו עברה לפני
כן תקופה רבת-תלאות. אנשיה הונחו והקצינים
שימשו דוגמה-לרעה בכל.

עיקר תפקידי היה לישר את ההדורים. היה
לי קצין אחד, סגן צעיר, אשר שימש לי כסמ"פ.
הענקתי לסמלי-המחלקות אותו תחום האחריות היאות
להם, וכן את אמוני ונכונותי לסמוך עליהם, ואת
תמיכתי. לאחר חדשיים הפכו האנשים לפלוגה שזכתה
במקום ראשון בכל ביקורת ומבחן שנערכו בדיב"זיה.
לקח חי מהלך על שתיים היה גם אותו סגן שלי.
בהיותו סגן בעל ותק-קצינות של חמישה חדשים
נוהג היה לחלוק עלי כל אימת שהנעתי להנהיג קו
או נוהג-קבע או לשנותו. תמיד היתה לו הצעה אחרת,
או סיבה להתנגדות, שלדעתו היתה בלתי-מעוררת.
אך כל זה התרחש לפני הוצאת הפקודה או קביעת
הקו. משהגיעו הדברים לביצוע פקודות — פעל כאילו
ציפה חדשים להודמנות לבצען. מעולם לא ראיתי
אדם שהיטיב ממנו לשתף-פעולה והדבר נתן את
אותותיו בכל האנשים, משק"ים וטוראים, אשר
בפלוגה.

**

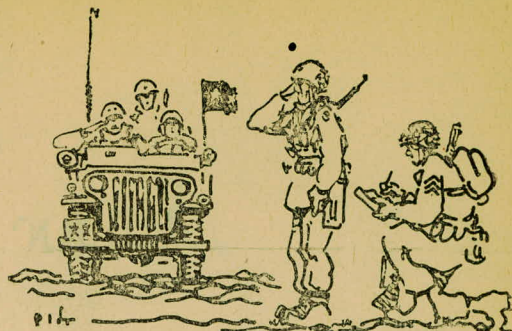
כל עתידך הצבאי יהיה מבוסס על מנע עם
בני-אדם, בני-אדם מכל השכבות ומכל הגילים.
בני אדם מאמונות, השגות-חיים ומנהגים שונים.
הצלחתך, או כשלונך, יבואו במידה שתלמד — או
לא תלמד — לנהוג בהם כראוי. יהא זה בחיל מצב,
יהא זה בשדה, — העיקר הוא לעורר בקרבם את
הנכונות ללכת בעקבותיך.

אכן, אין אני יכול — ואין ביכולתו של איש —
לתת לך נוסחת הצלחה, שבעזרתה תצליח תמיד
להשיג זכות רבה זו.

הרי זה דבר שעליך להתמיד ולקרוא אודותיו.
אנשים כקולונל מרשל וגנרל לנהם כתבו במיוחד
על נושא זה, ויש ביוגרפיות רבות וטובות על מנהי-
גים בעבר.

אולם, לדעתי, זאת עליך לזכור: לכשבחרת
מנהיג אשר בעקביתו תלך, אל תנסה להיות מין
העתק ממנו. תחבולות המנהיגות הכרח הוא להתאימן
לאישיותך אתה, וכן למצב מסוים. הכשרון
לעשות דבר בעיתו וחוש הומור —
חיוניים הם.

זכורני פעם, בנורמנדיה, בראשית יוני של 1944,
מחלקה אחת שעמדה להשלח למשימה מסוכנת ביותר.
המשימה — התקפה על מצד — היתה טעות, וכל

„אך, הסמל המחלקתי שלי רשם את ההערות...“

זהנה יכולתי לאמר לגנרל: „אינני יודע, המפקד.
חדש אני כאן“. אך, שמחתי שנמנעתי מכך. והופתעתי
לגלות שהמעשה שעשיתי קנה לי מעין שם-לטובה,
על אשר ידעתי הרבה יותר משידעתי למעשה.
„בחור זה יודע להתמצא“ — היתה הדעה הכללית.
ואחרי זאת ניתנה לי, בדרך כלל, יד חפשית בביצוע
משימותי.

**

במידה רבה היה זה הסמל שהציל את המצב
אז, ופעמים רבות אחר-כך. אכן, בהיותך סגן מתחיל
עלולה להינצר בה הנטיה להתבושש מפני מש"ק
בר סמכא שכוה, — עד היותך בטוח יותר בעצמך.
איש איננו רוצה להיראות כטיפש בפני אחד מפקוד
דיו; אך סמליך יכולים ללמד אותך רבות, וישמחו
לעשות זאת. אין אתה חייב להינעץ בסמל שלך
לפני כל צעד שתעשה. אבל פנה אליו ללא היסוס
בכל עת שאינך בטוח למדי.

יתברר לך שמרבית המשק"ים והירים ברגשותיך,
ולעתים תכופות לא תחוש שמלמדים אותך משהו עד
לאחר ה„שעור“. לעולם לא תרמה מש"ק טוב, ובכן —
למד מהם.

כשקיבלתי את הפלוגה המסייעת מיד לאחר
המלחמה, היתה ידיעתי במרגמות קלושה — פרט
לניצול אשן בקרב. לכן הודעתי לסמל מחלקת-
המרגמות שלי שבכל אחרי-הצהרים מ-1500 עד 1700
ינהל קורס מרגמות, ושאני אהיה חניכו. הוא רצה,
לעומת זאת, שנעשה זאת בלילה במקום מגורי. אך
אני סרבתי — עשה נעשה זאת לאור היום. כמו
כן מותר לו לשתף עמי בקורס כל מי שזקוק להוסיף
דעת. וכי את מי הייתי מצליח לרמות אילו ניסיתי
להעמיד פנים? אף אחד. לעומת זאת ניצלתי את
ההזדמנות הראשונה להפגין את חריצותי במקלע-
בינוני, נשק שכבר התמחיתי בו לפני-כן.

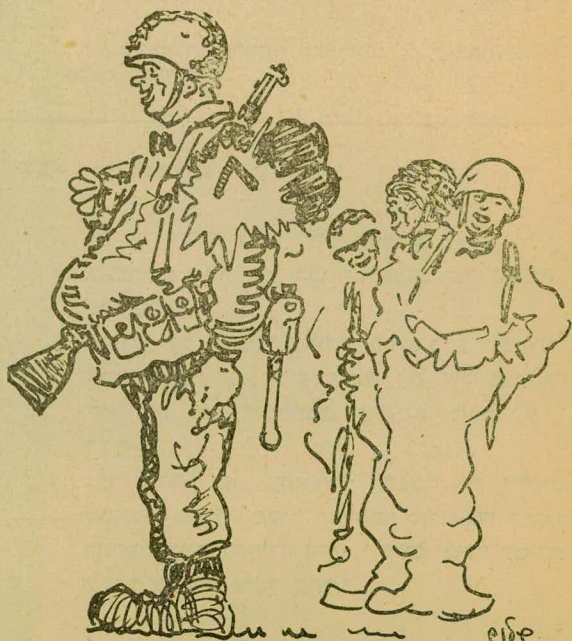
אין כאן נוסחה. מה שאתה עושה חייב להלום את אישיותך אתה. אם מצאת מופת טוב, העתק את התוכן אך לא את "הקליפה" המדויקת, למד את הרוח המפעמת במנהיגותו של אותו איש — אך אל תחקה את קווי הופעתו האישיים המיוחדים. מפקד הדיביזיה שלי היה האדם הפנה ביותר שידעתי מעודי. לא היה לו כל חוש מיוחד לדרמטי, ומעולם לא ניסה להיות "שחקן בחיים". הוא התמיד — בהצלחה רבה — להיות עצמו. כשרצה לשבח אדם על תפקיד שבוצע כהלכה, לא השתמש מעולם ביותר משלוש-ארבע מלים. אבל החייל חש עצמו יותר טוב משהיה חש אילו קיבל ציון גלבב בכתב. היו בו מידת-כבוד ופנות. קרן ממנו יחס אנושי ומעולם לא הכירוהו כחלש או פקפקן אלא תמיד כתקיף וצודק.

למפקד הרגימנט שלנו היה גם כשרון לדרמטי, אך גם הוא היה אדם פנה, ותחבולותיו היו חלק בלתי-נפרד ממנו. בוקר אחד פגעו תשעה פגזים של תותח בשטח מוצב-הפיקוד שלו וגרמו למספר אבידות בתחנת העזרה הראשונה ובכיתת-הקשר. תוך המש דקות הגיע מפקד הרגימנט בגיפ שלו והחל עוזר אישית בפינוי הפצועים, ועושה כל מה שביכולתו כדי להתזיר את איתנות רוחם של החיילים על פנה. היה זה מעשה תיאטרלי במקצת, אך הוא החזיר בנו את ההכרה כי אמנם חרד הוא לשלומנו.

מן פפורני שלא תוכל לפקד על יחידה — כל יחידה שהיא — על בסיס של "שעות-עבודה". אחריותך על אנשיך נמשכת עשרים וארבע שעות ביממה, והזמן בין השכמה לכיבוי-אורות אינו מספיק לכך. כשנסיתי "לשנות צורה" לפלוגה "מ" היתה זו מועסקת בשמירות של 24 שעות ביממה. בנוסף לענין שלי במתרחש בפלוגה ונוסף לעובדה שרצייתי לודא כי פקודתי משהוצאתין תבוצענה — גרמו לכך שאהיה ער משמונה-עשרה עד עשרים שעות ביממה, והיו זמנים שבמשך יומיים או שלושה ימים רצופים לא היתה לי כמעט שעת מנוחה אחת טבעי הדבר, עם זאת, שתהיה נוטה למעשים פזיזים ובלתי-מחושבים, שעה שאתה עייף. מסיבה זאת קבעתי כחוק-בל יעבור שלעולם לא יובא לפני איש במטרת נקיטת אמצעים משמעתיים נגדו עד אשר — ראשית, שקלתי את הענין בשימת לב,

איש ידע זאת. צריך היה להטיל את התפקיד הזה על מחלקה אחרת בפלוגה, שהוכשרה לכך במיוחד. אך המ"פ פקד אחרת וסרב להשתכנע כי יש לשנות את הפקודה. המתוחות היתה רבה שעה שהאנשים המתינו לזינוק — עמוסים לעיפה במטעני פריצה, להבזורים וכלים בלתי מוכרים אחרים הדרושים למשימה כזו. היה צורך דחוף לעשות משהו פן יחרץ גורל המשימה בטרם החלו בה.

היה זה הסמ"פ שמצא דרך מפתיעה לשובור את המתוחות. הוא שאל זוג סרטי טוראיראשון. אחד הותיקים הסכים להסירם מעל מעילו. אחר-כך ניגש אל ה"טיפוס" של הפלוגה — בחור מרבה-להג ומגושם, שמאמצייו להיות טוראיראשון שימשו מאז נושא לבדיחות. בארשת רצינית על פניו הודיע, שהואיל וטוראי ג'ונס סבור שעומד הוא למות, ימות לפחות כשהוא מאושר. הוא הצמיד את הסרטים לשרווליו של ג'ונס בשני קוצים ארוכים שקרע מגדר-שיחים. הוא אף שלח אחורה, לרבה-הסמל שבעורף, פקודת-יום פלוגתית המעלה את ג'ונס לדרגת טוראיראשון. אנשי המחלקה גילו מיד שעדין מסוגלים הם לצחוק וללקחת את עצמם בידים" וזאת שעה שבכל זמן אחר היתה מתעוררת בקרבם התמרמרות על העלאתו של אותו ג'ונס, עת שפסחו על רבים וכן טובים. המשימה בוצעה באבידות מועטות.

ג'ונס היה לטוראיראשון — והחברה היו מבטוטים...

ד ש נ י ת — אם אשמתו העלתה את חמתי במיוחד — בהגתי לחכות עד שארגע; ומעולם לא קיימתי פגישה מעין זו מבלי שנתלילה לפני כן.

בכל הנוגע לדיון משמעתי עליך למצוא את הזמן לשמוע בהקשבה את טענותיו של החייל הנשפט. עליך לדעת לא רק מה עשה האיש אלא גם מדוע עשה זאת. אם הענינים ביחידה היו רופפים לפני שהצטרפת אליה, הרי אין זה הוגן ביותר להטיח לאדם חוקת-שיפוט בפנים כל עוד דעותיך והקוים הנקוטים בידך לא נודעו ולא הובנו כראוי.

זאת ועוד. — אינך יכול לקיים יחידה טובה מבלי שתעמוד לימין אנשיך — ואין זה חשוב אם המדובר הוא במחלקה או בדיביזיה. אין דבר הגרוע יותר לקצין או חייל מאשר לשרת תחת פיקודו של אדם שכל מאמציו מכוונים לשמור על עורו-הוא בפני הממונים עליו, ולעשות רושם טוב כלפיהם. ואילו אתה — חייב לעמוד במערכה למען אנשיך. ברצותך לנהוג בהגינות תצטרך לעתים לעשות מעשים משונים. אוכל להדגים דוגמה שאמנם הנה קיצונית: —

פלוגה "מ" היתה זקוקה למפקד-כיתה חדש במחלקת המרגמות. כשדנתי בזאת עם סגני, עם סמל-המחלקה והרס"פ לא הצלחנו למצא מועמד מתאים, ולכן דחיתי את קביעת המינוי. בוקר אחד נכנס הרס"פ ובחיוך רחב מודיעני שרב-טוראי פרנשוטי, שיצא לתפקיד מיוחד, חוזר אלינו. "זהו האיש" — אמר הרס"פ — "שאתה צריך לכיתת המרגמות". לא ראיתי את האיש מעולם, אך נתרשמתי

מהדברים ששמעתי עליו. היה לו עבר טוב בפלוגה, אולם החלטתי לא לחתוך בענין עד אשר אדע עליו יותר, ממגע ישיר.

ימים מספר לאחר שפרנשוטי חזר ליחידתו, באה בדואר תלונה בת תשעה-עשר סעיפים, הטוענת שרב-טוראי פרנשוטי הטיח לו לקפיטן אחד בלסתו ושברה. כמובן ששלחתי לקרוא לפרנשוטי והלה התייצב בפני שאלתי אותו אודות אותו ענין, והוא החל לספר לי את סיפורו הוא. לפתע נזכרתי שמכיר אני את הקפיטן שהזכרתי. זכרתי אותו לרעה, מאז התנסיתי עמו בקרב קשה אחד, אשר בו היה לא רק חסר תועלת-כלשהי אלא עוד גרוע מזה... הקשבתי לדברי פרנשוטי וכשסיים דבריו הרהרתי: "הנה, בזה גמרנו את בעית מפקד-הכיתה!" שילחתי את פרנשוטי מעל-פני וקראתי לרס"פ:

"אותה תלונה על פרנשוטי אל תתעסק בה יותר", אמרתי לו.

"הן, מפקד", השיב.

"ועוד דבר, רס"פ, שלח הודעה לרגימנט להעלות את פרנשוטי". —

מעולם לא סיפרתי לאיש מדוע החלטתי שלא לנקוט באמצעים באותו ענין. לא סיפרתי זאת אפילו למג"ד, אם-כי הוא היה האיש, שאותו קפיטן כינהו "פחדן בזוי" — בטרם חבט בו פרנשוטי...

ובכן — עלה והצלח, ברנש.

שלך בוב

(מתורגם מאחד הגליונות האחרונים של "עתון כוחות-הקרב" האמריקאי).

תכנון ארגונו של צבא / סוף מעמוד 13

רק על-ידי-כך אפשר יהיה להבטיח —

- א. מעבר מהיר של הכוחות למצב של כוננות קרב מלאה.
- ב. ביצועו של המעבר באורח החסכוני ביותר.
- ג. קיום ותפעול כל הפונקציות של הנהלת המלחמה, ומשק-המלחמה, במכסימום יעילות.
- ד. גמישות כזו, שתאפשר להפעיל רק חלקים מסוימים מתוך המערכת-המלחמה כולה, כדי למנוע הוצאות מיותרות ללא צורך ולקיים יכולת-עמידה למשך-מלחמה ארוך יותר.*

יהודה בן-דוד — סגן אלוף

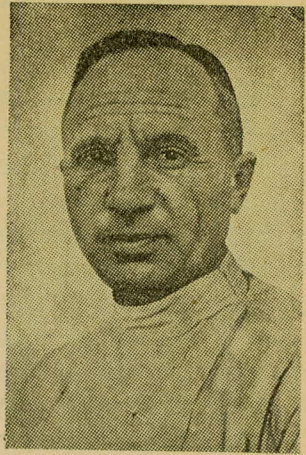
* * *

הנה כי כן, מצטיירים מספר גורמים, המשפיעים על התמונה הבסיסית של חלוקת כוח-האדם והאמצעים בדרך אשר תשיג את איוונו הנכון של מערך המלחמה של מדינה.

כל אחד מן הסוגים המתוארים לעיל מאורגן בתור כו, אף הוא. יחידות-יחידות אשר יש לאזנן ביניהן, להתאים להן את חימושן, ציודן, ואימונן — ולתמרנן בהתאם לתפקידיהן.

* עם זאת — חייבים אותם החלקים, אשר יגויסו ויופעלו בהפעלה חלקית כנ"ל, להיות בעלי יכולת-פעולה מלאה, — אם גם מוקטנת, בהתאם למימדיהם, — היינו שתהיינה מצויות לרשותן כל "הזרועות", הדרושות להפעלת מכונת-מלחמה כוללת וכלילת-איוון.

מדברי מפקדים

אליהו גולומב

- מי שרוצה להלחם צריך לדעת כיצד להלחם ובמה הוא מעונין. אנחנו מעונינים בנצחוננו. אננו. ואם נחלנו נצחון הוא בא לנו מצרופ של נכונותנו לעמידה בקרבות קשים, בקרבנות חיים, עם הכשרון לנהל את מלחמתנו כך, שהיא תעורר אהדה לנו.
- נחוץ לנו נשק כאן — בשביל שלא ידכאו אותנו. אנחנו בלי-ספק נתקומם בנשק ובכוח, אם מישהו ירצה לשלול מאתנו את הזכות לחיות חיים עצמאיים בארץ, בין אם יעשו זאת ערבים — ואלה הם שעשו זאת עד עכשיו — ובין אם יעשו זאת כוחות אחרים. אנחנו על זכויותינו נעמוד.
- אני חושב שלא תהיינה יותר מהומות בא"י וכי במקום זה תבוא מלחמה. ובמלחמה זאת אננו נצטרך לצרף את שני הכוחות העומדים לרשותנו — את כוחם של ההמונים ואת כוחם של היחידים.
- תוצאות מלחמתנו תוכלנה להיות חיוביות רק אם נעמיד את כל כוחנו לרשות המלחמה; וזאת נוכל לעשות אם יהיה זה כוח כללי ומוכר ע"י הכל... אולי יהיה כוח זה מוגבל, אולי יאחר בפעולותיו, אבל כשיצא לפעולה יהיה חמוש כולו ומוכן וכל העם יעמוד מאחוריו — וזה העיקר.
- החושב על הקרבת עצמו למען האידיאה וההולך להקריב את עצמו כך — מסוגל למעשים אמיצים ביותר.
- למען הוות כוח דרוש לנו לכל-הפחות גרעין מסוים אשר יהווה כוח צבאי קבוע, וסביבו יתרכזו בשעת הצורך כל אלה המפוזרים והמקבלים בהכרח אימון יותר אכסטנסיבי.
- הפרטיזן הוא או לוחם-לאחר-יאושו או מסייע מאחורי העורף לצבא הנלחם בחזית. כנזבו של ערך הכוח-המגויס יראה הדבר, אם נחנך ונכין אותו אך ורק, או בעיקר, לתפקידים פרטיזניים.
- עצם הקיום המרוכז של פלוגה מגויסת, החיה יחד, המתכוננת יחד למילוי תפקידיה, מחנכת בעצמה הרגשת עבודה משותפת — זה ה"Esprit de corps". שום אוסף של אנשים, גם אם הם מאומנים ביותר, אינו יכול להשתוות בכוחו, בשעת פעולה, ליחידה צבאית מגויסת ומאורגנת למפרע...

חידושי דרכים במלחמה

ובכוח האמצאה והסיגול. תחת בעלי הברית הנעדרים מול קואליציות עוינות יש לחשל "בעלי-ברית" אשר בכוחו של מדע-החימוש להולידם ולהעמידם לצד הצבא המגלה יומה וגמישות-מחשבה. את צמצום השטחים חייבת לאזן איכותו של בצרון-הגבולים. ועל כן — עיץ עצה, ואזון קשבת, לכל דרך חדשה ולכל כלי שצפונה בו יכולת נוספת, לכל ענף חדש ומתפתח בשדה החימוש החדש.

אכן, לא בהילות "סתם" אחר חידושי-זיון היא אשר תשמש מדריך נאמן להתבצרותה ההגנתית של אומה. קיים הכרח בהבחנה רבה: הן לגבי הכושר הטכני של אמצעי-קרב חדש — והן לגבי אורח הנהגתו-לשימוש, לגבי הזמן — והקצב — של הפעלתו בבוא השעה. ולהצגת בעיות אלו אין טוב מלתת את רשות-הדיבור למי שניסה לסקור לצורך זה את מלוא המרחב של נסיונותיה ולקחה של תקופת שתי מלחמות-העולם.

להלן — תמציתה של סקירה כזאת, אשר הוכנה לפרסום מעל דפי "מערכות", ומקומה יכירנה כאן, בפתחה של פרשה המוקדשת לעיון ולשיקול אפשרי-יותר ומגמותיו של ענף-זיון חדש ומצב התפתחותו.

ההתפתחות הצבאית הטכנית כדורנו משולה לאותו "סולם נע" שברכבת-התחתית של כרכי אי-רופה ואמריקה שכל מי שאינו עומד עליו בשתי רגליו ונע אתו — נמצא ממילא מפגר. לא תמיד אמורים הדברים דוקא לגבי פיתוחי-המחודש של כל אחד מכלי-הנשק הקיימים מאז בצבא מסוים. אדרבא, יש מהם אשר אחר שהובאו פעם אל שלב מסוים של שכלול והתאמה לצרכים — אפשר להוסיף להשתמש בהם במשך תקופת-שנים ממושכת למדי. אך בשום פנים אין עתה לותר על צעידה בקצב הזמן בכל הנוגע לבחינת אפשרויותיהם של כלי-נשק ואמצעי-קרב מחדשים — ולהכניסם לשימוש, במידה שתכונותיהם יהלמו את המשימות ומסיבות-הפעולה הצפונות לאותו צבא. ואין צורך לומר כי — מבחינה "איכותית" של צרכיהן, וכן מבחינת החשש לפגור, ולשלם אח"כ ביוקר על פיגורן זה — קובע כורה זה שבעתים לגבי צבאותיהן של אומות קטנות. ועל-אחת-כמה אומה, המוקפת אויבים ודאיים ורחוקה מידידי-בכוח, המבודדת מבחינה גיאוגרפית כאותו אי נדה, ועומדת ביחסי מספרים של $10\frac{1}{2}$ — או אחד לעשרים — כאומתנו אנו. את החסר במספרים — יש למלא ביכולת הטכנית

לגורם סוגי-הזיון החדשים

השימוש הטקטי חסר-ההבנה ב"מיטראליזה" הצרפתית, היא מכונת-היריה, במלחמת 1780! — המערב, והיתה מבוצעת באופן אשר איפשר, בראשונה, את השימוש בחלק קטן בלבד מהיכולת הצפונה באותו כלי.

אף במלחמת-העולם הראשונה, היה כה דחוף הצורך (או תחושת-הצורך) באמצעים להתגברות על קויה-חזית שנתאבנה, ולא ניתנו לכאורה להבקע, עד ששני הצדדים הזדרזו יתר-על המידה להטיל למערכה את חידושיהם בטרם הובא פיתוחם למדרגה ראויה, ומבלי שצברו מלאי מספיק להפעלה בקנה-מידה רחב ומכריע (הגז — מצד הגרמני; הטנקים — מצד בעלי-הברית! — המערב); ושוב — מבלי שהוברר דיו השימוש הטקטי הנאות בהם. באשר למלחמת-העולם השנייה — מעניינת התפיסה האומרת, כי הגרמנים נכנסו לתוכה כשלושתים רק אותם אמצעי-קרב אשר, בעצם, הורישם נסיונות של המלחמה הקודמת*. וכי רק במהלך המלחמה, בלחץ

השאלה, מה יוכל להיות משקלם — הטקטי, או האיסט-טרגי — של כלי-זיון חדשים בכל מלחמה שתבוא בעתיד, מעסיקה הרבה את מוחותיהם של ההוגים והסופרים הצבאיים. כמה מושגים ושיקולים, האופייניים למחשבה הצבאית של זמננו, נתפרסמו בכתבי-עצבאיים של ארצות וצבאות השונים ביותר. אחד המעניינים (והטיפוסיים) שבהם, מפרי עטו של קפ' אודן, הופיע בירחונם של כוחות-האוויר הצרפתיים. תפיסתו הכללית הנה כי חידושי-הנשק לא יחדלו לעולם, וכי יהנה בהם כדי להשפיע על אורח-המלחמה הנהוג — אך ספק האם גם כדי להשפיע על מהלכה של מערכה מסוימת דוקא. אמנם, יתכן כי יבוא שינוי-מה בערכה זו, — משום שהנסיון שלנו שייך לעבר, אשר בו פיתוחו של כלי-נשק חדש הצריך תקופת-זמן הרבה יותר ממושכת, מכפי שהדבר הנו כיום; ולא עוד, אלא שאף הפעלתם היתה, לרוב, בלתי-יכולתית בראשיתה (ויספיק לציין כאן את

למשל, אשר ספק הוא האם הופעל עוד בראשית המלחמה, מתוך שיקול־דעת אופרטיבי מספיק — המ ע ר.)

ברם, ניתן לציין, אף מחוץ למסגרתו של דיון מפורט יותר, את ההנחה כי ביחוד בשטח הטקטי נודעת חשיבות מיוחדת לכלים או אמצעים חדשים כאלה, אשר ניתן להשיג תמש בהם מדי פעם בפעם, מבלי שיופתח עקב כך ערך־האפקט הזה הכרוך בהם. אלה הם אותם האמצעים, אשר סודם נשמר גם לאחר שהופעלו: באשר מסיבות הפעלתם — מזה, והשמירה על סודיותו „אי־פּטּוּט“, המורים ביותר — מזה, מאפי שרים להסתירם למשך תקופה מסוימת מידיעת האויב. כי אין זו הלכה בלבד, כי אם אורח־מעשה, אשר הבשיל קצירו בשעתו, מוכיח הקפ' אודן ע"י שתי דוגמאות מאלפות:

1. מלחמתם של הבריטים במטוסי־הקרב הליליים הגרמניים (שהופעלו להדיפת כוחות־ההפצה הבריטיים) באמצעות מטוסי „מוסקיטו“, שצוידו במנגנוני־ראדאר — מבלי שהגרמנים יכלו כלל, במשך תקופה ממושכת למדי, להביא גורם זה בחשבון.

2. הפעלתם של מכשירי „ראיה־לילית“, מבוססים על השימוש בקרנים אינפרא־אדומות, אשר איפשרו להבחין באויב מבלי שהלה יחוש בדבר (פרט לתוצאותיו), ומבלי שיוכל לעמוד על הגורמים שפעלו כאן. ועל דוגמאות אלו יש אולי להוסיף עוד את הדוקרב המדע־הטכני בסוגיה המורכבת של כיוון מטוסי־ההפצה והנחיתם על ידי הגרמנים, והבחנתם — ואף הסתתם ממסיבתם — (ע"י הבריטים) תוך כדי התפתחות של האמצעים האלקטרוניים משני הצדדים; סוגיה זו, בעיקרה, נתפרסמה רק בשנים האחרונות, וכמה מהתופעות הראשיות שבה תוארו בזכרונותיו של צירציל.

כללו של דבר: הדוגמאות, הן משטח המלחמה ה„גדור־לה“, כנ"ל, והן מזו ה„זעירה“ יותר (כאותם הכלים ה„אינ־פרא־אדומים“ — אשר, אגב אורחא, צוינו לא־זמנן פעם נוספת על דפי „מערכות“, בחוב' ס"ה) הרי הן מאלפות לא רק לגבי עצמן, אלא אף באשר ללקח של הקבלות ומסקנות אשר ניתן להפיק מתוכן.

ההכרה, הניעו והמריצו יותר את פיתוחם של אמצעי־קרב חדשים באמת. דבר, שהוא תמוה, לכאורה לגבי מדינה אשר ודאי זוזמה מעשה־תקופנות בהיקף כביר; את שורשה של חולשה גרמנית זו יש אולי לחפש בקוצר־רוחו של מי שהיה הקובע את האיסטרטגיה הגרמנית הכוללת. ולא פחות מהנ"ל מענינת המחשה, כי משהחלו הגרמנים בחיפושים אחרי אמצעי־הכרעה חדשים — נקבעו למחקר ולניסוי מטרות מרחיקות־לכת יותר מדי ומרבות־לתפוס — לעומת הנוהג אשר נהגו בעלי־הברית — אשר התחילו בעצם הפיתוח (לגבי כמה סוגים, כגון הנשק הרקטי, אמצעי־הראדאר, ע"י הבריטים — וכן בענין ההנעה המפלסית של מטוסים) עוד זמן ניכר לפני פרוץ המלחמה; אך, לעומת זאת, את מגמות השימוש בחידושים אלה היו קובעים דוקא בתחום של מה שהיה אפשרי יותר להשיג תוך תקופת־שנים מוגבלת; ולא כ„נשק־הכרעה“ העומד בפני־עצמו — כי אם תוך שילוב והסתייעות באמצעים וסוגי־נשק הקיימים ובודקים מכבר. דוגמה מעניינת לכך משמש המרעום הרדארי, אשר בעלי־הברית הנהיגוהו תחילה לשימוש בתותחים אנטי־מטוסיים של הצי, ואלו הגרמנים ניסו להשתמש בו בקליע־מונחים־מרחוק, אשר עמדו אז רק בראשית התפתחותם. כדוגמה שניה יכולה לשמש פצצת־האטום, אשר בעלי־הברית הטילוה ממטוסים, ואלו הגרמנים התכוננו מאד, באמצעות „פצצות־מעופפות“ בעלת טנחים ארוכים מאוד, אכן, גם זאת יש לציין: בסופה של המלחמה, תחת לחץ המסיבות, לא תמיד יכלו הגרמנים להפעיל את חידושיהם במועד, או באופן התכליתי ביותר (הדבר חל, בין השאר, על הצוללות הגרמניות החדשות, ועל אמצעי התגובה שלהם במלחמת מטוסי־המפלט והרקטות באויר; אך גם על המוקש המגנטי,

* פרט אולי להתפתחות נוספת של התותח הא. ט. מזה, ושל המטוס המסוגל לתקוף מטוסי־רקע וגייסות בטיס־ציליה — מזה, אך גם תוספת־התפתחות זו היתה, בתקופה שבין שתי המלחמות, ידועה בעיקרה כלל, ולא היתה בגדר חידוש טכני מפתיע. — המ ע ר.

**

החדשים במלחמה על פנייהים); והשני — ע"י שני המאמרים שטיפלו בגורם המטען־החלול. הפעם מצטמצם אמנם העיון בבעיות החימוש במעגלה של קבוצת כל־יזון מסוימת אחת בלבד. אולם — עם כל חשיבותו, המרחיקה־לכת, של המטען־החלול — הרי אין כל ספק שאותה קבוצה חדשה של כל־יזון שחוברת זו עוסקת בה מהווה חזיון־מלחמה שתחמוי האוביקטיבים הנם נרחבים פ־יכמה, והיא עלולה לשמש אחד הגורמים המהפכ־

במידת האפשר מנסה מערכות" להעלות, מדי חוברת, סוגיה אחרת בהתפתחותו של החימוש. יש ומציגים את המסגרת הכללית של מגמות וחפושים בזיון החדש; ויש ומבליטים את שאלותיו ואפשרויותיו של אמצעי־קרב (או קבוצת אמצעי־קרב) מסוים. בחוברת ס"ח נוטו שני הדברים גם יחד. הראשון — בסקירתו המקפת של ונאר בוש על המגמות במלחמת־היבשה ה„טכנית“ (ובעצם — גם בסקירה השניה באותה חוברת): „על הגורמים

ניים ביותר לשינוי פני מלחמות ודמותן — ואפשר, לא רק של מלחמות „גדולות“ בלבד.

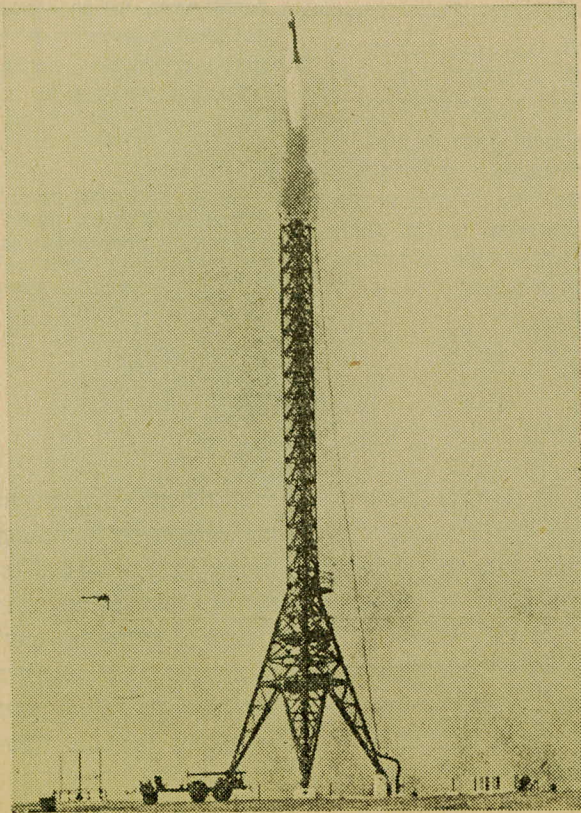
* *

רבים בתקופתנו הניחושים להופעת אמצעי־קרב מחדש, אשר יהא בו, אולי, כדי לשנות את הנתונים לכמה מעצם־יסודותיה של המחשבה הצבאית. אפ־שרויות מעין אלו, טמונות בודאי בחובם של אמצעים — להשמדה־כוללת — או אחרים. ברם כל זמן שסיוט־כולל מעין זה טרם הפך לאיי־חורבות את מנגנון־התעשייה־המלחמה של העולם בן־זמננו (ובודאי — גם את בתי־החרושת והמעבדות הדרושים להתהוות־ו־הוא) — יש לראות בנשק־המרחקים החדש את החזיון המהפכני ביותר שבתהליכי־התפתחות הטכנים־הצבאיים של הדור האחרון. ונשק זה גופא, אינו, בעצם, אלא שלוחה בולטת־ביותר ב„משפחת“ אמצעי־הפגיעה החדשה, ורבת־האפשרויות, המכונה „קליעים־מונחים“ (או „קליעים־מנוהלים“, או „קליעים־מונהגים“ וכיוצא בזה — ולא המלים קובעות כאן, כי אם משמעותן הטקטית והטכנית).

אמצעי־הקרב חדשים אלה אינם מוגבלים רק לתחומה של מלחמת־מרחקים, בטנחים המכסים שטחי

מדינות שלמות, ואולי גם ימים ואוקיינוסים (כולל החלומות־הסיוטים בענין „מלחמת־כפתור“ בין־יבש־תית). בעצם, מקיפות אפשרויותיהם את כל ממדי־מלחמות ואת כל צירופי־המצבים ההדדים האפשריים: טנחים רחוקים־ביותר, טוחים רחוקים בינו־ניים — ואף קצרים למדי. וצירופי־המצבים: „קרקע־כלפי־אוויר“ (שיתכן כי כאן אחת התקוות העיקריות של הגנה אנטי־מטוסית בדור מטוסי־הבזק); „קרקע־קרקע“ (על כל התמורות, המכריעות אולי, הצפויות מכך לאורח המלחמה הארטילרית — ועל כן גם לטקטיקה של רגלים, שריון וכיוצא ב); „אוויר־כלפי־קרקע“ ו„אוויר־כלפי־אוויר“ — המשנים, מיסוד־דם, את מושגי עצמת־האש וכושר־האש, של כוחות־טיס; וכמובן, בעצם, אף „אוויר־כלפי־ים“ — והיפוכו־בסתירתו — אשר אין לדעת מראש את ההשפעה של ה„דו־קרב“ שביניהם על עתיד קיום הציים: „ים־כלפי־קרקע“ (כולל „תת־ים“ — צוללת) דבר, המשנה אולי מן היסוד את מושגי הגנת־החופים והגנה או־רית על שטחה של מדינה.

אכן, אין לך מדינה בזמננו הרשאית או מסוגלת לנתר על ידיעה והתמצאות בכל הנוגע לאמצעי־מלח־מה חדשים ורבי־אפשרויות אלה.

הקליע המונחה

אח ד"ר וניאר בוש

כלום איאפשר שהמרינפץ... — ינחו אותם אבטומטית במכונות טיס באמצעות קרניים אלוטיות או אחרות, בלי אדם טייס, תוך תנועה בלתי פוסקת — עלי עיר אויב, בתינשק, מחנותיו או מספנותיו? (וינסטון צ'רצ'יל, "מחשבות ועלילות", 1925)

מאז נלהמים בני האדם — הריהם מטילים זה בזה קליעים; ויהא סוגם כאשר יהא. ואולם, סיפור המעשה בשלמותו, למן המקלע ועד כלי ההיריה הסלילי, אינו אלא — חתירה להשגת טנח גדול יותר, מטען נפץ הרסני יותר ודיוק יתיר בכיוון. הדרך להשגת דיוק זה היה מתמיד: להתניע את הקליע בכיוון מדויק עם ראשית תעופתו — ולהניח לו להמשיכה במסלול חופשי. ואילו הנחת הקליע, לאחר שהחל בתעופתו, — זו התפתחות חדשה. אין זה רעיון חדש וזאת מאשרים ומקיימים מאות פטנטים. אך המהימנות הדרושה בפעולתם של מנגנונים מורכבים ורגישים — לא הושגה עד לאמכבר. הצירוף של תגובה עדינה לגירויים עם המוצקות בשימוש היומיומי — צירוף זה הוא אשר איפשר להנחות את הקליע.

כמה מותגות המוצאות של דברים חדשים

רבים הם הלוקים בחוסר בהירות בנקודה זו, שכן נקל להאמין כי ההתקדמות בשיטחיה הטכניקה מותנית כרגיל בחידושי המצאות. בשדה המיכניקה המורכבת, הרי חידושי המצאות הנם בבחינת ענין יומיומי. סיוכיה של תחבולת חדשה להופיע ולהתממש מותנים בשלושה דברים: ראשית, אם השימוש המעשי הצפוי לה — יהא בו כדי להצדיק את הוצאות פיתוחה וייצורה. שנית, אם בתחום חוקי הפיסיקה, החלים על הגורמים שיופעלו לכינונה — ניתן יהיה להשיג את הדרוש באשר לטנחים, לרגישויות וכד'.

* תרמיון — Therm-ion — שם כולל לאלקטרון, וז' מוליקולה הנפרשים מעצם מחומם. שימושה המעשי של שפופרת וקואום התרמיונית (כשסתום התרמיוני) הוא לאספקת זרם שופע של אלקטרונים, המשמשים למטרות מרובות, ובמיוחד — לאמפליפיקציות (הגברות קול) של גלי אלחוט בשידור.

שלישית, אם כושר הייצור בענף הנוגע בדבר — התקדם דיו, כדי לאפשר התקנה מוצלחת של עצם המכשיר המגלם את התחבולת. ההתקדמות הגדולה בהתפתחות הקליעים המונחים במרוצת מלחמת האחרונה נתרחה, לפי שהיו מצויים בעין גורמי דיוק חדשים, כשפופרת התרמיונית*, שהיקנו למיבנה הקליעים יתר רגישות ורבי צדדיות שימושית — ולפי שלמדנו לייצרם בזול וכהלכה. ההודמנות להשתמש בהם — היתה קיימת מכבר. היו מצויים אנשים למאות, שהיה ביכולתם להגשים את מלאכת ההמצאה הנחוצה — אנשי מדע, שעשויים היו לחקור ולהבהיר את האפשרויות והסייגים לצרופי הגורמים לאור חוקי הפיסיקה הנוגעים בדבר; ומתכנני מכשירים שעשויים היו לצרף את כל היסודות להיותם יחידות מוצקות ומהימנות, המתאימות לאורחות הייצור ההמוני.

אלה היו אדוניה האמיתיים של האומנות החדשה. אין לך שדה, שבו נודע יתרון כה גדול לשיתוף הפעולה של המדע העיוני וההנדסה — כבשדה הקליעים המונחים. חשוב ביותר להדגים את כוונת כל הדברים הללו, שכן קשה לצפות לקראת הבאות, תוך הרגשת בטחון, ללא התמצאות ברורה — מה כרוך בייצורם של כלי תחבולת חדשים. נניח שמישהו מציע שרירותית להתקין מיך מכשיר, שיהא מחונן בתכונות הבאות: שומה עליו להיות מותקן על מכונת — ולנהוג בה באופן שתעקוב אחר פס לבן ע"פ הדרך; עליו להאיט את המכונת כל אימת שהפס מכחיל והולך, וכן אפשר שיצטרך לבצע גם תפקידים מהירים אחרים. אולם, חידוש כוח לא יוגשם, פשיטא, משום שאין כל שימוש שיצדיק זאת. אך, והיה אם יעורר התפקיד בממציאים ענין של כדאיות — יומצאו מייד תריסרי דרכים להגשמתו. כל פיסיקאי או מהנדס צעיר היודע את שלו, אם רק יתבקש לטפל בכך — ישב מייד ויעלה על הנייר צירוף זה או אחר, שיפעל בהתאם למטרה שסומנה. צירופים אלה יהיו זכאים לפאטנט, לפי שחוק הפאטנטים אינו נותן ביותר דעתו על המעשיות שבדבר. ואולם, כלי תחבולת שיצלה באמת לשימוש — הרי זה ענין שונה לחלוטין. ענין זה יחייב את שירותם של מהנדסים מוכשרים ביותר כדי לבחור את הטוב שבצירופים ולצוראותו בהרט, תוך סידרה ארוכה של תבניות וניסויים, ולבסוף — להתקין את תהליך הייצור. הקיבולת תעלה מיליון דולר

באמנות מתפתחת, לפי שאמצעים חדשים וגורמים חדשים מופיעים ללא־הפסק. ואילו, הסברא שהכל אפשרי לגבי אי־המדע — היא מדהימה והיא שגורמת לגילויי־דעת ניבערים־מדעת.

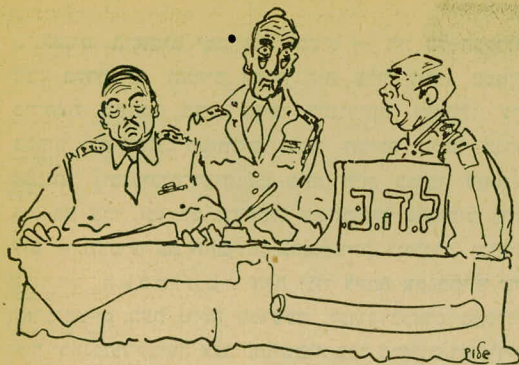
ודאי, מקום שקיים צורך אמיתי וגם אפשרות של הגשמה־מעשית, — דרוש עוד דבר אחד נוסף, כדי שתתרחש התקדמות אמיתית. — צריך שלאנשי־המדע והמהנדסים הראויים־לשמם תהא גישה אל הענין, ללא מניעה מצד אלה המתיימרים לדעת את כל התשובות מראש. אין דבר מקפיא יותר מאשר הפיקוח על אנשי־המדע והמהנדסים ע"י אנשים, שאינם מבינים את העניינים לאשורם, אך חושבים שהם מבינים, או שמחובתם — למיצער — ליצור את הרושם של "מבינים" לגבי זולתם. ורע־מכל הוא הפיקוח ע"י מי שהיה שנים מרובות קופא על שמריו.

והתוצאה לא תישווה לו. ברם, מנקודת־ראות טכנית תהא זו מלאכה שנעשתה לא־שורה. — ואכן, ניתן לעשות כמותה. מאידך־גיסא, הבה ונניח שמצויה בידינו תחבולת מגנטית, המגלה מן האויר צוללות השרויות מתחת לפני־המים, והנה מוצע להתקין בדומה לה תחבולת לגילוי וספירת טאנקים — מגובה של ק"מ וחצי — החבויים ביערות. הרי זה מינדבר, העלול להופיע ברשימת "הביר קוש הצבאי", שנערכה ע"י אלה שאינם מבינים כלל את העניינים שהנם עוסקים בהם ואף אינם טורחים להבינם. איש־מדע ראוי־לשמו יראה מיד, שהתנאים הנדרשים הם בלתי־אפשריים. כוונתי לאמור, שהדבר הטוען גילוי חבוי במעין תהורובוהו של צירופי גורמים משתנים, שאפשר להעלותו מתוכם רק באמצעים שלא יאמנו כלל. אכן, יש לנהוג זהירות בשימוש בניב "בלתי־אפשרי", שעה שעסקינן

ארבעת שימושי של הקדיע המונחה

דוגמה לאשר כרוך בכך משמ

שות תולדות הטורפאדו הימני בימיו הראשונים — פרצה ושטפה התפתחותו, ולעת מלחמה הראשונה כבר היה זה מכשיר מופלא. עצמה כבירה לכיברת-מרוץ קצרה — אצורה היתה בחלל קטון, שקוטרו כהצימרט וזרכו רגלים מספר*. לטורפידו הותקנו סנפירים, שהבי טיחו אבטומטיית את מסלול תעופתו הישר, על-אף ההשפעה הסיבובית של מִדְחָפו (מדחף — פרופלור — המע). גוף הידרוסטאטי רגיש פיקה על נטייתו להתרומם או לרדת למען הבטיחה, שמרוצתו תהא בעומק קבוע, מועד למפרע. את הגירוסקופ שבטורפידו אפשר היה לכוון מראש, כך שלאחר ששוגר הטורפידו בכיוון כלשהו — יתמיד בדייקנות בכיוון הדרוש. עם כל המורכב שבו — עוצב הטורפידו, לבסוף, והיה לענין מהימן, אשר שימושו בגדר בטחון וניתן לסמוך עליו בפעולתו. כל זה הושג עוד לפני דור שלם.

אוליגרכיה נעולה, שירשיה באים מתוכה, אשר הוטמה מושפל ונובר באותו קרמשעול יחיד של התקדמות, ללא מְסִיטִים ומְעַבְרִים-מישניים**. כדבר הזה עשוי לקרות אף לטיבים שבאירגונים — אזרחיים כצבאיים — משם מת-רהבים ומזקינים.

אך, עם כל שפע מכשירים-אבירים אלה נתבקש ביקוש מובהק משהו נוסף, שיגרום לו לטורפידו לנחות עצמו אל המטרה-עצמה בגמר מרוצתו; במלים אחרות — משהו שיהפוך את הטורפידו לקליע-מונחה. כל היסודות העיקריים לביצוע הדבר היו מצויים-בעין משכבר, ולמעשה — במרוצת מלחמה הראשונה חלה התפתחות ניכרת לפי אותם קוים עצמם, שעשויים היו — אל-נכון — להוביל לכך, ברם, בהפוגת-השלום שבין שתי מלחמה-ע הוסיף הטורפידו להתפתח במתכונתו המסורתית בלבד — פיתוח שהתבטא במנועים מהטיפוס הישן, אך רבי-עצמה יותר, ובכל מיני שכלולים של "פנים-קטנים" אשר למנגנון המקובל...

משבאה לעולם מלחמת 1939—45 נתמוטטו לבסוף קווי ההתנגדות הנושנים והופיעו מעתה כלי-טורפידו חדשים ואחרים, מסוגים שונים, שפיתחו ע"י אויבינו, בני-בריתנו ועל-ידינו אנו. כמה מהם נימנו על ראשוני הקליעים המונחים ועוד עשויים אנו להיתקל בהם — בגיוונים מרובים — לעתיד לבוא, משנפתח עתה שדה זה לדורשיו.

מה היתה סיבת הדבר?

ראשית פיתוחו של הקליע המונחה באויר

אולם, הפעם ענין לנו יותר בקליע המונחה באויר: גם הוא — היסטוריה ארוכה לו; לרבות שעות כושר מובהקות, שהוחמצו שעה שנזדמנו ובאו. זה עתה נהגנו שלא בעדינות-יתר לגבי עוברי-הימים; אפשר ששומה עלינו להשיב את שיווי-המשקל על-ידי שנהא נהגים כיוצא בכך גם באלה הטסים-ב-אויר, — שהרי דומה כי יש מקצת-החרות בין שני סוגי-החיל** הללו, ואין זה נאה כל-עיקר להופיע כנושאי-פנים לאחד מהם.

בראש וראשונה — הקצינים הגבוהים של הישירותים-הצבאיים שבכל מקום. הללו היו משוללים כל צל-של-מושג בדבר השפעות המדע על ההתפתחות-המוד-רגת של תהליכי-יצור וכלי-נשק. הם אף לא קיימו כל שיתוף פעולה אמיתי עם אלה, שהיה להם מושג בנידון זה. והרי הקצינים הגבוהים היו אלה, שקבעו את הנדרש לשיירותים-המוזינים ושלטו על הענין כולו.

קידומה של הטכניקה אינו רק ענין לנוערים ולבטחון-עצמי-מופרז. יותר מכך דרוש כדי שהענין, "ידפוק", לאמיתו של דבר, התלהבות ללא סייג יש והיא בלתי אפשרית ומולידה את המפלצת.

שנית — פיתוחם של כלי-הטורפידו נמסר לאותם מומחים ש"ידעו את כל אשר יש לדעת על הטורפידו", אלה אשר לא נתנו ל"זרים" כל דריסת-רגל במועצותיהם הפנימיות, ומחזיקים היו במקום בולט לעין את השלט ל. ה. כ. — לאמור: "לא הומצא כאן". הם היוו מעין

** מסיט — Switch בלע"ז. מעיקרא מנגנון ליצירת או הפרדת חיבור בין שני חלקים של מערכת מסוימת. באמצעותו רכבות מוסחות ממסלה אחת לרעותה ומעגלים חשמליים מושלמים או מנותקים. מעבר משני — by-pass בלע"ז. מושג כללי במיכניקה. שני שימושי המעשיים הבולטים: קטע מסילה חדש, המחליף את התנועה ע"י חיבור שתי נקודות במסילה הישנה, וכן — סילון-גז משני מואר תדיר, ממנו מדליקים, בשעת הצורך, את הסילון הראשי.

* רגל — כ־30 ס"מ. קוטרו המקובל של הטורפידו, במרכזו, באמת-מידה אנגלית — 18 או 21 אינץ'. (אינץ' כ־2.5 ס"מ).
** במקור — NIH היינו: Not Invented Here

להם טנח ארוך בבואם — עבור על־פני אלפי־מילין — להחריב ערים; (ענין מאותם ענינים המעוררים זנעה אצל אלה שהתמצאותם בכגון־רא היא חלקית בלבד).

באחת — כל היסודות להתפתחותו של הקליע־המונחה היו מצויים־בעין כבר זמן רב לפני פרוס מלחה־ע־השניה. מה קרה, איפוא? — למעשה, במשך תקופת־השלום שבין שתי מלחה־ע, לא קרה מאומה, באינו שהיא מדינה. היטלר לבדו היתה לו תכנית־פיתוח שבוצעה והלכה, למן 1935 בפאנימינדה (Peenemünde) ובמקומות אחרים, ודבר זה נתן לו יתרון־ראשית בעל השיבות מסוימת בשדה פיתוחן של הרקטות והקליעים־המונחים. אך, שום נשק בצורת מטוס נטול־טייס לא הופיע עד שהמלחמה שטפה כבר במרוצתה שנים מספר. אכן, מבחינת ענייננו נודעת חשיבות הן לאשר נעשה בתחום זה והן לאשר לא נעשה.

אחד הדברים שנעשה, משרצה המלחמה, היה — לבנות מטוסים במתכונת המקובלת־למחצה, לרוב עם כל המנועים והמנגנונים, במחיר ניכר עדי־מאד — על־מנת להשתמש בהם כקליעים.

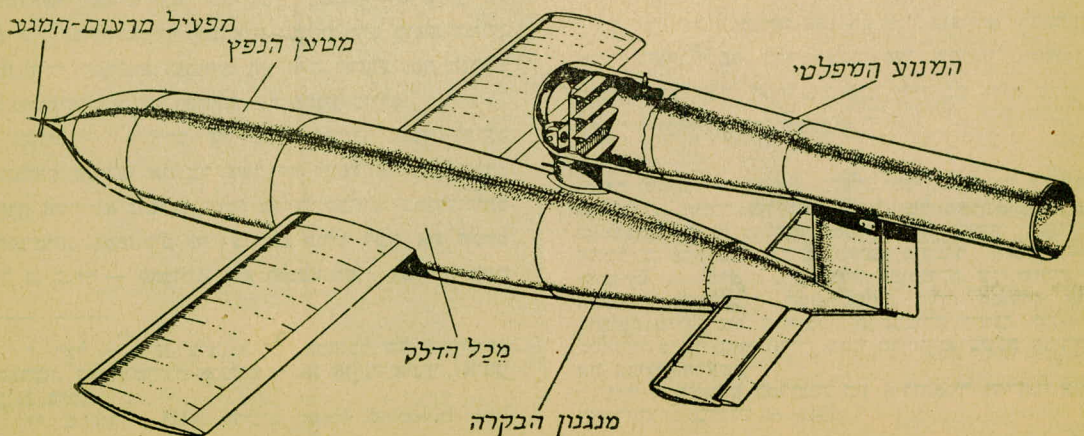
הללו לא הגיעו מעולם לכלל שימוש. ומלכתחילה היה זה ברור למדי כי לא יגיעו לזה. אכן, דרושה לשם־כך מטרה רבת־ערך והנחה מבוססת, שאמנם ניתן להלום במטרה זו ולהרסה באמצעות קליע, — כדי שתהא נכונת להקריב עם כל יריה מטוס שלם, מהמתכונת־המקובלת היקרה. אין צורך להיכנס לפרטיו של כשלו־חרוץ זה. יש בו משום דוגמה לעשוי לקרות, שעה שצרכים צבאיים מוכ־תבים ע"י אנשים נלהבים בעלי השגה מעשית מועטת, ושעה שאורחות־פיתוח מותיים ללא הקירת האפשרויות והמגבלות (כולל לחלוטין את בעית ההוצאות) בעזרת שיקול־טכני־עצמאי מהימן וללא דעות־קדומות.

לפנים, בראשית ימיו של המטוס — היו כל הבקרות שבו בקרות־יד, והטייס שומה היה עליו לנהוג במטוס כלהעת כשהוא מגיב תדיר לתנודותיו ומובילו ע"י בקרתו בשלושת המימדים. עצם הטיסה היתה בגדר אַמְנוּת* (ובנסיבות־רבות גם כיום היא, כמו־בן, כזאת). אך, לא עבר זמן רב משהחלו משתמשים במטוסים גדר־לים — והופיעו גם תחבולות אבטומטיות לניהולם, וביחוד הטייס־האבטומטי. הלה יכול לקחת את מקומו של האדם־הטייס בעת טיסה ממושכת, לנהוג במטוס במסלול ישר ובהגבהה־קבועה אגב התחשבות בכל הסטיות וקימורים המסלול — ויש בו לפיכך משום רוח־הקלה לטייס. הרי זו תחבולה מורכבת, אך מהימנה ביותר, מצוידת בגירוס־קופ המקנה לה חוש־כיוון, ובמנגנון פנאומטי והידראולי** להפעלת הבקרה בהתאם־לכך. התפתחותה נעוצה במצפן הגירוסקופי, הנמצא משכבר בשימוש לניהוג־אניות על הים. והנה מצויים היו בכאן כל היסודות לסוג אחד של הקליע־המונחה — מטוס ללא צות, שסוגל להיות מכוון מראש ולטוס למטרה יעודה, בשאתו מטען חומר־נפץ. אין זה אלא דבר פשוט להסב לתחבולה מעיקרו שתטיל את פצתה, או עצמה, לאחר טיסה למרחק מסוים. כן ברור היה, שניתן להוסיף בקרות אחרות; כגון — בקרה שתביא את המטוס לכלל טיסה מסודרת** או מתמרנת, כדי להימנע מהאש הנגד־מטוסית.

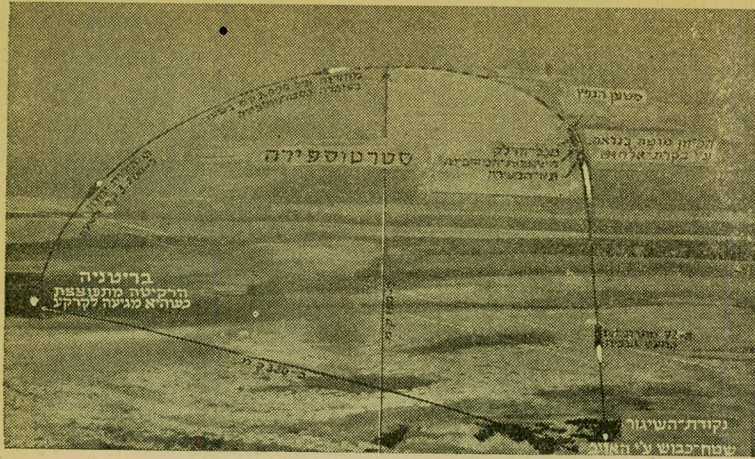
היה בכך גם משום קליע־מונחה בין־יבשתי אמיתי; שכן מטוסים שאינם חוזרים — אפשר על־נקלה להעניק

* להבדיל מאומנות — המ ע ר.
** פנאומטי — בהפעלת כוח־אירי. — המ ע ר.
הידראולי — בהפעלת כוח־מימי — המ ע ר.
*** היינו — תוך פניות־כיוון קלות, ימינה ושמאלה, לסרוגין. — המ ע ר.

פצצת V1 הגרמנית

רב יותר הענין באותו דבר יחיד שהגיע לכלל שימוש בארץ תה תקופה בשדה זה. — היינו: ה-V-1. הפצצה המזומזמת, שהחלה להטריד את לונדון ביוני 1944. לא היה זה אלא אותו מטוס בעל בקרה עצמית, כזה שתואר על-ידינו לעיל. אך, שוותה לו תבנית מהודשת. ובתתאם למטרה היעודה בלבד. מטרה מיוחדת זו היתה — להפציץ את לונדון-העיר, בת קוטר של כ-50 ק"מ, מטוח של 320 ק"מ בקירוב. ש ל ד ה-V-1 היה פשוט ובלתי כרוך בהוצאות רבות כשייצורו נעשה בכמות ניכרת. גם ה מ נ ו ע

אם אנשי-צבא ואזרחים יהיו מאוחדים בתוס'לב לגבי הור' דאה גלוית-לב כזו.

יש אמנם משום ענין לתהות על אשר לא נעשה ע"י הגרמנים, מאחר שניתנה להם מלוא ההערכה על אשר עשה-עשו. תכניתם נצטמצמה למימדי-קטנים יחסית, והושתתה כדי שנה, בשל הפצצת מכוני הניסוי והייצור על ידינו, וביחוד בשל הפצצת כיכרות-השיגור שלהם, שהיו מטופחות ובלוטות יתר-על-המידה בחוף פה-דה-קלה. הם פיתחו לבסוף מין מיתקני-שיגור ניידים, אך למדו זאת לאחר ששילמו שכר-לימוד רב.

כשלבסוף שולחה התקפתם — היתה כבר הפלישה של בנות-הברית במלוא תוקפה, וההפצצה שהגשימה הגר' מנים היתה בבחינת זלזול לעומת מה שנתכוננו להגשים... מכל-מקום השגיאה החמורה ביותר של הנאצים היתה נעור צה בכך, שהתחבולת ששוגרה לבסוף היתה פגיעה ביותר בגלגל התפתחותיותה של הארטילריה הנגד-מטוסית, שחלו בעת-יובעונה-אחת עמה.

...ההגנה הנרמ. של לונדון*, לאחר שצוידה בכלי יריה מכוני רדאר, מנגנוני-יחשוב השמליים ומרעומי קורבה** — הרי לגביה היו פצצות-הזמזום מטרה כמעט אידיאלית בשל טיסתן-האיטית, בקצב-קבוע יקריש, כשמערכי-ההגנה הגיעו לכלל נקודת-שיא בכושר-פעולתם — הורידו כ-95% מפצצות-הזמזום שהיו בתחום טנחם, והם חזרו על ביצוע זה, או אף עלו עליו, לאחר מכן באנטורפן. לפצצות-הזמזום הושבה מכה אחת אפיים. אילו העריכו הגרמנים כראוי את טבעה של ההגנה בעת שהכניסו לכלל שימוש את נשקם החדש — כפיאז היו,

* סוללותיה הועתקו רובן ככולן, עם הפלישה, לנור' מנדיה — והניחו את לונדון לזמ'מה פרוזה בפני אתקפת אויר. — ה מ ע ר.

** מרעומי-הקורבה — תחבולה שאין ערוך לחשיבור תה המעשית. עיין מאמרו של ד"ר ו. בוש, מערכות ס"ח, עמ' 29. — ה מ ע ר.

שלו היה פשוט ביותר, בנייתו זולה ואינו מסוגל לפעול אלא כשה-רשעתיים, עד אשר יבלה, אילולא קצר היה מצע-הדברים שלרשותנו, כי אז היה מן הענין לשהות זלתיחות על קנגנו של המנוע, לפי שהיה זול וברוך-המצאה. זאילו אנו החמצנוהו, — הגם ששימושו הוא, כמובן, לתכ' ליות קצרות-זמן בלבד. מנגנוני הבקרה של הקליע היו פשוטים ביותר, שכן לא היה צורך בשום דיוקרב, כדי לפגוע במטרה בגודל של לונדון מטנח כנ"ל.

הגרמנים נתכונו לשגר תחבולת זו בשעור שלוש אלפים ליום — ולהתמיד בכך במשך שבועות — נגד לונדון ונמלי התעלה*, והם נתכוונו לעשות זאת טרם שיכולנו אנו לפתוח בפלישה שלנו למערב-היבשת-האירוי פית. לו ניתן היה להם לבצע את זממם — עלולים היו להמיט כליה על הפלישה. קליעים אלה נשאו כל-אחד כחצי טון חנ"ם. ולא היתה כל ערובה שגוף-המטען שלקליע לא יכיל חומר-ירעלה במקום הומרי-הנפץ. אכן, היתה זו סכנה של ממש.

אמנם, חשיבותו של נשק זה היתה רבה יותר בשביל הגרמנים מאשר עשויה היתה להיות בשבילנו, כי להם היתה מטרה נאותה בעבורו... בעלות-הברית לא עמדו בפני מצבים, שבהם מטרות חשובות ביותר — אפשר היה להשיגן רק ע"י קליע כזה בעל דיוק מפותק למדי, שכן יכולנו להשיג את מטרותינו באופן תכליתי הרבה יותר ע"י אור' חות-הפצצה מקובלות-מכבר. אך, העובדה נשאת בעינה... — אנו לא פיתחנו קליע מסוג V-1... כל הענין הזה הופיע אצלנו כבתחום הכתם-היעור** שלנו. ספק אם יהא בזה משום נזק לדידנו, אם נודה בכך, ולא-כל-שכן —

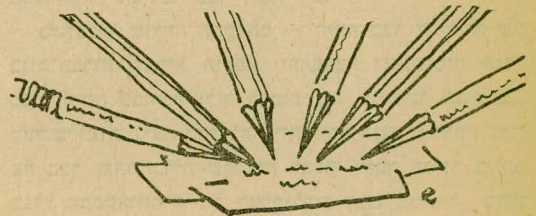
* תעלת-למנש. — ה מ ע ר.

** מקום מסוים ברשת העצבים-הקולטים של העין, שאם חוות מסוימת משתקפת בו — אין היא נראית כל-עיקר. — ה מ ע ר.

למצער, בונים אותה כן, שתהא מסרגת* טיסתה בנוכחותה של אש נגד-מטוסית. והיו מיטיבים עשות — לולא הסיחו מאמצם כליל מדברים חשובים יותר, לצורך בנייתה של זו — — —

פיתוח והוצאתו

דעה רווחת היא שבעת-מל"ה המה — הוצאות אינן נחשבות. אין שגיאה גדולה מזו. הטעות נעוצה באמונה, שהמקורות האזרחיים הם בלתי מוגבלים. ולא כן הוא. ההוצאות חשובות בעת-מלחמה יותר מכל עת אחרת, שכן הצורך בתכליתיות כוללת ומקפת הוא אוי מפגיעו והכרחי יותר. המושקע בכל פיתוח ובכל רכישה של כלי חסר-ערך נגרע מהיתן להשקעה בהתקדמות שהותותה לפי קיום היוניים באמת. אם מתעדים אנו לירות קליע באויב, הרי לפני שאנו מקדישים לו כמות גדולה של כוח-אדם וחומרים — עלינו להיות בטוחים ביותר — כי עתיד קליע זה להזיק לאויב יותר משעולל הוא להזיק לנו. כי ההרט שיגרום-לו ישבש את כושרו של האויב להמשיך במאבק, יותר משהוצאותיו-שלהדבר תגרומנה זאת לנו. שום מפעל תעשייתי לא יגש לפיתוח חדש בלי לבדוק תחילה את ההוצאות או מבלי שיהא נתון לבדיקה קפדנית של מהגדר סים "קשוחי פנים ובעלי עפרונות מהודדים". אמנם, ארגון נים צבאיים עשויים לפתוח בפרשות-פיתוח מבלי שיהיו

צפויים תחילה לדין-דברים זועף ובלתי נעים מעיריזה ואכן תכופות עושים כך. אך כל-אימת שמתרחש הדבר — העשייה לקויה. באותה מידה מתעתע הוא להתחיל בפיתוח מסוים מבלי להעריך את כושר-המעש אשר לו לאור התנאים שיהיו בעין שעה שיגיע — למעשה — לכלל-שימוש. ענין זה מודגם כהלכה לגבי פצצת-הזמזום, והיוני הוא שנוכח את הדבר כשנאה בוהנים את הקליעים המונחים שהם בגדר-אפשרות לעתיד-לבוא.

ועוד נקודה הטעונה עיון במה שנוגע להוצאות, — לפי שנקל להיות מולך שולל בפרשה זו. אורח-מחשבתם של השירותים-הצבאיים בעתות-שלום דומה כלשהו לזה של התעשייה: שיקול ההוצאות הכספיות הוא מכריע, לפי שהכסף המצוי מוגבל. אמנם, יש הבדל — שכן הצבא חייב לאמוד ערכים במושגים של שימוש אפשרי — בלתי

עיון הערת-שולים לעיל, עמ' 30.

ודאי, לפי שעה — לעתיד-לבוא, כך שהשנאותיו הם בין נשק אחד למשנהו, השנאה שהיא בטבעה יחסית יותר משהנה החלטית; ואילו התעשייה חייבת לאמוד את ביקושו של הציבור לגבי חפץ מסוים. עם בוא המלחמה, מתרחשת תמורה מהירה ביסוד האומדן, וקשה לערוך את האומדן הצבאי. כסף נראה שיהיה מצוי, לפחות בראשונה, כמעט ללא הגבלה. הכסף מאבד את משמעותו המוחשית. הבעיה היא — להמשיך במעשה-המלחמה במהירות מכסימלית ולזכות בה במינימום האבידות ובמינימום נזק לנכסי-האומה ולכלכלה בכללה. רק כמות מוגבלת של חומרים וכוח-אדם — מצויה או בעין והבעיה היא למצוא להם את החלוקה הנאותה ביותר כדי להבטיח את התוצאה המבוקשת. דבר זה מחייב איזון בין מספר האנשים בחיים-האזרחיים — ליד דוכן-המלאכה או במעבדה — ובין מספר האנשים לובשי-המדים בשירות-פעיל. דבר זה מחייב איזון בין פיר תוח החדש של כלי-נשק ובין ייצור לשימוש-לא-לחיה. יחידת הכסף עשויה לשמש אמת-מידה נוחה, אך לא סייג. איזון והשנאות מפורטות ניתנים לביצוע ע"י השירותים הצבאיים. כשהם נתמכים ע"י גיוס מנהלים ושאר מומחים מהתחום האזרחי. ואילו השיקולים המקיפים יותר הם ענין לקבינט-מלחמה פעיל ומוכשר...

מטוס עם ופלי טיים

בדין בקליעים-המונחים שלעתיד-לבוא — יש לבחון עוד עקרון אחד. יש פעולות מסוימות, שניתנות לביצוע טוב-יותר ע"י מכונה מאשר ע"י אדם; כמירון יש דברים שהאדם עשוי להשיג בהם מידת-ביצוע מעולה יותר מאשר המכונה... מכונה עשויה לילך למקום שהאדם אי-אפשר לו לילך שמה. מכונה לא מוטל עליה דוקא, שתהא תורת לבסיסה* וכך-הלאה. בדומה לכך אפשר לו למטוס טול-הטייס שיהא טס טיסה ללא-הפרעות אלפי-קילומטרים על אף טלטולי-הרוח חות ונפתולי מזג האויר. אפשר לו שיהא ממריא ונוחת אבטומטית, אפשר לו שיהא אף מנוט אורחותיו בעצמו (ע"י שימוש ב"לוראן"**, למשל), למטרה רחוקה, ומטיל פצצותיו עליה. ע"י שימוש במיכון מרחיק-לכת — אפשר לו שיהא גם מפעיל את מכונות-היריה שלו, או משגר קליעים אחרים, כלפי מטוסי-אויב הקרבים אליו, וכל-זה ללא צות-הפעלה בתוכו. כל זה יכול להיעשות — ואפשר להוסיף לכך עוד תכונות — תמורת הוצאות-פיתוח עצומות

* אכן, יש ופיקוד צבאי של אומה מסוימת מחליט גם לגבי הטייס, לא רק לגבי המטוס, כי אין לבסס את החשבון דוקא על ההנחה כי ישוב... ופרשת טייסי-קאמי-קאזה" היפאנים, המתאבדים-מדעת בהפילם מטוסיהם על אניות-אויב — תוכיה.

** LORAN ר"ת של Long Range Aid to Navigation לאמור: עור ארוך-טוח לניווט. המצאה שהותותה לרא-שונה באמריקה ע"י אלפרד לואיס באוקטובר 1940.

ומחיר רב מאד לכל יחידה מעיניו. אך, הדבר לא "ישתלם". בהשוואה למטוס המופעל ע"י צות מאומך-הלכה ונבון-מעשה עשוי מטוס, כפי שתואר לעיל, להיות על-נקלה קרוב למערכי-ההגנה של האויב. בדומה לטייסים היפאנים, שאומנו בהקפדה לקראת מערכת-הנאים מפורשת ומסוימת — עשוי הוא לפעול היטב בתנאים כאלה, אך אי-אפשר לו לסגל עצמו לשינויים בהם.

יש מי שמקנן בלבו כיום פחד גובר והולך מחמת הקליעים-המונחים הבייבישתיים. המצאה מעין זו שתוארה זה-עתה — לא רק שהיא עשויה להיות קליע "בייבישתי" כזה, אלא שזה הטיפוס היחיד של קליע ממין-זה שניתן לבנותו עתה... אכן, אין מקום להרדה יתרה בשל הקליע הבייבישתי בדמות המטוס נטול-הטייס, לפי שאין הוא כה יעיל מנקודת הראות של הוצאותיו, או בצעונותיו, כמו המטוס המנוהל ע"י צות היושב בתוכו. ומשגדון בקליע הבייבישתי מהטיפוס האחר, הקליע הטס במסלול תעופה כביר — גבוה מע"פ האדמה — נינכה שאף את חרדתנו מפניו אפשר לשפך בשום-דעת.

הרקטיטה

שתיים הן ההתפתחויות שהביאו לכלל הקליע המונחה. האחת — היא ענין מנגוני-הבקרה, שבהם בעקר נתרכז עדי-הנה דיוננו. השניה — היא הופעתן של דרכים חדשות לשיגור גוף בחלל; ואחת מאלה היא הרקטיטה, שגדון בה עתה.

שעה שקליע יורה מתותח, כל דחיפתו כולה ניתנת במשך אותו חלקיק שניה זעיר כשעודו מצוי בקנה. הלחצים והתאוצות * — הגם עצומים. הכוח הפועל על הקליע עשוי להיות עצום עד שלושים אלף פעם יותר ממשקלו. הוא מזנק, איפוא, לדרכו בחפזה יתרה. לחולל תוצאות מעין-אלה זקוקים למשקל-גדול ולמחיר רב של כלי-היריה; והם גופם הנם תוצאות משוכללות ביותר של בני-תדיוק.

מאידך גיסא, הרקטיטה נושאת בגופה את מטען-ההינע של עצמה, הנשרף בהדרגה — באופן יחסי — ומחולל על-ידי כך את כוח-ההדף במשך רחצומן ארוך יחסית, באמצעות פעולת הגזים הנפלטים דרך מין-זרוביית המכוונת אחורה. הלחצים נמוכים יחסית, המבנה אינו צריך להיות מדוקדק ביותר ובנין התחבולת עולה בזול. יתר-על-כן לשיגורה אין צורך בתותח, אלא בזוג פסי-ברזל או צינור, למען תת את הכיוון הרצוי לשיגורה.

הרקטיטה הפשוטה, כזו שתוארה כאן, לא השיגה את מהירויות הפגזים הנורים מכלי-היריה או את דיוקם. ברם,

* תאוצה — שיעור גודל המהירות V ביחידת-הזמן T

$$A = \frac{V}{T}$$

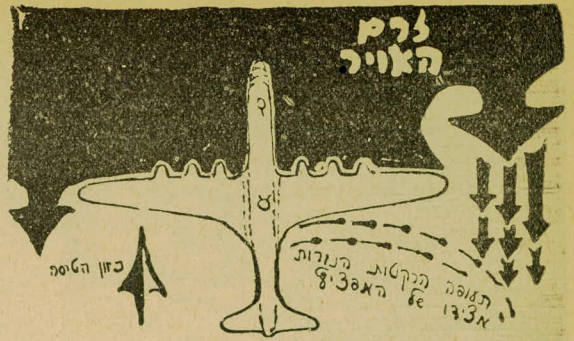
ונוסחתה ע"כ — היינו Acceleration = $\frac{\text{Velocity}}{\text{Time}}$

שמושיה היו מרובים, — כלאימת שנדרשה כמות גדולה של אש בטנחים קצרים יחסית; כלאימת שלא היה הכרחי כושר-דיוק רב, וכל-אימת שמשקל כשל התותח היה בגדר הבלי-ירצוי או בלתי-אפשרי. הרקטיטה פותחה לתכליות מרובות, תוך תמיכתם הקלושה — לכתחילה — של "אלה היודעים כל מה שיש לדעת על כלי-היריה". הרוסים חוללו בה גדולות בתפקידי ארטילריית-שדה ** . היתקנה על כל סוגי כלי-הרכב ושימושה היה רב במיוחד להרעשת החוף במבצעים אמ-פיביים *** . היא הוכתרה בהצלחה הגדולה ביותר שעה שהותקנה על מטוסים, שכן העניקה להם את כוח ההלם של כלי-היריה גדולים, בלי שיוכבדו עדי-לא-נשוא בכלי-היריה מעין אלה. ובהתקפה על טנקים או על צוללות בצופן על-פני הים חישלה הרקטיטה את המטוס כמכשיר המטיל-אימתו באמת.

מכל-מקום, אלה היו כולם קליעים קצרי-טווח. כמעט ולא השתלם — מבחינת ההוצאות — להעניק להם מכשיר-הנחיה על-מנת לשפר את דייקנותם, שבלעדי זאת היתה "פושרת", שכן נועדו להיות מופעלים בכמויות גדולות וצריכים היו, איפוא, להיות בלתי-יקרים. לעומת-זאת, הש"תלם בהחלט לצידם במרעומי-קורבה, — אך עוד לא קצרנו את מלוא היתרונות האפשריים. רקטיטה מצוידת במרעוס קורבה — הריהי ענין קטלני, שעה שהיא נורית ממטוס לכידה אל מפציץ. אשר למפציץ — הוא עצמו חסר אותה מידת נוחות לשימוש ברקטיטה להגנה, לפי שכינן רקטיטה אינו מן הדברים הקלים, והוא נעשה על הצד-היותר-טוב ע"י הכנת המטוס כולו. יתרה מזו: רקטיטה אינה נוטה לנהוג כשורה, שעה שהיא נורית תוך

** לדוגמה ה"קטיושה" הרוסית — אשר יצאו לה מוניטין. — המ ע ר .
*** אף מן ה"דאק", שעה שהותקנה עליו (ה"דאק", כלי-רכב זחלי הנע במים וביבשה — עיין "מערכות" ס"ח, עמ' 32-33). — המ ע ר .

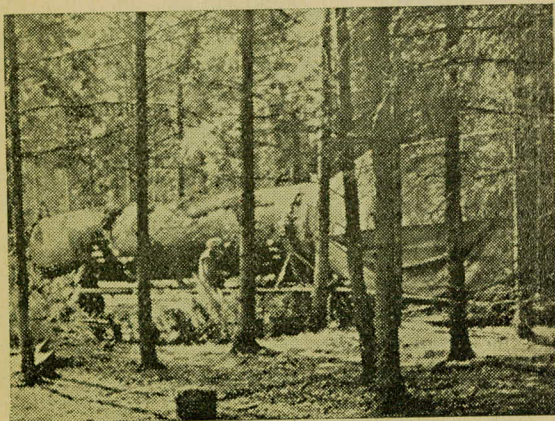
ואכן טיסה זו היה בה מן התעיה, כך שבפרק-הזמן הקצר הראשון הזה, היה צורך לעקוב ברדאר אחר תעופתה, והיה צורך, על-ידי שידור אותות אלהוטיים לשים קץ למתן הדחיפות לה בנקודת-האופטימום * כדי לנדא את המשך טיסתה אל המטרה. לאחר מכן, היא טסה במסלול-תעופה חופשי ללא אמצעי-בקרה נוספים בידי המשגר ומידת דיוקה היתה רחוקה ממידת-דיוק טובה. אמנם, לרוב היה ביכולתה לפגוע מטנח זה, אך ודאי שאי-אפשר היה לה לפגוע בשום מטרה מפורשת, כגון בית-חרושת או שדה-תעופה.

כלום נשתלם להם לנאצים לפתח את ה-V2 ולהשתמש בה? אפשר להתנחם על-כך ארוכות. מנקודת-ראות מוגר בלת של הרס-למול-מחירו התשובה היא: לא! אילו היתה ה-V2 הורסת מיל-מרבוע (יותר מ-2½ קמ"ר) של לונדון, הרי היתה עושה זאת — מבחינת הנגול ע"י כך ממאמץ-המלחמה הגרמני בכללו — במחיר-כולל העולה לאין-שיעור על מחיר קיומו של תחום הרוס זה ע"י הבריטים.

טון חומר-נפץ שהונחת ע"י ה-V2 היה בטל-ומבוטל בהשוואה להפצצות "רבבת-הטון" שערכו מטוסי-הן של בנות הברית באותה עת. פיתוחה של ה-V2 וייצורה הצריכו אותה תבונת-מעש, אמצעים וחמרים שניתן היה להשתמש בהם שימוש רב-תוצאות פריכמה בייצור מטוסי-המרחף המפליטיים; ואילו — אמנם — כך נהגו, הרי היה הדבר מוכביד באמת על ההתקדמות להכרעת-גרמניה. מאידך-גיסא חוללה באמת ה-V2 בעתה בהגיחה ממרומים בכל שעה, ללא קול אוזרה-מוקדמת וללא כל אפשרות לחסום את דרכה משוגרה. אנו יודעים עכשיו, הגם שלא

* נקודת השיא, שמכאן ואילך מותיית קשת-הירידה. —

פצצת V-2 גרמנית נמצאה ע"י צבא-הברית ביער האהנברג, מצפון לרהיין

הצניית זרם-האוויר עת-ירהמהירות כפי שלרוב מוכרח לקרות, כשהיא נורית מהמפציץ, להגנתו, מן הצד כדי לפגוע במטוסי-הקרב; וכן — במקרה — כזה, יש לו למטוסי-הקרב היתרון של מהירותו הוא המצטרפת למהירות הרקיטה למתן מהירות תוצאתית גבוהה, בעוד שהמפציץ משולל יתרון מעין זה. אפשר לעשות רקיטות גדולות מאלו שבשימוש מלחמת-האוויר, שתוסנה במהירויות גדולות מאד — וכן, בדרך זו ניתן להעניק להם טנחים ארוכים בהרבה מאלה של התותחים, אם גם תוך הוצאות ניכרות על-חשבון הפשטות והמוצקות.

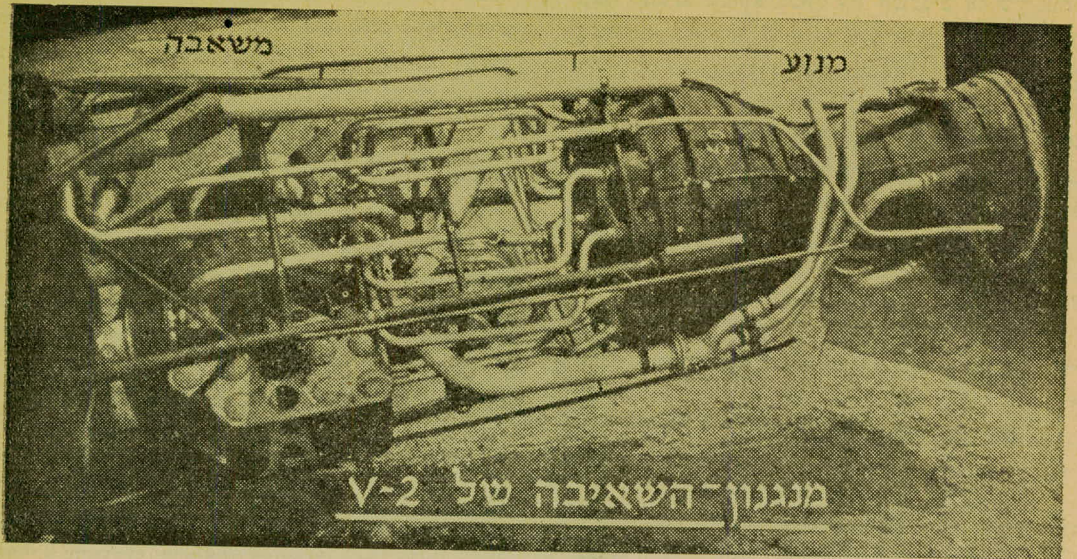
V-2

הדוגמה החשובה לתהובלת הרקיטית הגדולה, עת-ירהמהירות — הנה ה-V2 הגרמנית. שלא כ-V1 היתה זו רקיטה אמיתית, לא מטוסי-בלייטיים. היה זה ענין מורכב שמחירו רב, אשר הצריך לפיתוחו חריפות-שכל רבה ותבונת-מעשה הנדסית מופלאה. ראשית פיתוחה של הרקיטה הזאת נעוצה בסמוך לשנת 1935 והיא הופיעה במרוצת 1944. היא נועדה בראש-ווראשונה להרעשת לוג-דון מטנח של 320 ק"מ בקירוב. ככל הרקיטות האמיתיות היא נשאה בחובה את אספקת הדלק והחמצן שלה — במקרה זה במצב נוזלי, — כשהם מושאבים לתא-התבערה ע"י משאבות, המפתחות אלפי כוחות-סוס למשך זמן קצר. כוח ההינע שלה נוצר ע"י הדף עצום של גזים לוהטים, שהופלטו לאחור. היא טסה בקשת גדולה, הגביהה עד כ-120 ק"מ אל תוך הסטראטוספירה ונחתה במהירות של כ-5000 ק"מ לשניה *.

כך שבואה לא בוישר מראש, ונהמה — בהבקיעה דרכה באטמוספירה — לא היה נשמע סמוך למקום-הפגיעה, אלא לאחר שטון-החג"ם שבה כבר התפוצץ. אכן, ה-V2 היה נשק מווע.

במשמעות-מסוימת, אמנם מסויגת, היה זה קליע-מונחה. מתן הדחיפה לו חל בתחילת טיסתו במעלה-האטמוספירה.

* מהירות העולה כהלכה על מהירות הקול, שהוא כ-330 מטר לשניה בלבד.

פגז — שעזב את קנה־היריח). אין לומר, כי אמצעים ללכידת V-2 בעת טיסתה — לא יתכנו, אך בלי־ספק שהענין קשה ביותר.

**קליעים מונחים
שפגיעתם מדויקת**

מכאן שענין מכריע לנו בתשובה לשאלה האם יר

פיעו במהרה קליעים־מונחים רמי־מסלול, מסוג זה, העוברים על־פני אלפי קילומטרים ופוגעים בדיוק במטרה שנבחרה. וביחוד יש מקום לשאלה זו, מאחר שכמה אנשי־צבא רמי־מעלה, אשר אפשר והורגן לבבם בשל טבילה קצרה בסוגיות־מדע, אישרו בפומבי כי אמנם יופיעו קליעים מעין־אלה — — —

ה־V-2 הגרמנית, בעלת הטווח של כ־320 ק"מ, נושאת טונת חומר־נפץ, היתה סמוכה לגבול הטווח היעיל אשר יתכן לגבי רקיטה כזאת, אך, את טווחה ניתן להגדיל בשלר שה דרכים.

ראשית, כמובן, אפשר להקטין את מטען חומר־הנפץ (ובהגיעה למרחק של 650 ק"מ בקירוב — לא תשא עוד כל חומר־נפץ...).

שנית, אפשר להגדיל את גודלה — ואת מחירה — כדי שתוכל לשאת את מטען ההגם הנוכחי שלה למרחק גדול יותר (הגם שאין הטווח גדל באותו שיעור שגדלים מימדי־הגוף).

שלישית, אפשר להופכה לענין רב־שלבים: רקיטה עצומה, — שמשגיעה לגבול יכולת טיסתה — "יולדת" רקיטה קטנה יותר, הממשיכה לפלס לה נתיב מכאן ואילך וכ"ה.

ידענו זאת בראשית המלחמה, כי רוחה של אומה העשויה ללא־חת אינה מוכרעת ע"י כל הזועות של הפצצה המונית, שכן עדים היינו לעלילות־התנהגותו הנהדרת של העם הבריטי בענין זה. כן יודעים אנו שלכתחילה הפרזנו הרבה בהערכת חשיבותו של ההרס הפיסי שנגרם, ומעטנו בהערךת המהירות שבה ניתן לקומם את ההריסות.

ברם, הקליע המגביה־טוס הכנים יסוד נוסף — פסיכולוגי — לתמונה זו. הוא בא בשלב מאוחר, כשהעצבים היו ממורטים. בשום־פנים אין לומר שעורר סיוט־בהלה, אך הוא הוסיף להרגשת־המתחיות. מבחינה זו, אפשר שהשיתלם לו לאויב, אע"פי שגם זה בגדר ספק רב הוא. הגרמנים כוננו כיכרות־שיגור עצומות, במאמץ ובמהיר רב, להפעלת קליעי V-2 בכמויות ניכרות. אכן, הם לא השתמשו בהן, שכן משהגיעו לשלב זה — לא היו הכיכרות בנות שימוש.*

תחת זאת פנו הגרמנים לעזרת מיתקני־שיגור ניידים, שאפשר היה להעבירם במכונית לצומת־דרכים וכיו"ב, לשגר את הקליעים ול"התנדף" במהירות. את תעופת הקליע אפשר היה לראות לעתים־קרובות על לוח הרדאר מיד מששוגר. הילכך היו לבריטים מטוסים מוכנים שהידיעה על שיגור הקליעים הועברה אליהם במהירות, כך שאפשר היה להם לתקוף מיד את מיתקן־השיגור. דבר זה, יש והצלחה. אך דרך כלל, אין כל אמצעי התגוננות בפני הקליע המגביה טוס, אלא על ידי מניעת שיגורו (כדין

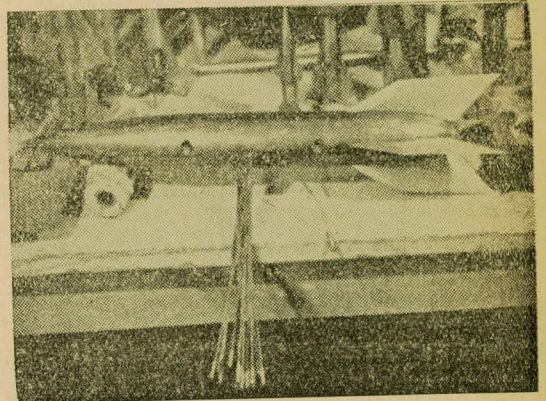
* מפאת: (1) הפצצות אינטנסביות ע"י בנות־הברית (2)... כיבוש אותו איזור. — המ'ע.

במלים אחרות — טנח גדול ומטען חנ"ם גדול אפשר להשיגם תמורת מחיר רב ביותר, אם נכונינו אנו לשלם מיליונים של דולרים תמורת יריה אחת בודדת למטרה מרוחקת. — הרי אפשר לעשות את הדבר, בדרך זו, לגבי כל מרחק שנקבע.

אין מנוס מבחירה זו בחמירי-דלק כימיים חדשים. הננו קרובים כבר לקצה-גבול כמות-האנרגיה, שאפשר לדה-סה — באורח כימי — לתוך משקל נתון, אך יכול אני לשמוע מיד את התשובה המשיגה על כך, — כי נסיבות אלו נשתנו עתה לגמרי, משניתן להפיק את האנרגיה האטומית.

אפשר, שהמענה הטוב ביותר להשגה זו הוא, כי הכל מודים, שקשה להכריע בשאלה האם עשויה האנרגיה האטומית להתחרות בחמירי-דלק כימיים — עליסוד הישוב ההוצאות — ליצירת אנרגיה למטרות מסחריות... והן קבענו כבר, שאפשר לה לרקיטה שתיעשה מרחיקת-טוס אם לא להתחשב בהוצאות הכרוכות בכך, קליע שיטוס 1000 מילין (כ"מ 1600 ק"מ — המ ע.ר.) מעל-פני האדמה, עשוי לבעור כמטיאור משיחזור וייתקל בנחיתתו באטמוספירה, ועסירות — ניתן לבנות כמותו.

אך, האם אפשר לעשות שקליע מעין-זה יפגע, בגמר טיסתו, — במשהו שיועד לו? את ה"V-2" אפשר היה לכוון עד שתפגע, בתכיפות מתקבלת-על-הדעת, בתחום של כ"מ 25 ק"מ מהנקודה שאליה כוונה, מטנח של 320 ק"מ בקירוב. קליע בדומה לזה, הטס 3200 ק"מ עשוי לפגע בתחום של כ"מ 250 ק"מ מהמטרה, בתכיפות מתקבלת-על-הדעת. ודאי

מודל של V-2 גרמנית

מעל לעננים, כשהוא מכוון ע"י הכוכבים או ע"י אותות משוגרים ממולדתו הרחוקה אלפיי-קילומטרים, כשהאיזור רים הסמוכים למטרתו אינם משמשים לו מקור להנחיה אלא, אפשר מקור לשיבוש-במתכוון. אפשר, שיצורפו לקליע כננות ואמצעי-הכנה-למטרה, כשם שאפשר שיצורפו אלה למטוס-בעל-הטייס. הוא יכול אזי לפגוע במטרה, יתכן בתחום 15 ק"מ ממרכזה, ואפשר בתחום 1½—2½ ק"מ, אם הכל יתרחש, אמנם, על הצד-הטוב-ביותר.

מחירו יהא אסטרונומי, כאמצעי לנשיאת חומר-נפץ מרסס — או כתחליף לו: חומר-תרעלה כלשהו — זו הצעה דמיונית. היא לעולם לא היתה עומדת במבחן בדי-קת-ההוצאות, אם נשתמש בכך שימוש כמותי — עתידים אנו להגיע לידי חדלון-אונים כלכלי זמן רב לפני האויב.

אין הבדל רב בעת-מלחמה אם אוכלוסייתה של אומה, אמצעי-הייצור שלה וחומריה מושמדים, או שמשמשים בכל אלה כדי לייצר כלית-חבולה שלאחר-מכן מושמדים ללא כל תועלת.

„אולם, הקליע עתיד לשאת פצצות-אטום!“ אכן, בתור שכזו — אם בכלל, — אין זה מן הנמנע שהרקטה הבין-יבשתית עשויה להופיע כעבור זמן. אולם, כל אימת שפצצות-האטום נדירות והנן יקרות ביותר (במושגים של הרס לעומת מחיר) אין להפקידם בידי נושא-מטען בעל אופי-מורכב ביותר — ואפשר נתון לתעויות, שמעצם טבעו דיוקן שפוף, — שכן העדר דיוק הוא המגדיל באופן מכריע את ההוצאות...

לעתיד הקרוב, שדה הפעולה החשוב באמת ורב-הערך של הקליעים-המונחים מונח בתחומם של טנחים קצרים בהרבה; אמנם, מעל לאלה שלהם יספנו בנקל התותחים, אך עסירות שאינם גדולים עד כדי האמרת גודל הקליע ומחירו לגבהים כאלה, שיגורו על השימוש בו. בתחומם יטיעו להגדלת הטוח של ארטילרית-השדה, וחשוב בהרבה מזה יהא השימוש בהם במלחמת האויר.

מנועי-הסילון

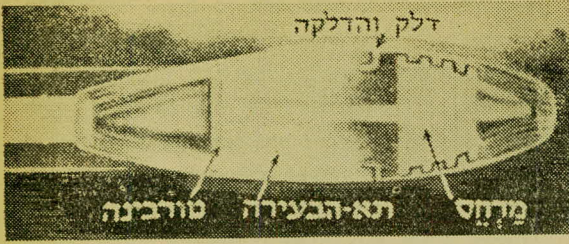
מספר מגוונים חדשים להנעת מטו-סים פותחו במרוצת המלחמה, — מנוע המפלט, המפלט-החלונני*, ולבסוף המפלט-המגחי**. כל אלה נקטו בעקרון

שניתן לשפר אפשרות זו. יתכן הדבר, כי הקליע יצויד במכשירי דיוק — והוא יוכל אז לפעול אבטומטית — באשר לניווט ולהנחיה.

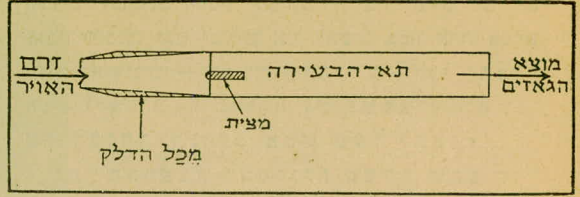
הוא יוכל להיטיב לנהוג כמטוס-נהוג-ע"י-אדם בטיסתו

* Turbojet — בלע"ז — המ ע.ר.
** Ramjet — בלע"ז — המ ע.ר.

מנוע מפלט מגח

מנוע מפלטהלונגי

תשיג אותה מהירות גדולה רצויה, שבה מיטיב לפעול במהירות של כדור-רובה, או — למעלה מזו, ולהמשיך בכך מפלטה-המגח. לאחר-מכן יוכל הקליע לעשות את דרכו תריסר ק"מ, או נניח עשרה תריסרים ק"מ, או כיו"ב. היוכל קליע מעין-זה לקלוע אל מה-שהוא? יש כאן הפרש נרחב לעומת בעית הקליע ארוך-הטוח. בטנחים קצרים, למצער, ודאי שאפשר לכונו לקירבת המטרה ומכאן — נראה שתחבולות „ביקוש-מטרה“, שמידת המור-כב שבהן היא בתחום המתקבל-על-הדעת, עשויות להוליכו מזה והלאה עד אלה-הנקודה, בה יוכל מרעום הקורבה לפוצצי תוך פגיעה קטלנית למטוס-אויב. תחבולת מעין-זו עודנה ב„תקופת-יינקותא“ ורק הזמן יראה מה ניתן להיעזרות הלכה למעשה. אך, כפי שכבר בושר לעולם, תחבולות מעין-אלו כבר עפו.

רוב-משמעותה נעוץ בעובדה, שדומה כי עתידה היא להיות אויבו הגדול של המפציץ; ואפשר ויבוא יום — בו תשיב-אחור את הגאות שהחלה לגאות מאז נסיונות הטיסה בקיטי-האזק בשנת 1903. ושהגיעה לשיאה עם צייה-המפציצים שהקדירו את מרחב-השמים בעת מלחה"ע האחרונה.

הבה ונשער, שתחבולות מעין-אלו יכולות, אמנם, להשיג טוח של — נניח — 80 ק"מ, ושבטנח זה עשויות הן לעוט על המטרה בדיקנות ובאחוז מתקבל-על-הדעת של פגיעות-במרתן — המפציץ, ודאי שהמפציץ אינו מסוגל לתמרן-ולחמוק מנתיבי-שלי-קליע, המשולח במהירות של פגז, שנורה מכלי-ירייה. וודאי, שאינו מסוגל לעמוד בפני התפוצצות של 50 ק"ג — או כיו"ב — של הג"ם, בקירבתו היתרה. אפשר שהמפציץ יוכל להפעיל השפעות-משבשות כלפי הבקורות המכוונות את טיסת הקליע, במידה שידע כי הקליע מגיח-רובא ובמידה שידע מהם צירופי התכף האלי-חטי, המשמשים להפעלתו, וכד', אך, היתרון בענין זה,

• כוונת המחבר ל-4 נסיונות-הטיסה — מ-12 עד 59 שניות כ"א — של האחים וילבור ואורביל רייט ב-17 לדצמבר 1903, עת ציידו לראשונה את מטוסם במדחף ומנוע-גזולין.

המונח ביסוד טורבינת-הגז, היינו: דיחוס גז, חימומו, ואז — הפקת יתר אנרגיה מהתפשטותו, מזו שהיתה דרושה לדיחוסו. הרעיון הבסיסי קדום מאריקסון — שלאמיתר-שלב-דבר טפל בו טיפול-עקר משהו — אך הב-שלתו לכלל צורה מעשית המתינה בהכרח עד שחרשי-המתכת (המטלורגיסטים) ייצרו חומרים העומדים בפני מאמצים ולחצים אדירים. הפשוט שבכלי-תחבולה הללו כולם, הוא המפלטה-המגח: מעין צינור-התנור והאש שבי-תוכו. אין זה אלא, פשוט, צינור פתוח בתבנית מתאימה. תנועתו המהירה של המטוס באויר יוצרת, ללא כל מנגנון נוסף, את הדחיסה הדרוש בקצה הקדמי של הצינור, במר-כזו — מצויה אש לחימום הגז (שיש אמנם, קושי מסויים לקיימה בו-ערת). קצהו האחורי הנו זרובותי, מקום שהר-גזים המתפשטים מגיעים לכלל מהירות רבה ומחוללים את הדחיפה. יחידת מנגנון קטנה ביחס מסוג זה, שהיא שיא הפשטות, עשויה לחולל עוצמת אנרגיה בשיעור של אלפי כוחות-סוס — משהגיעה לכלל מהירות הגדולה דיה, כדי להשיג את הדחיסה הדרושה. הצרה היא, שמהירות זו הייבת להיות גדולה מאד; כחמשת אלפים ק"מ לשעה דרושים כדי שמפלטה-המגח יוכל לפעול, אמנם, כהלכה. לפיכך צריך שיהא נורה מכלי-ירייה, או מנוע בראשית טי-סתו ע"י רקיות-עזר וכיו"ב, ועובדה זו היא הגורמת לאיפיו המורכב. יתר-על-כן: עובדה זו גורמת לו למפלט-המגח שיהא נטול-ערך להנעת המטוסים הרגילים, שכן אפילו רבי-העצמה שבאלה אינו מתקרב כלל למהירות של חמשת אלפים ק"מ לשעה.

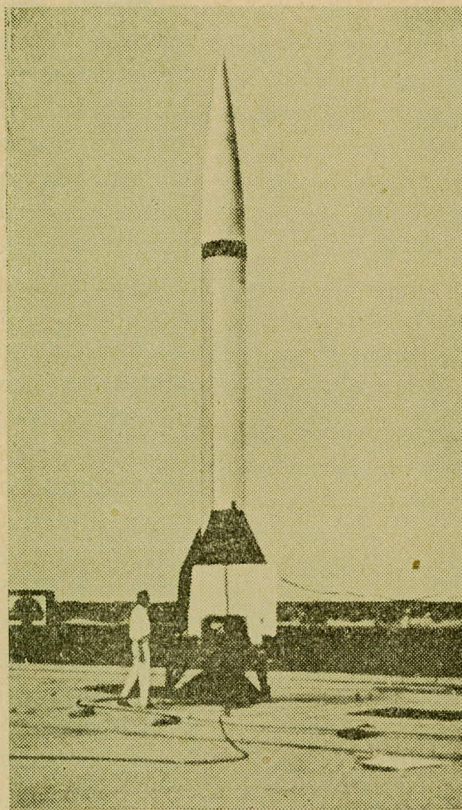
וכן אין מפלטה-המגח שימושי בשביל הקליע ארוך-הטוח, גבהי-המסלול, לפי שזקוק הוא לאויר לפעולתו. ואילו בגבהים שקליעים כאלה טסים בהם — אין אלא אויר מועט מאוד, הגם שמפלטה-המגח מסוגל להשיג אויר לצרכיו בכל גובה אשר בו מסוגל לעשות זאת מטוס תקין. לאחרונה: מידת-הסכנותו של מפלטה-המגח בדי-לק, — אינה מעולה ביותר אפילו בטובות שבנסיבות. ואילו, להנעת קליע קצר-טוח יחסית ובעל מהירות גדולה ביותר — מפלטה-המגח הנו אידיאלי כמעט. תחבולת מעין-זו ניתן לירותה מכלי-ירייה או להניעה ע"י רקיתה, כדי

השטח, סמוך לאמירי העצים, כדי להימנע מרדאר-הגנתי ומקליעים-מונחים. אולם, קיים מרחק רב בין מפציץ הפשיטה-המתגנב הסמוך לקרקע — ובין הציים הגדולים מגביה-ההטוס. ואם יכולים אנו להשיב מכה אחת אפיים לאלו האחרונים — שומה שיהיו בידינו לבסוף אמצעים לטפל כראות גם במפציץ הפשיטה הבודד, הגולש ממש מעל לעצים.

ימי ההפצה ההמונית אפשר שהם קרובים לקיצום...

דומה שהוא עם אלה שעל הקרקע, העשויים לבור כרצונם מתוך מיבחר שיטות, כך שאם האחת תסוכל ע"י היריב — ניתן יהיה להיעזר באחרות.

אפשר, שניתן לו למפציץ להימנע איך-שהוא מלשרך דרכו בקירבת המתקנים שע"פ האדמה. אך, אם ינסה מין המקנות כזאת, אין לראות כל סיבה מדוע אי-אפשר יהיה לשאת נגדו את הקליעים-המתאימים במטוסי-מפלט, שעם התקבל אזהרת הרדאר ישולחו בנרירות אל נקודת-הסכנה. אפשר שהמפציץ עשוי להתגנב בגלשו על-פני-

הקליע-המונחה האמריקאי Consolidated Vultee 774
 אורכו 10 מ'. קוטרו 75 ס"מ. המראתו אינה דורשת
 מיתקנים נירחבים.

מכתבים טקטיים

א. דרכים - הפתוחות בפני האויב...

חיים שלום!

קיבלתי את מכתבך האחרון והייתי עונה עליו ישירות, אילולא הבהילני ההגיון, שאתה מנסה להכניסו למוחו של האויב, ודומני — גם בלי הסכמתו. דבר זה בולט בעיקר שעה שאתה מטפל ב„דרכים הפתוחות בפני האויב“ ובתכנית שהנה תוצאתם הישירה. אני מסכים לדבריך, שהמשימה של הכוח לא תשתנה, היא החלטית. אולם המבעית בגישתך — הן „הדרכים הפתוחות לגבי האויב“, על-כן אטפל בהן, סעיף סעיף.

תפקידו של המפקד להורות ליחידות המשנה שלו משימות תימרון באופן שה„תימרון הכולל“, המסתכם כתוצאה מביצועם של תימרוני המשנה הללו, יהווה את התימרון הנדרש מכלל היחידה לביצוע משימתה.

תכנית היחידה הגדולה צריכה להיות כזאת, שתאפשר למלא את המשימה הכללית, גם על אף הפרעות האויב, כי תבואנה במילים אחרות: תכניתה של כל יחידה היא כמעין סיכום לסידרה שלמה של תכניות נפרדות של יחידות המשנה השונות שביחידתה. תימרון של חטיבה יהיה כמעין סיכום של תימרוני כל הגדודים ויחידות הנשק המסייע שהוקצו לאותה חטיבה. במידה שיחולו שינויים בתימרונים המבוצעים ע"י יחידות המשנה ובדרכי התאום ביניהם — כן תשתנה צורתו של התימרון הכללי. אכן, לפי מהותה הרי התכנית היא תוצאה של שיקול האפשרויות: אלו הפתוחות בפניך — מזה, ולאויב — מזה. הדבר המשתנה הרי זה, בעיקר, אפשרות יותיו של האויב, שגם אי-אפשר לך לדעתן בדיוק ובדאות, כפי שהנך יודע את הדרכים הפתוחות בפניך.

ועוד, ערך הקרקע, קיומו בתורת גורם מותנה במידה שהוא עשוי להפריע או לסייע לאפשרויות הפתוחות בפניך — או בפני האויב. כשלעצמו, הריהו חסר ערך. למכשול-קרקע יש ערך, כשהאויב מפיק ממנו תועלת, מכסה אותו באש — או הפכו למכשול ומכסהו באש. הקרקע ישפיע על תכניתנו רק במידה שהאויב מנצל את הקרקע לטובתו. שכן,

אין אנו תוקפים „קרקע“ — אנו תוקפים את האויב, המחזיק בקרקע. לכן צריך השיקול להיות לפי מצב האויב על הקרקע — ולא לפי הקרקע „כשלעצמו“, בלי התלות באויב.

האויב, כגורם בהערכת מצב, אינו קובע את המשימה; הוא קובע את הדרך אשר לפיה נבצע את המשימה. ברור שהאפשרויות הפתוחות בפני האויב תהיינה בין עיקרי המסיבות המכתיבות את תכנית הפעולה שלנו. יש לראות את האויב כגורם חי ומשתנה, ולהביאו בחשבון רק בתור כזה. יש לראותו בלתי תלוי, חפשי ובעל רצון משלו, רשאי לבצע את רצונו ואינו מוגבל על-ידי קרפועלה נקוט-מראש. כמונו כן גם הוא חפשי לפעול בגבולות הזמן והמרחב.

אין לבסס תכנית פעולה על מצב האויב היום דוקא. התכנית צריכה להיות מבוססת על מצב האויב כפי שהוא עלול להיות מחר, שעה שנפתח בפעולה נגדו.

על המפקד לדעת להשוות את האפשרויות הפתוחות בפני האויב, לפי מצבו בשעת עריכת ההערכה, להתפתחות אפשרויותיו בעתיד — ועל סמך השוואה זו עליו להכין תכנית בת-ביצוע, שתשיג את המטרה אפילו ינסה האויב להפריע לו, ביזמה משלו.

מן ההכרח, על-כן, ללמוד להעריך את התפתחות אפשרויות האויב לקראת העתיד. אפשר לעמוד על כך על-ידי שמסירים סיור מדוקדק את גייסותיו הקידמיים או מוצבי-השדה שלו, כי בהם תשתקף כל מגמה הגנתית או תוקפנית של הגוף הראשי, ומש-מגמה תוקפנית או הגנתית זו תוסווה בהתאם לפני הקרקע — אפשר יהיה לעמוד רק על מספר מצומצם ביותר של אפשרויות.

נפוליון, הוא שאמר, בבקרו קשות את יריבו: „תכניות האוסטרים היו מבוססות על דו-חות, שאפילו היו נכונים בשעת עריכת התכנית — הרי חדלו מלהיות מדויקים יום או יומיים לאחר מכן, כשהגיעה שעת הביצוע“.

תכנית או תימרון חייבים להיות

מבוססים על מצב-מציאותי — משוער על יסוד בחינה והערכה מדוקדקת — הצפוי בשעת הביצוע. ל"היה", ואף ל"יש", לא תהיה כל חשיבות אם לא יכילו בחובם גם את הראיה והמושג של ה"עלול להיות".

את כוחות האויב אפשר להעריך על יסוד מצבו הכללי ודיעות עדכניות עליו. ברור הדבר, שאם תעריך את עצמתו על יסוד ידיעות מפוקפקות, תהיה ההערכה מפוקפקת — והתכנית שתקבע כתוצאה-מזה, תהא נידונה לכשלון בגלל אי-התאמתה למציאות.

לעומת זאת, אם יינקטו צעדים נכונים לאיסוף ידיעות בדוקות על האויב, בהיקף הולם ובדיוק מכ"סימלי — על ידי סיור, על ידי חקירת שבויים וע"י תצפית כלפי המוצבים הקדמיים, המשקפים את כוונת הכוח-הראשי — אפשר יהיה לערוך רשימה של אפשרויות-הפתוחות לאויב, שתכלול את כל התכניות האפשריות שלו, — ועל-ידי כך לא נפסח בשעת עריכת תכניתנו אנו, על שום אפשרות.

דרך המחשבה הבונה את התכנית על יסוד מו"שגים כגון: "כוונה אפשרית של האויב", "המשימה האפשרית של האויב", "אין זה הגיוני", "אין הערכה נכונה לביתנו של האויב", "זה לא יגרום לנו נזק רב ביותר", "לא הייתי משתמש בתכנית זו, אילו הייתי במקומו של האויב" — אינה נכונה, הואיל והיא מתבססת על ההנחה, כי אפשר, שאדם יהא מסוגל לקבוע את הכוונה ואת המשימה של האויב, וכתוצאה מזה — אף את תכניתו.

כל עוד תכנית-האויב היא רק בגדר מזימה, וטרם תורגמה לשפת המעשה — אי-אפשר לדעתה, כי הרי ברור, שהאויב ינסה להפתיע; והפתעה ניתן להשיגה, בראש-וראשונה, על-ידי הונאת היריב. גם אם נניח, שהאויב הוא תמים ואינו מסוגל להונאה ויבחיר לנו את כל מזימותיו — מי יבטיח לנו שתכניתו זו תצא לפועל? בהיסטוריה רבות הדוגמות, כשאחד הצדדים אירגן את היערכותו תוך כוונה מפורשת להטעות ע"י כך את היריב; וכן רבות הדוגמות בהן תכניות האויב לא יצאו לפועל בגלל תעיה בדרך, איחור בזמן, קל-קולים בדרכים ובכלי-תובלה, פקודה מגבוה, אסון וכדומה — וע"י כך, דוקא, נוצרה האפתעה (אף שלא-במתכוון) לצד היריב.

האם מסוגל מפקד להכנס לעורו של המפקד היריב ולדעת את תכניתו? ועד כדי ודאות לגבי ביצוען? והרי דבר שהוא הגיוני בעיני האחד עלול להיות מגוחך ביותר בעיני השני.

שתים הן הסיבות, בגללן לא תוכל לשפוט על תכניות האויב, "לפי הגיון" בלבד:

(א) לעולם לא תוכל לראות את עצמך, "בדיוק" במצבו השכלי והפיזי של האויב.

(ב) ואם אף תוכל לעשות זאת — מנין לך שה-מסקנות שתסיק מתהליך הגיוני של מחשבותיך אתה תזדהינה עם אלו של יריבך? הרי אתם, שניכם — יצורים שונים הנכם.

כיצד תוכל לראות את עצמך ממש, במקום האויב? אתה מכיר את מצבך; אך האם יש לך מושג מה ידוע לאויב על מצבך? והרי ייתכן, שאתה — אינך מחשיב את אשר הוא יודע עליך; ואילו הוא — מחשיבו ביותר. אם אתה מעמיד את עצמך במקום האויב — עליך לשאול תחילה: "עד כמה אני, בתפקיד האויב, יודע על מצבי?".

כי על כן אין חשיבות מכרעת בכך האם — לדעתך — יהא התימרון המשוער של האויב הגיוני, או בלתי-הגיוני; הדבר החשוב הוא האם תימרון כזה הוא אפשרי, או בלתי-אפשרי; — ומה הנם מהלכי-התימרון האחרים, האפשריים לגביו.

אם נבדוק את כל דרכי הפעולה והתימרון הפתורחות בפני אויב, וננתח אותן מבחינה זו — של האפשרי והבלתי-אפשרי — כי אז נוכל להעמידן על מספר מצומצם של תכניות-אפשריות, שלפיהן נוכל לבנות תכנית גמישה כזו, שכל הפרעה מצד האויב לא תוכל לבטל את סיכויי הצלחתה להשגת המשימה.

אני מקוה שעלה בידי להציג לפניך באורח מציאותי את הבעיה — כיצד לראות את האויב, את הקרקע, את משימתך אתה, מבחינת עובדות — ולא לאורו של מה שאתה חושב כי האויב צריך לעשותו, כביכול, כדי שהדעה המוקדמת, אף הנוחה לך, תהיה בת-ביצוע.

שלך,

לוחם

ב. רובה חצי־אבטומאטי מול רובה־השרות הרגיל

חיים שלום!

2. יתרונות.

- א. כלי נשק שעמד במבחנן של שתי מלחמות־עולם כמעט ללא שינויים.
- ב. הַטוּחַ הארוך נותן לאיש בטחון שיפגע במטרות מסוימות אף מעל לטווח של 300 מטר.
- ג. כלי־נשק חזק, העומד בפני טלטול ומכות וחפשי כמעט ממעצורים.
- ד. הכידון הנוכחי המותקן על אמירוש־של־הרובה — עושה גם כלי־נשק לקרב־במגע־במהודק — וגם לכלי־נשק שקט, לקרבות לילה.
- ה. תחמושת אחידה לו עם זו של המקלע הקל והבינוני — והרי זה פותר בעיות למכביר בתחום הייצור והאספקה.
- ו. מטרת־היריה היא להרוג, תוך בזבוז מינימלי של תחמושת. עקרון זה — ניתן לקיימו ע"י שימוש נכון ברובה.
- ז. שימוש פשוט ונוח בכַּנּוֹנֹת לעומת כַּנּוֹנֹת הנשק האבטומטי.
- ח. ע"י הוספת מדוכה — נוה לירות רימונים לטוחים העולים על טוח הטלת הרימון ביד.

ב. הרובה החצי־אבטומאטי.

1. מגבלות.

- א. אף האיש המאומן ביותר יורה ברגעים מסור מים אש־מהירה ללא צורך. התוצאה — בזבוז תחמושת. דבר שיביא — בהמשכו — להכרח בייצור מוגבר יותר, לריבוי קשייה של האספקה והגדלת מטענ־האיש של החייל.
- ב. לנשק אבטומטי ישנם מעצורים, שבדרך כלל מתרחשים — למרבה־הפֶּגַע — ברגעים החיוניים ביותר להפעלתו, או בעת ביקורו של קצין גבוה, שר־ממשלה וכיו"ב.
- ג. להתקפת־נגד בהגנה — או בעת הסתערות — זקוק חיל־הרגלים לנשק יעיל לקרב־מגע, אשר לו עתודת־אש. עם זאת, בשני המקרים דרושים כלי נשק לטוח ארוך — ודבר זה מבוצע ע"י המקלע.

1. יתרונות.

- א. נשק אבטומטי מאפשר לפתח את המהירות בקרב, שהנה חיונית לרובאי — מאחר שיוכל לירות מהרה יותר כדי להרוג את אויבו בקרב.
- ב. קל יותר לחזור ולכַּנּוֹנֵה למטרה לאחר שירה, הואיל ותקטן התנועה לאחר כל יריה.

כל נשק שאנו רוצים להכניסו לצבא צריך שיהא מושתת על טיפוס הנשק המצויים בידי האויב — או שאפשר שיהיו בידינו, ברגע פרוץ מלחמה, — כמיטב הידיעות שבידינו.

משימתו של חיל־הרגלים בקרב — היא להתקרב אל האויב ולהשמידו. לכן, יש לתת לו כלי־נשק, שיאפשר לו את ביצוע תפקידו זה במכסימום יעילות ומינימום־אבידות.

הבה ונתעכב היום על הרובה החצי־אבטומטי מול רובה־השירות, ונבדוק כל אחד משני טיפוס־יסוד אלה בהתאם ליתרונותיו ומגבלותיו כאחד, — לאור משימתו של חיל־הרגלים.

א. רובה־השירות.

1. מגבלות.

- א. כלי נשק כבד־יחסית ומגביל על־כן את ניידות הרובאי.
- ב. צריך לטענו ולכַּנּוֹנֵה מחדש לאחר כל יריה. — לפיכך גוזל־זמן ועלול לגלות את היורה, בגלל התנועת הכרוכות בכך.
- ג. בהגנה אינו עשוי ליצור כמות אש כבדה בטווח־קרוב, ולכן אינו מאפשר לרובאי להפגיע או לגרום אבידות ניכרות לאויב כמו בכלי־הנשק האבטומטיים.
- ד. הואיל ומדי־פעם יש לחזור ולדורכו, ומחסניתו מוגבלת בקיבולה, נמצא שהשילוב "כדור" ו"כידון" בהסתערות אינו מוצלח ביותר.

ה. בגלל אורך־הקנה ומשקל־הרובה קשה לבצע ביעילות יריות־חתף למטרות־פתע, המזדמנות בַּטוּחַ הקרוב.

ו. אינו מותקן ליצירת עדיפות־אש בכל טוּחַ כמו הנשק האבטומטי — שעה שהכרחי הנצחון בקרב האש נגד האויב.

ז. התקנת הכידון משפיעה על הכיוון. ומאחר שהתאמת הכידון שונה לגבי כל רובה — אין נקודת־פגיעה ממוצעת אחת לכולם. את הסיבוכים הכרוכים בכך לא יקשה להסביר לכל חייל, אולם קשה־יקשה לתרגלו להתגבר עליהם.

סיכום :

נראה לי לאור ההערות דלעיל, שהרובה החצי-אבטומטי עשוי לרשת בצבאות את מקומו של הרובה הרגיל. מלחמת העולם השנייה — ומלחמת השחרור שלנו — הוכיחו שברוב המקרים אין ערך לירות בטוחים העולים על 300 מטר.

יש להניח שהנשק המסייע האורגני של חיל הרגלים ישופר כדי לתת סיוע קרוב יעיל יותר מהנוכחי. ונוסף לזה — נשק מסייע שמחוץ ליחידות הרגלים, כארטילריה וכו', יכול גם הוא לספק סיוע קרוב יעיל.

הכידון הקצר, ופיצויו ע"י עצמת האש היתרה — לא יפחיתו את ערכו של הכידון כנשק קרב-מגע בהסתערות ובפעולות-ביעור.

אולם, אם יהיה הרובה החצי אבטומטי כבד מהרובה הרגיל — ערכו יפחת.

צריך יהיה להדגיש באימונים הדגשה יתרה את —

א. החסכון השקול בתחמושת.

ב. בקרת האש ומשמעת האש הנחרצת.

ג. בחירת הזמן והמקום הטובים ביותר לפתיחת אש בהגנה.

לוחם

ג. מציאותו של נשק קל יותר — תגביר את כושר התמרון וביצוע הפעולה המהירה, החשובים ליצירת הפתעה. הוא נוח לתפעול מהיר, וע"י זה גדלים סיכויי הפגיעה במטרות-פתע ומטרות-נעות. כלי זה נוח יותר ללחימה בשטח סגור או בנוי.

ד. את עיקר האימון בנשק ניתן לרכז לאש מהירה ומדויקת וניתן, איפוא, לחסוך בזמן המוקצב כדי ללמד את החייל לירות אש מהירה.

ד. הכידון הקצר — יפוצה בתגבורת עצמת האש*.

ה. ביכולתו ליצור כמות-אש גדולה יותר מהרובה הרגיל — יש בו משום עזר רב בנסיבות הבאות:

1) ביריותיו לתוך מסך-עשן. שכן אשו תהא יעילה יותר מאש הרובה-הרגיל, כי בין כך ובין כך אי-אפשר לירות אש מכוונת אל אויב הנע בחסותו. ואילו אשו תהיה רבה וצפופה יותר.

2) במארבים.

3) בשעת התקדמות לשם הסתערות, בעיקר כשהפתעה אינה מובטחת עוד.

4) בהגנה — לאחר נצירת האש, עד אשר האויב יהיה בטוח-הריגה קצר.

ג. טכניקה של שאילת שאלות

מתי לשאול? מה לשאול? וכיצד לשאול? — אלה הם שיקולים רבי חשיבות לכל מדריך.

שני טיפוסים-מדריכים הם — המדבר הרבה והמדבר מעט. הראשון — משעמם את חניכיו בהרצאתו הנמשכת והולכת; ואילו הטיפוס השני — מנחה את היחידה המודרכת ומדבר לעתים רחוקות. הראשון — ממית את התלהבות חניכיו; והשני — מחנכם, ע"י הוראתו ההגיונית והמחר שבת. תפקידו של המדריך הוא להסביר לחניכים את אשר אינם יכולים להבין ובעת-דעונה-אחת לדובב אותם: על ההתרשמיות שקיבלו מחוץ לחדר-הלימודים ועל אלו שרכשו בעת-ההדרכה.

שלוש מטרות לשאלת שאלות:

א. בוחן הידיעות. — בהינתן כושר הזכירה, ההבנה, הקליטה וההטמעה של החניך — ע"י שאלות בעל-פה ובכתב.

אל: מדריך.

מא: לוחם.

מכתב זה נשלח אליך כדי שתוכל לבקר את עצמך ולתקן את ה"טכניקה" שלך של שאילת שאלות. הוא נכתב לאחר לימוד בעיה זו ונשלח אליך — כדי שתשכיל ללמוד את הלקח הצפון בו, ותוכל בהתאם לכך להיטיב ולהדריך את חניכך.

שאלת שאלות הנח חלק חיוני בהדרכה, אולם חלק קשה ויש בה משום אמונת עדינה. חברים כנים לו למדריך בענין זה — ושמותיהם:

מי?

מה?

כיצד?

למה?

מתי?

היכן?

* עמדת, הכרחי שהכידון של הרובה החצי-אבטומטי ישיג יעילות, שלא יפגור את יעילות כידונו של הרובה החצי-אבטומטי.

ב. אמצעי לפתח נושא. — זוהי דרך יעילה לפיתוח נושא חדש. שורה של שאלות שהוכנו מראש הכנה מדוקדקת מכוננת את הלך-מחשבתו של החניך ומנתה את מוחו לסדר-מחשבה רצוי, כדי להכשירו לגלות עובדות חדשות. שאלות הקשורות זו בזו, והן מעוררות בנסיובם של החניכים, מביאות אותם לידי היכולת „לראות“ מצב מסוים המוצג בפניהם כמציאותי.

ג. שאלות לפיתוח אישיות החניך כים. — היינו: שאלות כאלו, אשר נוסף לכך שהן מקיימות את האמור לעיל — הריהן מכוננות גם לטפה את הבטחון העצמי של החניך.

המדריך — שומה אליו, אפוא, לצור את שאלותיו כך, שיניעו את החניכים לחשוב מחשבה עצמאית ולגלות עובדות חדשות.

השאלות לבחינת ידיעות — צריך שתהיינה מפורטות מעיקרן ויש להציגן בשפה ברורה. הרבה שאלות נוטלות יוזמה מהחניכים. המדריך השואל שאלות שאינן שקולות ומחשבות מראש יביא לידי מתן תשובות רעות של החניכים. וכן דרושים הבחנה רבה ושיקול מחושב לגבי הצגת שאלות שמטרתן להציג נושא חדש.

ארגון טוב ומכונן של שאלות בהתאם לחשיבותן וסדרן, צריך להיות שאיפתו של כל מדריך. אולם, דבר זה בלתי אפשרי ללא ידיעה יסודית ומקפת של טכניקת שאילת שאלות והטכניקה של אורחות ההדרכה.

רמה גבוהה עוד יותר של מומחיות דרושה כדי לטפל בשאלות שמטרתן לפתח את העצמאיות של החניכים. המדריך צריך לדעת לא רק את הנושא, אלא גם את נסיון-העבר של חניכיו, ולהעריך הערכה ברורה את כושר הבנתם ורמתם השכלית הנוכחית. — רק אז יוכל למלא כהלכה את המשימה הנעלה שהוטלה עליו. לאמור: הנחלת תכונות כושר-הניהוג לחניכיו. וניתן לומר: מדריך טוב מעצב את מערכת שאלות-המדריכות לחניכיו תוך סיפוק „שמחת יצירה“, מעין אלו אשר הם בהם אמן שעה שהוא מחזיק במכשיריו ועושה במלאכתו.

אל חניח לאנשי הקבוצה המודרכת לדעת אל מי בתוכה מכוננת השאלה במיוחד. הצג את השאלה בפני כולם. שכן אם תדע היחידה אל מי מכוננת השאלה, איהו החניך העתיד להשאל — לא יטריחו עצמם יתר החניכים לחשוב ולמצוא תשובה, אלא יראו עצמם פטורים מכל „שיגרושית“ הזה עד בוא

תורם. או שבמצב הטוב ביותר — יחשבו על דברים אחרים. השאלות צריכות להיות ברורות, מדויקות, ניתנות להבנת החניכים ולא כלליות מדי (כגון: „מה למדנו בשעור זה?“ או — „מה כתוב בפקודות מסכל?“ וכדו). שאלות בלתי-ישירות אין לשאול. ואין להסתפק בקבלת תשובות מהחניך המוצלח ביותר. יש לאפשר לכל חניך לענות על השאלה. שאם-לא-כן יאבד הענין בשעור לאלה שלא יישאלו, יפגע כבודם העצמי, יעורער בטחונם-בעצמם, ויחשבו את המדריך לבלתי-הוגן. לאחר שנשאלה השאלה יש לתת שהות להבנתה הנכונה ולמחשבה על התשובה שיש להשיב. צריך שתורגש ביחידה אורה מחושמלת של ציפיה. יש לעודד תשובות קצרות, ברורות והגיגיות, ולא לעודד תשובות ממושכות, מכילות-סתירות, פלפלניות וחצאית-שובות. המדריך חייב להיזהר מלהשיב בעצמו במקום החניך. על החניך להתאמץ ולהשיב את התשובות בשלמותן. יש ללמדם לבטא את אשר הם חושבים, ולעודד את הבינוניים וה„שקטים“ שביניהם. הזמן שיוקצב בשעור לשאלת שאלות צריך שיעסיק את החניך בשלמות. ואלה הנותנים תשובות טובות ירכשו אזי רגש של התקדמות והישג.

ע"י חיזוק הזכרון ופיתוחו אצל החניך, ע"י ביסוס החומר החדש שנלמד — עשויה מערכת-השאלות לגלות כשרונות מסויימים אצל החניך. כך ילמדו החניכים כיצד לחשוב, לדבר ולסגל לעצמם ידיעה בנושאים חדשים.

יסוד חשוב בהדרכה היא הדרכת-החניך — לנסח את דבריו בדייקנות, בהירות, בלא-חשש. ערכן של הידיעות מתמעט ביותר בהעדר-הכשרון לנסח דברים כהלכה. הדרכת החניך להשיב תשובות לשאלות — תורמת גם בענין זה תרומה נכבדה.

וגם זאת — פרשת השאלות והתשובות מביאה את החניך לראות את הצדדים והבחינות השונות שבבעיה. ע"י כך מתפתחת בו מידת הסובלנות והבחינות — שיש להוסיף ולטפח — להקשיב לדעת הזולת. לדבר זה נודעת גם חשיבות חברתית, ואף שכלית, יתרה.

מדריך הנאמן למקצועו חייב, אפוא, לאמן עצמו באמנות שאילת השאלות.

ואכן, „לדעת כיצד לשאול — הוא לדעת כיצד ללמד“.

לוחם

„בעיות קטנות“ בשדה המשמעת

למפקד, ניתנת אפשרות של השפעה מסוימת בקביעת הדברים — אפשרות זו שונה ממפקד למפקד והיא מותנית בדרגתו ובתפקיד שהוא ממלא. כל זה לגבי תכנון של דברים, ואילו בביצוע — השרפה מוכרעת לו למפקד. ואף השפעה זו שונה ממפקד למפקד — אולם ביחס הפוך: היא גדלה ככל שמקומו בדרגת הפיקוד נמוך יותר — הואיל וברתהליך הביצוע המגע האישי עם החייל הוא בידי הדרג הפיקודי הנמוך יותר. אמנם, השפעתם זו של מפקדים שבדרגות הנמוכות מותנית בהרבה באותה המידה והאופן, שהם — מצדם — מושפעים על ידי הממונים עליהם.

באשר לתכנון דברים, ניתנת — לרוב — למפקד ההזדמנות לחוות את דעתו. כך זה בעניני שיגרה ואימונים ולעתים קרובות — אף בעניני קרב ובמיוחד לקח־קרבות. כמובן בצורה ותנאים שונים, הכל בהתאם לנתונים השונים.

אולם, כל זה מסויג בסייג אחד־יחיד — הסדר הצבאי מחייב, שמישהו מוסמך להחליט, את החלטתו הוא בלבד, וכל היתר, הכפופים לו, חייבים למלא אחר החלטה זו בלויאליות הפנה ביותר, ואפילו אם דעתו של מישהו מהם שונה מדעת המפקד המחליט. אפילו אם הנסיון הורה, כעבור זמן, שהמפקד המחליט לא צדק בהחלטתו, יפשו הכפוף לו באם יפעל בדרכי־הניצוח, המקובלים „ברחוב־האזרחי“. קודם כל, שומה עליו לשמור על קיום המסגרת הצבאית. ניתן לו המקום, בו יוכל להשמיע את דברו לענין ואת בקורתו על סמך הנסיון. אבל רק במקום הזה ולא מחוצה לו.

מפקד בדרגה גבוהה ובתפקיד מרכזי מאוד, המקבל הוראות ואינו מקפיד על כך שלא יגונב שמץ של ביקורת מצדו, או אף זלזול לגבי הוראה זו או אחרת, חוטא חטא כבד ביותר לענין הצבא כולו.

ראשית, כמוהו כפוגם ומחבל בהוראה ומונע מעצמו ומהאחרים את היכולת של שיפוט אובייקטיבי ואת האפשרות להגיע — על יסוד נסיון לידי דעה סופית: האם צדקה ההחלטה או לא; ואם לא צדקה — האם בכלל, או רק בפרט זה או אחר. שנית, נותן מפקד כזה דוגמה רעה לכפופים לו, לגבי הוראת הממונה עליו.

וכך עלול נוהג נפסד זה „לרדת“ עד למטה — דהיינו, עד לבסיס של הסולם־הצבאי ובנין הצבא.

נסיונם של צבאות חוזר ומאשר, כי לא רק מדו של הפיקוד — כשיכבה המכוונת שבצבא — וחוש־האחריות שבו לתפקידי, הם המהוים את היסוד החיוני למשמעת בריאה ומושרשת. לא פחות מכך הכרחית האוירה־של־לויאליות וליכוד ביחסים שבין דרגותיו השונות של הפיקוד עצמו.

בשטח זה, העזובה איננה מועטה עדיין. ולדעתי, יש לראות בזאת את אחת התקלות הרציניות, שסילרקה הכרחי כדי להשליט את המשמעת הרצויה — המשמעת ההכרחית בצבא.

העזובה בשטח זה בודאי שגם היא, ולו בחלקה, הנה תוצאת השפעתו של ה„רחוב“ האזרחי שלנו. אין זה סוד, שגם על הצבא, עברו — עוברים — ועוד יעברו לבטים של בנין והתארגנות — תוך פעולות רבות, רכישת נסיון ורצון ללמוד — מה־נסיון העצמי ומנסיונם של אחרים. כידוע, יכול לשנות רק זה שפועל. טבעי לכן, שישנן גם שגיאות — ובודאי עוד תהיינה שגיאות. ספק גם אם אפשר להגיע אי־פעם למצב שבו כל הלכה תהיה אהודה ומקובלת על כולם, ובכל פרטי־פרטיה. תמיד תהיינה דעות שונות והערכות שונות, ואפילו אם המדובר הוא לא במדיניות או בחיי־חברה, אלא בשאלות מקצועיות וארגוניות מובהקות של הצבא.

אולם, כאן יש לזכור סייג חשוב, מן החמורים ביותר, האופייני לכל הצבא. הצבא אינו במה לויכות. מי שהוא מוסמך להחליט — ומי שהוא אחר חייב למלא החלטה זו, בכל הלויאליות הפנה ביותר, ואפילו אם ההחלטה כולה — או בחלקה — אינה נראית לו. סייג זה חל על ענינים חשובים ביותר כמו על ענינים רגילים ושוטפים. זכותו של כל חייל, לאחר שגמר את תקופת השרות הסדיר והשתחרר, להשתמש בחופש־האזרח הניתן לו במדינה זו על מנת לשאוף ולהשיג, בדרך ההיאבקות הדמוקרטית, משטר כזה במדינה — אשר ינחה את הצבא בהתאם לראות־ענינו או חוון־לבבו. אולם בהיותו בשרות, כחייל, חובתו: למלא כל פקודה ללא היסוס וטרונית ביקורת. כאזרח נאמן במדינה דמוקרטית, וכאדם מפותח המסוגל להבין דברים כהווייתם, הרי חובתו זו תהיה חלק בלתי־נפרד מהכרתו. וניתן אזי לומר עליו, שהנהו בעל משמעת עצמית פנימית, הנובעת מהכרה.

ככל שירך מטה, תופעתו תהיה חריפה ומזיקה יותר.

ואין הבלדל, אם הדבר קרה לגבי נושא בעל חשיבות מכרעת ביותר, או לגבי איזו הוראה שיגרתית ביותר.

אין הכרח, ש"תופעה שלילית זו תמצא את בטויה בנאומים ביקורתיים דוקא; תסיפיק העזית פנים! מילת-זילזול. בדרגות הנמוכות יותר עלול הדבר לקבל ביטוי חריף, לעתים אפילו גס; אך תמיד הרסני פעמים עלול

"תספיק העזית פנים..."

הענין להתגלגל והגיע אף לידי אימלוי ההוראה כהלכתה או הכשלת-מדעת של מגמתה. במידה זו או אחרת.

בסופו של דבר, לא תהא היחידה ממושמת ואחרית-דבר מי ישרונה. מפקד חייב על כן לבחון כל צעד משלו לאור אחריות זו.

יכול מפקד להיות "איש-צבא" בנפשו, אולם — אם אינו בוחן עצמו לאור נתון זה, או אם אינו עומד במבחן זה, — יש להטיל ספק גדול בעצם היותו "איש צבא בנפשו". בסופו של דבר יש לחשוש, שיהא הכרח להרחיקו מכל תפקיד ואחריות בצבא, כשיימצא בלתי ראוי לכך.

* *

נוסח היחסים בין דרגות שונות של פקוד, אף הוא קובע במדה רבה את מציאות המשמעת בצבא. תפקידו של מפקד, בדרך כלל, לחנך ולהנחות את הכפופים לו במישרין.

מפקד, החסר תכונות מדריך המכוון את הכפופים לו ומשמש להם דוגמה אישית — איננו מפקד, וספק אם ניתן יהיה להשתמש בו בתורת מפקד ואחראי בצבא.

לעתים יקרה, אמנם, שהמפקד מבין הנחה יסודית זו, וברשותו אף כל התכונות הדרושות-לכך, אולם, עם זאת, נוסח היחסים הקיים בינו לבין פקודיו בפועל — אינו הוגן.

אם מפקד מדריך את הכפוף לו ומכוננו, הרי צריך הדבר להיעשות מתוך סובלנות ואורך רוח מספיקים, ותוך מתן כל העזרה — במידה שהמקרה המסוים מחייב.

תוך כדי כך, מן ההכרח שתהיינה הזדמנויות רבות בהן מצביע המפקד לכפוף לו על חסרונותיו, שגיאותיו ועל המטרות הברורות והמסוימות, אליהן הוא חייב להגיע. הזדמנויות אלו, חשוב שתמצאנה מידי פעם ביטוי בדו"חיים המתאימים, על מנת שרשות מוסמכת מרכזית תוכל לשפוט בכל מקרה, באופן האובייקטיבי והענייני ביותר, על מידת הכשרתו של האיש במציאות.

רק לאחר שהמפקד נוכח, שבמסגרת הזמן שהייתה לרשותו אין הכפוף לו מגלה את הכשרונות הנחוצים, או את הידיעות הדרושות, אין לו הרצון הדרוש, או — אדרבא — הוא מגלה אף תכונות שליליות, — יקרא את הכפוף לו לשיחה, יסביר לו בדיוק ובמפורט את דעתו עליו, יוכיח בפניו את כל אותה העזרה שהגיש לו, את האזהרות שהזהירו ויודיעו — בסופו של דבר — את החלטתו הסופית בנידון.

בנוסח כזה של יחסים אין כל מקום להיפגעות כל-שהיא מצד הכפוף לו; כי אם מבחינה סובייקטיבית בהתרגשה בכל מקרה כזה אינה טובה, בכל-זאת אין לחייל, במקרה כזה, מקום לטעון שההחלטה המסוימת — לרוב, לילית, הכרוכה לעתים בהורדה לתפקיד יותר נמוך, או לביטול הדרגה הזמנית היותר גבוהה, — שהחלטה זו ירדה על ראשו במפתיע.

נוסח כזה של יחסים יש בו כדי למנוע או להמעיין את כל הסיבוכים, הקשורים ברוב המקרים מסוג זה, ואת השפעתם המזיקה על המשמעת הכללית בצבא.

יש כמובן להצטער על כך, כי כל המפקדים הספיקו ללמוד את הלכה הדרוש מנסיונות שליליים מהסוג הזה. לעתים — עד כדי כך, שהמפקד מחפש כל דרך שהיא להפטר מאחד הכפופים לו, ובלבד שיהיה פטור מלומר תחילה לכפוף זה את תוכן החלטתו וסיבותיה. אחד האמצעים הפסולים ביותר הוא לשלוח, במקרה כזה, את הכפוף לו כמועמד להשתלמות בקורס. מן ההכרח, שהמפקדים ייחדו תשומת לב מספקת לבעיה זו, וינהיגו בהקדם את

* אכן, ידוע מהפרקטיקה של צבאות שונים, כי זו אחת ה"הזדמנויות" למפקדים, "להשתחרר" מפקודים בלתי-רצויים — לניזוקו הניכר של הצבא בכללותו — המע.

הנוסח ההוגן והצודק של יחסי אימון — ובקורת גלוית-לב במועדה. — בין המפקד לכפופים לו. אכן, דרושים לכך סבלנות, אורך-רוח ואומץ-לב נפשי. והרי כל אלו הן, בדרך כלל, מתכורנותיו של המפקד הטוב. יפתחנא אותן אף בשטח זה — ויסייע בכך לחיזוקה של המשמעת בצבא בכללו.

עוד מיבחן למפקד, אשר לעמידתו בו — השפעה על המשמעת בצבא במישוריו.

בדרך כלל, ובדרך הטבע, מתנגד כל אדם, ממילא, לכל דבר שהנו בלתי נעים לו. בחיינו האזרחיים, במידה שהדבר נתון בדיננו, הנו עושים את הכל על מנת למנוע מעצמנו דבר בלתי-נעים. לפעמים אף עד כדי שימוש באמצעים הרחוקים מלהיות הוגנים ונעימים הם עצמם. גם דבר זה שונה לגמרי בחיים שבתוך מסגרת צבאית.

ביסודו של דבר הרי ניבחן כל צבא דוקא בדבר מאד בלתי נעים — בכוח-הלחימה שלו. לפיכך, — אפשר לומר, — ניבחן, בדרך כלל, אף החייל במיבחן מאוד בלתי נעים (ביחוד, ככל שהדבר נוגע בעיקר התעודה) — בלחימה ותנאי-קרב.

והמפקד — ודאי שמצווה הוא על יכולת עמידה במבחנים קשים ובלתי נעימים. אולם ישנם דברים שהם בגדר מוסכמות, שכולנו הורגלנו בהם; ולערמתם — דברים, שטרם הורגלנו בהם. כך אין ספק, שמפקדינו יראו כדבר טבעי את הצורך לעמוד במיבחן חני-קרב, או בכל פעולה צבאית הקשורה במיבחן מעין זה. כי כל מפקד רואה תמיד לנגד עיניו מיבחן זה והריהו מכוון ומכין עצמו לקראתו מתוך רצון עז לעמוד בו על הצד-הטוב-ביותר. — הגם שידוע לו, כל הצד הקשה והבלתי-נעים הכרוך בו.

והנה, לעומת זאת, כמה חוטאים — עכ"פ רבים מהמפקדים — כלפי הספרות, "35" — "70", המסומנות בצבע אדום בכל מכונית צבאית!

ראה זה פלא. נגעתי בהרגל לנהוג במהירות הערלה על המותר, איסור שאי-התעמית ואי-הנחוחות הכרוכה בו הנה בעצם כה קטנה וחסרת-ערך ושעוברים עליו לעתים כה קרובות — ובסיטונות ממש, אף כמעט ללא מתן דין-וחשבון-עצמי, וכתוצאה מכך מתהווה, בסך הכל, הפרת חמורה של המשמעת.

אולם ברצוני להתעכב ולעמוד כאן גם על סוג אחד של מבחן, מהבלתי-נעימים באמת; ולדעתי הרי הוא „המבחן“ למפקד, כי אמנם, טרם הורגלנו בכך שיתכן למנות מפקד לתפקיד יותר נמוך

מהקודם ובהתאם לכך אף לבטל את דרגתו הזמנית שהיתה גבוהה יותר.

אין ספק, שבאשר לצד הסוביקטיבי, על כל גירור ריו ושיקוליו, יהיה המפקד הניבחן במיבחן כזה צודק בעיני עצמו. אולם אי איש-הצבא אשר בו? היכן האופי החזק, העשוי-ללא-חת?

ממה-הנפשך, אם „הגזירה“ באה לרגלי שיקולים ארגוניים-כלליים, שאינם פוגעים דוקא בהערכת מעמדך ויכולתך כמפקד הרי ודאי שניתן לעמוד במבחן מעין זה, ואף אינו קשה ביותר, אם כי ודאי שאיננו בגדר „נעים“ דוקא.

ואולם, אם „הגזירה“ היא לרגל הערכה מסוימת כלפיך — הרי זהו המבחן להיותך חייל ממושמע.

האם שרוותך בצבא הוא „על תנאי“ — של תפקיד מסוים, או דרגה מסוימת, — ולא כתוצאה עקב בית-מדרכך החלוצית, במשך כל שנותיך בארץ הזאת ובמדינה זו?

והרי אם צודקים הממונים עליך בהחלטתם זו — מה כי תלין עליה? אין זה נעים? הרי מראש ידעת ודאי כי חייב אתה גם להיבחן במבחנים שאינם מה„נעימים“.

אלא מאי, יתכן והנך חולק על צידקת ההחלטה לגביך. —

המשך, בכנות — ובאם הצדק אתך לא ירחק הזמן והאמת תתגלה; וסכוייך, לתיקון המעוות, אפר שר לומר כי הם בגדר ודאי.

אמכי ברוב המקרים אין המפקדים סותרים את ההיגיון הכללי בכל אשר נאמר כאן לעיל, — הרי, בכל זאת, בכל מקרה קונקרטי אין לומר כי המפקד „עומד במיבחנו“. נוטה הוא או לחפש לעצמו מפלט ממיבחן זה על ידי האפשרות להשתחרר מהשרות.

כיום אין עדיין לטעון קשות נגד כשלונו של המפקד קד במבחן ממין זה, כי טרם התבססו היחסים וטרם נתגבש סופית הנוסח, שיהא מציאותי והוגן כאחד בין דרגות פיקוד שונות.

אולם בדרך כלל בכל צבא תקין, אשר יסוד בריא לו, יש ומציאותה של מסגרת צבאית צופנת בחובה גם אפשרות של מיבחן בלתי נעים ובלתי-נוח מעין זה.

וחייבים מפקדים לא רק להבין זאת הבנה כללית ומופשטת; אלא, אף לנהוג באורח נכון, ברגע שמבחן כזה מגיע באופן קונקרטי אל פיתחו של אחד מהם.

אורח־האימון האמריקאי - מול הבריטי

דרכי־האימון של הצבא האמריקאי יובנו ביתר־בהירות לכשיוששו עם אלה הרלוּחיים בצבא הבריטי. שתי השיטות משמשות ביטוי בולט לאופין ורוחן השונים של שתי הארצות: בה בשעה שהאימון האמריקאי נשען על שיטות „הייצור ההמוני” ומשתמש בהן — הרי נוקטים הבריטים בדרכו של האומן־הזעיר.

לגבי הצבא הבריטי מתבטא הדבר בהשתתת האי־מונים על יחסי־הגומלין שבין המפקד או המדריך לבין הפקודים. המפקדים (בדרגות הפיקוד השונות) אחר־אים לאימון אנשיהם לשטחיו השונים. כלומר, אותו מפקד או מדריך מאמן את אנשיו בכל השטחים (פרט להתמחויות מיוחדות). אכן לדבר זה כמה חסרונות: ראשית, המלמד מספר מקצועות לא יוכל להעמיק אף באחד מהם (בה בשעה שמומחה לשטח אחד בלבד יוכל — נוסף ליעילות אשר הנו מושה לשעורו — גם לפתח טכניקת־הדרכה מסוימת לנושא הנלמד, העדיפה על זו של „המדריך הכללי”); שנית, מספר לא־מועט של מקצועות, כגון: משטר ונוהג, היגיינה אישית, מנהלה, — הקנייתם עשויה להיות חסכונית ויעילה יותר אם תוגשם בעזרת אמצעים מתאימים (רמקול, דיאגרמה, הצגה, סרט) — לאלפי אנשים בבת־אחת, במקום לכיתה או מחלקה בודדה.

קראופייני שני הרווח בצבא הבריטי הריהו אחריותו הסופית של המפקד לרמת־האימונים של היחידה. כלומר: המטה הגבוה מוציא הנחיות כלליות בלבד, ואילו אורח הביצוע הסופי וצורתו נקבעים ע״י מפקד היחידה. אף כי דבר זה פותח פתח ליזמה האישית ומעורר אמביציות רבות וברוכות — חסרון רציני בו, שהוא מביא בהכרח לידי שוני ברמות־האימונים (והיעילות) ביחידות השונות, לבטי הסתגלות קשים של היחידה אל מפקד חדש ושיטות חדשות, ולבטי קליטה רציניים של מפקדים המועב־רים מיחידה אחת ליחידה אחרת. ברור ששיטת אי־מונים אחידה, שאינה מסתמכת על נסיונו האישי של המפקד־הבודד (ונסיון זה לא תמיד נסיון־רב הנו, ויש בו כדי להועיל), כי אם על נסיונם של רבים — היא עדיפה פי כמה וכמה.

* *

לעומת מה שתואר לעיל, הרי השיטה האמרי־קאית אינה מתבססת על עקרונות אלו, האופייניים לשיטה הבריטית, וממילא אינה לוקה באותם החסרונות.

סכנת המלחמה היא שהמריצה ודאי את הברי־דיר ס. נ. בארקלי הבריטי לכתוב את מאמרו („רבעון־הצבא”, אפריל 1949). החרדה לגיוס מ היר, הצורך בהקמת מסגרות פיקודיות וארגוניות תוך זמן קצר, אימון האנשים וסוגי־הנשק, אימון טקטי ואופרטיבי של יחידות גדולות, הכשרתם ואימונם של מפקדים על כל תפקידיהם, ריכוז־מומחים לשטחי־התמחויות שונים — כל אלה עוברים כחוט השני הן בניתוחי־הגורמים והן בפתרונות המוצעים ע״י בעל המאמר.

מטרת המאמר, כפי שהוא מגדירה, הנה: — להצ־ביע על המענה היעיל, אשר ארה״ב מצאו לבעיות החמורות שהועמדו בפניהן בפת אומיות ותוך לחץ חזק בפרוס מלחמת 1941/45. בעיות דומות עלולות לעמוד גם בפני בריטניה אם תפרוץ מלחמת־עולם־שלישית, ואילו המענה של ארה״ב אינו מעורר משום־מה הדים בשורות מפקדיו של צבא ה.מ. — כך סבור בריגדיר ס. נ. בארקלי. אמנם, גם אצל בעל המאמר עצמו ניכרת הסתייגות מסוימת מהקבלה מלאה בין ארה״ב לבריטניה על בעיותיהן הספציפיות השונות, — אך המחבר נוטה לסברה כי בבעיות העקרוניות אפשר למצוא בפתרון האמריקאי דוגמה מדריכה. עיקר כוונתו של הבריגדיר בארקלי היא לשבור את השאננות ושיגרת־המחשבה, שלא רק שאינן מוליכות לחידושי־ערכים ויעולו של צבא בריטניה לקראת תפקידיו העתידיים (ויתכן בעתיד הקרוב ביותר), אלא אף מבטלות, לדעתו, כליל את סיכוייה של בריטניה להצלחה.

הבריגדיר רואה בדרך האמריקאית מוצא יעיל ומעשי, ולכן הוא מסכים לה עקרונית.

דבר זה כשלעצמו יש בו מן המהפכנות המובהקת באורח־המחשבה הצבאי הבריטי, הן מבחינת תוכן־הדברים והן מבחינת עצם הבאתם לבירור, ביחוד לאור העובדה שהדרך המוצעת איננה ברי־טית־מקורית.

אף כי ארה״ב העשירות, מפותחות־החרושת ור־בות־האוכלוסין — מסוגלות היו לפתח שיטת־אימונים מסוימת, הכורכת בקרבה את רוב האפשרויות והיתרונות שייטכנו, הרי עס־ואת מדגיש בריגדיר בארקלי ביחוד את ההעזה, המעוף, המרץ והגאון־הארגוני, אשר הנחו את מאמני צבא־ארה״ב לקראת אימון מצוין של גייסותיהם. יסודות

כבה לצורך זה מקצינים גבוהים. בזמן המלחמה ניתנה בדרך-כלל לדיביזיה שהות נוספת להתאמן גם אם הגיעה לרמה הנדרשת ויצאה מכלל „שלב אימונים רשמי“. במקרים לא מעטים צורפה לכוח-משימה המתעתד לפעולה קרובה מעבר-לים — אשר עבר אימונים מיוחדים לצורך המבצע המסוים. לאימון זה נודעה חשיבות-יתר מאחר שנערך בשיתוף עם האויריה והצי.

שיטה יעילה נוספת מצויה בצבא האמריקאי ביחס לניצול היעיל ביותר של יכולת-המפקדים, באים בשנים כצעירים יותר. שכיח ביותר היה למצוא בפיקוד של יחידה קצין ותיק וקשיש, שפרש משירות-פעיל ושנקרא מחדש בעת-חירום. דבר זה הבטיח כי על האימון והמשמעת ניצח קצין קשיש ומנוסה. כסגנו נתמנה קצין צעיר, המתעתד לקבל לידיו את הפיקוד על היחידה עם כניסתה לפעולה. אכן, דבר זה אפשר לו לקצין הצעיר וחסר-הנסיון התמחות ולימוד בפיקוחו של אדם מנוסה ביותר, ומותיר לו יחד עם זאת את השגותיו הטקטיות החדישות.

בעיות הכשרתו של פיקוד-גבוה או פיקוד-מקצועי על המסגרות הקבועות המצומצמות של צבא ארה"ב בזמן שלום — מוצאות את פתרונן החלקי בעת-מלחמה ע"י העברת אישי-מסחר, תעשייה, טכניקה ואדמיניסטרציה שונים לתפקידים גבוהים יחסית (עד לויט-גנרל) בפיקוד הצבאי. הבחירה נעשית בשיטות המשוכללות של בחירת אנשים-לתפקידים במקצועות האזרחיים, וכמעט בכל מקרה הוכתרה בהצלחה. אנשים אלה, בעלי כושר ארגוני רב, מעוף ומרץ בלתי-נדלה, ומעל-הכל — בטחון עצמי ואמביציה אישית רבה — מכוננים ביד זריזה לשטחי-התחיותיהם המסוימות. לא פלא הוא, על-כן, שהצבא האמריקאי עומד על רמה טכנית, מדעית, ארגונית ורמת-ביצוע גבוהה, כפי שנתבטא בזירות-המלחמה השונות.

עובד ע"י פרן ד. ביד.

שיטת האימון האמריקאית בנויה על האחריות וההתמחות ומשתמשת, כאמור, בדרכי „הייצור-בהמון“. אך, דוקא שיטה זו של היצור ההמוני, הטור-מנת בקרבה סכנות רציניות לכשלונם ואי-יעילותם של האימונים, — העמידה עצמה על בסיס איתן של מתודולוגיה מפותחת, נוסף לכל התנאים החומריים המצויינים אשר ניתנו באמריקה להשגה ביד-רחבה. על-מנת להמחיש זאת נתאר לעצמנו בייס לקצינים, המונה 5000 חניכים. חלק מההרצאות, ההדגמות, וההצגות מקבלים החניכים כולם יחד, שכן לביה"ס יחידה משלו להצגות ושאר-שירותים. (לדוג-מא, מטוחרובים בן חמשים מטרות משמשים אותו 4 קצינים ו-150 ב.ד.א.). על כל אלה באים עוד — גישה פסיכולוגית ומתודות פדגוגיות חדישות, פנייה רבה לחושים (אוזן, עין) באמצעות דיא-גרמות, רמקולים, ריבוי שיטחי-האימונים. שיטת ה„התמחות“ פורטה ביותר, ולכל מקצוע חבר מדריכי-כים ושטחי הצגות ואימונים משלו, ואם דורשים זאת התנאים — מפורט כל מקצוע לתת-מקצועות נוספים, אף הם בפיקוחו של חבר-עובדים ומציגים מיוחד לכל תת-מקצוע.

כקורכללי — הן ביחידות והן בחילות — מכוונת, מתכננת ומפקחת על האימונים רשות-גבוהה, הבונה תכנית אימון מפורטת ביותר (עד גבולות של שעה), אך יחד עם זאת משאירה חללי-זמן לשימוש בהם כראות עיניו של המפקד. הרשות-המפקחת יכולה לעמוד על הרמה שהושגה באימונים באמצעותם של שורת מבחנים, אינדיבידואליים וכלליים, שרובם אינם אלא מבחנים טקטיים ואשר כל כיתה, מחלקה, פלוגה, גדוד, רגימנט, ודיביזיה — הייבים לעוברם, בשיפוטן של יחידות-שופטים מיוחדות. מבחנים אלה, בנוסף על מילוי תכנית מתוכננת מראש ומפורטת, מציינים את היקף האימונים ויעילת-תם, שאליה הגיעה כל יחידה ויחידה. בדרכים אלה ניתן לאמן דיביזיה במשך שנה, אימון אשר נסתיים בשני תמרונים טקטיים בפני ועדת-מבחן אשר הור-

נשק הולך ונשק בא - ועקרונות המלחמה לעולם עומדים

(להופעת ספרו של א. פ. ויול "מסעי-המלחמה בארץ-ישראל" בעברית)

יוכל לו; היסוסיו של מצביא אשר זכור יזכור, כי בנסיון זה — לכבוש את מצודת-יהודה מן המערב — נכשלו לפניו יננים, אשורים, רומאים, וצלבנים, מפני שזהו (לפי דברי ג'ורג' אדם סמית, שאלנבי שקד בהתמדה על עיון בספרו הגדול והמאלף) "מקום שצבאות גדולים חסרים את המרחב הדרוש למלחמתם, והמתגונן יכול להשאר סמוי מן העין; מקום, שסגולותיו החינוכיות של הלוחם הן הוריונות, מדרך הרגל הבוטחת והכוח לטפס ולזנק על יריבו כחתף". מקום, שלגביו נשללה בעצם, מידי אלנבי עליונות כוחותיו משעמד להכנס למערכה בשטח זה.

כן קשה לתאר שמישהו מאתנו יוכל לקרוא בלא חיוך — ובלי שיעלו בלבו זכרונות מן העבר הקרוב, הקרוב-מאד — את סיפורו של וייל על ההסכם בין אלנבי עם שבט בני סאכר, שעה שהמצביא הבריטי עדין, "לא נתנסה כל עיקר בהפכפכותם של הערבים, ואף לא באי-יכולתם לנהל מלחמה סדירה ופעור לות ממושכות". הדבר אירע באביב 1918, בסביבות העיר אס-סלט אשר מעבר לירדן. בני-סאכר הציעו לאלנבי את השתתפותם בפעולותיו בתנאי, שיקדים את מועד התקפתו, "כי מלאי אספקתם אינו מניחם להמתין יותר..." אלנבי הקדים את המועד, והוסכם בינו לבין בני-סאכר, שהם יחסמו לתורכים שביל אחד*, מדרום לאס-סאלט, בו בזמן שכווחותיו הרכז ביים יתפשו את אס-סאלט עצמה... דבר שהיה מאפשר ניתוקו של גוף צבא תורכי, במנעו ממנו גם את הדרך המתאימה לתובלת עגלות (אס-סאלט) וגם את השביל לבהמות-מעמס... יש לקח רב בתיאורו כיצד נכנסה עקב הסכם זה בריגדה בריטית למל-כודת — ואלו בני-סאכר לא הופיעו כלל בשדה הקרב — לקח שיורשיו של אלנבי, שלושים שנה לאחר אותו מעשה, טרם הספיקו ללמדו, ולסגלו. וכל קורא ישראלי חושי-חוש כאילו זוכר הוא עצמו את הדבר — את סיפור המעשה על כניעתו של קור-פוס תורכי (באותה הסביבה) כמה חדשים לאחר מכן, ועל התנפלותם האכזרית והרצחנית של אותם בני-סאכר על האויב, שכבר הוכה על ידי אחרים ונכנע... ועל הלילה-שלא-יאומן ההוא, בו הפכו

אם יש ברצונו של מישהו למנוע את קריאתו של ספר חדש על ידי בני הדור הצעיר — הרי יש לכנותו בשם "ספר קלאסי". בעיניהם, ספר קלאסי זהו ספר משעמם ומיושן, שהיה צריך לקרוא אותו בבית הספר, שקיבלוהו כמתנה (לא ביותר רצויה) לבר-מצוה; ספר, שהמורים דיברו על-אודותיו גבוהה-גבוהה, ספר שהיה, אולי, צריך ללמוד קטעים ממנו בעל-פה — בקיצור: ספר, אשר מניחים אותו בארון-הספרים, ואשר אין נוגעים בו, חס ושלום, כל עוד אינך "מוכרח" לעשות כזאת. הריני תקוה, שהוצאת "מערכות" תימנע מלכנות במודעותיה את פרסומה זה בתואר "ספר קלאסי"; כי ספרו של הפילד-מרשל המנוח א. פ. וייל, הוא ספר מרתק וספר-לימוד כאחד. ספר אשר מתוכו לומדים תוך כדי שעשוע, ולפעמים אף תוך כדי חיוך. זהו ספר שכל סמל וכל קצין אשר ברצונו לעלות בשביל סולם הידיעה הצבאי, כל חייל הרוצה להבין את מקצועו וכל איש-צבא השואף להבנת הנתונים הצבאיים הבלתי-משתנים של ארצו — חייב לקרוא. לכן, למען השם, אל-גא תגלו לכל אלה את הסוד: כי "ספר קלאסי" הוא זה.

דיברתי פעם — עוד בטרם הופיע התרגום העברי — על אודות ספר זה עם חייל עברי צעיר אשר, כמוכן, לא קראהו. "זה אולי בשביל גנרלים והיסטוריונים" — אמר — "מי זה מעונין עדין לדעת כיצד כבשו האנגלים את הארץ במלחמת העולם הרא-שונה, ובחילה-הפרשים שלהם? מלחמה כזו כבר לעולם לא תהיה — מלחמת גמלים וסוסים!" — אבל דוקא בזה — אחד הגורמים המרתקים של הספר. כי למעשה, לא נשתנו הדברים ביסודם: נתוני המלחמה ועקרונותיה, ואף חלק ניכר של בעיותיה המעשיות בעינם עומדים, אף על פי שכלי-רכב משוריינים תפסו את מקומם של סוסי הפרשים. קשה להעלות על הדעת שמישהו מאתנו יכול לקרוא בלי התרגשות את תיאורו של וייל כיצד היה מהסס אלנבי ערב התקדמותו מעבר לטרון אל שער-הגיא ולירושלים: היסוסים של מצביא, שעליונות כוחותיו היתה מוכחת בגורמים שבחיל-פרשים (דהיינו: בעצמת האש) — ואשר מוצא את עצמו עומד בשערי מבצר טבעי, שרק החייל הרגלי

* אכן, בנקודה זו נפלה בתרגום העברי (עמ' 167) טעות מצערת, שהציון דרום (ממנו היו צריכים להגיע הערבים) נתחלף ב"צפון".

הבריטים למגיני אויבם וליריבי בני־בריתם: כאשר הם נאלצו להשאיר בידי התורכים שנכנעו את נשקם, ותורכים ובריטים יחד „תפשו קו הגנה” משותף נגד בני סאכר, שואפי הדם...

אכן, ההסתוריה לפעמים באמת נמצאת חוזרת על עצמה ואין לומדים ממנה. וכך — גם המלחמה. והנה ספר זה נכתב בידי איש אשר למד ממנה. כי אותו קולונל וייל, שכתב ספר זה, וביססו על נסיונו כקצין־מטה במפקדת אלנבי — הוא הופך, שלש־עשרה שנה אחרי־כן, למפקדם העליון של הכוחות הבריטיים במזרח הקרוב, והוכיח בעליל, כי אכן למוד למד...

הצד המענין והמאלף ביותר בקריאת ספר זה, היא ההשוואה בין הקרבות שויל השתתף בהם כקצין־מטה במלחמת העולם הראשונה (ושהוא מזכיר אותם בספרו זה) לבין אלה, שניהלן כמצביא במלחמת העולם השנייה. כי הרי היה זה הוא, אשר פיתח, עד שיא היכולת, את ניצולם היעיל של כוחות קטנים, באופן יחסי, מול אויב גדול מהם במספר ובציוד. ובמסעי ארץ־ישראל אמנם היו לו דוגמאות מאלפות לכך, ומהן יכול היה קצין מוכשר ובעל אופקים ללמוד ולהסיק מסקנות, אף לבעיות נרחבות יותר.

בסוף אוקטובר 1917, חדרה קבוצה ניידת — פחות ממאה איש, בפיקודו של הלויט־קולונל גייר קומב — בכיוון צפון־מזרחה מבאר־שבע „וחתכה” שם את כביש חברון באר־שבע, צפונית לדהריה, על מנת למנוע משלוח עזרה תורכית בדרך זו לעבר באר־שבע בשעת התקפת־הפתאום הבריטית המכריעת עליה, וכן על מנת להטעות את התורכים בנוגע לכוננות האמיתיות של הבריטים, אשר דוקא לא התכוננו להתקפה על ירושלים דרך חברון. נגד קבוצת־ניוקומב זאת שלחו התורכים לא פחות משהו בטליונים ורק ב־2 בנובמבר 1917 — דרך אגב, יום הכרזת בלפור, נכנעה קבוצה קטנה נועזת זאת לאחר שהספיקה לגרום לשערוריה גמורה במהלך ההתרכזות התורכית לקידום פני ההתקפה הבריטית הגדולה. פלגת־ניוקומב זאת, ופשיטתה אל מעבר לקו־האויב היו בעצם, קודמיהן האפיניים ומבשריהן של קבוצות הפשיטה במדבר המערבי שאורי־גנו לראשונה בימי פיקודו של וייל במלחמת־העולם השנייה. אך לא זו בלבד. ניתן לומר כי בתקופת פיקודו כמצביא עליון במזרח־התיכון פיתח והעמיק וייל לא מעטים מבין הנסיונות והרעיונות שהעלה במסעי־המלחמה בארץ־ישראל. את הרעיון

של הפעלת כוחות קטנים, באופן יחסי, — העתיק כעבור שנים אל תוך תחומם של גופי־צבא שבממדים גדולים יותר. מערכתו המוצלחת נגד הכוחות האיטלקיים של גרציאני משמשת דוגמה בולטת לכך. במערכה כה היא במדבר שלפני סידי־בראני, ובחדירתו אחי"כ עד אל ברדיה, לא היו ברשותו לעולם יותר משתי דיביויות נגד ארמיה איטלקית שלמה מרובת דיביויות. אך לא רק את העוז והיכולת להפיל עיל כוחות קטנים בעילות רכש (או טיפח) לו וייל במסעי־המלחמה בארץ, אלא שיש והוא למד בשל־מותו גם את הלקח הטקטי המפורט. נשורה, למשל, את ההתקפה על הקו באר־שבע — עזוה עם מערכתו כעבור 23 שנה נגד גרציאני. כונת הבריטים במערכת הנגב היתה להמנע מנסיון נוסף (לאחר שני הנסיונות הראשונים, שנכשלו) של התקפת „מצח” על עמדת עזוה הבצורה — ולהתקיף תחת זה את באר־שבע, מקום אשר לגביו לא האמינו המפקדים התורכיים, והגרמניים אשר אתם, כי שירותי האספקה הבריטיים יוכלו לאפשר התקפה רצינית עליה, ולהתגבר על הקשיים אשר טיבו של שטח זה, שמדרום־מערב לבאר־שבע, גורם. נעשו איפוא הכנות מפורטות על מנת להטעות את התורכים בנוגע לכי וזנה האמיתי של ההתקפה העתידה־לבוא. רוב רובם של הכוחות הוחזקו עד הרגע האחרון בחזית עזוה, והועברו דרום־מזרחה לעבר באר־שבע רק ברגע האחרון, ובמהירות הבזק, ותוך סודיות גמורה. יומנו של קצין־מטה „אבד” בהזדמנות ומקום מתאימים (ותוך סיכון אישי „הגון”) למען יפול לידי התורכים. ביומן הזה היו רשימות אשר „העידו” על כך שהבריטים ראו התקפה על באר־שבע כדבר שאינו בריביוע.

אחרון־אחרון: בערך אחת לשבועיים היה נערך מסע־סיוור, בעצמה ניכרת, בכיוון קו ההגנה התורכית בגזרת באר־שבע, וכוח סיוור זה היה נסוג כעבור זמן־מה מבלי שנכנס לפעולה רצינית. דבר זה נעשה אמנם, גם למטרת סיוור עצמה, וכחכנה להתקפה, אשר נמצאה אז, בשלבי תכנון: אולם בעיקר נעשה הוא בתקוה, שעם התחלת ההתקפה האמיתית, יחשבו התורכים שזה שוב אחד הסיורים הרגילים, אשר אין לראות בהם סימן לפעולה רצינית. עשרים ושלוש שנים אחי"כ יצאו הגדודים של שתי הדיביויות של וייל לסיורים כאלה במדבר המערבי, — חדשים לפני ההתקפה על הכוחות האיטלקיים, גם עצם הפקדה של שתי הדיביויות ליום ההתקפה לכשהגיע היתה „פקודת־מרון”, וחץ מפקדי הדיביויות וקבוצה

קטנה ביותר של קצינים, לא ידעו כלל אנשי כל הדרגות שבדיביויות שה"תמרון" יהפוך, בהמשכו, לפעולה ממשית. היה זה העתק גמור כמעט של התכסיס שוייל למדו ממפקדו ומורו אלנבי במערכת באר"ש שב—עזה, וגם הפעם הצמיח אותו התכסיס אותה מידה של הצלחה.

לגופו של דבר, לא היה הבדל עקרוני בזה, שקבוצתו של ניוקומב היתה רכובה על גמלים בגשאה אתה מכ"י ומקלעי-לואיס לרוב, ואלו קבוצות-הפשי"ט טה במדבר המערבי, כ"ג שנה אחרי זה — על מכר ניות נושאות מכ"י ואף אוטומובילים משוריינים: ולא היה גם הבדל עקרוני בין התכסיסים שנקטו בהם לפני באר"ש שב, בשנת 1917, לבין אלה שלפני סידי-בראני, בשנת 1940.

אך לא וייל בלבד למד את הלקח של מסעי ארץ-ישראל (וגם לא הוא בלבד נמנע מללמוד את הלקח הפוליטי-הצבאי-הפסיכולוגי כלפי הער"בים). הצד המענין ביותר בקריאת הספר מונח אולי בזה שהוא פותח לפני הקורא את המראה על שרת בלתי פוסקת של לימוד: הספר מתאר כיצד אלנבי, במשך מהלך מסעי המלחמה כולו, שקד על קריאת התנ"ך והגיאוגרפיה ההיסטורית של הארץ הקדושה לג'ורג' אדם סמית. וכיצד הוא שאב את רעיונותיו ואת ידיעותיו לגבי המבנה המיוחד-במינו של ארץ זו, משני ספרים אלה. ואלו אנחנו, שקוראים את ספרו של וייל בתרגומו העברי כמעט 25 שנה אחרי הופעתו, ראינו במרעיינו גם את המשכה של שרשרת זאת של מסורת-ידיעה ולמוד צבאי.

ראינו כיצד וייל עצמו ניצל — והתאים — את הלקח, שעה שנפל בגורלו להיות המצביא העליון במזרח הקרוב. וכן ראינו, כיצד נמשקה השרשרת בפעולותיהם של אלה, שבאו אחרינו. ההעברה של הכוח התוקף מחזית עזה לחזית באר"ש שב, ברגע האחרון, מוכיחה בהחלט את טכסיסי מונטגומרי לפני אל-עלמיין. קודמיו של מונטגומרי (בחזית מצרים לוב) תכננו את פעולותיהם בדרך-כלל לא לכך, שהאגף נושא-התנופה, זה שתפקידו להקיף את האויב ולנתקו, יפעל בכיוון כביש-החוף — אלא להיפך, — מתוך המדבר. על כן היה מונטגומרי מעונין בכך, שרומל יחשוב, כי גם התקפת-הוא תבוא מהאגף השמאלי של הכוחות הבריטיים, דהיינו: מהקצה הדרומי של חזית אל-עלמיין. גם הוא (כאלנבי בשעתו) השאיר חלק ניכר של כוחותיו בדרום — והעביר אותם לצפון, לכביש החוף, רק ברגע האחר

רון. גם התיאור בספרו של וייל על ההכנות לפריצה לצפון הארץ נקרא לעתים כתיאור בדיוק כמעט, של התכונה לפריצה בקו אל-עלמיין.

בשל הענין הרב שבפרשה זו — מן הראוי יהיה לציינה כאן ביתר פירוט. וזהו תאור המעשה: הכונה היתה לפריצה לאורך שפלת-החוף — דרך השרון-התכסיס היה מבוסס בעיקרו על הנסיון למשוך את כוחות האויב לפני התחלת האופנסיבה, לעבר הירדן מזרחה ועמק-הירדן התחתון. הפעולות אשר נועדו להונאת האויב חולקו לשני סוגים:

(א) פעולות על מנת להסתיר את ריכוזם האמתי של הכוחות לקראת ההתקפה.

(ב) פעולות על מנת להעמיד פנים, כאילו נעשו הריכוזים העיקריים באגף המזרחי בעמק הירדן.

בין הפעולות שבאו להשיג את שתי המטרות האלו היו:

(א) במשך הקיץ ישבו באזור החוף חצאי בטל-יונים במחנות, שגודלם הספיק להכיל בטליונים שלמים; כך, שלא היה צורך להעמיד אוהלים נוספים בתקופה שלפני האופנסיבה, שבה הכפילו את הכוחות באזור זה, מתוך תכונה לקראתה. כן נוצלו הפרדסים וחורשות-הזיתים שמצפון וממזרח ליפר להסתרת ריכוזי הגייסות ותנועתם.

(ב) תמחנות בעמק הירדן, שחילות הפרשים עזבו אותם עם צאתם לשפלת-החוף, נשארו עומדים.

(ג) 15,000 דחלילי-סוסים, עשויים קנבוס, מילאו את מקום חניות-הסוסים הריקות בעמק הירדן.

(ד) מוחלות, שנגררו על ידי פרדות היו מרימות באיזור עמק הירדן, ענני אבק, כדי להקשות על תצפיות האויב וליצור רושם של פעילות.

(ה) בטליונים מהודו-המערבית הבריטית (כור שים בעיקרם — אשר היוו, יחד עם הגדודים העברי ריים, חלק גדול מחיל-המצב שבעמק-הירדן), צעדו, במשך כמה ימים, מדי יום ביומו מירושלים אל עמק הירדן — ועם לילה היו שבים על עקביהם במכוון ניות-משא, כדי לחזור על המסע למחרת היום. וגם לאחר שמפקדת "הקורפוס-המדבר הרכוב" עברה מטלעת-אדרום (בחצי-הדרך מירושלים ליריחו) אל אזור החוף — לא הוקטן היקף פעילותה של תחנת-האלחוט, אשר נשארה שם. כל אלה — לעורר את הרושם של ריכוז כוחות גדול כלפי עבר-הירדן (ותכונה למסע אל עבר החוף).

פעולות אלו, וכן רבות אחרות הדומות להן, מוז

כירות בהחלט את תכסיסי מונטגומרי על יד אל-עלמיין. דחילי הסוסים שהביאום לעמק הירדן — מזכירים את הטנקים-של-עץ, ואוירוני-הקנבוס, שאר-תם ריכוז מונטגומרי בקצה הדרומי של חזית אל-עלמיין. מצעדם של הבטליונים ההודיים-המערביים הנ"ל, מירושלים לירדן, הלך וחזור — מזכיר בודאי משהו לרבים מבין קוראי „מערכות“, כי לפחות אחת מבין היחידות העבריות להובלה הובילה זמן מה בטליונים אוסטרליים מסביבות כביש החוף אל הקצה הדרומי של חזית אל-עלמיין — לאור היום, ותחת מטר הפצצות-הגרמנים — על נמת להחזירם, באשון לילה, לנקודת מוצאם.

כותב הטורים האלה היה נוסע בשיירות ההן, לאורך חזית אל-עלמיין, וזכור לו היטב הרוגז הרב בקרב החיילים: כל כך „ללא-תכלית“ היו נראות נסי-עות השיירות האלו! „האם אין יכולים להחליט במפ-קדה באיזה מקום יש ברצונם להעמיד את הבטליו-נים האלה?“ — שאלו — „האם התגייסנו לשם טיור לים חסרי-ערך אלה?“ ואם זאת היתה תגובתם של חיילים-נהגים ארץ-ישראליים, נקל לתאר (אך קשה לתרגם) את השפה הציורית של החיילים האוסטר-ליים, אשר ישבו צפופים במכוניות-המשא שגנו, על כל ציודם, בחום האיום, והרגישו היטב את קפיצות המכוניות מעל לאבנים, חולות וגבעות. ומשהגיעו ללב המדבר, הקימו מחנה והתחפרו בו — כל זה, כשאירוני האויב לעתים חגים מעל לראשם (ולפי עמים, לא רק על מנת להסתכל) — היו אומרים להם, פתאום, ברדת הלילה, לעזוב את המחנה שהקי-מוהו בעמל רב ולנטוש את החפירות שחפרון בויעת אפיים, ולעלות מחדש על המכוניות — על מנת לח-זור לסביבה ממנה באו... ואילו שם, עם שובם, אסור היה להם להקים מחנה חדש, מטבח וסדורי-נוחיות מסויימים. נאמר להם, שמעתה יחיו בחפירות „בלי נוחיות“, בלי אוהל שישמש לחדר-אוכל וחדר-ש-ע-שועים. ושני לילות אחרי כן היו מעבירים אותם לתוך מחנה ריק איזה שהוא, והחיילים שמחו שהנה שוב יש להם „נוחיות“-מה; אך בעלות השחר הצ-טרכו לותר על כל „היופי“ של המחנה החדש, לפרק אותו, ולעלות על המכוניות של ה„פלישתניאים“ ולנסוע שוב אל לב המדבר — בצפיפות, בחום, במכוניות מקפצות — ושוב להקים מחנה, שאף מתר-כו הועלו אח"כ, בלילה, למכוניות על מנת להחזירם לחפירות עלובות אחרות...

עברו חדשים עד שנוכחו לדעת שהמפקדה אמנם ידעה היטב, באיזה מקום היא רצתה את הבטליו-

נים האלה. נסיעות אלו, שנראו בשעתן כחסרות כל טעם והגיון, היו תכסיסים טקטיים מובהקים. השעה באה, והגיון נתגלה; אך בשעתו השפיע תכסיס זה השפעה קשה למדי על ה„מוראל“ של אותם גייסות. תיאורו זה של ויול וזכרונות שהוא מעלה מן העבר ומעורר בלב הקורא — יש בהם כדי להניע למחשבה על בעיה אשר ויול עצמו אמנם אינו מטפל בה: כיצד למצוא את „שביל-הזהב“ בין הצורך להסביר (למען ה„מוראל“) את טעם הפער לות הנעשות — בין ההכרח בשתיקה גמורה, למען הצלחת תכסיסים מעין אלה, בעיה זאת חמורה היא, ובמיוחד דוקא ב„צבא אינטליגנטי“, שבו הרמה התרבותית של רוב החיילים היא גבוהה והם שוא-פים באופן טבעי — ובצדק — להבנה מלאה ככל האפשר של הנעשה סביבם ובתוכם. כמובן, שזאת היא שאלת משמעת; אך גם שאלת אי-מון, אשר אותו אי-אפשר לכפות רק באמצעות משמעת בלבד. ולרגלי חשיבותה של בעיה זאת, נראה שלימוד-מה של תולדות-מלחמות, בקורסים שבהם ישתתפו אנשי כל הדרגות ולא רק הקצינות הגבוהה, עלול להכניס ללב החייל את ההכרה כי מפינת-הוא אינו מסוגל לראות את התמונה כולה; שיש מצבים בהם הוא נדרש לעשות דברים אשר נראים לו כבלתי-נחוצים בהחלט וכטרחה בלתי הגיונית ואולי אף בלתי הו-גנת — ובכל זאת יתכן ודברים אלה יצטרפו לפעולה נחוצה והגיונית: בדומה לקוביות של ילד, שאין להן משמעות טרם חוברו לתמונה או למבנה שלמים.

כמובן, שלא בסקירה זאת המקום המתאים למ-צוא פתרונות לבעיות הכרוכות בלימוד לקח-המלח-מות וברכישת אמון הגייסות למעשי-הפיקוד. אולם הסימן המובהק ביותר לספר חי — כשהוא מעורר מחשבות גם על בעיות שאין הוא מטפל בהן ישירות.

נשאלת, כמובן, השאלה: באיזו מידה יש לתכ-סיסים מעין אלו השפעה מכרעת על מהלכה של מערכה. תשובה לכך ניתנת בספרו של ויול בלשוון מספרים: בחזית שנועדה לביצוע ההתקפה, בת 15 מילין בערך, כ-25 ק"מ ריכוז אלנבי, בעזרת האמצעים הנ"ל, 35,000 איש-רגלים, 9000 פרשים ו-383 תותחים. באותה גזרת-החזית עצמה ריכוז התורכים 8000 רגלים ו-130 תותחים. לער-מת זאת, ביתר חלקי החזית היתה התמונה אחרת לגמרי: ב-45 מילין הנותרים השאיר המצביא הברי-טי 22,000 רגלים, 3000 פרשים ו-157 תותחים; בו בזמן שהתורכים — כתוצאה מתכסיסיו של יריבם — החזיקו שם 24,000 רגלים ו-270 תותחים! פירוש

הדבר, שבגזרה המכרעת של החזית ריכוז אלנבי כוח שהיה עדיף בהחלט, ובה בשעה הצליח למשוך כוח ניכר של צבא התורכים, וביחוד את הארטילריה שלהם, לגזרות הצדדיות של החזית. לולא היה מצליח למשוך לעברים כוח כזה של האויב — היה אלנבי מוצא את עצמו למול כוח ארטילרי תורכי שהיה כמעט שווה, לכוחו הוא, ויתכן שהפריצה לא היתה מצליחה אזי, או שהיתה מושגת רק במחיר אבדות כבדות. וייל צודק באמרו: „למעשה, הוכרעה המערכה לטובתנו בטרם עוד נורתה יריה אחת“.

מובנת למדי השאלה, המתעוררת מאליה: מהי מידת הדמיון שבין מסעי אלנבי בארץ ישראל לבין מסעי וייל ומונטגומרי במדבר המערבי? ונקל להבין, כי הדמיון הבולט ביותר הוא הדמיון לגבי השטח. מסעי המלחמה בארץ ישראל נערכו, לפחות בחלקם, על פני שטח מדברי, הדומה במידת מה למדבר המערבי. אלנבי שקד, כאמור, על התנ"ך ועל „הגיאוגרפיה ההיסטורית של הארץ הקדושה“ לג'ורג' אדם סמית מפני שידע, כי הטופוגרפיה של השטח תכּוּן את פעולותיו, ואולי אף תכריע בתוצאותיהן. בולטת העובדה, שאף פריצתו של אלנבי לצפון הארץ נעשתה, כברבים מהמסעות שבימי קדם, בדרך ההיסטורית, ב„ויא מריס“ (דרך־הים), העוברת על פני השרון ומעבר־מגידו. לפסוקו של קהלת: „דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת“, יש גם מובן צבאי מיוחד, אם מותר להתבטא כך; והוא, שכל דור ודור עומד בפני אותם הנתונים של הטבע, הקרקע והשטח, שבהם תלויות פעולותיו הצבאיות. אך הטופוגרפיה בלבד אינן בה כדי להסביר את מידת הדמיון שאנו מוצאים בין פעולותיהם של אלנבי ומונטגומרי, למשל. כי בפעולותיהם קיים דמיון שאין להסבירו כלל וכלל על ידי נתונים טופוגרפיים כשלעצמם. כאשר אלנבי נתמנה למפקד עליון של „חיל המשלוח המצרי“, היתה אחת מהחלטותיו הראשונות: להעביר את מפקדתו מקהיר לאום־אל־פלכ** בסביבות רפיח; דהיינו, קרוב יותר אל החזית. וכאשר מונטגומרי הגיע למלון המפואר של המפקדה העליונה בקהיר, הוא נשאר שם יום אחד בלבד — ולתמונה ואכזבתם של קציני־המטה, הור־ציא אותם מהנחיות של מלון שפהרדס, מבצר גרופי, והעברים לאוהלים, לתוך המדבר, שניהם, גם אלנבי וגם מונטגומרי, קיבלו את הפיקוד בזמן שרוחו של הצבא היתה ירודה למדי, מחמת הכשלונות בשדה הקרב; ושניהם הצליחו, ע"י נוכחותם המתמדת בקוי

החזית, להכניס בקרב החיילים רוח חדשה של אמונה ואופטימיות. אפשר אולי למצוא גם דמיון־מה — אמנם, חלקי למדי — באופיים של שני המצב־ביאים, אולם גם הסבר זה אינו משביע רצון. מתקבל יותר על הדעת, שהיתה כאן תגובת שני אנשים שונים למצב דומה; ואף ייתכן, על אף שטף הזמן, שלא רק נתונים טופוגרפיים הם הנשארים בתוקפם, אלא גם נטיות וקו־אופי לאומיים מסויימים. וייל מתאר בספרו את בניית הרכבת וציר נור המים, במהלך ההתקדמות בחצי־האי סיני, והוא אומר, שהכנות אלו היו „חתיכת עבודה בריטית טיפוסית — איטית, יקרה מאוד ובעלת מוצקות עצומה“ (והדבר אמנם מתייחס עוד לתקופת פעולתו של גנ' מצ'ריי, קודמו של אלנבי, אשר, לדברי האחרון, „הניח יסוד־נאמן להצלחתי אח"כ“). והנה, מעשה זה, באמת, מזכיר „כשתי טיפות מים“ את בניית ציר נור־המים במדבר המערבי, והרכבת לטוברוק, במלחמת העולם השנייה. וייל מצטט את אמרתו המפורסמת של טציטוס על הרומאים: „הם עושים מדבר וקוראים לזה: שלום“. לפי דעתו, אפשר היה להפוך את האימרה הזאת ביחס לבריטים ולומר: „הם עושים מדבר לבית־מלאכה, וקוראים לזה: מלחמה“. וכאן סמויה אמת עמוקה; למעשה, קיימת גישה מסויימת למלחמה — הגישה כאל „בית־מלאכה“, — האופיינית, כנראה, לאנגלו־סכסים.

ואם, אחרי כל זאת, רוצים להבין את מקור הדמיון הרב שבין פעולותיו של אלנבי לבין פעולותיהם של וייל ומונטגומרי — או, למשל, אפילו בין נצחונם של הבריטים ברומני, שבחצי אי סיני, לבין מערכה היסטורית כמערכת אויסטרליין המפורסמת (1805) — השואה שוייל בעצמו מעלה אותה — אם רוצים להבין את הדמיון הקיים בין אותם מסעי־המלחמה בארץ־ישראל במלחמת העולם הראשונה לבין כל המערכות כמעט שעברו על שטח ארצנו מאז הורם מעליה מסך ההיסטוריה, — כי אז יש להרהר־חייב את הפסוק של קהלת; ולאמר, שלא רק „דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת“, — אלא שגם נשק הולך ונשק בא — ועקרונות המלחמה לעולם עומדים.

זהו אולי הלקח העיקרי מספרו של וייל, אך יש כמובן גם לקח קונקרטי יותר, אותו חייל עברי צעיר, שהזכרתי בפתח סקירתו זאת, בהחלט לא צדק, גם „מלחמת גמלים וסוסים“ — לעולם חוזרת. ייתכן, והסוסים לא יופיעו עוד בשדות הקרב — אם כי גם זה איננו בגדר בטחון גמור.

(טוף בעמוד 61)

** „אם הכלבים“.

באת מערכות

אגרות קודאים

הכוח העברי העלום ההתהוות נקרא להנהיג את השלמות,
לגבון הצעות, להקמת גרמיים.
„באת-מערכות“ נלעבה enes מקום להבטת הרהורי
והיפוליו של קהל הקוראים אנשי-האגן. אצל באתו זו
יולת הקורא הער, החורף לבאות הכוח אמיתי משימותו,
להגיב על אולטימטום אתה לבטיס, לערער על הנחות מקובלות
להיות יוצא הצעות מחבלות ואתקנות.

אתה נתקל בהן - ומבקש פתרון...

— מבעיות האימון השנתי המרוכז של המילואים —

אף הוא, יוצא קורסים שונים ואסכולות-אימונים שונות. מכאן, שצריך לעבור ממש על כל שיעור ושעור, שהללו יצטרכו אח"כ לתתו. מאותו פרק זמן גופא יש גם להקדיש עיתים ללימוד עצם עקרונות ההדרכה-הצבאית. בעצם, צריך היה הפתרון להתבסס, לכאורה, על שימת הדגש בלימוד דרכי ההדרכה דוקא; ואכן, גם בקורסים למפקדי כיתות, למשל, נוהגים — בדרך כלל — להקדיש תקופת-זמן מסוימת ל„אימון-המדריך“ בשדאות וב-34 סוגי נשק; הדגש הוא, כמובן, בעיקר בדרכי-ההדרכה ולא בלימוד גופייה-שעורים השרנים. אלא, שבקורסים למ"כים מתאפשר הדבר משום שיוצא אים מתוך הנחה, שכל החניכים בקיאים במקצוע עצמו, ואילו בגדוד-המילואים אי אפשר לנו להתבסס על הנחה כזו, שהרי גם במידה שחלק מהמפקדים עבר אותו אימון, — היה זה לרוב לפני זמן כה רב, ובתנאים ובאור-חות מגוונים, עד שכמעט אין לראות אימון זה כיסוד נאמן ליכולת הדרכה.

בעיה עדינה היא הצורך שלא לערוב מפקדים בעלי דרגות שונות, בזמן ההכנה לאימון השנתי של הגדוד, בכיתות-אימון מעורבות. לא אחת יקרה שקצין הנו פחות בקיא במקצוע מסוים מאחד הסמלים או הרביטוראים, שבאותה יחידת-מילואים. במידה שקצין זה ישתייך יחד עם מפקדי המשנה — שהם פקודיו — לאותה קבוצת האימון-המוקדם — הרי עלול הדבר לערער את סמכותו אח"כ, בזמן אימון היחידה עצמה.

יחידת המילואים כוללת בתוכה אנשים יוצאי יחידות צבא שונות — חטיבות, שרותים וכו' — בני גילים שונים ובעלי עבר וותק צבאי שונה. הארגון האיזורי-הטריטוריאלי של המילואים הוא המקנה לה צביון זה. הבעיה הראשונה העומדת בפני מפקד-גדוד מילואים — היא גיבוש היחידה והעלאתה לרמת אימונים אחידה. למעשה, יש להתחיל מבראשית. במקרה כזה אין לקבוע תכנית אימונים לפי רמת הידיעות הגבוהה ביותר, או אף הממוצעת. כאן אין ברירה — המודד הוא החייל הפחות מאומן שביחידה. אך, לעומת-זאת — עם כל החשיבות הנודעת להכשרתו של כל פרט, באשר הוא פרט, במסגרת גדוד המילואים — נודעת חשיבות לא פחותה לצורך להפוך את הגדוד ליחידה בעלת כושר פעולה וביצוע כגדוד, וזאת תוך הזמן הקצר ביותר.

למול שני צרכים אלה, הניראים לעיתים כמנוגדים, ניצב פרק-זמן מצומצם של האימון-הרצוף, אשר מותר ואפשר — במסגרת החוק — לתת לאנשי העתודות בשנה, והמוצא הוא, כמובן, „פשרה“ בין השנים.

הכנת המדריך העתודאי

בעיה חמורה היא הכנת המדריך-העתודאי — הקצין והמש"ק — לקראת תקופת האימונים של היחידות. פרק הזמן העומד לרשות הכנה זו הוא קטן ביותר, ואילו הצרכים גדולים. חלק ניכר מן המפקדים חסר כל ניסיון בהדרכה; אותה חלק, שיש לו ניסיון כלשהו מן העבר — הנה

בעיות מנהלה ואפסנאות

גדוד מילואים אינו, בשום פנים ואופן, גוף הנושא את עצמו; על כל פנים — לא בזמן האימון החודשי או השנתי שלו. והסיבה פשוטה. — בזמן האימון יקר כל רגע ואסור בהחלט לבזבז זמן על סידורים ארגוניים ומנהלתיים שונים. מן ההכרח, איפוא, שאת כל השירותים שהוא נזקק להם יקבל הגדוד מן הצבא הסדיר. והדברים רבים הם: — בראש וראשונה — אמצעי תחבורה. לא יתכן שלאנשי מילואים ייגרם בזבוז-זמן בדרך אל המחנה שלהם וחזרה ממנו, אך ורק משום שאין ניתן רכב מספיק להובלתם. שיקול חשוב אחד, המהייב שלא ייווצרו מצבים כאלה הוא עצם הצורך במניעת בזבוז-הזמן, שאפשר לנצל לאימונים; אך לא פחות חשוב הוא שיקול אחר: בכל הסידורים המינהלתיים-ארגוניים האלה רואה לעתים קרובות העתודאי את „הצבא“. שכן הוא עצמו, במקרים רבים, נמצא עדיין בהרגשתו מחוץ ל„צבא“ זה. והרי אין ערנך להשיבות, שיראה את הצבא בסדריו התקינים, הנאותים.

באותה מידה, לפחות, יקר גם הזמן המוקדש לנסיעות אל שטח האימונים וחזרה מהם. לא אחת מתברר, שבדרך אל שטח-האימונים כמעט ועברה מחצית-הזמן המוקצבת לשיעור מסוים, ובמידה שרוצים להספיק לחזור במועד — שוב לא נותר זמן לשיעור עצמו.

ואשר ל„ענפים-המקצועיים“. תכנית אימוני העתודות מהייבת, לעתים קרובות, את אימונם של היחידות המקצועיות של הגדוד בנפרד. כך, למשל, יש וירוכוז אנשי „המסייעת“ בקורסים מיוחדים לנשק מסייע; אנשי הקשר — בקורסי קשר; סיירים — בקורס לסיירים, וכו'. ברור, איפוא, שכל אלה — אינם משתתפים באימון השנתי הכולל של גדודם או משתתפים בו במקוטע בלבד. במידה שמתעורר הצורך לגדוד בחלק מענפים ושרותים אלה, או אף בכלם — בזמן תמרון מסוים, למשל — מן ההכרח ש„הצבא העומד“ יספק את הללו. לא יתכן שתמרון יכשל אך ורק מחוסר קשרים, למשל.

אך יכול להיות מצב קשה מזה. גדוד מסוים עשה מאמצים אלא-אנושיים ממש למען כנס בזמן האימון השנתי את הפלוגה המסייעת שלו (שקיבלה את אימונה המקצועי קודם לכן, במרוכז עם בנות-זוגה האחרות) ליום אחד בלבד — שהיה גם יום האימונים החדשי שלה — וזאת על מנת שישתתפו בתמרון עם שאר אנשי הגדוד. והנה, ברגע האחרון נתברר שציוד הכרחי לפלוגה זו, אף כי הובטח השכם והערב ע"י המחנה המאכסן, לא ניתן לאג"שים; וכל המאמצים כמעט שהיו לשוא.

תלבושת

יעוד בעיה מנהלית-ארגונית, בעיה שפתרונה קציר בעיקר בתקציב. כל חייל משוחרר — הישארה בידי חליפת

מדים אחת. עתה משהוא נקרא לאימון בעתודות, ניתנת לו חליפת מדים שניה. שתי חליפות — כנראה שהן המכ"סימום שיכול הצבא להקציב לאיש העתודות. אולם, למעשה, יודע כל בר-בירב שחליפת המדים שהשאר המשוחרר לעצמו איננה חליפת-אימונים, או חליפת-קרב; זוהי חליפת המדים הנאה ביותר שהיתה לאותו חייל. אם גם נשמרה חליפה זו אצלו כפי שהיתה — דבר שאינו מתקבל ביותר על הדעת, שהרי כמעט כל אחד השתמש בה גם בחייו האזרחיים — הרי רואה החייל חליפה זו כרכושו הפרטי, ובמקרים רבים אינו מוכן כלל לצאת עמה לאימונים. וכך, מגיע העתודאי לידי הכרח ללבוש במשך כל תקופת אימון נין השנתיים חליפת בגדים אחת. חליפה זו מתלכלכת כמובן, ונקרעת מבלי שיהיו לה חליפין. מצב זה, יש להניח כי עוד יחמיר וילך. אם עד היום נמצאו כאלה שהסכימו להתאמן בבגדיהם-הם, — הרי כיום, בתנאי משטר קיצוב בבגדים, ספק אם ימצאו איש אשר „יבזבוז נקודות על בגדים לאימונים“.

רוח-גינות — ה„מוראל“

אחת המטרות העיקריות של האימון השנתי הוא לגבש את היחידה ולהעלות את רוחה. אין ספק שהאימון המרוכז עצמו, אף ללא מאמצים נוספים במיוחד, פועל רבות בכיוון זה. אולם עם זאת ברור, שלא די בכך.

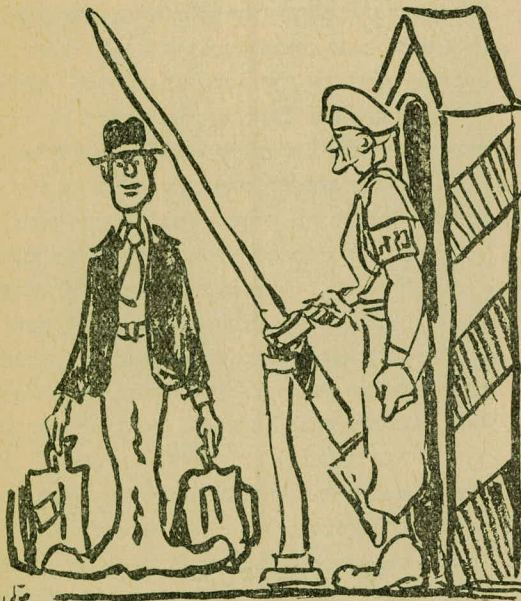
אם בדרך כלל יש ואיש חיל-הרגלים רואה עצמו כ„מסכן“ שלא הצליח להסתדר ולמצוא „ג'וב“ שיהיה „טוב יותר“, הרי על אחת כמה וכמה שזוה הוא המצב ביחידות העתודאיות. לא יתכן, שאנשי גדוד העתודות ייקראו לאותם ימי אימונים מפרכים, ללא נופש וללא חופש, בעוד שרואים הם את ידידיהם ושכניהם, אנשי עתודות-שירותים, לכשהם מבליים את אימוניהם השנתיים בעתודות ואימונים כב„בית-מרגוע“ ממש. במקרים רבים יכולים אלה לחזור מדי ערב לביתם, ואפילו לעסוק במידת-מה בעבודתם האזרחית; ויש מקרים שעתור דאים אלה אף מוחזרים לאחר כמה ימים, בטענה ש„אין מה לעשות אתם“. מצב זה אסור שימשך. אם באמת אין לשירות מסוים במה להעסיק את עתודאיו, מן ההכרח להוציא את האנשים ולתת להם אימון חיל-רגלים פשוט, דבר שבלי ספק לא יזיק להם. אולם, אפילו יהא הטעם היחיד לכך — שמירת „המוראל“ של יסוד הצבא

המצוי אצל הספרות-הצבאית — יוכח, אמנם, לדעת כי אימוני-רגלים לאנשי שירותים, החלית והטות השונים היא אחת המסקנות הבולטות מלקח הקרבות בעת-החדשה (של הסתגנויות, מיעוץ חילות-מטוסים וכו'). ועוד נזכר לרין בישיא זה. — ה. ט. ע.

ברשות — לביקור של כמה שעות בביתם. הדרך המעשית היחידה כדי להתגבר על תופעה טבעית זו היא — להרחיק את אנשי העתודות מאיזור מגוריהם. הרצוי ביותר יהיה להקים את מחנה העתודאים הרחק ממקום ישוב בכלל, ובמחנה עצמאי; אך במידה שהדבר אינו בר ביצוע, מסיבות טכניות שונות, הרי אפשר יהיה להעביר את אנשי סביבה אחת למחנהו של מחוז אחר: באופן זה לא יהיה צורך בהקמת מחנות מיוחדים, ועם זאת — תושג אותה המטרה עצמה.

עתודאי

לאימון הטירוני

1936

„מחנה הקלט הוא מיפגשו הראשון של האזרח בצבא...”

הסברים על חיי הצבא והליכותיו, בחינת מועט המכיל את העיקר. כן יש לקיים ערבים בחברותא, הכוללים שירה בצבור (ולימוד שירים עבריים — בכלל זה), דבר המלמד את היחידה ליכוד חברתי ומרום את רוחה (בעיקר בין אנשי הצבא החדשים שרבים חסרים שפה משותפת, הנה שיר עברי הנלמד כאן — יכול ליצור גשר להבנה ולשפה משותפת). ב„ערבים חברותיים” אלה תנתן לחיילים החדשים האפשרות להראות את כוחם בנגינה, דקלום, שירה. לדעתי תפקיד נוסף זה ליחידת הקליטה — יש בו כדי לחשל מבחינה נפשית את החייל החדש ולטעת בו מלכתחילה יחס חיובי לחיי הצבא.

שלנו — איש חיל הרגלים — הרי אף טעם זה בלבד מחייב זאת. כלשכן שטעמים מרובים צבאיים-מובהקים לכך בתנאי אורח-המלחמה החדשי.

ומסקנה נוספת בשטח ה„מוראל” והגיבוש החברתי בגדוד העתודות. — אין יחידת צבא יכולה לגבש לעצמה הוי חברתי משלה תוך מספר שבועות (דבר אשר כשלעצמו קשה להשיגו בפרק-זמן כזה), במידה שמחנה היחידה הנו סמוך למרכז עירוני כלשהו, וביחוד — כשהוא סמוך למקום המגורים של המשפחות. קשה ממש לתאר את המאמצים שעושים אנשי העתודות כדי לצאת ברשות ושל

ב„במת מערכות”, („מערכות ס”ר-ס”ז), פורסמה רשימתו של שרון מ. יעקובוביץ — „על דרכי אימון ננו”. מ. י. מטעים בתחילת רשימתו, כי כונתו לסטות במידת מה משיגרת תכניות האימונים לטירוני המקובלת בצ.ה.ל. ואמנם כן הוא. אלא שדבריו מכוונים לאימוניהם של טירונים, המשתייכים לחיל מסוים — לחיל הרגלים, — והם מוסבים על אימון של שנתיים ימים.

ואילו כונת הדברים הבאים היא לא לאימוני טירונים של חיל מסוים, אלא לאימון כלל הטירונים, העושים זמן מסוים בבסיס האימונים ועוברים בו את ראשית האימונים בטרם יצורפו ליחידתם הקבועה וייקבע שיוכם החילי.

א. מחנה הקלט

כל עוד נמצא האזרח במשרד הגיוס בעיר, אין הוא חש כל אורה-צבאית, שכן אין זו אופפת את משרדי הגיוס.

מחנה הקלט ובסיס האימונים הם מיפגשו הראשון, איפוא, של האזרח בצבא. הם המטביעים לראשונה את הצביון החיילי — ומכאן השיבותם הראשונה שונה במעלה, וחבל שאין מעריכים אותה דיה. אבן-הפינה בטיפול בטירונים, אלה שזוה עתה פשטו את הלוש האזרחי, צריכים לשמש דבריו של רב-אלוף יעקב דורי: „כדי לרכוש אמון מצד פקוד דיו — על המפקד להבין לנפשם ולהתיחס לעניניהם מתוך רעות וחברות מלאה”, ואילו החייל חייב להבין ולהרגיש, כי כל מה שאומר מפקדו עליו לקיים לא מפחד מאסר — אלא מתוך שיהא רוחש אמון למפקדיו.

במשך שהותו הקצרה של החייל בקלט — יש לתת לו, חוץ ממדים ושיעורים ראשונים בת”ס, גם

ב. בסיס האימונים

הקורמנחה בהתניות תכניות אימונים ועריכתן, צריך להיות: הרכשת מ כ ס י מ ו ם של ידיעות ונסיון צבאי ב מ י נ י מ ו ם של זמן.

השיכון במחנה הקליטה צריך להיות בעל אופי קסרקטיני (שינה בצריפים, על מיטות ומזרונים, אכילה בחדר-אוכל ליד שולחנות וכו'). לא כן בפלוגת-האימונים. מרגע שהשירון מגיע אליה הוא צריך למצוא תנאים שדה, אפילו שרוי הנו בשטח-מחנה בנוי, בבתים או בצריפים; ומכאן ואילך עליו להיות חיי-שדה.

יש להורות לטירונים את יסודות העזרה הראשונה למקרים של חתך, נקיעה, כוייה וכו' וכן את השימוש בתחבושת-האישית.

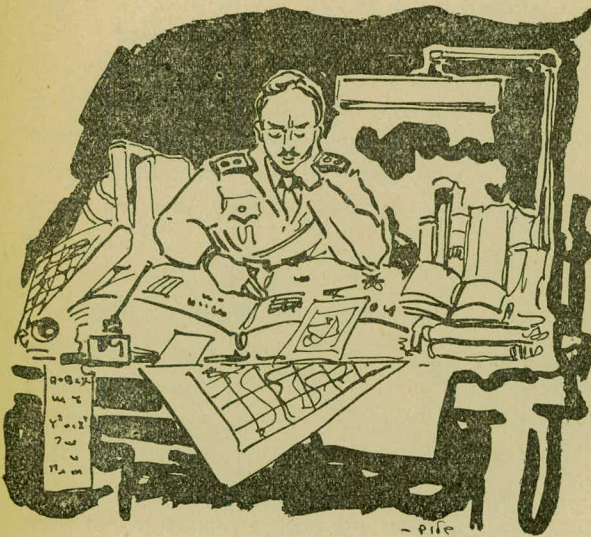
המסעות צריכים להיות מכוונים להכרת הסבי

בה* (שמות מקומות, הכרת דרכי התחבורה בסביבה). יש להרבות ביציאה למסעות-ליליים לשם הסגלת הטירונים ללילה ולתנאיו. (רצויים — בין-השאר — תרגילים בין-מחלקתיים המושתתים על התגנבות יחידים וכ"ה).

דומה, שהערות אלה עולות בקנה-אחד עם הדברים שפורסמו ב"מערכות" במאמר על חיה"ר החדש ("מערכות" ס"ח). הגיעה העת לעיין בדרגת-הפיקוד המתאימים עיון של הלכה-למעשה בסוגיות אלו. משה אילת

°) כמובן שהתכלית כאן הנה כפולה: א. עצם הכרת הסביבה הנתונה וגורמיה — יש בה משום הישג חיובי מבחינת ההכשרה הצבאית; ב. חשיבות יתר גודעת להקניית המתודה ולטיפוח הערות להכרת כל סביבה, שהחייל עשוי להגיע אליה, ולהבחנת נתונייה החינוכיים. על אורח-ההדרכה להיות מכוון לפי 2 תכליתיות אלו גם יחד. — המ'ע'

גישה מדעית לטיפול-אישי בגייסות

דרושה גישה מדעית...

הכל מטעימים את הערך שיש ליחס לרוח-הגייסות. כל פיתרון ודיון בשאלות מבצעים, הדרכה וגיוס — מסתמך אגב אורחא על הצורך בהחדרת רוח קוממיות בעם כולו ("כל הארץ חויה") ורוח לחימה באנשי הצבא.

מפעם לפעם מופיעות "הצעות-למפקדים" כיצד לנהוג בפקודיהם, ומקורן — נסיונם האישי של מפקדי ההגנה "בימים-הטובים". יש מי שמציין את האפשרויות הגלומות ב"מלחמה הפסיכולוגית" שהנה נשק ממדרגה ראשונה; ויש שהוא תוקע יתדותיו בתרגום גרוע של ספרים לועזיים (וגרוע מזה — כשהמחבר אינו מוצא לנכון לציין את העובדה, שמאמרו הוא תרגום של מחקר שנערך לצורך מסוים בצבא מסוים בלבד). אולם, אין בכונתי להשתעשע בביקורת בעלמא. ודאי, שבעיות אלו אינן ניתנות לפיתרון כלאחר יד ולא תמיד תלויות במידת הרצון הטוב של האנשים האחראים.

יש יחידות שהנהיגו שיחות-יחידה עם מפקדן. הכננה היתה, מן הסתם, ליצור מכשיר אשר יתן למפקד את האמצעים לגיבוש היחידה תוך רימום רוחה, כדי — לבסוף — לחשל כוח-קרבי-יעיל. והנה, לגבי היחידות אשר היו קיימות לפני קום צה"ל ולגבי אותן היחידות הלוחמות שכללו את מיטב הנוער הארצי-ישראלי — לא היה צורך בכינון מסגרת מיוחדת כזאת, לפי ששיחות מעין אלו היו בנמצא בלאורח-כפי-היה והיו אבני יסוד לעצם קיומן של היחידות; בעוד אשר ביחידות אחרות — נתברר ששיחות-היחידה הפכו לברור קטנוני מבעית.

אכן, כדי לצאת ידי-חובה, מעוררים האנשים שאלות, הנוגעות בלקח קרבות ואימונים, ואולם — בדיעבד מתרכזים זים בשאלות על קופת היחידה, סיוד הפינה השחורה בחדר-האוכל, חלוקת עיתונים, קיפוח אישי בסידורי החופשה וכו'. שאלות אלו אמנם נכונות הן; אך מקומן הנכון הוא במגע אישי בין המפקד וכל אחד, או מספר מאנשיו — ולא בשיחת היחידה אשר הנה אמצעי לגיבוש היחידה ולא להטבת תנאי החיים החיצוניים, וחשוב שדבר

של מפקד בלתי מנוסה מההחלטה הנכונה — אם אין בידו ידיעות מספיקות על כוחו ואפשרויותיו של אותו כלי, או אם יש ונגרר הוא אחרי האמונה שבשמועת-שוא.

ויש לדעת מיהו האויב — אשר עליו זורקים כרוזים? היודע הוא לקרוא? האם חוש ההומור שלו מפותח? האפשר לערער את יסודות בטחונו במפקדיו? האם ברור ונקבע אובייקטיבית מה גרם לפינוי ההמוני של ישובי האויב? האם תכסיסים שנוקטו בזכות כושר הפעולה המהיר של המפקדים האזוריים? או שמא פעל כאן גורם-בהלה, שלא היה אלא בבואה שבדמיון הערבים עצמם: את אשר תארו לעצמם שיקרה לנו אם ינצחונו, חששו — בהיותם מביטים באספקלריה הפוכה — שיקרה להם? (Projection of guilt היינו: תולדת חוש-האשמה). וכיוצא-באלה — לגבי בעיות שבין הצבא למוסדות האזרחיים (באשר לבעיות שחרורו של החייל וכו').

* *

מחקרים כגון הסוגיות הללו נעשים בצבאות זרים בקנה-מידה נרחב יותר, אך, מאחר שענף זה אינו מפותח עדיין כל צרכו אצלנו — קיימת בכל-זאת האפשרות לכוון את עתידו מתוך שורות הצבא ולא כבצבאות אחרים — להשאירו כענף צדדי של חובבים מבין אנשי המכללות ומכונני-המחקר. עכשו הזמן להפנות קציני רגלים ומודיעין לחקירות בשטחים אלה לאחר שיקבלו אימון מתאים, אם גם ברור שלצורך קביעת מסקנות, יהיה עדיין הכרח לדרוש בעצת אנשים, אשר התמחו בסוג זה של מחקר. כן ברור שחלק מעבודה זו — אם תעשה במסגרת הצבא — לא רק שהוצאותיה תופחתנה, אלא בשטחים מסוימים גם תאפשר הסקת מסקנות, שתהיינה בלתי-תלויות בפרושים של אנשים מן החוץ.

ולסיכום ייאמר:

עם כל הכבוד לנסיון האישי של טיפול בגייסות, יש ליחס לפחות אותו משקל לגיסונות שיטוריים-מדויקים יותר לטיפול בגייסות.

עוזי י. נריב

אכן, בליספק — הדברים ראויים לעיון ושימת-לב רבה, אם גם במה שנוגע לשיחות-היחידה — הימנעות מטיפול ב"פכים קטנים" של היחידה — ודאי שתהיינה גם דעות מוגדרות ואפשר אף מבוססות יותר. — המ.ע.

זה יהיה קיים; היות ולעתים קרובות תנאי החיים החיצוניים אינם ניתנים לשינוי על ידי המ"מ או המ"פ בין אם הוא אחד היודע להסתדר או לא; בעוד שגיבוש היחידה הנו אחד מתפקידיו והיו התנאים כאשר יהיו. — וכמה מפקדים כיום, אשר רב ביחידותיהם גורם העלייה-החדשה, מבינים ויודעים דרכים מתאימות לגיבוש רוח היחידה גם תוך כדי שמירה על "דיסטאנציה" מתאימה? ומה היא העזרה הניתנת להם בכיוון זה על ידי הפיקוד הבלתי ישיר?

שומה על המפקד להכיר את אנשיו, על ה"קטר נות" שבאורח-החיים: מהו הרקע החברתי שממנו גויסו? במה ובאיזו צורה מבליים הם את שעות הופשתם? האם באים הם העירה ומנסים "לצוד" בחורה בתור לקולנוע? האם הופכים לוחמיו ליושבי-קרנות ומסתכלים משועממים במכוניות הרצות ובפנסיה-צבעונית...?

* *

האם לא רצוי שלצורך חסכון בכוח-אדם — ולבסוף בדם — ידעו אנשי אב"א שבקלף עקרונות ספורים, אבל — מבוססים, לחלוקת אנשים ליחידות, כגון: מה יהיה הנכון בין עולים-חדשים וילידי הארץ ביחידה, שיש בו כדי להקל-ולסייע ביותר לגיבוש היחידה (אפשר שרצויה — ולבסוף חסכונית ביותר — קליטת עולים-חדשים לשנתונים שכבר אומנו; או, להיפך — אולי הדרך הנכונה היא קליטת שנתונים של ילידי-הארץ ליחידות עולים מאומנות...)

מי האנשים שיהוו את התגבורת-ליחידות שנת לדלו בקרב? היבואו כיחידים (ואפילו קבוצות קבוצות) ממחנות-ריכוז-והחוקה, כנהוג בצבא האמריקאי למשל (או הסובייטי)? היבואו כיחידות-משנה השייכות ל"יחידת האם"? ומה יהיה כושרם הקרבי של אלו לעומת אלו או לעומת אחרים, אשר יצטרכו להתאקלם במהירות האפשרית לרוחה המיוחד של אותה היחידה, אשר אליה הצטרפו?

בהדרגה יש לברר מה היה נשק-האויב, שבו נהגו גייסותיו את ה"דרך-ארץ" הגדול ביותר — ואם אמנם אותו נשק הוא שגרם לאבידות הגדולות ביותר, האם אנשי השריונים, למשל, מיחסים לנשק א. ט. מסוים כושר השמדה העולה על הצפון בו לאמיתו-של-דבר, שיעורים במשק ונפץ ערכם רב יותר מאשר אימון סתם באיתור אויב, הבחנה בקולו של כלי מסוים עלולה להטות את שיקוליו

"ארגון כוחות-קרקע לקרב"

שלוש הערות-שולים

א. על משמר הזנב המשמין

"נצחון-בקרב הוא יעודו הסופי של הצבא."
לוחם ("מערכות" ס"ח, עמ' 45)

מאמרו של ס' אלוף מ. פלד ב"מערכות" ס"ו—ס"ז עומד בעיקר על שתיים:

- א. על בעיית הדרג הלוחם לעומת הדרג המנהלתי.
- ב. על בעיית שיוכם של כוחות-הסיוע למיניהם לפורמציה הדיביזיונית.

כונת הדברים הבאים להתעכב על הראשונה שבסוגיות הנ"ל, שבה מטפל ס' אלוף מ. פלד.

אלף: שהכל חייבים לזכרו...

אבי אבות החטא — מהו? שמשכתחת המטרה — והאמצעים-להגשמתה נהפכים למטרה-בפני-עצמה. תחילה — מטרה-זוטא. בהמשכם-של-דברים — אף מטרה ראשה, מרכזית.

ארגון-של-צבא אינו תכלית לעצמה. יעודו הסופי של הצבא הוא — כהגדרתו הקולעת של "לוחם" במכתביו הטקטיים, שנתפרסמו לאחר-נה — נצחון בקרב. כל הקימום של מבנה ארגוני מסועף, אדיר, עתיר לשכות, מדורים, ענפים, וכ' — טעמו: סיוע להצלחה בקרב. הכננה אינה מכלול ארגוני מפואר, שאין בו מתום, שהוא שיא השלמות-הארגונית! שעשועי-מבנים-ארגוניים-אד-מיניסטרטיביים — אפשר שיש בהם טעם; אולם, ב... "אגודה לטיפוח השלימות האדמיניסטרטיבית". מבחינה צבאית ערכם קיים רק — כל כמה שהם מהווים את כושר ההכרעה בשדה הקרב. כונת-הדברים אינה למעט את ערכו של הארגון האדמיניסטרטיבי אלא להציגו במקומו היאה לו: בחינת אמצעי-למטרה, ולא מטרה-לעצמה.

בי"ת: וזי מויושב אחרת?..

אפשר שהכל תמימי-דעים בנידון זה. אך, לא הכל תמימי-דעים בענין זה, בטיפולך היומיומי ברשויות, דרגי-מסכות, ענפים פונקציונליים שונים אתה נתקל ביחס מעין "אני ואפסי עוד". טיבה-הענות לא תמיד מעיד כי אמנם מחזור לו למשיב, שסוף סוף הקובע הוא לא רצונו באותו רגע, לא מצב רוחו, לא נקודת-ההשקפה המיזוהרת של אותו אגף או שירות או חיל פלוגי, אלא — הקובע הוא מה שיש

בו כדי לסייע לכושר-ההכרעה בשדה-הקרב! לאור זה יש לשקול את טיב-ההיענות.

הצבא יודע הבחנת-יסוד אחת בין חילותיו השונים: החיל הלוחם — מזה, חילות השירותים (למיניהם) — מזה. החיל הלוחם (והוא כולל את חיה"ר, האויר, הים התותחנים, השריון וכ'ו) — הוא חוטה-השדרה של הצבא. ודאי, שהצבא קיים לשמו, שכן "יעודו הסופי של הצבא, הוא — כאמור — נצחון-בקרב" והחייל-הלוחם הוא שנועד להשיג את הנצחון הזה בקרב. ברור, שכדי להשיגו הוא זקוק לדברים מרובים, לכל אחד מהם חשיבות משלו במערך הכללי: קודם הכל — נשק תקין ותחמושת לנשק, אח"כ — תובלה (במידה זו או אחרת), מוון, מקומות-אכסון, ציוד וכ'ו. השירותים נועדו להבטיח לחיל הלוחם את כל הדרוש לו כדי שייטיב להלחם — בכך חשיבותם, זה יעודם.

על-כן: כל אורחה-התנהגותם חייב להיות מונחה לאור היעוד הזה, כפשוטו.

גימ"ל: מסקנות ומשימות.

מכאן מתבקשות כמה מסקנות, ואיני מתימר למצות את כולן.

1. על-מנת שקצין שירותים ימלא, אמנם, את תפקידו כיאות — הוא חייב לדעת מלחמה מהי באחת — צריך שיוכשר הכשרה-בסיסית של קצין (קורס מ"מ).

2. את קציני-המטה יש לברור מטובי קציני-היחידות (קציני כוה"אדם) — משלישי-היחידות הטובים ביותר, קציני אג"א: — מאפסנאים יחידתיים הטובים ביותר, ובדומה לכך קציני ממ"ן, מה"ד וכ'ו). — רק הם עשויים להיטב לדעת את הדרוש לחייל הלוחם.

3. דרגי-המנהלה והמטות למיניהן — חייבים לראות תדיר את העיקר ולא להשתעבד לאמצעים כלמטרה.

דרך-משל (ורק דרך-משל):

מחשבתה של אג"א צריכה להיות מופנית לבעיה הלוגיסטית העיקרית — כיצד לצמק את משאו של החייל ולהקל עליו (ראיה) כזאת של תפקיד הבשילה אצל האפסנאות האמריק

תים ניתנים לצימצום ע"י ביטול דרגים מיותרים בסולמות המנהלה ופיקוד".

אפשר, כמובן, להוסיף דוגמות כהנה וכהנה. אולם, הכוונה היתה — לעורר למחשבה ולפעולה: משתחול ההתעוררות במגמה זו — יימצאו המתכננים והמארגנים, שחזקה עליהם, כי יעשו מלאכתם כדבעי. כוחו של הצבא בשיריו ובאגרופיו — אל נטפת, איפוא, את זנבו.

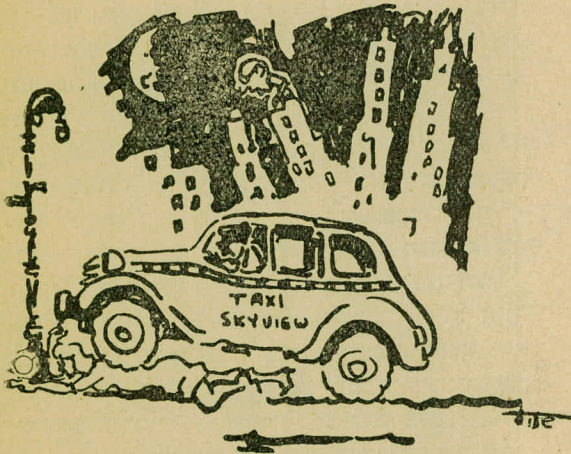
סרן א. בךמאיר

אית, למשל, את הקסדה החדשה, הקלה יותר). טפסים למיניהם ודאי שחשיבותם במקומה. אך, הם רק אמצעי. הם אינם — חזות הכל... אכ"א ומת"ם חייבים לשקוד על המחשבה — „כיצד לצמצם עד למינימום את מספר החיילים שאינם לוחמים". כיצד „להקטין ככל האפשר שירי תים ונספחות וליצור מפקדות טקטיות קטנות („ארגון כוחות קרקע לוחמים", „מערכות" ס"ו—ס"ה, עמ' 25).

שומה עליהם לזכור, כי —

„פלוגות-מפקדה, מטות וכוחות-אדם של השירי

ב. הערות להערותיו של מעיין

„ראיתי במו עיני בחורה שנדרסה בניו-יורק..."

אה בין המפקדות האמריקניות והבריטיות והיה מתברר כי לאורח-הארגון הבריטי נודעת יעילות על פני האורח האמריקני".

אך דומה, שאם למרות הנסיון הקרבי והארגוני הרב-יותר של הבריטים — ידה של ארה"ב, בסופו של דבר, על העליונה, הרי יש לזקוף את הדבר על-חשבון אירגונה היעיל יותר.

ודאי שלפוטנציאל התעשיתי הכביר של ארה"ב — נודעת חשיבות מכרעת. אולם עצם רתימתו היעילה של פוטנציאל זה, העברתו מייצור ימות-שלום לייצור מלחמתי, הקמת ועדות מחקר-ופיתוח מדעיות שפעור לותיהן היו תכליתיות ביותר — כל זה, אין להניח

בשולי סקירתו של ס/אלוף פלד „ארגון כוחות קרקע לוחמים" („מערכות ס"ו-ס"ז), מעיר חי עטרון, שנמל בנגזי הופעל ע"י כוחות מועטים לעומת הסיר-בול בציד ובכוח אדם בהפעלת נמל גיאפולי.

משל למה הדבר דומה? אילו בשעת יוכוח על גיוס — היה משהו טוען: „אני ראיתי במו עיני בחורה שנדרסה בניו-יורק..."

גב. מקנייר הציג בעיה, ששיקול הגיוני עשוי לקר-בה לכלל פתרון, לאמור: הצריכה יחידה „לשאת את עצמה", או שכושר-לחמתה יוגבר ע"י קימוץ מכסי-מלי בחילות-עזר ושירותים!!

בר-הפלוגתא של מקנייר מעלה נימוק הגיוני בעד שילוב אורגני (להבדיל מאירגוני) של יחידות-סיוע ישירות בתוך הפורמציה — הבטחת שיר תוף הפעולה המהימן בבוא-עת. אך דומה, שאין מצב שלעולם יפה לו אחד משני הפתרונות (של מק-נייר או דורס); דומה, שיש לבחון את הנתונים המע-שיים בכל-מקום ובכל-עת ולסגל להם את המבנה הנאות.

ועם-זאת, הטענה שהעמדת היחידה הבלתי-דיכי-זיונית לרשות הפורמציה הגבוהה יותר יש בה כדי להכביד על פיקוח מקצועי והדרכתי — אינה עומדת בפני ביקורת. — כל היחידות מקבלות לרוב את אימור גם בבסיס-עורף ולקח נסיונה הקרבי של היחידה אינו משתנה ביחס לדרג הפיקודי.

מר חי עטרון כותב — „כך היה כדאי לערוך השו-

אם כה ואם כה — יש להצטער שהכותב לא ביסס כל דעה משלו לגופו של ענין — בפלגתה בין גנ' מקנייר וגנ' דורס, שעליה עמד ס'אלוף מ. פלד באותה חוברת „מערכות". וכן, מבלי להכניס ראשינו ל„בין-הרים" במחלוקת על-כך — איזו משתי המדינות האדירות היטיבה בתהליך המלחמה ביכולתה הנתונה, הרי יש להטיל ספק בבטחוננו של בעל-הרשימה, כי מדת ניצולם-מיצויים של כוח-האדם, מקורות-היכולת והמגוון-המדעי של בריטניה נפלה מבחינה-איכותית, עם סיומה של המלחמה, בהשוואה לארה"ב. המערכת

שניתן היה לביצוע אלמלא כושר-הארגון הראשון במעלה. אכן, בקהל הרחב רווחת הדעה על הבזבוז בצבא אמריקאי שהיה גדול מאשר בצבא הבריטי. אבל מקורה של שמועה זו בעטייה של הצנזורה הקפדנית יותר של הבריטים, שהסתירה מקרים מעין-אלה, אשר רוחו בצבא הבריטי. אם גם אין לכחש, שבראשית מלחמה"ע ה-2 — נגרם בזבוז בשל חוסר נסיון רב של צבא ארה"ב.

אוז'ק ישעיהו (19)

ג. הלכה טקטית - וארגון לוחם

...תורה טקטית אינה פונקציה של ארגון לוחם. ארגון זה משתנה והולך בהתאם לנסיון של גוף-הצבא הנתון, כפי שהוא מאורגן, וכתוצאה מנסיון זה. ארגון הכוח הלוחם ביחס למשימות המוטלות עליו — הוא המתנה את יעילותו הקרבית המכסימלית. אפשר לאמור בביטחה: ארגון הכוח הלוחם, ציר דו, חימושו ורוחו — מהוים את ארבעת הגורמים העיקריים, המתנים יתרון בשעת-קרב נגד כוח-אויב, הנופל באחד מסעיפים אלה. אכן, בחשבון זה אינם כלולים — היתרונות שבשטח ובזמן וכן גורם-ההפתעה. מ. טייסר (ירושלים)

אין ספק, שקיימים יחסים-גומלים בין אורחות-קרב ואורחות-ארגון. במידה שביקש מ. ט. להטעים את השפעתו של אורח הקרב על אורח הארגון — צדק. במידה שביקש לבטל את השפעתו של אורח-הארגון על אורח-הקרב — הקדיח תבשילו.

ניתן לומר, כי התכלית של אורח-הקרב הרצוי היא החייבת לקבוע את אורח-ארגונו של גופי-הצבא. אולם, באיזו מידה כוונה, אמנם, בהצלחה המסגרת הארגונית לאותה תכלית רצויה — התשובה על שאלה זו עשויה, לעתים-קרובות, לקבוע אף את הצלחתו (או עקרותו) של אורח-הקרב שנבחר. ואכן, בבדיקת בעיה זו — מכוון המחקר שבמאמרו של ס'אלוף מ. פלד — המער.

נשק הודך ונשק בא / 109 ממעמוד 63

תעה... אימונים מקנים את כושר התמרון. אך ניידות — הוא מדגיש — תלויה בקוי תחבורה יעילים נוסף על כך היא „עלולה לאבד הרבה מערכה, אלא אם כן תלווה גם עצמת-אש מספקת". בגלל זה הוא אומר על אלנבי שהוא „לא בזבז אף פעם את יתרון ההפתעה על ידי הזנחת עקרון הריכוז". משפט זה, ומשפטים רבים אחרים הדומים לו בבהירותם וקיצורם, מגלים את וייל לא רק כמצביא היודע לבטא את מחשבותיו בכתב, כי אם כמשהו חשוב וגדול הרבה יותר: כמפקד, שהנו גם מורה בחסד-עליון. וכי ההוראה וההדרכה צריכות להיות חלק בלתי-נפרד מפעולותיו של המפקד, — אף זה לקח חשוב מן הספר הנהדר הזה.

ראינו, למשל, שבמערכה על סוריה, במלחמת העולם השניה, הצטרכו לארגן מחדש יחידות להובלה ע"י פרדות: כי שום כלי רכב ממונע לא היה מועיל בשבילים ההרריים של סוריה*. אך אם גם הסוסים והגמלים, בתור שכאלה, ירדו מן הפרק — יישאר גם אז בתוקפו העקרון אשר הם שהיו נושאים בשעתם: עקרון הניידות. וייל סיים את לקח מסעי-המלחמה בארץ ישראל במשפטים אשר מהוים בוססה קלסית — וכאן מותר כבר אולי בכל זאת לגלות שזהו לא רק ספר מרתק, אלא גם ספר קלסי — על עקרונות המלחמה:

„ניידות" — הוא אומר — „מקנה את כוח ההפ-

* ומצורפות לכך גם דוגמאות מאוחרות עוד יותר — המער.

תחרויות הקליעה תשי"א

אף הוא לנכון להקדיש לתחרויות אלה פסוק כל־שהו בגליונו הראשון שהופיע לאחר קיומן. שלא כ„נשף הסטודנטים“ שנתארח בכבוד־רב בגליון 40 של „במחנה“ (דומה כאילו מישהו פסק ל־„במחנה“ שנשף הסטודנטים — שכבודו במקומו מונח — חשיבותו להגברת כושר הלחיי־מה עולה על השרשת אספורט־הקליעה, כנכס לאומי־עממי. והרי הגברת־כושר־הלחיי־מה — צריך להיות הקו המנחה של עתון צבאי). לא די להכביר מלים על כושר הקליעה הירוד. יש להוכיח במעשים, שאכן קרוב ענין זה ללבנו ואנו חרדים לו, שקודים על טיפוחו ופיתוחו, תוך תכנון נועז וארגון רב־תנופה.

דומה שבכל־זאת הגיעה השעה, שנחזור וניתן דעתנו על הענין, — שכן „יפה שעה אחת קודם“.

פנך־אלוף ב. חיון

מוזר בעיני — מה מעטה התענינות בתחרויות־קליעה בחוגים שונים, אזרחיים כצבאיים. תחרויות־הקליעה, שנערכו בפיקודים במסגרת יום־העצ־מאות, והתחרות לא־ליפות־הצבא הולטו בצל המפעלים האחרים ביום זה.

דומה שמן הראוי היה להקדיש יתר תשומת־לב לתחרויות שנערכו. — האמנם נעלם מעינינו ערכה של הקליעה כאספורט־מגן־לאומי החשוב לאין־ערוך? הפירסום שניתן לכך בעתונות היה קלוש. דוגמה לכך — מדור־האספורט בעתו־נות היומית, כלל דו־חות מכל תחרות ומכל מפעל אספורטיבי שנתקיימו ביום־העצמאות — ולו גם הקיפו מספר משתתפים מצומצם, — אך אף מלה על תחרויות־הקליעה...

ועוד. — עתון־הצבא „במחנה“, אשר מי כמותו צריך היה להיות ער לתחרויות־הקליעה, לא מצא

תשובה:

ב„במחנה“ גם בנשף הסטודנטים (רובה בעל שני קנים?) עוד כמה מלים על הקו המנחה של עתון הצבא. הקו המנחה של „במחנה“ הוא מקיף יותר מאשר הגברת כושר הלחימה, דבר שעתון מקצועי יכול לעש־תו בהצלחה. „במחנה“ הוא עתון מצוייר, בעל תוכן כללי. נקודת הבטחון היא נקודת־הכובד שלו ועל כן הוא בוהן את החומר ובוחר בו בשביל העתון מתוך ההנחה שהקלאות ותעשייה הזקים, אמנות ותרבות ברי־אות אף הם גורם בטחוני, ובתי אולפנא גבוהים מעולים (ביתוד אם רוב תלמידיהם הם חיילים משוחררים או חיילים־תלמידים, כטכניון) הם גורם בטחוני חשוב במעלה ותורמים בסופו של דבר גם להגברת כושר־הלחימה לא רק של המיטיבים־לקצוע־למטרה, אלא של העם כולו.

מערכת „במחנה“

ס/אלוף ב. חיון שלח מכתבו ל„מערכות“, כנראה לפני ש„במחנה“ פירסם (בגליון מס' 42) במדור הספורט כתבה מלאה בלווית תצלומים על אליפות הקליעה־למטרה ובמדור „שיחת חיילים“ באותו גליון, שהוא המדור־הפותח של „במחנה“, רשימה על חשיבות הקליעה מתוך הדגשת הישגי הגדו־עים באליפות. כן נכתב מכתבו של ס/אלוף ב. ח. לפני הופעת גליון מס. 41 של „במחנה“, שבו הוקדשה רשימה ב„שיחת חייל־ים“ לאימון בקליעה עם הדגשת חשיבות הקליעה לא כספורט, אלא כגורם בהגברת כושר הלחימה. וכך מסכמת הרשימה (עמוד 3): „אין הקליעה בשבילנו ספורט בפני עצמו. מטרת האמון בקליעה היא אחת: לאמן את החייל לכוון נכונה בנשקו כדי שבשעת יריה יפגע באוייב.“

אבל כוון שבלא כוונה פגע ב. ח. בשעת קליעה

צרכי האלחוט של חי"ר

אכן, "אין ספק בכך כי קיים הכרח בהמרתו של ציוד הקשר הנוכחי. — מ.ט.) בצידוד אחר ומשוכלל יותר". * — הדין עם המחבר הצרפתי, בתנאי — כמובן — שציוד זה יהא מצוי ואפשרי לייצור-המוני. אלא בינתיים — גורס המחבר — יש לנצל יותר את "האפשרויות שבטלגרף האלחוטי", שטנחו כפול "לעומת זה של הטלפון-האלחוטי".

ברם, שימוש בטלגרף אלחוטי — דהיינו, בשיטת מורס — מעלה שתי בעיות, שהקושי בפתרון גדול הרבה יותר מהקושי שהיה כרוך בהגדלת טנחו של מכשיר האלחוט ע"י הגדלת המכשיר.

(1) אימון אנשים לשימוש בשיטת הטלגרף-האלחוטי הוא ממרשך וקשה יותר מן האימון לשימוש במכשירי-האלחוט הרגילים, — אם רוצים להגיע למהירות שידור של 18 מלה בדקה וקליטת

20 מילות בדקה, לפחות. גם בחירת האנשים-המתאימים היא ענין מורכב יותר.

(2) נוסף-על-כך, בשעת קרב, על כל השאון המלווה, נוח וקל יותר לקלוט מילות-דיבור וקשה יותר ונוח-לשטעות בקליטת ה"קוים" וה"נקודות".

מן האמור לעיל מובהרת המסקנה, כי הפתרון הניתן במאמר הנ"ל הנו בריביוע, אמנם, שעה שקיימת אפשרות לאמן מספר אנשים בכל כיתה באלחוט-מורס (לעומת-זה, הרי בעית אימון-האנשים בטלפון אלחוטי — היא קלה וקיצרת-מועד) או להחליף את הציוד הנוכחי, שאינו מדביק את הצרכים, בציוד טוב הימנו. ברם, חליפין אלה כרוכים לא לבד בהוצאות גדולות אלא גם באימון מחדש. ולבסוף: כדאיתו של המכשיר החדש תהא מותנית לא רק במידת יעילותו וכושר-פעולתו בשדה-הקרב, אלא גם באפשרויות ייצורו, במחירו ובפשטותו.

מ. טייסר (ירושלים)

מספר הערות-מכניות לטיפוסי מטוסים

מטוס זה הוא דו מנועי, דו-מושבי, מוטת-כנפיו 15 מ' מהירותו מכסימלית — 880 קמ"ש.

(ב) "Nikol-Suhab" (Avia) Av-52, חד מושבי; חד-מנועי, מוטת-כנפיו 11.5 מ', מהירותו המכסימלית 845 קמ"ש וחימושו — שני תותחי 30 מ"מ.

אלי טוקטלי (ירושלים)

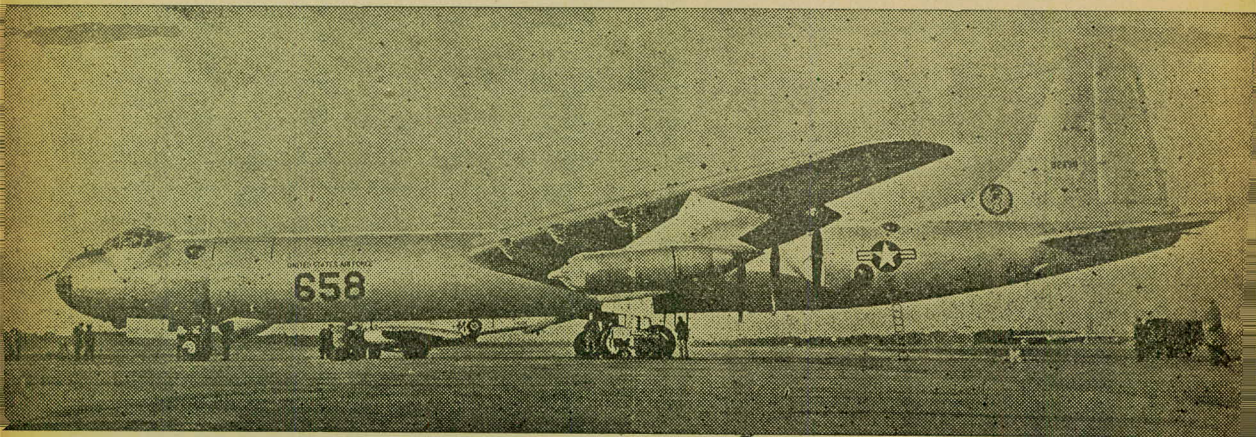
צדק הכותב — כי Mig-15 (סעיף 1 לעיל) מזוין בשני תותחי 32 מ"מ בחרטום. לא צדק — כשסבר, שאינו חמוש בארבעה תותחי 20 מ"מ. כאלה כן כאלה מצויים בחימושו של Mig-15 היינו: יש החמושים בשני 32 מ"מ ויש — ב-20 מ"מ. — המער.

ברצוני להעיר מספר הערות ותוספות למאמריכם על חיל-אוויר שהופיעו בחוב' ס"ר-ס"ז.

1. המטוס הסוביטי (שהוא, אגב, Mig-15) מזוין בשני תותחי 32 מ"מ בחרטום, תחת פתחי האוויר, ולא בארבעה תותחי 20 מ"מ.

2. ה-36 — B מצוייד כיום ב-10 מנועים: ששה מנועי-בוכנה דוחפים, ו-4 מנועי-סילון — שנים בקצה כל כנף.

3. לבעיות חיל התעופה הצ'כי: צ'כיה בונה גם שני סוגי מטוסי-סילון: (א) (Letov) L-115 Delfin. מטוס-קרב המותאם לפעולה בכל תנאי מוג האוויר.

מפציץ B-36, מתוצרת "וולטי" מוטת-כנפיו כ-70 מ', אורך-המטוס כ-50 מ', גובהו — כ-14 מ' (השוה לאדם שמתחת לזנבו)

מונחי צבא

אני מקוה, כי תקבלו את דברי אלה בעין יפה.
כי אלה דברים שאפשר להתגבר עליהם בנקל, ואשמח
אם ע"י הערותי הבאתי תועלת לכלל.

סמל שלמה קרא

תשובת המערכת

א.

ש. קרא מגלה בקיאות בחוברת "מערכות" שיש
בה כדי לשמח את לב המערכת ולעודדה (כי כל סימן של
עיון והתענינות מצד הקוראים שלהם נועד הירחון —
הריהו העידוד הממשי ביותר). אך דומה כי רק בשנים
האחרונות החל לעיין בירחוננו. שאלמלי כן היה נתקל
במונח ה"חדש" — "ספן עליה בחופים" — בחוברת "מע-
רכות" מלפני 7—8—9 שנים, כשפירסמנו את הסקירות
הראשונות בעברית על בעיות המלחמה האמפיבית. מן
הראוי גם עתה, שהקרא המתענין בנושא זה — יתחיל
מאותן הסקירות.

ב.

כל מערך מונחים (להבדיל ממונח בודד, שלרוב
נמצא אח"כ יוצא־דופן לגבי מסגרת מונחי המקצוע בכלל־
תה) — צריך שתהיינה בו לא רק מילות שונות אלא.
שההבדל ביניהן יכונן ע"י טעם הגיוני מסוים. ומענין
היה לדעת — על שום־מה Landing Craft יהא
בעברית, "נוחתת"? ואילו Landing Ship — "פולשת"?
כלום בשוני זה — מתבטא הבדל המשימות שבין
השתיים? האם הראשונה, "נוחתת" בלי לפלוש, או השניה
"פולשת" בלי לנוחת? מתעורר הרושם, כי כאן לא נעשה
עדין "הסדר המונחים" המבוסס. ואדרבא, טוב כי מלאכה
זו תיעשה — ועל הצי היומה!

ג.

היוכל מי להביא מראה־מקום, בתנ"ך או בספרות־עבר
רית מאוחרת יותר, לדוגמאות של ביטויים כגון — "לני-
חות מהים" או "לרדת אל החוף"? האמת היא כי
בעברית הפוכים המושגים: יורדים — אל הים, או באניות,
ואילו אל החוף עולים.

ואכן, רצויות ומתבקשות הצעות למונח קצר, נוח
ושימושי בשביל העלאת גייסות מן הים.

ד.

מערכת "מערכות" מצדה תשמח לסייע בכל שבידה
לקוראים, שיהיו מעוניינים — דוגמת סמל ש. קרא —
בהבהרת הבעיות הטרימינולוגיות המקצועיות ובהסדרתן. —
ואחרון־אחרון — הציור. לא עלה בידי המערכת למנוע
בעד ציירנו מנוסה־הפלישות־מן־הים, אשר הטביע את חות-
מו בעמ' 32 (כנוכח ברשימתו של ש. קרא) מליפול,
לרוע המזל, למשכב, בטרם הגיע תור ציור־מעטפת החוברת.

בקראי את הערכתכם ב"מי ומה בחוברת" —
ב"מערכות" ס"ח — על התפתחות השפה העברית
והכנסת מונחים צבאיים לשימוש בה, מצאתי לנכון
להעלות בעיה זו לדיון מעל דפי "מערכות". — לכל
הדעות, קובע "מערכות" בשטח זה לא מעט. אך,
דוקא בשליכך אחריותו גדולה יותר ואסור לו,
לדעתי, לחדש על דעת עצמו מונחים, שעה שמצויים
מונחים מושרשים, ושגורים בשימושו של צ. ה. ל.

המונחים המופיעים באותה חוברת במאמר "המל-
חמה הטכנית ביבשה", בסעיף הדין במלחמה האמפי-
בית, מדגימים עובדה זו: —

הנכם מתרגמים Landing Craft, "ספן־עליה־בחו-
פים", בה בשעה שבחילהים משתמשים זה זמן רב
שימוש יומיומי במונח: נוחתת, ואף עדי-
פות ה"נוחתת" ברורה לדעתי, בהיותה מלה קצרה.
Landing-Craft Mechanized (L.C.M.) או (L.C.T.)
Landing-Craft Tank, יתורגם בהתאם לכך, —
"נוחתת נושאת רכב" או "נוחתת נושאת־טנקים"
כן יתורגם המונח Landing Ship — "פולשת", כמקור
בל בחיל הים. וכן — "פולשת נושאת־רכב" בשביל
L.S.M. (Landing Ship Mechanized) או: "פולשת
נושאת־טנקים" (L.S.T.) וכו'. מכל מקום, אין
מקום להכניס מושג חדש (על־דעת־מי?) כ"ספן־
עליה־בחופים".

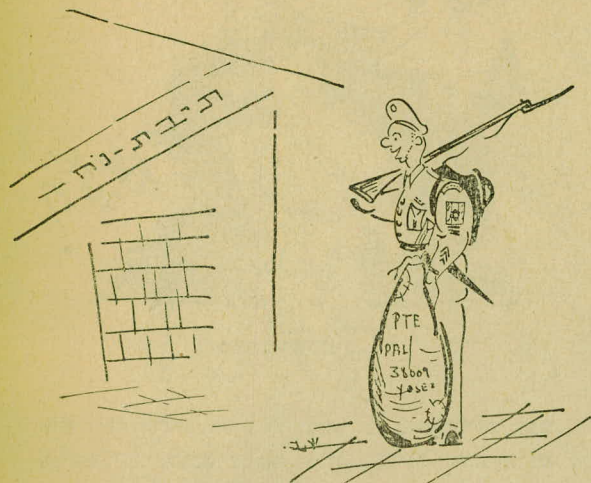
במאמר "גורמים חדשים במלחמה על־פניה־הים"
הנכם מתרגמים תרגום חדש את המונח M.T.B.
(Motor Torpedo Boat). והרי בשימוש כבר נמצא
המונח: "ספינת טורפדו", מדוע אתם מוצאים לנכון
לתרגם: "סירת־מנוע־טורפדית־חמושה"?

כמרכך מן הראוי ש"מערכות" יהיה עקבי ולאחר
שהוחלט לחדש מונח — עליו להתמיד ולהשתמש בו.
למשל היטבתם לאמור מכ"ם (בחוברות הקודמות)
— מדוע מופיעה שוב המלה הלועזית "רדאר"?
אל לכם לקבל דברי אלה כביקורת־לשמה. להיפך,
אני שמח לכתוב בשם רבים מחברי בחיל ובשמי, כי
לאחרונה הנכם מקצים מקום רב יותר לענייני הציים
הקרביים ובעיותיהם (וציי האויב, בכלל זה) דבר
שאנו מקדמים בברכה.

אך, עליכם לדעת, כי כל המופיע מעל דפי ירחון
כס אינו רק מאלף אלא מעלה גם הד בין הקוראים.
ועל־כן, ביישתם אותנו שעה שעל המעטפה באותה
חוברת מופיעה פולשת הדומה יותר ל"תיבת־נוח"
ואילו הציור של לוס (בעמ' 32) הנו נאה בגלל
היותו נכון ו"חיי".

כנס הגדוד השלישי של החי"ל

בהכנס גדוד

כאן, כנראה, הכנס של הגדוד...

...חישוב אני שמעולם לא נלחמו בני עמים רבים כל כך בקו חזית אחד. הבריטים, האמריקאים, הנירוזילנדים, הדרום-אפריקאים, בני הודו הבריטית, הפולנים, היהודים, הברזיליאנים וכוחות גדולים של איטלקים — כולם צעדו יחדיו באותה מידה רבה של חברות ואחדות, המצויה באנשים הלוחמים שכם אחד על שחרורה של האנושות... זו היתה הכרתו של ראש ממשלת בריטניה עם תום המערכה באיטליה. כמה השתכרנו אז ממלים אלה. באיזה גאווה התכנו את הקטע המודפס מתוך עתונו של המחנה השמיני — ושלחנהו ארצה. הנה, הביטו — לא יאומן! יהודים — בפירוש אמר יהודים, לצדם של האמריקאים, הפולנים והברזיליאנים. כשוה עם שוה. יהודים ובריטים — בנשימה אחת...

ומי כמונו ידע איזה אחוז מספרי היונו בקרב תשעת העמים שמנה צ'רצ'יל. מי כמונו ידע מהם שלושה חדשי שהיה בחזית — לעומת שנים ארוכות של קרבות דמים בחזית איטליה. בכל זאת לא היה קץ להתפעלותנו. היינו כחולמים...

נאיביות? יש ותקופה קצרה וסוערת בחיי עם משנה ערכין, הופכת השקפות ודעות על פיהן. כיום יתכן ולא היינו משתכרים כלל וכלל. היינו הולפים על פני הודעה כזאת באדישות. יתכן שהיינו קוראים לזה, "הצרה מתוך חשבון פוליטי", או — "תכסיס דיפלומטי".

אולם, הימים של אז — היו אחרים. וכשאנו באים להעלות זכרונות מימי הבריגדה — מן ההכרח להצטייד באותה רוח של אז, באותו רטט-קדושה שעורר אז כל חייל עברי, בהופיעו עם גשקו בגלוי, ברחובותינו. יש לחוש, ולו גם שמץ, מן החרדה הגדולה, החרדה המהולה בגאווה, שהשתררה בכל בית יהודי בארץ — שעה שהעתר נים הודיעו על כניסת החי"ל לחזית.

**

מי שאינו יודע, הושב אולי כי שירות בצבא בימי מלחמה — הנו שרשרת בלתי פוסקת של תהלוכות-נצחון, תרועות-הצוצרה, רעם תופים ודגלים מתנופפים. אך החולין בחיי החייל רבים עד אין ערוך מרגעי התרוממות הנפש; הרבה, הרבה אפור, יומיומי, שיגרת. הרבה, הרבה רגעים קשים, ימים אין הפץ בהם, תקופות של הרון אין-אונים.

ואם הדבר כך בחיי כל חייל — הרי שבעתים נכון הוא לגבינו, שמיד עם התיצבותנו במחנה הטירונים בצריפין, קידם את פנינו בן-אלביון בחיור של לגלוג: עוד "נייטיב" אחד הגיע...

ואחר כך פרשה ארוכה, מיגעת ואפורה (מה אפורה!) של מאבק על דברים של מה בכך, כביכול: על סמל שלנו, על פיקוד בשפתנו, על מפקדים עברים, על הפליה בלוח המזון, בלבוש ובציוד, על השילינג הנוסף ליום, אותה British rate of pay שניתנה רק לבני הדומיניונים הבריטיים, על... כן, על סיגריות. אותן סיגריות "וי" מפו"ר סמות, שחבר בית הנבחרים כינה אותן כ"הפרשה פיזיולוגית של בעלי-החיים" ושניתנו ל"נייטיבס" בלבד...

והרבה הרבה גבורה, אורך-רוח, התאפקות עצמית — נדרשו במאבק כזה, ואולי אף יותר מן הנדרש מחייל בחזית. היו רגעים ונדמה היה — כשל כוח הסבל לא נוכל להמשיך ולשאת בעול כפוי-טובה ומיותר. אין טעם לשמור על מחסנים ריקים, ללוחות רכבות עמוסות גרוטאות מקצה-ארץ אחד למשנהו...

היו שעות של דכאון קשה, היו ימים של אפס-מעשה מנוון, היו ימים של זעם אין-אונים.

יחד עם זה היה משהו בלתי-ימובן, בלתי ניתן להסברה הגיונית, שאיחד אותנו, נתן בנו את הכוח להחזיק מעמד, להתגבר על אף הכל. אני משוכנע שלא היה בינינו אף

המסירות לתפקיד, את ההקרבה, את השאיפה לעשות כל אשר בכוחותינו ואף למעלה מזה.

ומי אינו זוכר את יום החג — כאשר לקחנו בשבי את אחד-עשר השבויים הגרמנים הראשונים! ואת הנפת דגל הח"ל בחזית והופעתה של חנה רובינה!

אותו זמן התודענו לראשונה אל תופעה צבאית רגילה לכאורה, אשר לגבינו היתה בכל זאת חדשה: — נפילתו של אה לנשק, ואף כי גדול הכאב — ידענו להתגבר. ידענו לכובשו עמוק עמוק בלבותינו וליחד שם לנופלים פינת-קודש.

* * *

היה גם תגמול. תגמול על ארבע שנים משנות חייו שהקדשנו: הפגישה עם שרידי הגולה. זו היתה גולת הכותרת של פעולותינו. לאדם שלא ראה זאת כמו עיניו קשה להבין את הדבר ולתפסו בכל היקפו. האם אפשר לתאר את ההרגשה שפעמה בלבבות, שעה שעברנו במסע נצחון על פני גרמניה ההרוסה? האפשר לתאר את הרגשתנו כאשר עברנו ליד מחנות ריכוז, ואחינו, גועי רעב ומחלות, צבאו על גדרות התיל ובכו משמחה כילדים קטנים...

זכורני, נסענו או לאורך ה"אוטובאן" המרי של גרמניה, (כמוהו כאוטוסטרדה האיטלקית). לשתע הגיעה לאוזנינו שירת "התקוה". לצידה של הדרך עמד מהנה ריכוז, שלא ידענו עליו כלל, ואנשיו, מגדול ועד קטן, לא מצאו דרך אחרת להביע את רחשי לבם, מאשר לעמוד ולשיר את "התקוה" משך השעותיים שבהן עברה שיירתנו...

ואשר נעשה בשטח ההצלה, יתכן שעוד לא הגיעה השעה לספר. אך נעשה הרבה. היתה התלהבות בקרבנו למפעל. הרגשנו רטט קדושה וידענו — אילו היה זה בלבד התגמול על ארבע שנות שירותנו — היה זה תגמול כדבעי.

* * *

חמש שנים עברו מאז. שנים רבות-מאורעות ורבות-סער. אלפי בחורי הבריגדה נבלעו בחייה הסואנים של ארצנו והתפוררו בכל פינותיה. ניתק הקשר. המאורעות הדראמטיים שהתרחשו בארצנו — האפילו כאילו על כל הפרשה הזאת. הבחורים נקראו שנית אל הדגל, ובעזרת הנסיון והידיעה שנרכשו משך שנים ארוכות של סבל — הוקם צבאנו. אנשינו תפסו מקומות מפתח. הם עמדו במבחן שנית. ועמדו להפליא!

נראה שיש הרבה מן האמת בסיפורים על האחנה והרעות הנוצרת בין אחים לנשק, אף אם נדמה לכאורה שהזמן והמאורעות הצליחו לטשטש משהו — בכל זאת עמוק בלב עוד לוחש זיק הרעות שנרכשה בחפירות החזית.

מימים ראשונים...

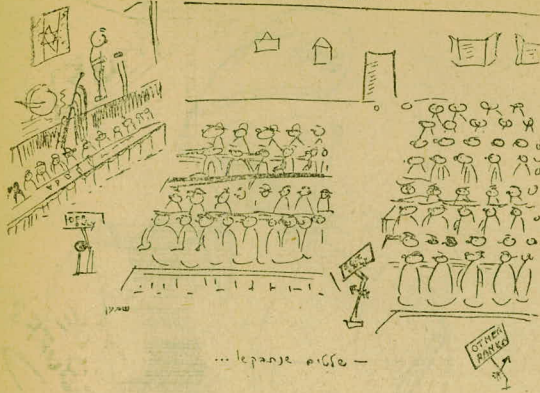
אחד שכה הרחיק ראות — שידע כי ביסורינו-אנו הננו מניחים יסוד לצבא עצמאי שלנו, במדינה ריבונית. לא ידענו כי אנו לומדים את מלאכת הצבא, רוכשים נסיון, שאי-פעם נשתמש בו בייסוד צבא שלנו. בכל זאת היתה הרגשת יעוד. ועד כמה שהדבר יראה מוזר, ועד כמה שנתחיס באי-אמון למלים יפות — היתה הרגשה סתומה, לא-ברורה שאנו ממלאים יעוד היסטורי.

* * *

אין כל ספק — היו גם שעות של התרוממות-רוח, היו תקופות של חג. היו גם חוויות רבות, שנחרתו לעד בלבבות. ההכרזה על הקמת הבריגדה ועזיבתנו את הארץ — היו דברים שלא על נקלה יישכחו. המנגנון הצבאי המסורבל והאיטי — פעל בעקבות הכרזה זו כאילו הוגף עליו מטהר קסם. תוך שבועות מספר צוידנו במיטב הציד. לנו ל"נייטיבס", שזכינו תמיד בשיירים — ניתן לפתע ציוד חדש ומבריק, החל בציוד אישי וכלה בזחלים ותותחים, ואחר כך התווה אל מעבר לים, והאימונים הקדחתניים במרחבי איטליה. לא האמנו למראה עינינו. רבים לא האמינו שיביאונו לחזית — שוכנעו רק כאשר הגיע לאזניהם רעם התותחים על הסניו...

שלושת חדשי שהייתנו בחזית — היו חויה אחת ארוכה. זו היתה תקופה של התרוממות-רוח, של מתיחות נפשית עצומה. עצם פגישתנו עם "עם האדונים", עם אויבינו בנפש — דיה היתה לדלות מקרבנו את המיטב שבנו. את

המערך הגדודי בכנס.

דומיתמות שררה עת העלה הרב הצבאי את זכר הנער-
זרים. לעיני כולנו קמו ועלו שנית דמויות הבריס יקרים
שלא זכו להגיע למעמד זה. בעיני רבים נוצצו דמעות.
תביעה מוצדקת הושמעה בפניו — להעלות עצמות
גבוריגו ארצה. אכן, כל אחד מאתנו הרגיש כי
עליו מוטלת חובה ודאגה זאת ובוזה יכובד זכרם של אלה
שנפלו למעננו, למען כולנו.

* *

כנס הגדוד היה חוויה בלתי נשכחת לכל המשתתפים
בו. הוא קשר מחדש קשרי אחוזה ורעות של אחים לנשק,
וגיבש שוב חטיבת לוחמים, שגם עתה, אם תקרא לכך,
תהא מוכנה לעמוד בפרץ.

סרן ראובן ינאי

ימים, עד שגם לאחר שחלפו מספר שנים מאז נפרדנו —
ששים אנו לקראת כל פגישת רעים-חיילים.

עבודה רבה ויפה עשתה הועדה המארגנת: להפגיש
גדוד אורחים, הפזורים ונפוצים בארבע כנפות הארץ,
ולהכין מסיבה מפוארת — אין זה מן הדברים הקלים. אך,
היא השכילה להתגבר על כל הקשיים והעניקה לנו חיות
זיכרון נעימה — והערב שבילינו בצותא נהפך ליום-חג.

איך-ספק, שמסורת וחווית רעים-לקרב של יוצאי יחי
דות — יש בהן משום תרומה רבת-ערך לאוירת-הכוננות
הבטחונית, שנתבע לה עם כעמנו, על כל חוגי, בנתוני
הגיאוגרפיים-המדיניים.

איך-ספק, שיש באלה משום לקח וקִמְנָה לגיבושן
החברתי, המרומם של הידות צ. ה. ל.

* *

כך באו ונתכנסו באולם תבת נח, בִּ2 למאי ש. ז.
יוצאי הגדוד השלישי רובם ככולם.

אולמה הגדול של תבת נח, צר היה מלהכיל את כל

בימים אלה נערך כינוס של יוצאי גדוד שלישי של
הח"ל. השעון הוחזר לפתע חמש שנים אהורנית. הבריס
הקשורים באלפי זכרונות וחניות משותפים, שלא ראו
איש את רעהו משך שנים ארוכות, נפגשו לפתע, ההתרג-
שות היתה כה רבה עד שמשך שעתים לא היתה אפשרות
להשתלט על הקהל החוגג.

מפקד הגדוד לשעבר, אלוף בן-ארצי, נשא דברו. הוא
הביא כמה דרישות-שלום מהקצינים האנגלים ששירתו
בגדודנו ובתוכם מפקד-הגדוד הראשון. מה משונה היה
לשמוע על התעסקותם הפרטית של אותם אנשים שהיו
אי-פעם "כל-יכולים" לגבינו. מה משונה היה לשמוע
שמפקד הגדוד אינו אלא סוכן קטן בחברת ביטוח, וקצין
גבוה אחר — דנר בעיירה נידחת...

עם הכנס

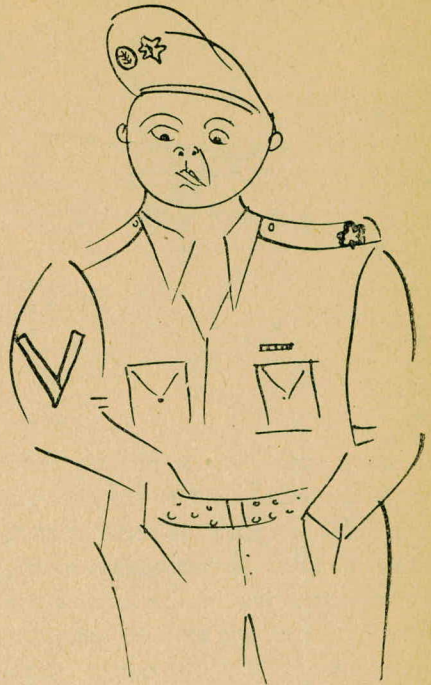
הכנס הראשון של הגדוד השלישי של הח"ל, אשר
התקיים בִ2 למאי, היה לחוייה עמוקה, שלא שיערנו
כמותה מלכתחילה, ונחרת בלבים של אנשי הגדוד.

מאז נשתחררנו מהבריגדה היהודית נעשו נסיונות לער-
רוך מסיבת-מפגש, במסגרת הפלוגות, ועז רצונם של אנשי
הגדוד להיפגש זה עם זה.

מנין השאיפה הזאת?

הן כולנו השתתפנו במלחמת-השהחור וגם פה היו חוי
וקשרים חברתיים שנקשרו בשדות הקרב, ומדוע זה
נכבד ונוקיר כל כך את אשר נתגבש בחטיבה-היהודית-
הלוחמת? דומני, כי ההתחיות שנוצרה אישם בערבות
הנגב או בהרי הגליל, כהתה משום-מה במרוצת העת,
ומשחרנו הביתה — נתפרדה החבילה, בחינת "איש
לאהליך ישראל". ולעומת-זאת, התחיות זו, שהתחילה אי-
שם בצריפי סרפנו, נתגבשה בארץ ונתחשלה בנכר לאורך

התישבה החבריה. לכאורה אותם הבחורים: אותו „ציר- ציל“ ואותו „ינקי“ ואותו לייבלה כ”ץ בכל הדרו המאופק (נטוטיין) רק הפנים הרצינו יותר וגוספו כמה קמטי-מצח. בין הבאים במדים (ובתוכם כאלה שלא פשטו את מדיהם מאז) — בעלי דרגות גבוהות, בחורים ש„שופשפו“ אי- פעם והפעם — הם ה„משפשים“ ובראשם אלופים מספר מצמרת צבא-ההגנה-לישראל. כל מי שנכנס לאולם נתקבל ברעם של קריאות ברכה וצהלת-לב ובלחיצות ידיים של ידידים. וראה פלא, בלי כל פקודה מיוחדת, כאילו מאליו מובן הדבר, התישבו הכל לפלוגותיהם. הסמלים (לשעבר) התקבצו סביב שולחן אחד ויצרו שוב את „מועדון הסר- גנטיים“ והקצינים תפסו את מקומותיהם והשלימו את מערך הגדוד. משל צריכים היינו לנוע מניח-זויה. (Move בלע”ז).

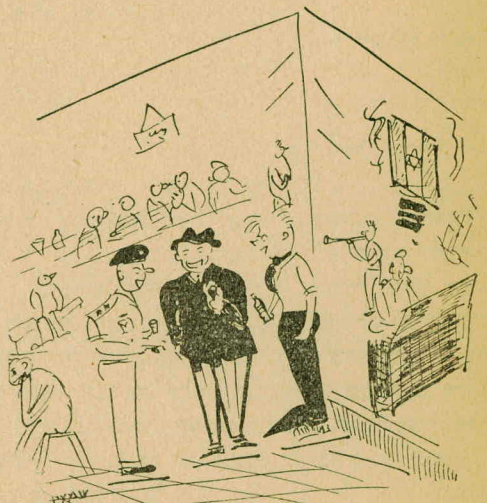
במשך כשעתיים אי אפשר היה להתחיל ב„חלק הרשמי“. כל מה שנצטבר במשך השנים האלו בלב אנשי הגדוד מוכרח היה למצוא פורקן. כל אחד התעניין בגורל חברו, מה מעשיו בחיים האזרחיים, היכן נקלע במלחמת השחרור, האם נשא לו אשה, האם קיבל שיכון וכ’ וכ’. ההתרג, ת והשימחה גברו והלכו מרגע לרגע. אך כשתזמורת היל האויר פתחה בצלילי ה„גדודונים“ נשתתקו כולם, ולפי פקודתו של הריס”ג קמו כולם כאיש אחד ודגל הגדוד שסגן-אלוף י. פלץ נושא אותו, הוכנס ברמה.

פתח את המסיבה ה„קיו“ ליבוביץ בשם הועדה המארגנת, ומסר את רשות הדיבור למפקד הגדוד לשעבר, אלוף בן-ארצי, אשר הקדיש את דבריו לזכרו של אליהו הרש- קוביץ ששקד על הדרכת הגדוד ואימוניו לקראת הקרב. הרבי-הצבאי (לשעבר) ד’ לוצקי ערך הזכרה לחללי הגדוד והעלה את הדרישה להעביר את עצמותיהם ארצה. השלים מר יוסף ברק, יו”ר הועד-למען-החייל, שהעלה בדבריו את פרשת התגייסותנו בימים ההם.

התוכנית האמנותית, שבוצעה בידי להקת הגדוד, כללה פרקי זכרונות מכל שלבי-קורותיו של הגדוד, תסכית היתור- לי מלאכת מהשבת על כל המגוון וההיתולי שעבר עלינו, בלי כחל ושרק. את גולת הכותרת של התכנית היותה מחרוזת הפיומונים, שנכתבו ע”ז. ז. פוסק — „בין גרד — לפטג“. ויש להצטער על ששירים אלו הצופנים בתוכם את כל ההיסטוריה של הגדוד, „הצד השני של המטבע“, לא הודפסו וחולקו לאנשי הגדוד במסיבה — למזכרת.

אחרי החלק הרשמי — סביב שולחנות ערוכים המשיכו החבריא להיטיב את ליבם באכילה ובשתיה, בהזכרת נש- כחות, בשירה וברינה עד אחרי הצות — ובמצב רוח מרומם נפרדנו בתקווה להפגש שוב בזמן מן הזמנים ולהפוך את פגישת הגדוד למסורת. כי, אכן, גדודנים היינו — וגדודנים נשא’!

יוסף וילנר

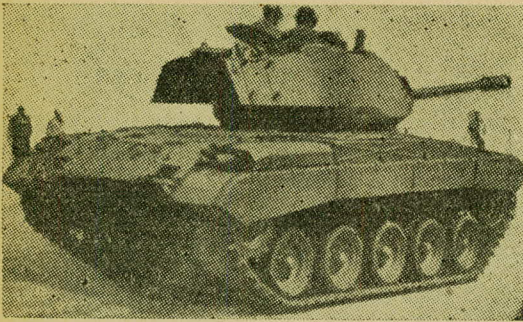

ובכן, סרגנט, איך העינים בצ.ה.ל.?

המכונסים, שבאו ממקומות שונים ומרוחקים. קירות ה„תיבה“ היו מקושטים בקריקטורות מעשה ידיו של ש. בכר, שהעלו זכרונות מהוי הגדוד. סביב שולחנות ערוכים

בראי לונדון

(ממכתבו של אורח ישראלי)

דוגמא להאחדה אמריקאית-בריטית שאכן הושגה. „בולדג'ווקר" — בן 28 טון ותוחב בן 76 מ"מ — הטנק הקל האחד ששומדים להכניסו לצבאות ארה"ב, בריטניה וקנדה. אכן, אחדות זו כנראה שאינה חלה על יבשת אירופה: שכן צרפת מטפחת טנק"קל משלה. אלא שמסתבר כי „קלות" פירושים שונים לה: משקלו של הטנק הצרפתי הנו 13 טון בלבד.

הרובה הבריטי המסורתי בשני הדורות האחרונים, ולא דוקא כלי-נשק בקוטר האמריקאי המקובל 0.300, דבר שהיה מאפשר, אם לא אחידות גמורה — הרי לפחות האחדות התחמורת. לעומת זאת אמנם, קיבלה קנדה, ומנהיגיה עתה בצבאה, רוב הנשק האמריקאי הקל, וכן גם מספר סוגי טנקים ונשק כבד אחר, כציוד-יסוד. (הגם שתוך כדי צעד זה לתוספת-האחדה ביבשת הצפון-אמריקאית — עומדת להתמיד יותר אי-ההאחדה, בינה לבין אירופה: כי בציוד המתפנה של הצבא הקנדי, מהדוגמא הבריטית, מתחילים לזיין עתה שתי דביזיות חדשות בצבאה של הולנד — וכן לספק כמות ניכרת של נשק קנדי „מתפנה" לצבאה של בלגיה).

משהוזכרו כבר פעולותיו של איזנהאואר, אפשר ויש ענין לציין כדבר מפתיע במקצת את הסיפור שסופר באחד העתונים, כי בסיורו בדניה, פנה בקריאה לקצונה הדנית שתשמר מגע הדוק יותר עם הייליה כדי שגם בצבא זה תסופה רוח האחוה וההקרבה.

עם התקדמות פעולתו של הגנרל איזנהאואר צפה יעולה בתכיפות יתר בעית הגנת אגפו הדרומי: דהיינו, איזור וורוניה, ויון והמזרח התיכון. העתונות המקצועית, צבאית בבריטניה תמימת-דעים, כי הדירה רוסית למזרח התיכון תפגע קשה במערכת ההגנה של הברית הצפון-אטלנטית ואולי תערערה. הילכך מציעים הם לקבל

הבעיות המרכזיות בשדה הפוליטי-צבאי, מלחמת קוריאה והכנות הברית הצפון-אטלנטית נדחו מתוך הכותרות הראשיות. את מקומן לקחו כותרות כגון: „אמריקה נתבקשה לעזור לבריטניה בפרס", או: „מחלוקת הנפט בפרס"; הדיון בבעיה הפרסית, בתוצאותיה הישירות והשפעותיה העקיפות על מצבה הכלכלי והפוליטי-צבאי של בריטניה — הנו רגשני במקצת. דעתם של קברניטי בריטניה בבעיה זו — לפחות זו המוצהרת בפומבי — הנה בלתי-יציבה מאד. בעוד הם מכריזים בבית על עמדה תקיפה ושמירת הזכויות הבריטיות במלואן, מודיעה העתונות כי ניתנו הוראות לשגריר הבריטי בטהראן, לעמוד רק על זכויות הפיצויים של החברה האנגלו-איראנית. נראה שבשלה ההחלטה לנתר, בסופו של דבר, על הבעלות החוקית של מקורות הנפט ובתי הזיקוק, ובלבד שלא יקופח חלקה של בריטניה בהספקתו. עמדה זו נובעת מההכרה של הבריטים להתנהג במתינות (אם כי גדודי צנחנים וכן טייסת מפציצי „ג'ט", יצאו מבריטניה בדרכם לאי-שם במזרח התיכון) נוכח מציאותו של השכן הרוסי על גבולה הצפוני של איראן.

פרט לדו"ח שוטף על המצב בחזית, (וביחוד — על פעילותו של יורק-להבות — להביר — חדש בידי חיל-הרגלים העושה, לדברי העתונים, שמות בכוחות הסיניים), נזכרת קוריאה הרבה בקשר לאפשרויות של הפסקת-האש. העתונים מדגישים את הצורך הפוליטי-הצבאי בהפסקת האש, נוכח האפשרות שכוחות המערב ידרשו אולי למקומות אחרים; ואגב כך מזכירים, למשל, את הודו-סין, פרס, תורכיה וגבולותיה של יוגוסלביה — שלה סיכסוכי גבול תדירים עם שכנותיה (רומניה, אלבניה ובלגריה). סימנים להפסקת האש, פרט לדברים שבי „Wishful Thinking" * הם רואים בהכרותו של גנרל בראדלי, יושב ראש ועדת ראשי-המטות בארה"ב בעדותו לפני ועדה משותפת של שני בתי הקונגרס האמריקאיים, וכן בהצעות החדשות של גרומיקו בוועידת ארבעת המיניסטרים.

בשכנות גיאוגרפית קרובה ביותר לאותה ועידה, עושה הגנרל איזנהאואר בהקמת „צבא הברית הצפון-אטלנטית". אמנם, דרישתו להאחדת כלי הנשק בין המדינות המשתתפות לא נשאה לעת-עתה פרי; הממשלה הבריטית, למשל, אישרה לא מומן את הרובה האבטומטי בקוטר 0.280 כנשק היסוד החדש לחיל-הרגלים, במקום ה„0.303", זה

* „Wishful Thinking" — משאלות הלב

בהקדם את יון ואת תורכיה למסגרת הברית. אמנם, מזהיר ה"טיימס" באחד ממאמריו הראשיים, הכללתן של יון ותורכיה בברית-האטלנטית, תשוה למערך ההגנתי שלה תכונה תוקפנית, "מאחר שיהיה אזי הכרח להקים בתורכיה וביוון בסיסים". יש מציינים שתורכיה התחילה בזמן האחרון לנסות לארגן "גוש בייטראלי" (וכורכים בכך את ביקורי עבדאללה — ועזאם פחה — באנקרה).

בקשר להגנת היסדהתיכון עלתה כידוע שוב בעית הפיקוד הראשי בחזיתו של ים זה. וכוח זה אמנם אינו מפריע את תימרוני הציים הנערכים בו עתה: הצי התורכי — בחופי ארצו, בתיאום עם היל היבשה שלו; הצי היפני — בים האגיא; והציים של בריטניה וארה"ב, — עם שייטת איטלקית מסופחת — במרכזו, ובמערבו של הים התיכון. כרוכים בכל אלה ועידת הציים שנערכה עתה במלטה, הצעדים להגברת כוחו של הצי הבריטי בים התיכון וועידה צבאית נוספת שתיערך אולי באי מלטה, שבה תשתתף כנראה, במקום נכבד, דרום-אפריקה. בקשר לכך מזכירים את הכרזתו של ד"ר מלאן,

ראש ממשלת אפריקה, כי "כדי למנוע מוראות מלחמה מארצו יאלץ צבאה להלחם אף באיזור יסדהתיכון".

לסבך בעיות ההגנה של המזרח-התיכון או "האגף הדרו" מי של הברית הצפון-אטלנטית" — יש לצרף גם את בעית הספקת הנשק לארצות השוכנות בו. עיראק, בגלל הוותה עורף קרוב" (לאיזו חזית?) קיבלה לאחרונה משלוח די גדול של טנקים ותותחים.

הסכסוך הישראלי-הסורי, נוכחות יחידות-צבא עיראקיות בסוריה, והמחאות, בעיקר — הצרפתית, נגד "הגיוס החלקי בישראל", שאלת העזרה המצרית, ועידת החירום האחרונה בדמשק — כל אלה נדונים כאן לאור "ההכרח להשיג יציבות ושקט במזרח התיכון". וכל המאמרים הדנים על נושא הגנת המזרח-התיכון מתעלמים לגמרי מאפשרות שימוש בצבאות הערביים. צה"ל גזכר רק כ"כוח שיוכל לשמור על סדר, בבית"; ואלו את הכוחות שאפשר יהיה לראותם כמשתתפים בפועל במלחמה כי תבוא מחפשים בדרום אפריקה, בצי האמריקאי, בצבא האיטלקי ועוד.

בין מפקד-צבא - לקובעי המדיניות

מתוך: "איסטרטגיה כמודגם במלחמה" ב"ל לויט'קול. א. ה. בארן

מושג האיסטרטגיה הרבתי... הופה על היחסים הקיימים בין ראשה של ממשלה — מזה ובין ראשי המטות והמפקדים-יבשה — מזה. זהו נושא רחב... אך אסתפק בזה בציטוט קטע מהרצאתו של לורד האנקיי * לתועלתם של אלה שלא שמעו את שעוריו, ואולם אקדים לו שתי חוות-דעת מנוגדות — האחת משל איש-מעשה צבאי והשניה משל תיאורטיקון צבאי. אמר מולטקה: "האיסטרטגיה, בפועלה, היא בלתי-תלויה לחלוטין במדיניות". אמר קלאוזוביץ: "המדיניות, שזורה-משולבת במלוא פעולתה של האיסטרטגיה". והרי דבריו של לורד האנקיי: "באיסטרטגיה הרבתי של מלחמה — השקפותיהם של ראשי השירותים-המזוינים צריכות כרגיל להיות הקובעות. מכל-מקום, אפילו בשטח זה המלה האחרונה חייבת להמצא בתחומם של המדינאים, האחראים למדיניות. להם בלבד הידיעה המלאה על מקורות-היכולת של אומה, או בריתה-אומות, באה זה רגע בתוך שהיא, ועל התגובה האפשרית למבצע זה או אחר מצד מדינות נייטרליות מהסו"ט"

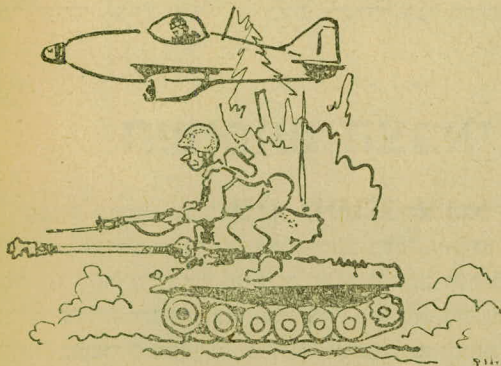
* מי שהיה במשך דור מזכיר ועדה-ההגנה הקיסרותי הבריטי, ממלחה"ע הראו עד ערב מלחה"ע ה-11.

חיל-אוויר ובעיותיו

סיוע-אווירי מהודק

(בעקבות מאמרו של פ. ה. בראיאן)

אף כשלונה של האוויריה הטקטית המובהקת, (זו המרוחקת יותר) — לעומת מידת הצלחתם של הר"עשות ימיות או יבשתיות — מוצאת בטייחותך בנסיונות-המלחמה בחצי-האי הקוריאני. זכור המקרה, בסוף אבגוסט 1950, כאשר מאות מטוסי-קרב, מפציצי-קרב ואף מפציצים כבדים, הטילו — במשך 10 שעות — אלפי טונות של פצצות על גזרה מצומצמת של גדוֹת-נהר, מתוך כוונה למנוע צליחתו של נהר זה, והנה, עם שחר, צלחו הצפון-קוריאנים — רעננים, וכמעט מבלי שנפגעו — את הנהר. לעומת זאת, הרי במערכת דצמבר 1950, בקוריאה הצפונית מזרחית, נצלה דיביוזה שלמה של „מארינס", על יחידות העזר שלה, מהכיתור הסיני באזור הונגנאם

תודות לסיוע וחפוי שקבלה משייטת-קרב של הצי, לאחר שסיוע אוירי במקרה זה נכשל (לפי הגרסה הרשמית — עקב תנאי מזג-האוויר).

אם כי אין להתעלם מהקשיים הטכניים עליהם מצביע המאמר — קשיים, המכבידים על שתוף יעיל בין חיל-הרגלים לאוויריה המסייעת — הנה לא נראה לי כי בכך טמון עיקרה של הבעיה, אשר לדעתי הנה ארגונית במהותה. מפתיע במקצת הוא העדר רע, ברשימתו של פ. בראיאן, של פתרון קונסטרוקטיבי מנוסח, אף שהיסודות-לפתרון כזה נמחים כמתקשים-מעצמם — ואף נראים קלושים. מבין השיטין, במאמר עצמו.

הידיעה המופלאה והמפתיעה ממערכת קוריאה בספטמבר 1950, אשר מצאה הדים בעולם כולו וזיעזעה את דעת הקהל בבריטניה וארה"ב — על פלוגת רגלים בריטית אשר הוכחדה בהתקפת כח-אווירי אמריקאי שנשלח ע"י מטה-החזית לתמוך באותה פלוגה בסיוע-קרוב, ולהשמיד רכוזים יריבים שבגזרתה — לא הפתיעה כלל קבוצת בעלי-הלכה בחוגים צבאיים אשר עובדה רבת-דמים זו שמשה להם אך הוכחה נוספת לצדקת דעות אשר הביעו בהזדמנויות רבות ושונות.

החל מסיום מלחמת-השנייה מתריעה אסכולה זו על התופעה המדאיגה של דביקות עיוורת וחסרת כל בסיס מציאותי, ב„מיתוסים" צבאיים מקובלים אשר הפרק של סיוע-אווירי-קרוב הוא אולי מייצגם הטפוסי ביותר — וביחוד, משנתפסים לדעה זו צבאות אשר להם חיל-אוויר רב-עצמה לתפקידי סיוע-מקרוב, ואשר עושים נסיונות רציניים לבסס אף כמה וכמה מהדוקטרינות הטקטיות שלהם על סיועו ושיתופו של המטוס על-כלי-סוגיו במסגרת קרב-הרגלים. המחפש סימוכין לדעתם זו מן הראוי שיחפשנה במערכת-קוריאה.

בחינתן של הדעות שהביע פ. ה. בראיאן במאמר, שנתפרסם לראשונה ביוני 1949, הוכיחה צדקתן — לנוכח נסיון מערכת-קוריאה ב"1950-51 — ממש בכל המקרים. כידוע, רואה בעל-המאמר את השיתוף קרקע-אוויר בשתי צורות יסודיות: באוויריה לסיוע-צמוד (או, סיוע-קרוב), ובאוויריה לסיוע-רחוק (הנכללת אף היא במושג האוויריה-הטקטית). מן הראוי להפנות תשומת לבו של הקורא לכשלון היחסי של שתי הצורות גם יחד. (כלומר: התוצאות שהושגו — ביחס לאמצעים ומאמצים וכו' — אדם שהושקעו). את הדוגמה הבולטת ביותר לכשלון אוירית הסיוע-הקרוב כבר הבאתי בראש הערותי; ואני פונה לזכרוכם של החיילים-הלוחמים מבין הקוראים להשלמת התמונה מהדוגמאות קרוינות יותר...

(ראה מאמרו של פ. ה. בראיאן, „מערכת" ס"ח.

לגבי השטח השני: שכן, בזה האחרון אין המטוס אלא כלי נוסף בשרשרת, כלי-הבצוע של חיל-הקרקע, ממש כמו התותח, המק"ב וזורק-הלהבה. היות וכך הוא הדבר — הרי המסקנה היא כי, בדומה לשאר הכלים, חייב גם המטוס להכלל במבנים המשולבים האופייניים לפעולתם של חילות-הקרקע. הסדר זה לא רק יצריך, אלא אף יחייב ויאפשר את יצירתם של כל גורמי התמיכה והסיוע הנהוגים בחילות-הקרקע: הטייס יהיה בראש וראשונה קציין-קרקע מובהק, עם מידת ההתמחות מצאות הטאקטית המצויה אצל כזה; ועם זאת יהיה הכרח לשאוף לכך, כי קציין-הקרקע עצמו יהיה גם "קציין-אוויר": דהיינו, שילמד וידע כיצד לכוון מטוס-סימ, לצורך תפקידיו הוא, באותה מדה שכבר כיום יכול הוא לכוון, ולשתף במסגרת פקודו, ארטילריה או טאנקים; והעיקר — השליטה והפקוח ירוכזו ביד אחת ולמטרה אחת, והדבר ימנע בזבוז עצום בכח-אדם ובחמרים, ייעלמו כל המעצורים המנהלתיים והארגוניים, והמטוס, יחד עם הרובאי, התותחן והטאנקיסט, יהוו צוות-קרוב מושלם ויעיל.

אף כי דעות אלו סותרות דוקטרינות-מקובלות ידועות — הנה הן נשמעות בימים האחרונים מעל דפי העתונות הצבאית האמריקאית, כדרישה מידית.

העובדות המובאות בגוף מאמרו של פ. ב. לגבי רמת לסיוע והיעילות הניכרת אליהם הגיעו יחידות-אוויר הכפופות במישורין לגופים האופרטיביים של גייסות-הקרקע — מחד-גיסא; והנהוג ה"חפשי" אשר נוהגים לעתים אנשי חיל-האוויר העצמאי למשימות-סיוע-קרוב, במסגרת ההסדר הקיים עתה בצבאות רבים, של "הזמנות" למתן-סיוע — מאידך גיסא — הרי הן עצמן הן, באופן כללי, בגדר מוריד הדרך לפתרון.

בתפועלה הטאקטי של האויריה מתבלטים שני שטחים עיקריים: התפקיד הכללי של אבטחת (או — "בידוד") אזור-הקרוב של גייסות-הקרקע — משימה, אשר ברוב המקרים הנה ברורה, מוגדרת, מתוכננת ומוכנה מראש, במסגרת המבצע בכללו; והתפקיד השני, יליד ההתפתחויות השונות והמהירות במצבי-הקרוב — אשר מבצעו חייב לענות על דרישות מידיות, בפריפריה המצומצמת של קרב-הרגלים.

באשר לשטח הראשון, אפשר להתגבר על הקשיים ע"י הפעלת סוגי מטוסים נאותים, ע"י אמוץ נוסף בשתוף קרקע-אוויר, ע"י שכלולים טכניים מתאימים — כלומר, ע"י קבלתן והגשמתן של מסקנות המאמר, אשר הן מתאימות ביותר ליסודותיו של שתוף בין-חילי. ברם, ההבדל הנו מהותי

השימוש הצבאי בהליקופטר ועתידו

זכו ל"לוחסוס" זה רק גדוד הארטילריה-הדיי-ביזיונית, ויחידות-השריון. מן הראוי שננסה לצעוד בתלם מחשבתם של בעלי-ההלכה בארה"ב, (ומקימה של הלכה זו למעשה), כפי שנתבטאו בסדרת מאמרים בירחוננו של צבא-הצי ("מארינס") האמריקאי — אשר בכל שלבי תפקידיו, הן בביצוע עליית-גייסות בחופים, והן בהחזקה בעמדות-מאחו מבודדות, הנו הגוף הצבאי המגלה מכסימום של התענינות באמצעי-התובלה הטקטי החדש הזה.

* *

תכונת-היסוד האופינית להליקופטר על כל סוגיו באשר הוא — הרי היא אי-תלותו המוחלטת של מטוס זה בגורמי-מרחב כלשהם: שלא כמטוס הרגיל אין ההליקופטר מוגבל ע"י שטחים מתאימים לחניה ולהמראה, ואין הוא כפות כמוהו למהירות-מינימום מסוימת, (אשר במקרה ה"טוב"

בכמה הזדמנויות במערכת קוריאנה מילא ההליקופטר תפקידים רבים ומגוונים, ומהם בעלי חיוניות יתרה. הצלחתו של גורם חדש זה, אשר נראתה לעתים כבלתי-צפויה, הביאה עתה גם לידי הערכות נועזות ביותר באשר לאפשרויות השונות לשימוש בו וביחוד — לגבי תפעולו הטקטי. המהפכה במושגים "ההליקופטריים" באה לידי ביטוי גם בשטח מבנהו הארגוני, ושילובו הפיקודי של סוגי-תעופה זה, זה, אמנם, תהליך הנמצא בעצם-התפתחותו, ומכיון שהוא אחוז ודבוק במהלך גיבושן של הדוקטרינות-הטקטיות — אין לשער בבטחון מראש את דפוסי הסופיים. אך כבר ניכרת המגמה הברורה להגדיל ככל האפשר את השימוש בו, ע"י הרחבת תחום המסגרות הארגוניות הזכאיות להענקת ה"קופטרים" לרשותן (אם בקביעות ואם לצורך פעולות מסוימות), והכללתן בתחום זה גם של רמות-פיקוד-נמוכות יחסית, כשלב רגימנט וגדוד, למשל, לאחר שעד עתה

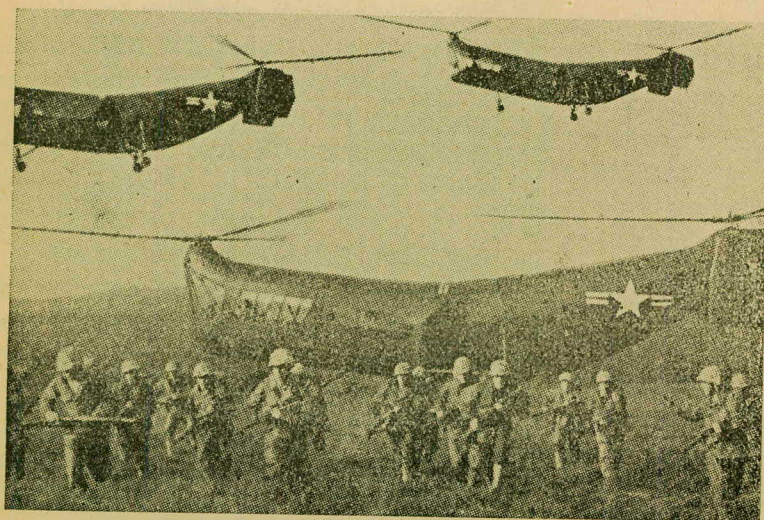
בגדר בעיה המצריכה השקעת מאמצים גדולים במיוחד. והסיבה, שטרם החלו משתמשים בהם שימוש המוני, הנה כפי שמסתבר, שהשימוש בהם נושא עדיין אופי נסיוני, הגם שהוכח כבר כיעיל, ולעתים היה חיוני בפירושו. ומכאן יובן, אולי, משום מה כה נפוץ השימוש ב„הליקופטר“ באותם סוגי פעולות אשר לגביהם מספיקה להתגבש דעה מחייבת קבועה כל-שהי: תצפית-ארטילרית, פיגוי פצועים וכו'.

אין תימה בכך שיותר מכל חילות ארה"ב היתה, כאמור, היל"ה „מארינס“ שדה נסיונות ראשון ויעיל לשימוש הטקטי בהליקופטר. כידוע, בנוי חיל זה במתכונת של „צבא-זוטא“, הכולל בתוכו סוגי-זיון וחילות שונים, שמדי פעם מוצעות בפניהם אפשרויות אופרטיביות מגוונות ביותר. טיב זה של תעודר-תיו, ומסגרת-הפיקוד והארגון הנפרדת והעצמאית (אך אחידה לגבי החיל) — הביאו לאפשרות עריכת ניסויים מכוונת, בתנאים שונים, בעת ובעונה אחת — סגולה בדוקה למחקר יעיל ומדויק. ביחוד ניכרה ההתקדמות משניתן לחוש ולהמחיש כל אלה בתנאי קרב (מלחמת קוריאה). בהתאם להנחייתו האישית של מפקד חיל ה„מארינס“ עובדו ופותחו בעיקר שתי אפשרויות: תובלת גייסות, ותצפית.

בניסויים אלה — הנמשכים גם במעשה, בקוריאה, כשה„ניסוי“ נכנס לתוך מסלול השימוש היומיומי — ניכרים בעיקר שני סוגי-הליקופטרים המקבילים לשני השימושים העיקריים: מטוס HO3-S1 חד-מדחפי, אר-

ביותר מגיעה, במטוס הרגיל, למינימום של 75 ק"מ לשעה — דבר המכביד על כמה סוגי-תצפית, או אף פגיעות-דיוק). עצמים ומכשולים טופוגרפיים — הרים, גבעות, עמקים, ערוצים, יערות, ביצות, שטחים-בנויים, נהרות וימים, — כל אלה באים בחשך-בון לנחיתה והמראה של הליקופטר (כמה מהם — בתנאי של שימוש בכלי טיס שהותאם-לכך). וכן, בדומה למטוס הרגיל, לתעבורה בו על פניהם. עדיפות זו של ההליקופטר על-פני כל אמצעי-התעבורה הידועים, — וביחוד, מכמה בחינות חיוניות, על פני אחיזת-האוויריים — עושה גורם-ניידות חדש זה לתלת-מרחבי, והוא מוצא ע"כ שימוש רב-גוני בכל שלושת השירותים-המוזינים.

כרם, כל המגבלות האופיניות אשר נרמזו לעיל לגבי כלי-התעבורה והלחימה דהאידינא — אינן אולי בגדר חסרונות כשלעצמן, במידה שהנן, בראש וראשונה חסרונות לגבי יחס-הגומלין שביניהם לבין עצמם. ומכאן, שהמכנה המשותף לסילוק חסרונות אלו, המצוי בהליקופטר — כגון גמישות מובהקת להסתגלות למהירויות שונות-ביותר (החל מ„עמידה“ — או „רחף“ — באויר ועד לטיסת 150 ק"מ לשעה), כושר תעבורה כללית (לא רק על-פני שטחים, כי אם גם במקביל להם) ואפשרויות תפעול נוחות (נחיתה והמראה אפקיים מכל שטח שהוא) — עושות מטוס זה למתאים ביותר לשימושם של חילות-קרקע, אשר בעית הסיוע-הקרוב עבורם הנה, כידוע, בעיה כאובה ביותר. יש לזכור, כי ייצור מטור-סימ אלה, תפעולם, והכשרת-טייסים עבורם — אינם

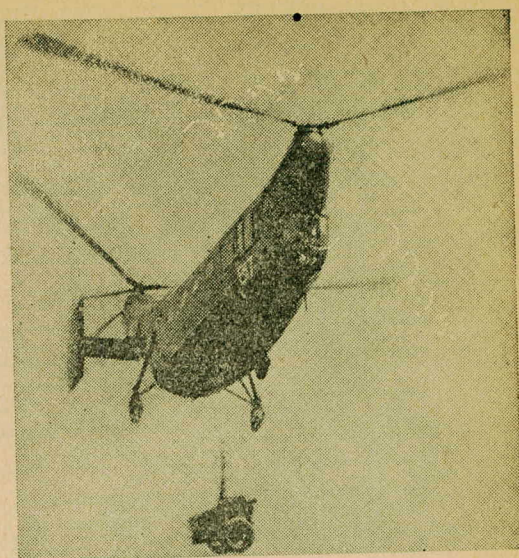

תמונה מס' 1
פלטת-סער מגיחה
מתוך הליקופטרים
סוג HRP-1

מתקן-המראה פשוט ביותר — משמשים לצרכי הכונת-העליה-בחופים, הסדר-התנועה, קשר, סיור-מפקדים והעברות מטה. דבר זה בוצע, בחלקו אמנם, בפלישה האמריקאית לנמל אינצ'ון בספטמבר 1950. העברת גייסות-סער ונשק-סער הגה לעתים תפקיד הקודם בזמן לכמה מהשימושים שצוינו לעיל. עם יצירת ראש-הגשר, והפירצה אל פנים הארץ, ישמש ההליקופטר לתפקידי-תצפית, בקרת-אש (ימית ויבשתית), קשר עם השדרות הפורצות, פינוי ואספקה דחופים ומידיים. עם התגברות ההתנגדות האויבת, אין כמוהו לאיתור עמדות-האויב, סוללות וריכוזי-גייסות. באחד התיאורים בעתון „צבא-הצי“ מסופר על הליקופטר אשר הסתתר מאחורי עצים, מאות מטרים ספורות משטח-כנוס סיני, והזעיק מפציץ-קרב אשר פיזר ריכוז זה בגרמו לעשרות אבידות. תיאור זה מורה על ההכרח הטקטי אשר בפניו יציג ההליקופטר את האויב: לאבטח שטחים נרחבים, או לקיים הגנה-ניידת רבת-עצמה. (מבחינה תיאורית — על פני כל שטח הניתן לנחיתת הליקופטרים נושאי-כיתות-סער!) אין להוציא מכלל אפשרות את ההצעה אשר הועלתה באחד הגליונות האחרונים של העתון הנ"ל: להכניס הליקופטרים לשימוש בקרבות-עיר, מתוך הנחת-יסוד שקרבות-עיר אינם מאפשרים תמרון כלשהו, ומצריכים עבודת-נמלים להשגת הכרעה. (שימוש בצנחנים, אשר נוסה בהודמנויות לא-מעטות, נכשל עקב הפיזור הרב הנגרם תוך צניחה, והוסרבטחון, אישי וטקטי, לצנחנים בשטח-בנוי) אין לנו ידיעות כלשהן באיזו מידה מצאה הצעה זו את בטויה המוחשי, אך יתכן ומושג „האויב“ בקוריאה לא הצריך פעולות מסוג זה; ויתכן גם כי טרם שוכללה באופן סופי האפשרות להנחתת כוח בראשי-גגות.

סיור מפקדים בעזרת „מטוס-רחף“ זה הינו רב-צדדי וחסכוני ביותר, בצד יעילותו המכסימלית. ההבדל שבין סיור אופרטיבי של דרג-פיקוד גבוה לבין סיור טקטי-מקומי של דרג-פיקוד כפוף, יהיה תלוי למעשה — בגובה טיסתו של המטוס (הגדלת שדה הראיה), הערכת-השטח, סיכום האפשרויות הפתוחות (אלו של האויב ואלו של כוחותינו-אנו), תדריך אישי של המפקד למפקדי-המשנה, כל אלה כשהם מבוצעים בהליקופטר, משך דקות ספורות — ערכם עולה לאין שעור על פעולות הסיור, הצילום והערכות-המפה הרגילות למיניהן.

במושג קשר, כשהוא מבוצע בעזרתו של מטוס-הפלא, עלינו לכלול, נוסף לקשר ראיה, קשר-

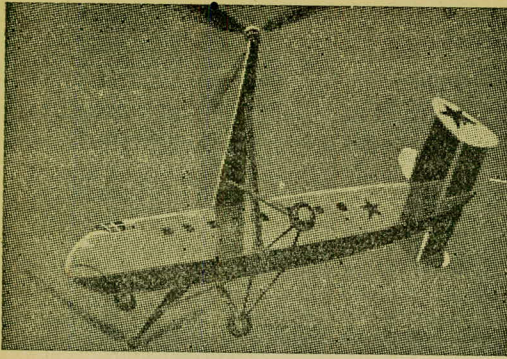
תמונה מס' 2

HRP-1, הנושא הובי-ציר-מעמס

בע-מושבי, במשקל 2.5 טון הנועד בעיקר לסיורי-מפקדים, קשר, הובלת משאות (עד 600 ק"ג) ופינויי-פצועים. סוג שני הוא מטוס HRP-1 (תמונה 1), הידוע בכינוי „בננה המעופפת“ — דומדמפי, בן 10 מושבים, משקל 3.5 טון ובית-קיבול של 1000 ק"ג בערך — נועד בעיקר לאספקה ותובלת-גייסות (בעצמת כיתה חמושה בערך). שני הסוגים האלה מסוגלים לשאת גם משא המחובר אל גוף כלי-הטייס מבחוץ ולמטה. ה- HRP-1 נושא באופן זה הובי-ציר-מעמס קל-משקל. (תמונה מס' 2).

ה- HO3-S1 הנו למעשה אב-טיפוס לסוגי הליקופטרים צבאיים שונים, כגון ה-R-4 וה-R-6 המשמשים לתפקידים דומים, אך בשירותו של צבא היבשה אשר לאה"ב. השוני בין מטוסי-הצבא לבין מטוסי-הצי אינו אלא בסידורים המיוחדים באלה האחרונים, המאפשרים את פירוק מדחפיהם וקיפולם לשם החסנה בנושאת-מטוסים.

ההליקופטר, בכל צורה ושימוש שהם אינו מטוסי-לוחם, והפעלתו בממדים גדולים מצריכה יתרון אור-מקומי, לפחות באזור הפעלתם — דבר שיש לזכור תמיד וזכור היטב בתורת מגבלה טקטית רצינית, הגם שזוהי, בעצם, מגבלתו היחידה. כדאי לסקור בקצרה מקצת מדרכי השימוש שהונהגו לגבי ההליקופטר; ולשם כך נעבור תחילה על-פני שלביה של פעולה אמפיבית. הליקופטרים — הממריאים מנושאת-מטוסים או מכלי-שיט אחר בעל

תמונה מס' 3
בראטוקין-אומגה 3

מונה מס' 3 אפשר לראות את ההליקופטר מטיפוס „בראטוקין-אומגה 3“, באורך 14 מ', ובעל 2 מנועים בעלי 2000 כ"ס כל אחד. מטוס זה נועד לשאה 32 איש.

כדאי לציין כי ההליקופטר הנו בברית-המועצות בגדר ספורט-עממי, ממש כמו הצניחה והקליעה למטרה, והוא נמצא במספרים ניכרים בשירות ה„אוסוביאחים“, ארגון ההגנה האזרחית החצי-צבאית, — והארגונים שירשו את מקומו בשנים האחרונות — וביחוד בצורתו הועירה, ה„אישית“, „אופנוע-האוויר“, „K-17“ המשתמש במנוע בעל 17 כ"ס.

3. טוח-הפעולה. לטוחים קצרים, עד 100 ק"מ — עלולים מנועי-מפלט ומנועי-בוכנה לשמש בערבוביה, כמעט ודאי הוא שבטוחים בינונים — כלומר, 100—150 ק"מ ועד 1500 ק"מ (ובמשך הזמן, ודאי גם עד ל-3000 ק"מ), יהיה המנוע הנוכחי יעיל יותר מכל השאר. עיקר הקושי צפוי בטוחים הארוכים בהרבה מהנ"ל (למשל — לצורך טיסות-קשר למרחקים גדולים). כאן נראים פתרונות מספר, כגון: אספקת-דלק באויר בצינור הזרמה (ממטוס שני), „אסיפת“ מיכלי-דלק, המוצנחים בדרך הטסה ממטוסים-תקינים, ולבסוף — האפשרות השלישית — גרירת ההליקופטר (תמונה מס' 4). גרירה זו תבוצע, כשמונע ההליקופטר אינו פועל, ורק להבי ה„רוטור“ פועלים פעולה עצמית. הגרירה עלולה להיות לשני הכיוונים: אל מקום המשימה ובדרך חזרה. אף כי אין לשער עדיין כיצד תשולבנה מגמות אלו לצורך השגת-היזמה-והאפתעה — כלומר פעולה בזמן, במקום, ותנאים טקטיים אשר יהיו, לפי מסיבותיהם, נוחים-במיוחד לשימוש בהלי-קופטר, בהתאם לתכונותיו המובהקות.

אלחוט, וקשר-דיבור (בפה וברמקול) — גם את האפשרות של הנחת-קוים מהירה ויעילה (עד ל-100 ק"מ לשעה). לשם כך נבנו תופים משלשלי-כבל מיוחדים בתחתית המטוס, המסוגלים לשאת עד 160 ק"ג כבל-טלפוני (אגב, לטלפון „כוח-קול“) או אורך-כבל של 5.5 ק"מ. (הכבל נישא בארבעה תופים, ואת החיבורים יש לעשות על הקרקע).

כל דרכי השימוש אשר נזכרו לעיל — נובעים מתכונותיו ודרגת-התפתחותו של ההליקופטר בשלב התקדמותו הנוכחי. אין ספק כי עם כל התפתחות טכנית נוספת יחולו שנויים מרחיקי-לכת גם בתפעול הטקטי, ומשום כך רצוי הוא לסקור את מגמות-התפתחותו של ההליקופטר, כפי שמגדירו איגור סיקורסקי, בעל-ההלכה ואיש-המעשה הנודע בפיתוח ההליקופטר, במאמרו שהתפרסם לפני כשנה בירחון „צבא-הצי“ האמריקאי.

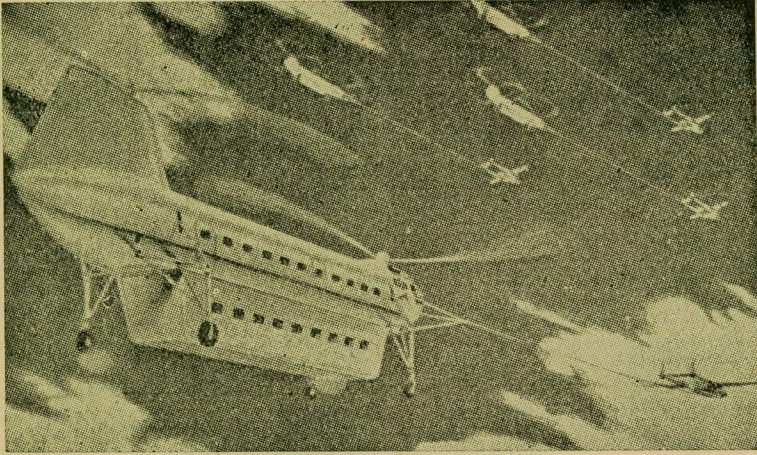
מחקרו של סיקורסקי נוגע בשלוש בעיות יסוד: מהירות, גודל, טוח-פעולה.

1. המהירות תישאר, לדעתו, בתחומיה הנוכחיים. יתכנו אמנם מקרים בהם מצבים טקטיים מסוימים ידרשו מטוס הליקופטר כזה אשר נוסף לתכונות „ההליקופטריות“ המובהקות שצוינו לעיל, תהיה לו גם הסגולה של מהירות-טיסה של 650—550 ק"מ לשעה. (אמנם בנקודה זו חלוקות, כידוע, הדעות). עם זאת מציין הוא כי יעילותו הכללית תיפול מזו של ה„מטוס התקיין“ מחד-גיסא, וגם מזו של ה„הליקופטור-המובהק“ מאידך-גיסא, וייצור כזה יבוא ע"כ בחשבון רק למקרים מיוחדים.

2. הגודל. המשימה הקרובה היא תכנונו ובניתו של הליקופטור במשקל 25 טונה לערך, ובעל כושר משא של כ-50%—30% ממשקלו הכללי הנ"ל. את הגבוה יותר באחוזים הנ"ל ינתן להשיג ע"י בנית „קופטרים“ מנועי-מפלט, בהם יהא משקלו של כלי-הטיס עצמו כמחציתו בלבד מהמשקל הכולל. אך יש לזכור כי מנוע-מפלט יגביל, בהכרח, את טוח-הפעולה של ההליקופטור לממדים קצרים ביותר, של טיסה הלון וחזור בת כ-80 ק"מ בערך. בטנחים גדולים יותר יהיה צורך להשתמש בטורבינות, או מנועים מייצרי-כוח אחרים אשר מהם יועבר הכוח אל ה„רוטורים“ באמצעות מערכת-העברת-כוח נאותה. בדרך כלל קשה לראות מראש מה יהיה התחום, או הסייג, הסופי לגידול ממדיו של ההלי-קופטר במשך הזמן. מן הראוי להזכיר כאן את ההת-קדמות אשר הושגה בשטח זה בברית-המועצות. בת-

אופיינית ביותר להלך־מחשבתם של מתכנני פיתוחם של כלי־מלחמה בארה"ב היא הערת־הסיום של סיקורסקי, הנוגעת למקומו של ההליקופטר ותפקידיו במלחמה האטומית. מחמת ההתקפות־האטומיות ישתבשו דרכי־התחבורה ותיהרס מערכת־התנועה; ההליקופטר יהיה הכלי היחיד אשר מסוגל יהיה

להגיע למרכז הנפגע. בשאתו עמו חמרי־עזרה ורפואה וכוחות־בטחון לשם שמירה על הסדר... בסיכום, ניתן אולי לומר כי ההליקופטר, הצופן בקרבו מינימום של מגבלות — צופן, בה במידה, גם מכסימום של אפשרויות. ד. ב. ד.

תמונה מס' 4 — גרירת ההליקופטר

האפשרויות הצבאיות של הליקופטר

ג. על־אף „צעירותו“ של ההליקופטר, התבלט ערכו לתפקיד הצלה ופינויי־חירום (פצועים וכדומה). ניתן לומר כי לשליחויות כאלה ודאי שיתגלה הוא בתור המכשיר הנוח ביותר לפצועים — ובמקרים אף היחיד, הבא בחשבון.

ד. אחד מדרכי השימוש החשובים ביותר בהליקופטר יהיה לצורך עלית־גייסות־בחופים. כאן יהיה עדיף, לרוב, השימוש בהליקופטרים מהטיפוסים הבינוניים או הגדולים, לנשיאת קבוצות־חיילים נדרות, על חימושם — או כלי־ארטילריה, רכבי־מנוע, טנקים ומשאות אחרים. בתקופת־פצצות־האטום אפשר ויהיה ערך מיוחד להליקופטרים באשר יהיה ביכולתם לבצע פעולות כאלו, שעה שהאניות הנדרות נמנעות, מריכוזים מסוכנים (בקרבת חופים) ומהצורך שתהיינה נייחות. יתרון גדול נוסף ימצא באפשרות להעלות אנשים וציוד לא למספר מצומצם של חלקות־שפת־הים המסומנות מראש בלבד, — אשר בדרך כלל, ודאי שתהיינה שמורות ומוגנות — כי אם אף בפנים השטח, תוך בחירה־חפשית של הזמן והמקום המדויקים — ועל־כן תוך היתרון של יומה ואפתהה. (לפי אי. סיקורסקי)

א. משימתו הראשונה של ההליקופטר לשירות קשר, על פני מרחקים קצרים ובינוניים, במסיבות השונות המגוננות ביותר, כוללת: קשר בין נמלי־אוויר והמקומות השונים אליהם יהיה צורך לשאת אנשים, ציוד ומשאות; כל סוגי התובלה והשליחות, אשר — בתורת כלל — יבוצעו באופן מהיר בהרבה מבכל אמצעי אחר — ולעתים קרובות יהיו את האמצעי היחיד לנסיעה מהירה בין שתי נקודות נתונות.

ב. ההליקופטרים יהיו ללא־ספק רבי־ערך לתצ"פית ובקרת־אש במסיבות מסוגים רבים. במשך הזמן יהפכו ציוד הכרחי, לכל יחידה ארטילרית, כל די־ביויה־מונעת, כל קבוצת טנקים, וכדומה. במקרים כאלה — ישארו תמיד עם היחידה אותה ישמשו, ויהיו מצויים תמיד לשירותה. שאלת פגיעותם נשארת בגדר שאלה־פתוחה. מהירות המועטת יש בה משום חסרון; אך יכולתם להצמד בטוים אל־פני־הקרקע — על בליטותיה ועל שקעיה — יכולתם לנוע מאחרי גבעות או קבוצות־עצים, היכולת לשנות בזריזות את כיוון הטיסה, ולנחות אנכית — אלו, בצירוף, יהיה בהן בודאי, משום פצוי על אותו חסרון, והן תכשרנה את ההליקופטר להיות מכשיר מעשי־בתכלית לעבודה מסוגים כאלה.

מטוסי-קרב ליליים חדשים

עוצמת-המנועים) כדי ששטח-הכנפים המוגדל יאפשר לו למטוס לשאת בעודף-המשקל.

ידוע, ממקורות אמריקאיים, שמערכת ראדאר חדישה (לצרכי מטוס מסוג הנ"ל) עשויה לשקול עד כדי 1500 ק"ג והיא כוללת למשל ב"שויטנג סטאר", (הוא "הכוכב היורה" משל לוקהיד): הדרכת ידיעות באמצעות תחנה על-פני-קרקע כך שניתן לכוון את הטייס כלפי האויב באמצעות "המנצח על מטר סיהקרב" הנמצא על פני הקרקע. מנגנון לכינון התותחים, המאפשר גם פתיחת אש אבטומטית, וניצוח אבטומטי עליה; מיתקן-אזהרה ראדארי בזנב המטוס, אשר אפשר גם שיהא משולב בתותח-זנב; מתקן-זיהוי; מד-גובה אלחוטי; מורי-דרך ראדאריים משני הסוגים: א. "המגדלור" — "המהב-הב" תוך הפסקות-זמן קבועות; ב. קרן-מנחה מת-מדת ומכשיר אלחוט "דו-נתיבי", לטיסת-הת-קרבות, בפקוח מהקרקע. אכן ממלכה בפני עצמה.

בין הדוגמאות האופיניות ל"מטוס לכל המוגים" נימנים: "שויטנג-סטאר" (F.84) האמריקאי, וכן "ונום" הבריטי (יורש וממשיך למשפחת ה"ומ-פיירים"), אשר לשניהם מוטת-כנפים של כ-11½ מ' ועצמת מנוע של כ-7.000 כוחות-סוס; C.F.100 של "אברו-קנדה", בן כ-20.000 כוחות-סוס (!), ומוטת-כנפים של כ-15½ מ'; ה"סקורפיון" ("עקרב") של "שורתרופ" (ארה"ב) — כ-14.000 כוחות-סוס, מוטת-כנפים של כ-16½ מ'; וכן — כנראה, המאוחר שב-כולם — "גלוסטרי-מטאור" סימן 21, הגלגול ה"לילי" של מטוס-קרב זה, בעל שני מנועי-"דרואנט", שעצמת-תם כ-10.000 כוחות-סוס, ומהירותו — קרוב ל-900 ק"מ לשעה.

בין מטוסי הקרב המפליים עתירי-המהירות, הדו-חכים והולכים עתה את מטוסי-הקרב הבוכניים, קובע מקום לעצמו סוג אחד שהנו "איטי" יחסית (אכן, גם כלי טיס אלה "הטסים-לאיטם" — מגיעים עד כ-1000 ק"מ לשעה). מטוסי הקרב הנימנים על סוג זה הנם דרמושביים, וכן מצוינים הם בעודף ניכר של משקל, מוטת-כנפים נרחבת יותר וחרטום-ארון. בבריטניה ניתן להם הכינוי "מטוס-קרב לילי"; באמריקה, בה הולכים הם ומתגבשים כענף לעצמי, בעל תכונות יחוד מובהקות, הרי הם מכונים "מטוסי קרב לכל מזג אויר שהוא". אך יצוין מיד, שהרושם הנפוץ, לעתים, כי הכוונה כאן לאילו תכונות-טיס מיוחדות המסגלות את האוירון לטיסת אף במזג אויר נסער מאוד, — בטעות יסודן. הדבר המיוחד סוג-מטוסים זה כרוך בכושר ה"ראיה" שלהם.

אכן, משום כך מטיבים הם לפעול בכל-מזג אויר שהוא — והריהם מסוגלים לגלות את האויב בלילות-חושך, בעננים, בערפל ובגובה רב (כ-1000 מ' מע"פ האדמה) בו חסרה ראות מספקת אפילו בשעות-היום, בהעדר אותם החלקיקים או טיפות-הלחלוחית שבאוויר המשקפים את אור השמש. (אגב, מטוסי-קרב יומיים, שנועדו לפעולה בגובה רב ביותר — מצובעים בצבע שחור כדי להתאים לרקע השמים השחורים בגובה זה).

ואלו הן, בעצם, התכונות הנדרשות למטוסי-קרב "לכל המוגים": ציוד אלקטרוני מכמה סוגים, חרטום ארוך, או מקום אחר במטוס בו ניתן לאכסן את ה"סוקרן" ("סוקר-האופק") וחלקי-ציוד אחרים. איש-ראדאר (נוסף על הטייס) ומקום בשבילו, בו יוכל לשבת ל"סקרן", וכן תוספת מוטת-כנפים, (או הגברת

אוירונים למחר

★ כושר-פגיעתו של החימוש אשר למטוסים גבר מאד. מציינים, כי גם מטוסי-הקרב "ואמפיר" סימן V, הבריטי, המהיר והזריז, נושא 4 "תותחים" אבטומטיים בני 20 מ"מ, 8 קליעים-רקטיים בני 60 ליטרה, ושתי פצצות בנות 500 ליטרה (קרוב ל-¼ טון כ"א) — שהם "סה"כ עז יותר של עצמת-הולם ושל דיוק-פגיעה מאשר כל כלי אחר

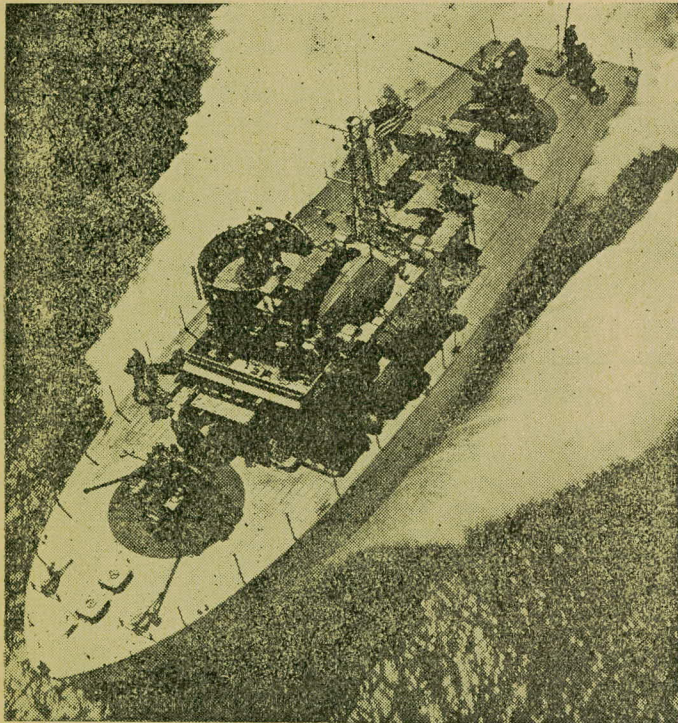
לסיוע-מקרום שפותח עד כה". מלוא-משקלה של פגיעת ה"ואמפיר" עולה על זה של מטח-מכסימום קיבוצי של אנית-משחית. ★ לעומת זאת — גבר גם כוח-המגן אשר למפציץ. חימושו של המפציץ של "נורתרופ" (ארה"ב), שבמתכונת "כר-לורכנף" משנת 1949 (טרם נתפרסמו הנתונים ל-51'1950) היה: שני צריחים — מופעלי-יחשמל בעלי 4 קני-יריה כ"א — אחד מעל ל"כנף" והשני מתחת לו; אחד מעל לכל כנף (הימני והשמאלי) ואחד — מתחת לו. "דבשת-הניצוח" על-האש — מעל לקצה התא-המרכזי. ★ מטוס-תובלה צבאי של "וולטי" (ארה"ב) מסוגל עתה לשאת 400 אנשי צבא על מלוא-אזנם, — או כל-ירכב שמשקלם הכולל הוא כ-50 טון.

רב־סרן פ. פיק

ציי־המלחמה של העולם

מרביתו של ציי־ארה"ב היא מבציר מלחה"ע ה־2, ורק מספר מועט יחסית של אניות חדשות מנויות ב"ג'ינס". לפי שמחלקת־הצי כנראה לא החליטה עדין מהו טיפוס יחידת־הצי הרצוי — ספינת פני־הים או תת־מימית — לנוכח מלחמה־אטומית אפשרית לעתיד לבוא. מכל־מקום נמשכת והולכת

ההוצאה השנתית של "האניות־הלוחמות לג'ין" היא מאורע ראוי למדי לתשומת־לבה המוצדקת של העתונות העולמית אפילו בזמנים כתיקונם. ואילו לאור המתיחות הקיימת ביחסים הבינלאומיים, יש בתוכן המהדורה האחרונה של ג'ינס, שראתה אור לא מכבר, עוד יתר ענין מאשר כרגיל.

ספינת סיור טורפדית חדשה של ציי־ארה"ב — "PT - 810" עשויה כולה אלומיניום. — צות־הספינה בעמדות־הקרב

בניה־ניסויית בכמות גדולה מאד בעיקר בסוג הצר־ללות, הכוללת עתה יחידות המיועדות לתובלת דלק, מטען ואנשים; לתפקידי־מיזוק־ראדארי, לציד־צוללות ולשיגורם של קליעים־מונחים. כן עומד להסתיים, אפשר ב־1952, בניה של צוללת המונעת בכוח־אטומי.

אכן, יש להן כבר לאה"ב הרבה צוללות־מהירות

משיעיין הקורא ב"אניות הלוחמות" תתרכז בהכרח תשומת לבו במדורים המוקדשים ל"גבורים הראשיים" שעל זירת־העולם של ימינו, — מעצמות המערב וברית־המועצות. העמודים המוקדשים לארצות־הברית מספקים הוכחה מובהקת ליתרונה הצי המכריע של מדינה זו, שעה ששאר מדינות־העולם — לרבות הקהיליה הבריטית — מפגרת הרהק מאחוריה. יש להן לארצות־הברית בשירות־פעיל, או במי־לואים, לא פחות מ־28 נושאות־מטוסים כבדות, 75 "נושאות־קלות ו"נושאות־ליווי, 17 אניות מערכה או סיירות־מערכה, 25 סיירות־כבדות ו־44 קלות, 596 צוללות, — מבלי לכלול כלל מספר גדול ביותר של ספינות־עזר אשר נועדו במיוחד לכך — שכוחות ציי־המלחמה האמריקאים יוכלו לספק את צרכי עצמם ולא יהיו תלויים עד־כמה שאפשר, בבסיסי־יבשה.

בהתאם לנסיבות השוררות

בעולם ולמלחמה בקוריאה — מוחזרים עתה מנינים מרובים של כלי שיט לשירות פעיל. וכן — יותקנו מחדש יחידות לאי־ספור וישווה להן, כנראה, אופי חדש.

* "האניות הלוחמות לג'ין" 1950, בעריכת ריימונד וב. בלקמן. הוצ' סימפסון־לאר־מרטון ושות' בע"מ. לונדון. 506 עמ' ותמונות רוב. מחירו 3.150 ל"ש.

בעלות „מנגנון-נשימה“ מטיפוס „חוטמי“. כמרכון כלי-שיט לאינספור מטיפוס „משחיתות“, מצוידים במצופי קול וכן בתחבולות נגד-צוללות מהאחרונות מסוג ה„קיפוד“.

הגנה נגד-מטוסיית הובאה לכלל רמה גבוהה מאד של שלמות ע"י הכנסת טיפוס חדש של אניה — אנית-משחית — או ספינת-הליווי, שבתפקיד „מוקף-רדאר“, שתשמש כעמדת-שמע קדומנית לצי ה„נושאות“, בנות 45 000 טון, כמתכונתה של „מידן“ הנושאת עתה 180 כלי-יריה נ. מ. גדולים כקטנים — לרוב מכוני רדאר — כדי לגונן בעזרתם על תקן המטוסים שלה בן 137 מפציצים ומטוסי-קרוב. אניות המערכה נושאות עד 150 כלי-יריה נ.מ. ככלות-הכל, הרי מוצדק משום כך להעריך את ציין של אה"ב כנכון לקראת מרבית האפשרויות-הצפויות.

לעומת זאת, מספק המדור הבריטי בגינס עדות מדכאה לשקיעתו של הצי-המלכותי כמכשיר ציי רבי-ערך. מנויות 19 נושאות-מטוסים, מהן 5 שבנין מושלם והולך סר"ס — אחר שהושקו עוד לפני שנים אחדות. רק 5 הן אניות-המערכה ששרדו, וכן — 26 אניות-סיוור. בסוג הספינות-הקטנות המצב הוא קצת טוב מזה, — מנויות 110 אניות-משחית, כ־210 ספינות-ליווי ממתכונות שונות. מספר הצוללות מגיע ל־57, ובנוסף עליהן — 4 „ננסות“. פרט ל־2 פריגטות נגד-צוללות, אין גינס מזכיר שום בניות חדשות, הגם שכמה אניות-משחית, שנמנו והיו לפני זמן-מה עדיין בשלב הבניה במספנה — מושלמות עתה והולכות לאחר שהושקו, ואחרות מומרות לתפקידים נגד-צוללות, וכן מומרת האניה „קמברלנד“ בת 10,000 טון ל„סיירת ניסויית לקליעים מונחים“. תמונה קודרת זו מוצאת רק את תיקונה החלקי באמצעות צייהן של חברות הקהיליה הבריטית — אוסטרליה, קנדה, הודו, פקיסטאן ודרום-אפריקה, — הנמצאים בתהליך של התרחבות, ומהם בתהליך נמרץ. קנדה בונה שלוש פריגטות נגד-צוללות מהירות ביותר בנות 2000 טון כ"א, תוך גילום מרובה של אלומיניום בגופן, ויש לשער — אלומיניום מטיפוס חדש.

הצי הסובייטי היה תמיד בבחינת פליאה-סמויה. עם-זאת מצליח גינס להעלות פרטים מנחים מרובים באשר להרכבו. כמוכה מהקמת מיניסטריון צי מיוחד, לאחרונה, הרי מכונת רוסיה לקומם עצמה כמעצמה ימית חדישה. אן-מדין תקציבו של הצי הרוסי לשנת 1950¹ מגיע לסכום המדהים של 15.4 מיליארד רובל, השקולים כנגד 3.75 מיליארד דולר — לעומת 4.618 מיליארד דולר, שהם הוצאות אה"ב לגדול

בציי העולם, או 1.93 מיליארד דולר, אומדן הוצאר תיו של הצי הבריטי.

תכנית הקימום הסובייטית, כפי שהיא מובאת ע"י מקור מהימן כגינס, כוללת 3 אניות-ראשות*, 20 אניות-סיוור, 120 אניות-משחית ולא פחות מ־1000 צוללות; אלה האחרונות — נשק מובהק לשימוש נגד אויב-בכוח כבריטניה ואה"ב, התלויות בעיקר בתח-בורה ימית.

עם שמועטים הם הרמזים באיזו מידה הוגשמה מטרה זו — הרי אין כמעט ספק, שהצי הסובייטי נתחזק ביותר, בינתיים, ע"י הכללת כלי-השיט לשעבר של גרמניה, יפאן, פינלנד ורומניה וחמושם-המחודש. במיוחד, העברתן של אניות-המערכה האיטלקית „ג'וליו צרעה“ בת 23,000 טון, שכונתה-מחדש בשם „נובורוסיקס“, ושל אניות-הסיוור „דוקה ד'אאוסטה“ (בת 7200 טון), הידועה עתה כ„סטאלינגראד“, — שינתה באופן-ניכר-ביותר את מאזן הכוח-הציי ביים השחור.

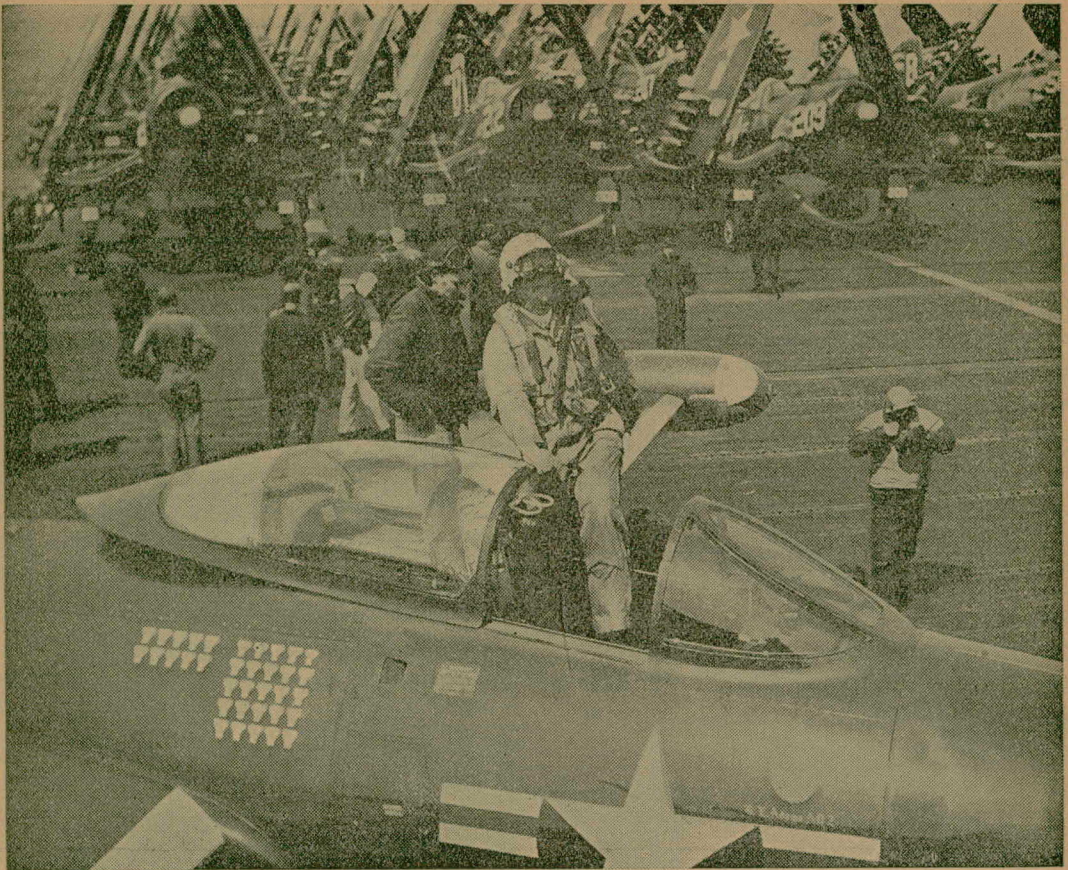
פרט ל„ירושא איטלקית“ יש לה לרוסיה שתי אניות-מערכה נושנות, שערכן פחות. מכל-מקום, אליבא דגינס, יש יסוד נאמן להניח, שרוסיה הכניסה לאחרונה לשירות פעיל אניה אחת, והיא בונה — או משלימה — שתיים אחרות, בנות למעלה מ־35,000 טון, חמושות בששה — ואפשר תשעה — תותחים של 16 אינץ', ואלה נוסף למתקני שיגור של קליעים מונחים. לפי מקור נוסף יש לה לרוסיה גם מינימום של 15 אניות-סיוור, כ־100 אניות-משחית וספינות-טורפדו ולמעלה מ־350 צוללות, ועוד 120 — שרבות מהן לפי המתכונת הגרמנית — במהלך בנין.

אם נחזור לתחום היס-התיכון הרי — אם נתעלם מהימיה הצרפתית שעוצמתה ניכרת ביותר ומהצי האיטלקי הקם לתחיה — תתרכז תשומת-לבנו בשלושת הכוחות הימיים העיקריים שלמזרח-התיכון, לאמור: יון, תורכיה ומצרים...

יון — עתידה לקבל 6 אניות-משחית אמריקאיות בנוסף ל 10 כלי-השיט המשחיתיים שכבר יש לה. הללו, בצירוף 6 צוללות בריטיות-לשעבר ואנית-סיוור מהירה אחת שיש להעבירה מאיטליה, — יש בהם כדי להוות כוח-ניכר ומאוזן למדי.

תורכיה — אף היא רכשה לאחרונה 4 אניות-משחית ו־11 צוללות, בניסף לכלי-שיט מרובים מטי-פוס קטן ואנית-המערכה רבת הנסיון „יאבוז“ (לשעבר ג'פן) בת 23,000 טון, האניה הגדולה היחידה

* דהיינו — אניות מערכה, הגם שמונה זה החל כולל בתקופתנו גם את נושאות-המטוסים הכבדות — המע.

על סיפונה של נושאת מטוסים

באופנייחסי. כבעל טונז' כולל של למעלה מ-25,000 טון — נתבעת תשומת-לב ערה אליו מצד ישראל.

ישראל עצמה מופעת בגינס זו הפעם הראשונה, ומקום ניכר הוקצה לה במיוחד במדור-הגיס"פחות. זוקפים לזכותה „ציי-מלחמה במימדי ממש", אם גם מוטעם — כי רק ידיעות רשמיות מעטות ניתן היה להשיג. הפרטים הכלולים, איפוא, בגינס הם ריפרור פיים ביותר, וכוללים רק ציון של 4 כלי-שיט מטיפוס פריגטה, נוסף על כך — יחידות-ליווי, ספינות מנועיות וכו'.

יש אולי להצטער, שלא סופקו למערכת-גינס נתונים רשמיים, לפחות ביחס למדים ולדגלים, כי הלא אלה ברורים לעינו של כל איש-ים זר, המבקר בנמלים ישראליים. ואי-אפשר, שיימנו על הדברים שיפה להם הגניזה מטעמי-בטחון.

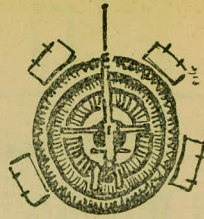
(סוף בשולי העמוד הבא)

מהציהגרמני המלכותי לשעבר, שעודה משרתת אי-שהוא. היא היתה אמצעי להכנסת תורכיה למלחמת העולם הראשונה.

ענין מיוחד יש, כמוכן, בציה-מלחמה המצרי, אשר — לפי „הגינס פאיטינג שיפס" — גדל אמנם בשעור ללא-תקדים במרוצת השנים האחרונות. מאוסף של כלי-מיני אניות המשוללות כל ערך-קרבי, הוא גדל מאז 1948 לכוח המורכב מ-10 כלי-שיט של אניות-משחית מלוות, בנות קיבול ממוצע של 1400 טון והימוש של 4-6 כלי-יריה בקוטר 4 אינץ', שש סירות-טורפידו מנועיות ו-3 שולות-מוקשים בגודל בינוני... הגם שרק מעט הוא הידוע על יעילותו למעשה של סגל הציה-מצרי שהורחב, וכן — באיזו מידה התמידו עם גידולו המספרי גם שיפורים טכניים, הרי לא יכול להיות ספק שבעזרת בריטניה (האניות נרכשו מהממלכה המאוחדת) גדל הצי המצרי עד לממדים נכבדים למדי,

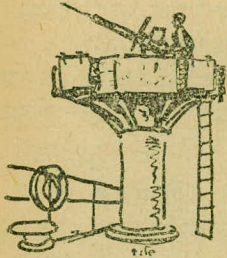
הצבת תותחיקל

על אניות

ציור מס' 1

הציורים הניתנים בזה, מציגים מספר סידורים והמצאות שנוקטים בהם בצי המלחמה של ארצות-הברית, וכן בצי המסחרי — להפעלת התותח האבטומאטי הקל, עד קצה גבול האפשרויות הטמונות בו. סידור זה — המשמש לתכנון ליות התקפה, כשם שהוא מיועד לתכליות הגנה, — מבטיח מידת מהסה מכסימאלית, גם בפני מטוסים וגם בפני ספינות קטנות הפועלות מטוח קרוב, או בפני כלי-ידיה אויבים, המוצבים על החוף או בסמוך לו.

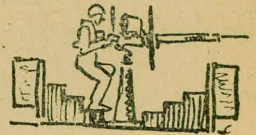
ציור מס' 5

בציור הראשון רואים אנו מירשם של "שוחת" התותח כפי שהיא ניראית מלמעלה. הצובת-התותח נמצאת במרכז. מסביב להצובה ישנו מספר מדרגות-מעגל העולות מהמרכז. כשה"שוחת" מוגנת ע"י מעטה פלדה בעוד התחמושת מאוכסנת בחיבות מעברו השני של המעטה — יהא סידורה מושלם.

ציור מס' 2

הציור השני מראה את התותחן מנצל את ה"שוחת" ליריה בזוית מכסימאלית. כשרגליו נשענות על הצובת התותח וגוף נטוי לאחור — מסוגל הוא להגיע לזוית הגבהה של 80 מעלות.

ציור מס' 3

בציור השלישי אנו רואים את התותח בפעולה נגד מטרת אופקיות, כגון מטרת-הוף, או ספינות בטנחים בינוניים, או בפעולה נגד מטוסים מנמיכיים-טוס. כאן עומד התותחן על המדרגה התחתונה וגופו ישר.

הציור הרביעי מראה כיצד מקילה "שוחת" התותח על שימוש מכסימאלי בו נוכח פעולה ימית בטוח קרוב, או בשעת עליות-תוקפניות בחוף מבוצר.

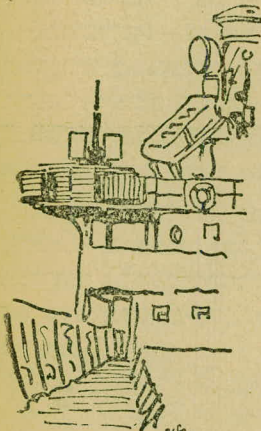

ציור מס' 4

ציור מס' 5 מראה "שוחת" תותח מותקנת על בסיס מוגבה לשם השגת שדה-אש-היקפי מכסימאלי, ביחוד לצורך הדיפת התקפות מוטטות.

ציור מס' 6 מראה כיצד מקומות הבולטים החוצה בספינה — כגון קצות גשר-הפיקוד — יכולים לכלול "שוחת" תותח, דבר המאפשר שדה-אש מכסימאלי נגד התקפות-מקורב ע"י סירות מנוע-מהירות.

מספר התותחים המוצבים על אניה, תלוי בגודלה ובמשימות המוטלות עליה. אניות-הסוחר מזוינות בתותחים קלים ורבים מסוג זה, בעיקר לשם משימות הגנתיות. שעה שספינות-קרוב קטנות מפעילות אותם באורח-התקפת-מובחן, התותח בן 20 מ"מ הקטן הוצב במיוחד בצורה זו, על-ימנת שימלא מספר תפקידים רבים ככל האפשר, במכסימום של נוחיות-פעולה.

ציור מס' 6

בלקמאן, נשאר בעיקרו ללא-שינוי, פרט ל"הורדה" החשובה של אניות-המערכה למקום השני בסדר-המקומות של המיון בצי הימי, וע"י כך אושרה נושאת-המטוסים כאניה-הראשה של העתיד. אבות-הטיפוס המרובים שצוינו במהדורת השנת הזאת מרמזים על התמורות הגדולות לעתיד-לבוא, הצפויות בצי המלחמה של העולם.

תוספת מענינת ביותר ל"אניות הלוחמות של ג'ין" כוללת פרטים באשר לצי האיטלקי ב'45-1940, וגורל כל אחת מיחידותיו עד לאחרון כלי-השטח המיוחדים, סירת-סער שצותה אדם אחד, הנושאת כ-330 ק"ג חמרי-נפץ, היא מכונה על-דרך-ההיתול "סירת מנוע תיירית ששונתה צורתה". המיבנה של ג'ינס, בעריכת עורכו החדש ר.ו.ב.

רשימות קצרות

זמנם של העתודאים אינו מכוזבו!

עף, כדורסל וכו') לפנות-ערב — מסייעים אף הם למשימת החיסון הגופני.

*

אין מקצים זמן מיוחד לתירגול-סדר. ריענון הידיעות בנידון זה מבוצע אגב-אורח. תוך חזרה למחנה, עם „הסתדרות-בשורה“ וכו'.

*

15 יום נמצאים העתודאים במחנה-אימונים — זמנם (בלי שבתות) 13 ימי-אימון-מרוכזים. ב 11 הימים הראשונים — הם מקיפים את כל שלבי-האימון עד התרגול הפלוגתי.

2 הימים האחרונים מסתכמים באימון ותרגילים פלוגתיים בשיתוף כל-יבשק וחילות מסייעים. הקצינים והמש"קים — מקבלים אימון וריענון מכין במשך 48 ש' לפני בוא אנשים.

היום הראשון מוקדש כאמור למיטוח.

ששת הימים הבאים מוקדשים לאימון בכלי-הנשק השונים (כולל להביור), לאימון הפרט והחוליה. כתום השבוע הראשון — מופרדים אנשי הנשק המסייע (אנשי המרגמות, המק"בים, התותחים הנ.ט.) לקבלת האימון המיוחד להם — במשך 4 ימים.

במרוצת אותם 4 ימים מקבלים הרגלים את אימון הכיתה והמחלקה.

היומיים האחרונים מוקדשים כאמור, לאימון הפלוגתי והתרגול בשיתוף סוגי-הנשק המסייע.

*

שקידה מיוחדת הוקדשה לטיפוחה של רוח-הגייסות. תכניות בידור, עתון-יומי מיוחד שהופיע, היחס של הפיקוד אל העתודאים וסדריה-המנהלה — כל אלה הם בלי-ספק בבחינת גורמים שהיה בהם כדי לתרום את תרומתם ולהשפיע על טיב האימונים של העתודאים ונכונותם ללמוד ולשאת בהכרה בכל מאמץ.

אם יש משהו, שמציין את ארגון ותכנית האימונים לאנשי-המילואים בבריטניה, הרי זה — הניצול המכסימלי של הזמן.

מאלף ביותר אורח-האימונים של אנשי עתודה (Z Reserve), אלה שלפני שנתיים, או למעלה מזה, גמרו את שרותם בצבא העומד במסגרת חוק-שירות-הבטחון — ונקראו זו הפעם הראשונה למילואים.

וקודם-כל: —

שעה אחת לאחר מועד ההתייצבות נמצאו העתודאים במטוח.

במשך $\frac{3}{4}$ השעה — גמרו את כל הסידורים המינהלתיים-האפסנאיים. ברור, שדבר זה מעיד על כושר ארגוני וסידורי-מנהלה למופת! — אשר, אמנם, בהם הערובה לניצול היעיל של תקופת-האימונים. יתר-על-כן: העתודאי הנפרד לתקופת-האימונים ממשפחתו ומחוג-עניניו האזרחיים לתקופת-האימונים. הרגשתו משתנה לטובה — נוכח הסדרים הטובים, קבלתו האדיבה במחנה ו„רוח-ההומור“ השורה סביבו. הוא נוכח לדעת, שזמנו אינו מכוזבו.

ואכן, המטנח זהו באמת ה„ספתח“ המוצלח ביותר. — הוא נכנס ישר לענין, המסמל לחייל יותר מכל-דבר את הממשות שבאימונו — והוא חש מחדש את טעם-הנשק ובלבד... שגם המטנח מאורגן כיארת.

*

החשיבות הרבה הנודעת לחיסון החייל, לקישוחר גופו, לכושר-ההליכה שלו — מוצאת אף היא את ביטויה המוצלח באורח-האימונים.

מסע של 10 ק"מ מידי לילה למן היום השלישי של האימונים — הוא חלקם של העתודאים בתקופת אימוניהם. 5 ק"מ ממחנה מגוריהם לשטח האימונים — ו 5 ק"מ בחזרה למחנה. ומידי יום ביומו מושלם וחולק כובד-המשא והחגור שחייב בהם החייל. התעמלות-בוקר, משחקי-אספורט חופשיים (כדור-

בית־ספר של חיל־רגלים מברר בעיות

סירבול של אנשי־מנהלה ולהרבות את כוח־האדם
הלוֹחֵם).

— ליבון כמה צדדים מיוחדים בטקטיקת־
הצלפים ואימונם.

— חיפוש הדרכים האפשריות להגברת עצ־
מת־האש של יחידות־הרגלים.

— בירור כיצד להבטיח אימון־מתואם תכליתי,
בשלביו המתקדמים, ליחידות רגלים ושריון.

כדי להדגים את העובדה, שאין לראות בבית־ספרו
של אחד החילות רק מוסד להכשרת אנשים,
אלא גם מקום ללימוד בעיות — הרי ציון
של כמה מהסוגיות שנמסרו בזמן האחרון לבירור
ע"י ביה"ס של חיל הרגלים באחד הצב־
אות הגדולים בעולם: —

— מחקר בעניני בשול והזנה ברגימנטים־
הרגליים, על־מנת להגביר את יעילותם ולחסוך
בעובדים בלתי הכרחיים (דבר שיש בו כדי להמעט

דיביזיות קלות

יותר. הנימוק הוא: „משעה שויתרת על מרכיבים
(קומפוננטים) מסויימים עליך לספק אחרים תחתם,
שיצלחו לתנועה על פני שטח „בלתי עביר“. ומשנ־
טשת מכוניות — נזקק הנך לפרידות“. ומכאן —
המסקנה: בלי אימון מתמיד בתובלת בהמות —
אין לחולל, מיניה וביה, יחידות שתהיינה מסוגלות
למעשה לתנועה וקרב בשטחים קשי־מעבר, ואפי־
לו הללו אינם נרחבים ביותר. לארמיה החמישית
בחזית איטליה (בשנת 1945) היו למעלה
מ־15 פלוגות פרידות לתובלת מטען. כן השתמשה
הארמיה השביעית, בדרום צרפת, בפלוגות פרי־
דות; ואילו בבורמה לא היו הפעולות אפשריות
כלל בלעדיהן. אולם — טוען קצין אמריקאי אחד
מבעלי הנסיון — „הן חיל־הצבא גילה במלחמה־ע
השניה שאין הפוכים, בין לילה, נהגי מכוניות, לנהגי
פרידות יעילים. הטיפול בהמות־מטען, והפעלתן,
הרי הוא מקצוע המחייב התמחות רבה — ואימון־
מוקדם ניכר“.

מכאן, אם לא „דיביזיות קלות“ כארגון־של־
קבע — הרי לפחות יחידות מסייעות, קיימות בקבי־
עות, שאפשר יהיה לצרפן אל גופי־צבא שעליהם
הוטלו תפקידים בשיטחי הרים, ביצות וכדומה.

מלחמת קוריאה עוררה מחשבות ושיקולים בדבר
יצירת „דיביזיות קלות“, שתהיינה מסוגלות יותר
לפעולה „בלתי־מסורבלת“ בארצות הרריות ונעדרות
רשת דרכים טובה. אין כל הכרח שהללו תהיינה „די־
ביזיות הרריות“ (הכרוכות באימון אלפיניסטי של
אנשיהן); אולם, הכונה היא לגופי־צבא שצידום
הכבד מועט יותר, שבמיוחד הותאם לכך שמשקלו
ייקל, ונוחות־רלטטול — תרבה. זוהי אמנם גירסה
אחת של דיביזיה „קלה“; אך, קיימת גם גירסה
אחרת, ממונעת בשלמות — אבל, ספק אם
מציאותה של קוריאה העלתה מגמה זו דוקא. יצוין,
שבמלחמה־ע השניה ניסה צבא אה"ב להקים דיביזיות
קלות כנ"ל. אך, מארגנו הראשי של הצבא באותה
תקופה, גנרל מק־ניר, סבר שדיביזיות מטיפוסים־
מיוחדים גורמות לבזבוז כח־האדם — וכי חסכוני
ההסדר של דיביזיות־תקינות, השומטות את חלקיהן
ה„כבדים“, שעה שבא הכרח בפעולות של „נוסח
קל“.

בענין הפעלת „הדיביזיות הקלות“ על־פני שטחים
קשי־מעבר במיוחד — נשמעו גם דעות, המשיגות
על האפשרות של סיגול דיביזיות־רגלים „תקינה“
לתפקיד כזה ע"י ויתור פשוט על חלקיה הכבדים

איתור כלי־זין לפי צליליהם

מות. מיעוטם של החיילים־הטכנאים, שאומנו כיאות
לתפקידים אלה, הורגש עד כדי כך שהחלו מארגנים
קורסים מיוחדים, בזה אחר זה, להכשרת אנשי המ־
צוע מסוג זה.

— לפי ההדים מחזית קוריאה נתגלה שם
צורך באותה מלאכה המכוננית: איתור וטיווח כלי־
זין אויבים לפי צליליהם. ביחוד חיוני היה הדבר
בשביל מחלקות־האש־הנגדיות (באמצ־
עות מרגמות וכיו"ב), באותם הצבאות שבהם הן קיי־

אוריה. פרטית של הצבא

ציון מענין באשר ל צ י ו ד. — מטוס-העזר הצבאי הקטן „פאיפר-קאב“ (הוא ה„פרימוס“ הנודע!) בעל 65 כוחות-סוס, ששימש האמצעי היחידי לתצפית אר-טילרית וכיו"ב במלחמת העולם השניה — מחליפים אותו עתה ב„פאיפר-קאב“ חדש ומשופר בהרבה, בעל עצמה של 125 כוחות-סוס וסגולות טובות יותר של המראה ו„טיפוס-מהיר“ אל-על.

*

הכלל, ניכר בו בצבא ארה"ב מעין תהליך של התגבשות „חיל האויר של הצבא“ — המיוחד לחיל-הצבא, והנפרד לחלוטין מחיל-האויר בתור שכזה. מכנים אותו בשם: „אוריתו של חיל-הצבא“ (במק-ביל ל„אורית-הצי“). לפי-שעה מוגבל הדבר בשטח הקשר והתצפית. אך, כבר מנסרות באויר הצעות שונות בדבר מתן מטוסים לצבא לצורך סיוע-ישיר לגייסות בפעולות-קרב. ויש בכך, ללא-ספק, משום ביטוי לאי-שביעת-הרצון ממי-דת הסיוע הטאקטי-הישיר אשר זכו לה כמה מצב-אות-המערב (פרט, לצבא-הצי האמריקני, ה Marines, שהוא אמנם בעל „תעופה פרטית“ משלו).

הגייסות הלוחמים על-פני הקרקע מדגישים יותר ויותר את הצורך במטוסי-עזר משלהם; והם אף מאמנים מקציניהם להיות „טייסי צבא“. מענין הוא, שאף קציני-מילואים רוכשים מקצוע זה (ואמנם, עוב-רים עתה קציני מילואים אלה קורסים של „תחזורת“, בני 30 יום, לאחר שרובם נגמלו היגמלות מוחלטת כמעט מסוגיות צבא וטיס מזה 5 שנים). אימון זה מתחלק כמעט שווה בשווה, ללימודים הנערכים על-פני הקרקע ולהתנסות-טיס טאקטית.

תוכנן קורס הדרכה מיוחד למפקדים (מפקדים של יחידות-ארטילרית-שדה, מפקדים של רגימנטי-רגלים וקציני-מטה) בענין „הפעלתה של אורית-הצבא“. — קורס זה נועד „להעניק להם התמצאות בעקרונות התעופה הקלה ובאורחות הפעלתם ושי-מושם של מטוסי חיל-הצבא“. הקורס מקיף את הטי-פוסים השכיחים של מטוסים והליקופטרים שבשרות חיל-הצבא, לרבות הטיפוסים המאוחרים ביותר — ולאחר 7 „שעורים“ הוא מסתיים בפרק מבחן.

*

הכשרת קריאה לקצינים

להתאמן בה 319 קצינים. בשל עומס-הלימודים היה הכרח לבצע את ההתאמנות בקריאה, רובה ככולה, בשעת הפסקות הצהריים ולאחר שעות-הלימודים התקינות. הקצינים שהשתתפו באימון זה השיגו, בממוצע, שיפור של 38% במהירות הקריאה, 7% — ב„תפיסת החומר“.

ועוד פרט מענין מהישגי „מעבדת הקריאה המהי-רה“, — לא מכבר התחיל קצין-חניך אחד את הקורס שלו כשהוא קורא 480 מלה לרגע, וקולט ומעכל 90% מן הנקרא. כעבור 18 שעות קורס, הוא הגיע לידי קריאת 1590 מלה לדקה ועדיין שמר על הקליטה בת ה-90% שלו. אמנם, לא היה זה אל-נכון המקרה הממוצע דוקא...

עומס צורכי ההשכלה המקצועית, הרובץ על קצי-ניהם של צבאות חדישים — בצד הצורך להתפתחות כללית רחבה למדי — הביאו לידי חיפוש דרכים, כדי „להשיג את המרובה תוך זמן מועט“. מאמץ-הקריאה אופייני הוא לקציני צבאות המזרח והמערב כאחד.

בשנים האחרונות טיפח צבא ארה"ב קורסים מיוחדים ל„הכשרת-קריאה“, המלמדים כיצד לק-לוט בזריות אך במדויק את אשר הנך קורא. והנה פרטים אופייניים מ„מעבדת-הקריאה“ של „ביה"ס הארטילרי, לגבי קורס-הקצינים-המתקדם לשנת 1951, שחניכיו הורשו להשתמש ב„מעבדה“ כדבר-שלי-רשות. מ-399 קצינים שבמחזור, התנדבו

בעתונות הצבאית

ארגון גייסות

האם דרושות יחידות מחץ מיוחדות?

הימוש

לכל ריינג'ר כלי-נשק אבטומטי קל. לכל כיתה — מרגמת 60 מ"מ או באזוקה, וכל אדם בה יישא — נוסף לתחמושת-נישקו — 2 קליעים לנשק כיתתי זה וכן ציוד-חבלה מסוים.

אימון

האימון יכלול שימוש בכלי-נשק ומפות של האויב. אימון בחבלנות, אורח-לחימה גאריילי, מיבצעים אמפיביים ומטוסים, קרב גוף-אל-גוף — וכל אלה תוך שימת לב מיוחדת לתירגול במסעות ארוכים ביום ולעת-לילה.

*

אך, לא כן סבור קולונל ד. ט. קלט, המערער על הצורך בפלוגות ריינג'רים, במאמרו „דיביזיות הרגלים החדשה“ • שהתפרסם ב„השקפה הצבאית“ האמריקאית לחודש מאי ש. ז. (אגב, באותה חוברת עצמה הופיעו גם הפרטים על פלוגות הריינג'רים, כפי שהובאו לעיל), מלווה הערת המערכת, כי „ההשקפות המובעות במאמר זה הן של המחבר ולא-דוקא“ וכי „ואלה דברי קול. קלט: — התוספת העיקרית לתקן המוצע של הדיביזיה

הקורא מתבקש לעיין לשלמות ראיית העניין ב„מערכות“ ס"ו—ס"ז, עמ' 116.

הפיקוד של צבא אה"ב משיב: הן! ערכן במלחמת-העולם השניה של Commando הבריטי וה- Rangers האמריקאים — הוכח בבירור.

אימון הריינג'רים מוצע בתנאי-לחימה ותחמושת-יחיה. כ-50% מאימון נערך בלילה.

לקח התלקחות הדמים לאחר מלחמה השניה (בדרום-מזרח אסיה, ולבסוף בקוריאה) חוזר ומאשר את החשיבות היתרה הנודעת לקיום פורמציות-מחץ מיוחדות.

ומכאן, החלטת הפיקוד של צבא אה"ב — להקים מחדש את יחידות הריינג'רים. כבר הובהרו ב„מערכות“ ס"ו—ס"ז הבדלי-הזיקה-האירגונית בין יחידות הריינג'רים במלחמה השניה ובין זו של פלוגות הריינג'רים המוקמות והולכות עתה, אשר תהיינה כפופות לפיקוד הדיביזיה. נתהה, איפוא, על טיבן מבחינת האימון והמבנה.

המובנה

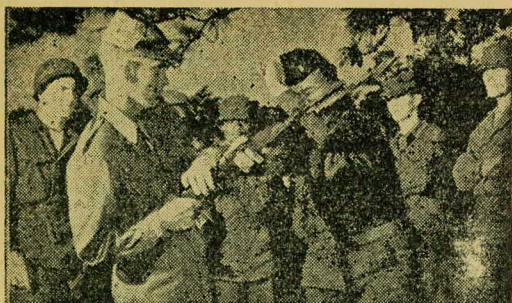
כוח-האדם של פלוגת-ריינג'רים כולל 5 קצינים 110 ב.ד.א.

הפלוגה מחולקת ל-3 מחלקות. כל מחלקה ל-3 כיתות, בנות 10 אנשים כ"א.

אימון לצליחת-נהר ובאותה מידה — אימון לקישוח וגמישות גופנית.

* ועוד נדון בגופייה-עניינים, הכלולים במאמר זה, בשל ענינם וחשיבותם המיוחדת. — המ ע'.

אימון לקרב-מגע במהודק

אימון לפעולות-אמפיביות

הריינג'רים מקבלים אימון-צנחני, הכולל מספר „קפיצות”

(תקן שכונה 7) — הוא גדוד הרגלים המשוריין. יחידה זו מוצעת כברירה יותר הגיונית מפלוגת הריינג'רים שאין להחשיבה יותר מאשר מעין מכשיר רון, צעצוע יקר, שיוסיף אך מעט לכושרה הטקטי של הדיביזיה בטיפוס הממוצע של נסיבות וקרצע. מכל-מקום, גדוד-הרגלים-המשוריין מהווה כוח הלם מוצק בעל עוצמת-אש וכושר-תימרון. שעה שיחידות חי"ר-המשוריין אינן מוסעות — עשויות הן לבצע פעילויות שונות בנוסח הריינג'רים, אם אך יידרש; ועם-זאת — למלא את משימותיהן התקינות. נוסף לכך — יהא לדיביזיה רזרב נאות של חי-ל-ר-ג-ל-ים בלי שתהא תלויה אך ורק בגדודים שבשלושת הרגימנטים”.

אכן, אין ספק שיש פנים לכאן ולכאן. וודאי, שהדבר מותנה בנסיבות הקונקרטיות. יתר-על-כן: כשם שלדעתו של קול. קלט ניתן לצרף ביחידה אחת את המשימות של גדוד חי"ר משוריין יחד עם משי-מות-הריינג'ריות, ובהתאם לכך לתכנן ולבצע את אימון היחידה — כך, בנסיבות ידועות (גיאורפוליי-טיות, גודל האוכלוסיה וכו'), לא מן הנמנע שיהא רצוי להקים יחידות מעין אלו שתחום פעילותן יהא נירחב עוד יותר.

לאמור:

הוא יקיף את משימות הצנחנים, כושר התנועה של חי"ר משוריין, תכונות הריינג'רים ופולגות גיס אמפיבי.

מכל-מקום, ניראים הדברים, שגוברת ההערכה; שאמנם דרושות יחידות חיל-רגלים מובחר (נוסף לחי"ר התקין), כאשר נתקיימו בקרב הצבאות בתקופות רבות וכאשר גם קיימות הן עתה, בצורה זו או אחרת, בהתאם לנסיבות, לטיב הפעילות הצפויה ובהתאם לאפשרויות.

הבעיה היא הגברת הכוח-היעיל של התימרון על-ידי עדיפות-בגמושות, ארגון יותר גמיש יכול להשיג תכליות-מוחצות יותר, משום שהוא מוכשר יותר — 1. לסגל עצמו לנסיבות המשתנות; 2. לרכז כוח בנקודת-ההכרעה. לידל-הארט

סקטיקה בזוקאית

כ־104 מ' לשניה, וטנחה המאכסימלי — כ־820 מ'. אולם אדם המתגבגב לקראת טנק נע, כדי לפגוע בו — חייב להתקרב אליו כדי 180 מטר בערך, בטרם יפעיל את נישקו.

כדאי לציין בזה גם את ההנחיות לשימוש הטקטי בכלי: „צות־הבזוקה, לאחר שסומן לו האיזור עליו יצטרך להגן, מברר את דרך הגישה המתקבלת ביותר על הדעת לגבי הטנקים — ובורר לו עמדה, שממנה יוכל באופן היעיל ביותר להטיח אש־רקטות נגד טנקים, שינועו באותה דרך, בטרם יכין את עמדתו, יסמן לו הקלע אותה נקודה, על פני דרך הגישה המשוערת, שבכונו אליה — יוכל להשיג ביריתו את התוצאות הטובות ביותר... לאחר־מכן הוא אומד את הטנח שבינו לבין אותה נקודה, וקובע טוח זה על לוח־המיגבהים של הכלי...“

עתה יכול הצות להכין את עמדתו (חפירה, הס־ואה וכיו"ב). מששלמה מלאכה זו — מוכן הצות לבצע את משימתו. משמופיע רכב האויב, מתחיל הקלע לעקוב אחר תנועתו, בהניעו בעקבותיו, את כלי־הרואי שבצד הכלי — ואתו, את קנה־הכלי עצמו. אין לו עוד דאגות באשר לקביעת הטוח או לטעינה. הוא מוכן לפגיעה. משחופף הדרך המרכזי של מתקן־הראיה־והכיוון אותה הנקודה אשר בה בחר מראש למתן היריה — הרי הוא לוחץ על ההדק, והרקטה נשגרת לשליחותה הקטלנית...“

נמצא, שהשימוש המועיל ביותר אף בכלי אנטי־טנקי זה מחייב הכנה מדוקדקת מראש; וכי בטקטיקה שלו יש משום תכונות המארב. ידיעות אחרות מקוריאה מציינות את פעולתה התכליתית של הבזוקה החדשה גם לגבי מטרות חיות (אמנם — „כשהיא נתונה בידי קלעים בעלי יכולת...“), בטוחים עד ל־800 מ'.

רב הוא העניין בכלים אנטי־טנקיים חדשים לחיל־הרגלים; ולא מעט נשמע בזמן האחרון על טיבה ותכונותיה של ה„בזוקה־רבתי“, בת 3.5 האינץ', האמריקאית.

גיליון־ינואר של „ריבעון ביה־ס לרגלים“ של צבא ארה"ב, המכיל מאמר על אופן השימוש הטקטי בבזוקה זו, — נותן את אחת ההודמנויות הראשונות להכיר את הכלי החדש לא רק מבחינה טכנית־כללית אלא גם כהופעתו במציאות־שדה־הקרב. בעל המאמר הוא קפיטן אמריקאי אשר עמד בראש צות־ההדרכה הראשון, שהוטס לקוריאה יחד עם הדוגמות הראשונות של הכלי עצמו.

ראשית־כל — דבר שיש בו כדי להפתיע רבים — הרי הכלי החדש הוא קל יותר במשקלו מקוד־מו, הבזוקה בת 2.36 האינץ', שהיתה נהוגה במלחה"ע השניה. משקלו — כ־15 ליטראות (קרוב ל־7 ק"ג). לפי דברי בעל המאמר אין זה כלי שנשיאתו מכבידה ביותר. הכלי עשוי שני פרקים, ומצוי אתו סידור קשירה, המחזיק יחד את שני הפרקים, זה בצד זה, שעה שהכלי מפורק. משהורכב הכלי, הרי אורכו 1.53 מ'. לחלק הקדמי של הקנה — דורגל מתקפל; וחד־רגל, שניתן להגביהו ולהנמיכו, נקבע כחלק בלתי־נפרד של הפרק המכיל את מנגנון ההפעלה שליד הקצה האחורי של הקנה. צירופם של שנים אלה יכול להוות תלת־רגל, אם הדבר יהיה רצוי. בסיכום ע"י ינו לא ניתנו כל התחבולות, שמש־תמשים בהן יעת הפעלתה של „בזוקה־רבתי“, אולם כמה פרטים ודאי שיעוררו ענין. מצויים שני טיפוי־סי תחמושת: רקיטת חנ"ם נגד־טנקית, ורקיטת־אימונים. משקלה של כל רקיטה כ־8½ ליטראות (למעלה ממחצית משקלו של הכלי עצמו!), היינה כ־4 ק"ג או קצת למעלה מזה. מהירות הלוע היא

תכנית המחקר־והפיתוח של הצבא נועדה מעיקרה לקדם את פני צרכיו של החייל־הקרבי בנשק חדש ומשופר.

גנרל ז'. לאוטון קולינס

הַסּוּאָה וְהַטֵּיָה

שת־אימונים יוצרת ערפל, כדי לאפשר שימוש מוגד־ בר בערפל־מלאכותי.

בענין ההסוואה מתעוררות בעיות, שלרוב מוקד־ דשת להן תשומת־לב פחותה. והנה אחדות מהן:

— תפישת עמדה בלילה והסוואתה בחושך, כדי שהאויב לא ידע לזהות את עמדותינו למחרת הבוקר.
— השימוש בערפל מלאכותי להסוואת תנועותיה של יחידת־מחץ או של החלפת עמדת־נשק.

— הסוואה של עבודות־חפירה בשטח גלוי, בל־ תי מכוסה, בשעות היום.

— הסוואת יחידת סיור הבולשת את עמדות האויב בשעות הלילה.

דבר, שחסרונו מורגש אצלנו ביותר — זו ההבנה להקמתן של עמדות־סרק והכושר להתקין מניח־ וביה דמייים*.

עמדות סרק תכליתן לרתק את אש האויב אל דמייהן, להרויח הודות לכך זמן ולגרום לאויב — בזבוז תחמושת. דוגמות אין ספור לכך מספקת לנו ספרות המלחמה. מוצבי־תצפית, עמדות־תותחים, מח־ סני־תחמושת, מוצבי־פיקוד, שדות־מוקשים — כל אלה הוצגו בצורה מחוכמת וריתקו אליהם את אש האויב מכל כלי־נישקו. ודאי שהכרח הוא להסוות גם עמדות־סרק אלה, לבל יתעורר באויב החשד שאמנם עמדות־סרק הן. הטעיה גסה ובלתי מושכלת הנה מסוכנת, ואולם יש לודא שההסוואה תיעשה במידה כזאת שהאויב יוכל לגלותן.

אכן, תורה היא זו ולימוד היא צריכה, — ומן הדין להקדיש יתר זמן ללימוד טקטיקת־הטעיה זו. ועוד: לימוד ייצורם של דמייים והשימוש בהם

(* דָּמָה — Dummy, היינו „דחלילי“ תותח, מטוס, אנשים, עמדות וכו'.

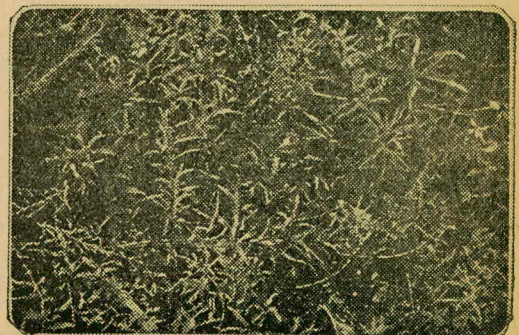
לקח מלחה"ע השניה, מן הראוי שיגרום לנו לבדיקה־מחדש של פעולותינו בשטח ההסוואה וההט־ עיה. בודאי מוקדשת תשומת־לב להסוואה במסגרתה של הכשרת־הקרב וללא ספק הושגה אף התפתחות זיכרת לעומת העבר. אך במקרים רבים מדי יש לקבוע, שאמנם חשב החייל על הסוואה והיתווה לה גם מקום בפעולתו, אך מכאן ואילך הוא מסתפק בפתרון „מסומן“ ושיגרתו.

לזרא ייראו בעינינו אותן רצועות בד, התקועות מניה וביה בקסדה, שאמנם משוות לנושאיהן אר־ שת מלחמתית, אך במידה שלא הותאמו לתנאי המציאות — הן מגלות יותר משהן מסוות. מה רבים המקרים, בהם יכוסו כלי־רכב בשניים־שלושה ענפים, מגודלי עלים, בבחינת הצהרה של רצון טוב בלבד, במקום להסוותם בקפדנות ובתכלי־ תיות. וככלות הכל — אותן הסוואות ערוכות בצו־ רה כזאת, שהן מסכלות את מלאכת היריה בתחמושת חיה, כי מפריעות הן לראיה, או משבשות את הפע־ לת המנגנון, או שההסוואה עצמה מתפרקת והולכת.

כיצד לתקן ליקויים אלה?

ודאי, לא ע"י תצוגות הרצאות בלבד, אלא בעי־ קר ע"י אימון והקפדה־מעשית עקבית. יש לזכור, כי חלק מחיילינו יודע כיצד להסוות, ואין אלא לחיי־ בם בעשיה זו.

שאלה לעצמה היא — באיזה מידה מצויד החייל בכמות מספקת של חומרי־הסוואה, וכן — האם לא לטובת הענין הוא להשחיר את החל־ קים המבריקים של כלי־הזין (ידית־ הכידון, בריח הרובה וכו'). חשיבות מיוחדת נודעת גם לפיתוח הנוסף של אמצעי־ערפל ולהפעלת תחמו־

דוגמה להסוואה מושלמת — הציפור סיט־הלילה בקינו. התוכל להבחין בו? אכן, אין להבחין בו — למעשה — בגלל גונו ההולם את גון־הסביבה ובגלל חוסר־תנועתו המוחלט.

שיתוף פעולה בין רגלים ושריון

מכל ההתקפות שראה, הן בחזיתות המזרח והן בחזיתות המערב.

אכן, יחידת חיל-הרגלים שהייתי שייך לה, ניתנה לה אי פעם הזדמנות מצוינת ללמוד לפעול עם טנקים. באחת המערכות ניתנה לנו שהות לאמן חוליה אחת בפלוגה לפעולות התקפה על עמדת אויב בסיוע אש-טנקים. אימונים אלה היו מציאותיים ביותר, כי השתמשנו בעמדה אמיתית ליד החזית, בתחמושת חיה, להביוורים, מוקשים, טורפדו-בנגלור ובמלוא כוחה של טנק בינוני. התמחינו בשיתוף-פעולה עם טנקים במידה כזאת, שהם הוסיפו להמטיר אש על העמדה המותקפת, גם כשאנשינו הגיעו עד 10 מ' בלבד ממנה. אימונים אלה טיפחו — מחד-גיסא — את אומן אנשינו בדיוק-האש של תותחי הטנקים, ומאידך-גיסא אומן הטנקיסטים ביכולתו של חיל-הרגלים להגן על הטנקים — גדל אף הוא. אימון זה הניב פירותיו לא אחת. אך, כלאימת ששיתפנו פעולה עם טנקיסטים, אשר לא למדו לרחוש-אומן לחיל-הרגלים שלידם, — היתה הפעולה תמיד נכשלת.

עובדות אלה מחייבות את המסקנה — שההצלחה בקרב מותנית ביכולתם של החילות, בכל השלבים

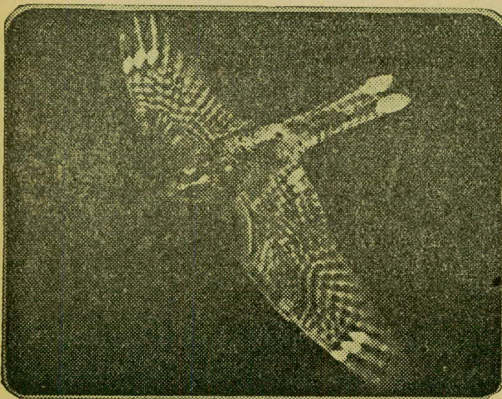
באחת החוברות — ולא דוקא מהאחרונות — של "ההשקפה הצבאית" (האמריקאית) עומד קצין אמריקאי על הצורך בהזכרה מתמדת של החיוניות שבשיתוף הפעולה בין רגלים ושריון. —

כה מרובות הן הדוגמאות המפורסמות ממלחמת העולם השנייה, לשיתוף פעולה מעולה — מזה, ולשיתוף פעולה גרוע — מזה, בין חיל-הרגלים וחיל-שריון — עד שאפשר היה להניח, ששאלת האימון המשותף נפתרה כבר. עם זאת, נשקפת סכנה מסוימת שהישג זה יקודש להלכה, אך... יזנח למעשה. על-כן צריך עוד להרבות במתן דוגמאות מאלפות. והנה דוגמה מאלפת, ששמעתי מפי מפקד גרמני במלחמת-העולם השנייה.

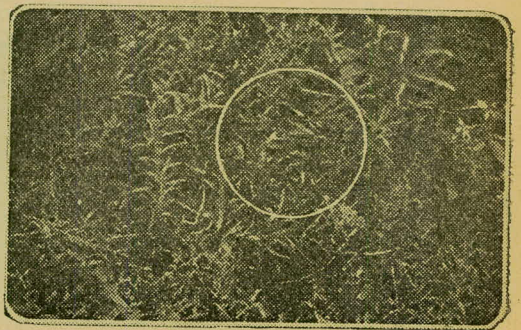
פגשתי בו עם סיומה של התקפה מוצלחת של חיל-הרגלים וטנקים על עמדתו המבוצרת. ההתקפה בוצעה בהצלחה, אך ורק בגלל שיתוף הפעולה בין חיל-הרגלים והשריון, — לפי שאמנם היה חיל-הרגלים מאומן בקרבו לפעולה עם שריון. הטנקים היו מצוידים בטלפון מאחור, כך שהרגלים יכלו לעמוד בקשר עם מפקד-הטנק. המפקד הגרמני חזר והטעים את הצלחתה של פעולת רגלים-שריון זו. הוא אמר, שהיתה זו התקפה שבוצעה בכשרון יתר

לייצור חומרי-הסוואה ואספקתם.

מכאן ואילך — לא נשאר אלא לקיים את האמור, הלכה למעשה. דבר שחייבים בו — ולא לתר! — כל דרגי-הפיקוד, מבלי להשליך יהבם האחד על השני, דרג דרג ופעולתו המיוחדת לאפשרויותיו. (לפי כתבהעט השביצרי לעניני-צבא, ינואר 1951)

מעורר את כושר ההמצאה, הדמיון והיוזמה של החייל ויש בכך משום ברכה לעצמה. יש לנדא שברשותה של כל יחידה לוחמת יימצאו או בקביעות חומרי דמיום פשוטים, הנלקחים לתוך הקרב, אם בדרג הלוחם או בדרג שלאחריו. והאפסנת אות הצבאית מצדה — חייבת בתשומת-לב מיוחדת

הנה, בתוך עיגול זה מצוי סיס-הלילה השרוי בקינו. משמאל — ניתן להבחין בסיס-הלילה (הזכר) כמות שהוא.

שאינם מבינים איש את רעהו, והאחד מפסק ביכולתו (אם לא בכוונותיו) של השני. במלים אחרות: אימוץ משותף חייב להתקיים בכל השלבים, עד לשלב החוליה וצורת־הטנק.

ואף בנמוכים ביותר, לפעול יחדיו במאמצים משותפים.

מחלקת חיל־הרגלים וטנק־בינוני אחד, היודעים לשתף פעולה זה עם זה, — מסוגלים לבצע יותר מאשר גודר שלם של חיל־רגלים ופלוגת־טנקים.

השתלמות צבאית

עמדת־תצפית טובה

שממנה נוכל ללמוד את לקח העבר, את חשיבותם של המאורעות השוטפים ואת סימני־ההתפתחות לעתיד־לבוא.

כסא־מרגוע וספר מקצועי טוב מהווים בשביל איש־צבא עמדת־תצפית נאותה לימי שלום. הספרים אינם אלא מעין נסיונות אחרים ומחשבוני תיהם. הם מרחיבים את אופק נסיונו ומחשבותיו. הם פותחים לפנינו מרחבי־ראיה לכל הכיוונים.

מי ששרת במרוצת המלחמה במערכה אחת, אין כל סיבה שידיעותיו תצטמצמה בחוג־נסיונותיו הוא בלבד. יכולים אנו להשתמש בנסיונותיהם של אחרים ולהפיק את הלקח הקרבי שנלמד על־ידי אנשים אשר נלחמו בזירות־קרב אחרות.

כיום שקוע כל אחד בתפקידו הוא. אם לא נשתמש ב„עמדת־התצפית“ שברשותנו, כדי להרחיב את אופק ראייתנו, סופה שנקודת־השקפתנו תישאר מצומצמת. בתכניותינו לעתיד־לבוא אנו מנסים להעריך את המצב. סיור מאותה עמדת־התצפית שלנו תעמידנו פנים־אל־פנים עם הפרטים, שיסייעו בידינו לסתום את הפרצות ולבסס את הערכתנו.

תצפית חודרת — אל העבר, ההווה והצפון בחיק־העתיד — מכינה אותנו באורח מקצועי ומעשי לקראת כל הצפוי לנו מחר.

עמדת התצפית מחכה לנו, הבה נשתמש בה!

לויט־קולונל מרחיק־ראות

הרהורים, אשר אין ערכם מוגבל לא למקום־היכתבם ואף לא לזמן המדויק בו הובעו, נתפרטו בשעתם מעל דפי „השקפה הצבאית“ (אה"ר).

זחלתי לאט במעלה הרכס אל עמדת־התצפית שבררתי לי. ממנה אפשר היה לצפות על השטח שהוטל על גדודי לכובשו למחרת היום. מאחורי השתרע השטח שעליו נלחמנו אתמול. כשצפיתי ימינה ושמאלה יכולתי לראות היטב את מקום הימצאותן של היחידות ואת מעשיהן. אכן, הפעם מצא קצין המודיעין עמדת־תצפית מושלמת.

ואמנם העובדה, שעמדה לשימושי עמדת־תצפית מצוינת — הצילה נפשות וחסכה זמן ודמים (תרתי משמע) בהתקפי „זבאה לאחרי־מכן. בטחנו ביכולתנו להגיע ליעד. היינו מוכנים להתקפה תודות לידיעות המוקדמות שהיו בידינו, לידיעה המפורטת והמלאה של המצב הנוכחי והידיעה הברורה ככל־האפשר על הצרכי לנו.

מעולם לא היתה לי עמדת־תצפית מעולה כל כך. פלאי־פלאים ממש.

כשם שבעת־מלחמה מחפשים עמדת־תצפית יעילה, כדי להגיע לכוונות טובה לקראת הפעולה הבאה, ממש כך שומה עלינו לחפש, בימות שלום, „עמדת־תצפית“ טובה, כדי שנהיה מוכנים היטב לקראת המשוימה הבאה. דרושה לנו נקודת ראות נוחה,

יסודות ומגמות בחיל האויר הסובייטי

להילחם תוך שיתוף-פעולה עם כוחות נוסח-„מאקי“ (לפי ההגדרה הצרפתית). שבארץ האויב.

הפעלת המסע (ע"י ריכוז הכוחות-האוויריים), הפתעה (בעזרת הסודיות ומהירות הפעולה), מתן מהלומות מוחצות ללא-סיג — אלה הם כללי הפעולה החוזרים ונשנים בקביעות בתקנוני האויריה הסובייטית. אין עוד להניח עתה, שהדגש המוצג בהשגת העליונות באויר מהה מעין מו"נפול של הלכת מלחמת-האויר האמריקאית — מאחר שה„אסכולה-המוסקבאית“ בעניני מלחמת-אויר קובעת עכשיו את השגת העליונות-האווירית כמטרה ראשונה של כוחות-האויר; תחילה — השמדה מכסימלית-אפשרית של האויריה האויבת (בין בטוסס, ובין בחנותם על פני הקרקע) — לפיכך, בקשת הקרב האוירי, שרק דרכו ניתן לרכוש את חופש הפעולה.

אחדות הפיקוד וריכוזו הנם בגדר עקרון, — לא רק באוירית-המלחמה הרוסית גופא, אלא גם בכל התעשיות האארו־נאוטיות.

ועוד כללים שיש בהם מן הענין: ה„מיליטרי-זציה“ (דהיינו, הכללה במסגרת הארגון והשרות הצבאיים) של מומחי-התעופה ושל כל כוח-האדם העובד בבתי-החרושת והסדנאות של תעשיית-המטורסים, וכן האחדת כל סוגי הציוד וייצורם בקצב מהיר סדרת-סדרות.

יש לצין את מידת הפיתוח, הבלתי-שכיחה, של רשת קשרי האלחוט, אמצעי-העזר לניווט ושל הראדאר. „באין קשרי אלחוט — אין לדת מרון אוירי“ — כזו הנה הנוסחה-המצוה של תרגילי צות-הפיקוד האוירי הסובייטי.

המנגנון של חיל-האויר הסובייטי המכוון לשלושת התפקידים ההגנתיים השלובים: „אזהרה — הבחנה במטוסי האויב — לכידתם באויר“, מאורגן באזורי-הגנה-אוירית, אשר — בדומה לנהוג במדינות המערב — מכילים יחידות גדולות של מטוסי-קרב, המופעלות באמצעות מערכות של הבחנה-ובילוש, של הנחיה-למטרה ושל פיקוד, שתכליתן היא לרכוז כוחות אויר-ניידים-מאוד כלפי משלחות-אויר-אויבות, לצר

אחד ה„נעלמים“ כבדי-המשקל ביותר במערך הכוחות-הלוחמים שבעולם, הנו — בלי כל ספק — חיל-האויר של ברית-המועצות. עובדה אחת הנה ודאית: זהו מנגנון-לוחם בעל כוח אדיר. אולם כל התיאורים המפורטים-יותר של כוח זה — יש לקבלם תמיד בהסתייגות מסוימת לגבי דיוקם, אם מבחינת ההפרזה או ההמעטה בהערכה. על-כל-פנים, כמה ציונים שנתפרסמו באביב 1951 מכלי-מבטאה של „מזכירות-המלחמה“ (דהיינו: המדור לעניני חיל-הצבא) של מיניסטרוי-ההגנה-הלאומית הצרפתי — כדאיים הם כי יצוטטו להלן על-ידינו.

ההלכה („דוקטרינה“) של אוירית-המלחמה הסו-ביטית אינה מצטמצמת עתה (כפי שנצטמצמה במלחמת 1939—45, שעה שהיתה עדיין בגדר חיל-מסיע בעל ערך משני) בהתערבות חיל-האויר במערכה המתרחשת על פני הקרקע. עתה, כוללת היא גם את ההתקפה על המטרות המשקיות שבארץ האויב, על בתי-גסקו, בקיצור — על מרכזיו החיוניים. טנח הפעולה של האויריה האיסטרטגית הרוסית מקנה לה את היכולת לטפל בכל נקודה שהיא על פני כדור הארץ.

עם זאת, כדי לאפשר למטוסי בריה"מ לשאת משקל גדול ככל האפשר של פצצות (דבר, שאין להשיגו אלא על חשבון טנח-טיסתם) — מטפח הפיקוד בלי-הרף את רשת בסיסי-האויר האיסטרטגיים, ומרחיב ככל האפשר את מערך-הפריסה של חיל-האויר ואת רשת-המתקנים שלו. כדי להקטין ככל האפשר עומס בלתי-הכרחי של דלק, — מתכונים להתקין מכסימום שדות-המראה באזורים הקרובים ככל האפשר אל גבולות בריה"מ ובנות-בריתה, הן באירופה והן במזרח-הרחוק.

משקל מטען-הפצצות הנישא ע"י מטוסי-אסטרטגיים רוסיים — הוא בין 10 ל-25 טון; הגובה, ממנו מבוצעת ההתקפה — בין 8 ל-12 אלף מטר. הפעלה מרוכזת רחבת-היקף של גייסות מטוסיים, המובלים במטוסי-מידות, הפכה להיות כלל-שיגרתית בהלכת-המלחמה הסובייטית. משהונחתו היחידות המוטסות בעורף האויב, בסמוך למרכזיו החיוניים, עתידות הן

רך לכידתן של הללו, במהרה ובהקדם. רוסיה מטפחת באורח שיטתי את שיפורה של רשת-היסוד הרדיו-חשמלית שלה, של מגנונים ומתקנים רדיופוניים שונים, וכן של „מערכות-ראדאר ראשיות” — להנחית יחידות-הטיס בשעת טיסתן. בכל הנוגע לתהליכי-הקשר, היה מאמץ

האוריה הסובייטית מכוון תמיד לא רק להשגת מהירות של קשר, אלא גם לבטחון-סודיותו. מכאן — הנהגתם הכללית, במערכות-הטלפון, של קוים מבודדים תת-קרקעיים, המתחלקים ל„הרמוניקות”; הנהגת טלפרינטרים משוכללים; קשרים רדיופוניים * בעלי „גמות” מאוד נרחבות, מחולקות חלוקת-משנה קיצונית ביותר, ופוחתות והולכות עד כדי גלים מיקרומטריים; השימוש במכשירים בעלי תדירות-גבוהה ביותר, מוצקים שאינם מסרבלי-תנועה ומכבידים; הקרנת צרורות-קרניים צרים, המכוונים לטווחים גדולים מאוד; הפעלתם בשירות של מגנוני-הראדאר החדישים ביותר; השימוש בתהליכים הסודיים האחרונים של הטלויזיה; והשימוש בגלים אינפרא-אדומים.

מפקדת חיל-האוויר הרוסי אינה מתעלמת מהעקרון של חסכון-הכוחות, שאפילו באוריה כה חזקה כשל בריה"מ, אי אפשר בלעדיה, מאחר „שאי אפשר להיות בכל שעה חזק בכל מקום”. ולפיכך ההכרה — לרכז במהירות אמצעי-קרב אויריים רבים כלפי הנקודה הרגישה; דבר, הדורש מיחידות-האוריה את שתי התכונות: נייכות — ועצמת-אש.

אופיינית היא התפתחות המחקר לגבי עיצוב אופיו של „מטוס-הקרב לכל מזג-אוויר שהוא”. — זהו מטוס דו-מושבי ודרמפלט** אשר:

(1) עצמת-האש שלו לא תהיה עוד מושתתת — כבמטוס-הקרב ה„יומי” (החד-מושבי) — על חימוש קבעי-כיוון, היורה תמיד לפי ציר-תנועתו של המטוס.

(2) תימרונו ופעולת-הקרב שלו, יוקלו עליו בהרבה הן בלילה והן בתוך עננים (בכל המצבים של

* „רדיופניה” — פירושו: אלוטו-דיבור.

** דו-מושבי — באשר אין איש אחד יכול בזמן ובעונה אחת לנהוג במטוס, לירות, לנוט ול-הפעיל את הציוד הראדארי הדורש לאירון כזה; דו-מפלטי — למען המנע מנחיתת-אונס, (לרגל קלקול מנוע-מפלט אחד), בלילה או בערפל (העתים בהם פועל מטוס כזה), בשדה הפתוח.

יריה-ללא-ראות) הודות לפיתוחה של מערכת-הראדאר (הכוללת טלויזיה, בצד הקביעה האבטו-מטית של המרחק ושל הגובה) וכן תודות ליצובו המוגבר של המטוס בקו תעופתו (בכוחם של מגנוני-הגה מאזנים). מאמץ-המחקר והתיכנון כונן במיוחד לחימושו של מטוס-קרב זה, על מנת להשיג מתן-אש צפופה ומדויקת ביותר.

בדרך כלל, הרי הגדלת הקטרים של כלי-היריה הנישאים-במטוס, ושל מטעני-הנפץ הנורים מתוכם; שכלולם של המגנונים-המכונים, וקובעי-המטרה למתן האש וכן שיפורה של ההנחיה-האלקטרונית; הגברת מהירויות-הלוע וקצב-האש — כל אלה הנן מדאגות-היסוד המתמידות של לשכות-המחקר הסובייטיות, השואפות כנראה (אמנם — בעתיד מרוחק יותר) להכנסתם לשירות גם של קליעים-מונחים, שיהיו נישאים ע"י המטוסים, ומונחים אח"כ על-ידיהם ממרחק, לאחר שיגורם.

*

על מטוסי המפלט הסובייטים החדשים עומדת במיוחד סקירתם של שני יודעי דבר בריטיים (אחד מהם, ו. גרין, ידוע כבר-סמך בענין תעופה), שנתפרסמה בפברואר ש. ז. בכלי-מבטאו של חיל-החימוש האמריקאי. מענינת ביחוד ההגדרה שבסקירה זו — שמהדסי התעופה הסובייטים עיצבו את דמותם של המטוסים „למען יהיה בהם מושם יתרון מוחשי בתנאי קרב-במהודק בגבהים גדולים-מאוד” ואשר כושר-התמרון העדיף שלהם עשוי יהיה להועיל ביותר בשעת מתן מכת-המות האחרונה למפציץ האויב — למען הקהות, ככל האפשר, את עוקצן של התקפות-הפצצה עוינות. לדברי בעלי-הסקירה, אפשר ואין במטוסים אלה ממהירותם, או יציבותם, של מטוסי מפלט בריטיים ואמריקאיים. אולם, „שתי מלהמות בזו אחר זו הוכיחו, כי תמרון-עדיף הנו, לעתים קרובות, בעל ערך רב יותר מאשר מהירות-עדיפה”.

סיכומם הוא: „מטוסי המפלט הסובייטים החדשים מדגימים הדגמה מאירת-עינים את תהליך הגישור-על-פני-פרצות, אשר בוצע בברית המועצות בשנים האחרונות במאמץ להדביק את יתרון הקידמה הטכנית, שהיה במשך זמן כה רב בידי בריטניה וארצות-הברית. חיל-האוויר הסובייטי, שמבחינה כמותית הוא עדיף כבר על כרחות-האוויר המצורפים של מדינות האמנה-האטלנטית, מתקרב והולך עתה למעמד-שיוון אתם מבחינה איכותית”.

*

מבלי לכלול לפי־שעה בתכנית קליעים־מונחים בעלי טנחי־מרחק גדולים ביותר וכדומה. לעומת זאת, הרי הקליעים־המונחים השונים הנועדים לטנחים בינוניים, — קליעי אויר־קרקע—קרקע־אויר — אויר־אויר—קרקע־קרקע — משמשים נושא לתהליכי פיתוח וניסויים בלתי־פוסקים מתמידים.

סיכומו של דבר: הלכת־מלחמת־האויר הסוביטית (ובכך — הרי תכונה משותפת לה עם ה"הלכה" של חיל־האויר המלכותי הבריטי), מושתתת ביסודה, על הממשי, הנתון־ביד. דהיינו — על המ־טוסים והחימוש המצויים־בפועל, או לפחות — על אלה שניתן לממשם תוך עתיד קרוב ביותר —

בחיל־האויר של איטליה

קרב בעלי רמת־הישגים גבוהה, לבצע, "לכידת" כר חות־משלוח אויריים אויבים עוד בטרם יגיעו אלה אל מטרותיהם באיטליה, — ככל שהמטרות הללו תמצאנה במרחק של למעלה מ־1500 ק"מ מגבולות המדינה, ומחופיה.

משאת־נפשה של האויריה האיטלקית היא, שיעמדו לרשותה, בעתיד קרוב ככל האפשר, מטוסי־קרב מאותם הסוגים השונים המשימים זה את זה — וכך, בצירופם, הם מהוים את מכלול־היכולת, המשמש יסוד לאויריה־לוחמת חדישה: מטוסי־הקרב ה"יומיים" הרגילים; מטוסי־קרב, "לכל־מזג־אויר" שהוא" (כולל את מושג של מטוסי־קרב ליליים); "מטוסי־סער", להתקפה נגד מטרות שעל־פני הקרקע; מטוסי־קרב ל"חדירה עמוקה", המסוגלים לחדור הרחק אל תוך שטחי האויב, יהיה זה בתפקידי־ליווי או לביצוע משימות עצמאיות.

אין לשכוח גם זאת: הצבחה האויר־למחצה של איטליה, חייב חיל־האויר שלה לשמש לה יסוד רב־ערך גם בכל מעגל התפקידים של הבטחת שטח־ים ושמיטה בהם, ושל הגנה על תנועת הספנות — ובמיוחד, בפני צוללות. אכן, אין ידיעות על תכונה לקראת פיתוח יחידות של מטוסי "סור־ימי מרדף חק". לעומת זאת, אין זה מן הנמנע שטיפוס מסוים של מטוסי־סער — ואולי גם מטוסים "ליליים" — יסוגל גם למילוי תפקידים לוחמים בציד צוללות, למשל על־כל־פנים, לא־טנחם של כוחות־האויר האיטלקיים, במצבם עתה, ולא היקפו של צי־המלחמה האיטלקי, אינם מעוררים את הררשם של אפשרות, או תכונה, להופעה־של־ממש במרחו של הים התיכון — להבדיל ממרכזו ומערבו.

לעומת צי־המלחמה האיטלקי אשר, לפי עצם מהותו של צי־המלחמה (אף בלי התחומים שנקבעו לו מטעם חוזה השלום) אין התרחבותו יכולה להיות אלא אטית למדי — הרי חיל־האויר שלה פותח בפני איטליה אפשרויות מסוימות להגברה מהירה־יחסית של העצמה־הלוחמת העומדת לרשותה. התקציב האיטלקי לשנת 1951 מקדיש מאה ועשרים מיליארדים לירות (איטלקיות!) לסעיף "תעופה". אחד הדברים החשובים בהודינותה האוירית של איטליה הוא היקף הבניה העצמית שנכללה בה. עומדים לבנות 150 מטוסי־קרב "מפיייר" (לפי הרשאה מסחרית מיוחדת מבריטניה); 200 מטוסי אימון מטיפוס "פוקר" (מדוגמה גרמנית), 100 מטוסי־אימון "פיאט" או "אמברוויני" (איטל־קיים). אולם בצד טיפוס־מטוסים אלה מיצרים בתי־חרושת איטלקיים גם מטוסים־מפליטיים — "פיאט ג'80". הפירמה "אלפאר־מאן" בונה, לפי הרשאה בריטית, את המנוע־הריאקטיבי "גוסט", אשר נועד למטוסי־קרב ליליים מן הטיפוס החדש "ונום" — ואת גופי המטוסים הללו עצמם עומד לבנות בית־החרושת "מאקה", (גם כן לפי הרשאה בריטית). ולבסוף, כמה בתי־חרושת איטלקיים קונים התמחות בייצורם של סוגי־ציוד ראדָר־יים שונים.

אקדמית־האויר האיטלקית מכשירה, מדי שנה, 100 קצינים. באשר למגמות ההכשרה בה, יש לצין את מספר שעות־הטיסה הנכר המוקדש לאימון הטייסים הצעירים בטיסה ללא־ראות. מאמצי האיטלקים מכוננים במיוחד לטיפוחו של היסוד הטכני והיסודי של רשת־האויר שלהם: ציוד בסיסי־תעופה, ובנינה של מערכת־ראדָר, להגנת הצי־האי; הנחתם וזנה כי "מסך־ראדָר זה יאפשר לה, לאויריה האיטלקית, לכשיבוא היום בו יהיו לרשותה מטוסי־

כלי-הנשק של הרגלי האמריקאי

ואלה כלי-הנשק של איש חיל-הרגלים האמריקאי (לפי מהלך-השעון, משמאל-למטה) :

קנה-ללא-ירתע בן 75 מ"מ	מק"ב (בטל קרור מים)	קרביץ חצי-אבטומאטי
4 מרגמות בגדלים שונים	מקלע-קל (קרור-אור)	אקדח
להביור	רובה אבטומאטי	קנה-ללא-ירתע בן 57 מ"מ
כלי נ.ט. (באזוקה)	רובה חצי-אבטומאטי סטנדרטי	

הטאנק גנרל-פֿטון, שבראש התמונה, חמוש בתותח בן 90 מ"מ, מק"ב בן 50 מ"מ (המודקר כלפי מעלה) ומקלע-קל (מופנה כלפי החזית).

פרקי המזרח-התיכון

חיל המגן הסודני

הבריטי — מעלה קוים לדמותו של החיל הסודני בתקופה שלאחר מלחמת העולם השנייה — (תאור כללי של מבנהו ואפשרויותיו בשלב הראשון של מלחמת העולם — ראה ב"מערכות" חוברת ט"ז"י"ז, עמ' 54).

בפתח הסקירה נתן ציון למוצאו של החיל: הגדרים הסודניים אשר אורגנו, ואמנו והודרכו במסגרתו הרשמית של הצבא המצרי, ע"י קצינים בריטיים, עוד מתקופת המלחמות על כיבושה מחדש של ארץ סודן מידי המהדיסטים, בשנות ה-80 במאה שעברה. בשלהי 1924 בא המשבר.

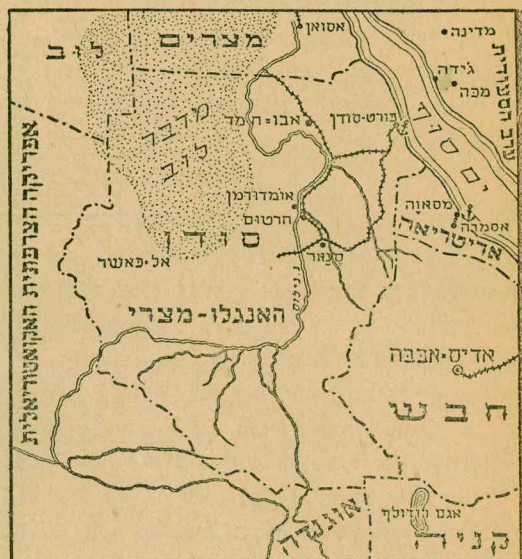
סיר לי סטאק, מושל כללי של הסודן וסירדאר (מפקד ראשי) של צבא מצרים נרצח אז בקהיר. ממשלת בריטניה הציגה אולטימטום בפני ממשלת מצרים, והצבא המצרי — פרט ליחידותיו הסודניות — פונה מהסודן. חיל המורכב מיחידות סודניות אלו, על קציניהם הבריטים, הוקם אז לתפקיד שמירתו של הבטחון הפנימי של הסודן. חיל זה נקרא "חיל-המגן הסודני" ותחילתו ב-17 לינואר 1925.

הארגון והחיל

"חיל-המגן הסודני" מורכב מחיילים סודניים שקציניהם בריטים וסודנים. כיום מכיל הוא ארבע יחידות עיקרות שבמבנה שלהן הנן דומות מאד לגדודי רגלים. הן חונות בצפון, בדרום, במזרח ובמערב, ומכונות: "קורפוס הג'ליים", "קורפוס קורהמשוה", "הקורפוס הערבי-המזרחי" ו"הקורפוס הערבי-המערבי". ה"קורפוסים" פזורים מאד ביחידות מצב בעצמת פלוגה, אשר מתרכזות לצרכי מבצעים ואימון. קיימים גם חילות עזר. הותיק שבהם, "מהג" דסי חיל-המגן הסודני", מורכב מבית-ספר לאימון שוליות וגונדת-שדה. "אתתי חיל-המגן הסודני" מקיימים רשת של פלוגות-ניחוח ושלוש מחלקות אלוהוט ניידות קלות וכן מקיימים הם בית-ספר לאימון שוליות, ואילו אימון מתקדם

* המונח "קורפוס" כאן אינו זהה למונח הצבאי הרגיל של "קורפוס-הצבא" שהוא (לפי ההגדרות השונות) גוף צבא איסטרטגי או גוף ל"טקטיקה-רבתי", הכולל, כרגיל, משתים ועד ארבע דיביזיות.

** בדומה לפלוגות שדה של מהנדסים, הנלוות לגופי צבא רגליים בעיקרם יחידות-השדה של מהנדסים המשמשות עם מבנים של חיל-פרשים, היילות ממונים על חיל שריון.

סיסתמה של "אחדות עמק הנילוס", המטופחת ביד מצ-לית, מניחה כמובן, בין השאר, גם את אחדותו הצבאית: הן מבחינת ריכוז האחריות והסמכות הצבאית וכן באשר לניצול מקורות-היכולת הצבאיים. יתכן, שאין זה מן הדברים האחרונים במעלה בעיני מדינאים ואנשי צבא מצריים שואפי גדולות — כי באם יתגשם בזמן מן הזמנים חונם הנלהב הזה, הרי תקבל עמידתה הצבאית של מצרים את תוספת-הבצרון הנובעת מכוחם הלוחם של תושבי סודן. אכן, כיום, כידוע, עודנו מהוה "חיל המגן הסודני" חטיבה צבאית הנחונה למרות בריטית; וגורמים סודניים-מקומיים מסוימים אפשר ואינם להוטים כלל אחרי אפשרויות להת-מוגותה עם הצבא המצרי (ושל ארץ סודן — עם מלכות מצרים). אך כמובן שאין להוציא מכלל חשבון — לאור כל מה שקרה בשעתו ל"גיסות-המזרח המיוחדים" של הצרפתים בסוריה — את האפשרות כי יחידות סודניות המשמשות כיום בשירות הבריטי עוד תופענה אולי, בזמן מן הזמנים, בתוך הרכבו של צבא מצרי מורחב.

סקירה שנתפרסמה בחוברת האחרונה של "רבעון הצבא"

* עיין לפני הקריאה בקטע "אחדות-עמק-הנילוס" בסוף המדור "מי ומה ובחברתם".

יותר ניתן תוך המשך שירותו כחייל — עד לרמת טכנאי אלחוט. רגימנט הארטילריה הסודני קיבל עתה תפקיד נגד מטוסי והוא מצויד בתותחי בופורס.

„קורפוס השירות הסודני“ נושא במשימות תובלה הדור מות לאלו של ה-R.A.S.C. („קורפוס השירות המלכותי של הצבא“). איש ח.מ.ס. בהיותו „חייל בלתי סדיר“, אינו מקבל בימי שלום הקצאות של מנות מזון אלא בצאתו לפטרול. וכונתה של הסקירה, בציונה זה, להסביר לקוראיה הקצינים הבריטים, על שום מה כולל חוג פעור לתו של „קורפוס השירות הסודני“ רק את משימות התובלה של ה-R.A.S.C. אך לא את משימות האספקה של הלוג. באיזור הצבאי של אומדורמן הוקם מנגנון האימונים שהתפתח והתרחב מן היסוד של בית-הספר לרגלים שהיה במקורו. יש לו עתה שלושה ענפים עיקריים: האגף הטקטי, המקיים קורסים ומספק צוותות אימון, הקולג' הצבאי הסודני, המאמן פרחי קצינים, וביה"ס למנהלה. למפקדי פלוגות. עם הזמן יוקם גם קולג' מטה, על מנת להמשיך את אימון הקצינים הסודנים ולאפשר להם לתפוס עמדות פיקוד ומטה גבוהות יותר, שכרגע מחזיקים בהן קצינים בריטים. נוסף לזאת נשלחים כל שנה ארבעה קצינים סודניים לקורסים בבתי-הספר של הצבא הבריטי בממלכה-המאוחדת.

הב. ד. א. הוא ה„נאפאר“, מתהייל לפי חוזה-שירות קצר למדי שתחמומו בין שלוש לשבע שנים וניתן להאריכו. כל יחידה מחיילת לעצמה, ומשגרת מדי שנה צוותות-חיול לצורך זה. אחת התוצאות מכך היא שלשבטים ובתי-אב מסוימים יש קשר קרוב עם יחידה מסוימת ולדבר השפעה מצוינת על רוח היחידה והמשמעת.

זיונו של החיל מותאם לארץ. לגבי חיל המונה כ-5000 בלבד לא יבוא בחשבון כי יקיים את הסדנאות ושאר המתקנים הנדרשים להפעלתם של טנקים, ארטילריה-שדה או אוויריה.

העדר דרכים טובות, ופני הקרקע הקשים של מרבית הארץ, גוזרות שהחיל יהיה רגלי בראש ובראשונה. מכאן מסתבר שהנשק הכבד ביותר בשימוש תהא המרגמה בת 3". אין כל תותחים-נגד-טנקים; עצמת האש העיקרית היא זו של הברק, הנשק האישי — רובה הלי-אנפילד. טסנים מצויים בשימוש בדרום, באזור בו המדבר ושיחי הדרדר מפנים את מקומם לג'ונגל סבוך.

הסוגים העיקריים של כלי רכב הן מכונית ה-3 טון ומכונית ה- $\frac{3}{4}$ טון. את אלו מספקת ומקיימת מחלקת רכב-התובלה המנועית, מחלקה אורחית של ממשלת סודן. אמצעים אחרים לתובלה הם: הסבלים — בג'ונגל של קו המשווה; פרודת-מעמס המשמשות עם פלוגות הרגלים הרכובה; וגמלים למקרה שפטרולים חייבים לעבור על פני

שטחים שאינם עבירים לתובלת-מנוע. ישנה עדין פלוגת רגלים רכובה אחת, ב„קורפוס הערבי המערבי“.

הפיקוד

המפקד הראשי של החיל הוא המושל הכללי, המוסר את המרות בפועל לידי של המצביא. קצין זה, הידוע כה„קאיד“, הוא מיור-גנרל בריטי, המפקד גם על הגייסות הבריטים שבסודן ובאיתריאה. בתפקידו כמפקד ח.מ.ס. עומד לצדו בריגדיר בריטי, בתורת „סגן קאיד“ וכן מטה בריטי-סודני מעורב. קצין המטה הסודני הראשי הנו בעל הדרגה של קולונל-מלא. על כל „קורפוס“ מפקד קצין בריטי, אשר לו קצין-מטה סודני קשיש. על הפלוגות מפקדים קצינים בריטים או סודנים.

המבצאת קצינים

את הקצינים הבריטים מקבלים בהשאלה מהצבא הבריטי טי ובדרך כלל קשורים הם בחוזה לארבע שנים עם הממשלה הסודנית. אין מחסור במתנדבים לשירות בחיל המצריך עצמאות כה רבה מהרגיל בפיקוד נמוך. קצינים סודנים נושאים מינוי של המושל הכללי * ומשרתים כאנשי צבא-סדיר עם פנסיה לאחר השחרור. הותיקים מבין אלה המשרתים עתה החלו את הקריירה הצבאית בצבא המצרי הישן, שאומן בידי הבריטים. הקדטים הנמר צאים עתה באימונים נבחרו מתוך בתי-ספר תיכוניים וניתן להם קורס של שנתיים של השכלה צבאית וכללית בטרם יקבלו את מינוים. הצבא מהווה משלוח יד בעל כושר משיכה לרבים; במקצת באשר הסודנים הם עם לוחם ובמקצת משום שבסודן הקצין הנו אישיות מכובדת מאד בחברה.

תפקודי החיל

שני התפקידים הראשיים של חיל המגן הסודני הם: אבטחת הגבולות ושמידת הבטחון הפנימי. אף-על-פי שמספר אנשי החיל, כולל כל הדרגות, הוא כ-5000 בלבד, שמו הולך לפניו ובמידה מסוימת הוא משיג את שתי המטרות האלו על ידי עצם קיומו בלבד.

„עם ראשיתה של הכרה פוליטית, וצמיחתם של איגודים מקצועיים, שתי תופעות הקשורות באיזורים המאוכלסים יותר הרבו לשנות את אפיה המשוער של בעיית הבטחון הפנימי. בעוד אשר לפני חמש-עשרה שנה, ואף פחות מזה, היה קיים תמיד הסיכוי לתגרות-שבטים במחוזות המרוחקים — הרי עתה הולכת ותופסת את מקומו האפשרות של מהומות על רקע כלכלי בערים הגדולות. יחידות המשנה של ח.מ.ס. — חלוקתן על פני הארץ המאפשרת להן לטפל בהתרחשויות משני הסוגים גם יחד“.

* להבדיל מ„מגוי המלך“ של הקצינים הבריטיים ובמקצת צת בדומה ל„מגוי המשנה-למלך“ שהיה נהוג לגבי קצינים-הודים בצבא-הודו לשעבר. — המ.ע.ר.

מסתבר שבארץ אשר שטחה הוא מליון מילין מרר בעים (כשנים וחצי מליון קמ"ר, היינו — יותר מאשר פי מאה ועשרים משטחה של ישראל) יתא חיל בגדלו של ח. מ. ס. מפוזר ביותר. ב"קורפוס קו המשוה", למשל, המרחק בין שתי יחידות-המשנה באגפיו הוא אלף מילין בדיוק.

סיכום

ח. מ. ס. מילא תפקיד בולט בהדיפת הפלישה האיטלקית במזרח התיכון בשנת 1940. באמצעות טקטיקה מטרידה-נועזת (בחזית חבש ובמיוחד במסעותיו של וינר גיט — המע') זכה בתקופת-שהות יקרה עד אשר חילות חבר העמים הבריטי יכלו להתרכז להתקפת-הנגד. לאחר שנותרה על ידי ורימת מתנדבים, עד להיותו גדול פי

שבעה מעצמתו בעתות-שלום, הוסיף למלא את תפקידו בזירות מזרח אפריקה וצפונה, שבה נטלו יחידותיו חלק בהתקדמות הארמיה השמינית לטריפולי ותוניס.

מן העניין לצין שבמאי 1942, בהתקדמות הנזכרת, הצד טוותה בריגדה של חיל-המגן הסודני לשנות את סמלי היחידה לסימן דיביזיונלי — לגירף ("גמל-נמרי") ומאז והלאה עד תום המלחמה התרחבה וגודעה כדביזיה ה-12 הבריטית בסדר המערכה, הגורם שהסתתר מאחורי שגוי פתאומי זה מיוחס למסמכי מודיעין של האויב שנפלו, אשר זיהו יחידות של הדיביזיה המזרח-אפריקנית שנעה באותו פרק זמן מדרום לצפון ובסמוך לקו גולה, בתור הדיביזיה ה-12, על סמלה. למעשה, לא התקיימה או כל דיביזיה כזו, והיא הופיעה כהזדמנות מן השמים להרבות ולהונות את האויב.

ה פ ל ח ה מ צ ר י

פתח דבר : — מעטים הם אנשי הצבא הבריטי במצרים, שחדרו מעודם מבעד למה שפורטרסיעה, אלכסנדריה וקהיר מציגות לראוה. רובם יאמרו, שכל השאר אינו אלא חולות שבהם תקרה לך פירמידה או נוה-מדבר פה ושם. אך, מתחת להוי ולעסקנות, החשובים לכאורה, של הכרכים, הערים והנמלים, — קיימת עבודת האדמה, העולה עליהם בממדיה לאין שיעור, ובה טמון עשרה של הארץ. על כל חמשה יושבי-עיר ישנם למעלה משלשה-עשר פלחים, העובדים את האדמה הפוריה.

הפלח לא שינה את אורח חייו, את מנהגיו ואף לא את שיטות עיבוד-האדמה מזה אלפי שנים. בן-בריתו הגדול ביותר במאבקו — הוא הנילוס, שסֶחֶף מיליוני אקרים של קרקע דשן לדלתה, וממשיך להשקותם מים בשפע. מאז נרתם נהר כביר זה לצרכי ההשקאה ניתן לגדל שלושה יכולים דבר שנה בשנה. הקרקע, השמש, המים והפלח חברו יחדיו על מנת להפיק מאותם חמשת מיליוני אקרים מעובדים את זו הכמות המופקת משמונה וחצי מיליון אקר-לים במקום אחר.

עם-זאת, הפלח עודנו עני ומזונותיו חסרים, שכן שומה עליו להזיין פיות רבים מדי וכן — לתמוך בפקידות גדולה ובמעמד בעלי-הקרקעות.

האדם : — הפלח המצרי מוכר למדי לאיש-הצבא, החונה באיזור התעלה. הוא נראה בשדות הגובלים עם

הכבשים; לעתים הוא מעכב את התנועה עם גמלו או עגלת-החמור שלו הטעונה ילקות או אבטיחים. אכן, רואים אותו, אך אין יודעים עליו או מבינים אותו.

הפלח רשאי לטעון, כי הוא צאצאם של המצרים העתי-קים, מלפני אלפי-שנים. במשך כל אותם חמשת-אלפי השנים נשאר הטיפוס בעינו, מבלי להתבלבל בפולשים זרים. הוא נמוך קומה במקצת, מגושם-מבנה, עם תוי פנים כבדים ופרצוף רחב. אבריו גדולים וגסים וגוף כפוף לאדמה, שאותה הוא מעבד. הצעירים מגדלים שפמים כאות לגבי ריותם והזקנים מגדלים גם זקנים.

תלבושתם אחידה. כיפת ראש לבנה נקשרת לגלגולת ברצועת בד. גלְבִּיָה רחבה, עשויה מחלק אחד, מגיעה ארצה ומתכפתרת בצואר. לעתים נדירות ינעלו נעלים.

הנשים לובשות אדרות לחבות, שחורות, ואין הם מהינות לצאת את פתח ביתן מבלי לרעול את ראשן ואת החלק התחתון של פניהן בצעיף כותנה שחור. ההקלה הקטנה והיחידה שהן מתירות לעצמן הם קישוטי מתכת צבעוניים המושחלים באפן ואצדעות גדולות על פרקי ידיהן ורגליהן.

המשפחה : — למרות אחדותה הרבה של המשפחה אין בה מקום לחיי-בית במובן המערבי של המלה. האתר דות — אחדות כלכלית היא, ש"מאוחדיה" כולם עוסקים בעבודת האדמה. האשה עמלה לצדו של בעלה עד ימלאו חמש שנים לבנה הראשון. מכאן והלאה מצטרפים הילדים לאביהם, בהיותם בני חמש, והאם מנהלת את משק הבית.

בגיל שבע הולכים הילדים לביה"ס אך בגלל השיבותם כפור-עלים בשדה אין הינוכם לצוף. נעשה נסיון לאלצם להתמיד בלימודים על ידי קניסת ההורים של בנים משתמטים.

אשת הפלח נישאת בגיל מוקדם, בהיותה בת ארבעה-עשרה, לאחר שנקנתה מהוריה על ידי בעלה בסכום של 5 או 10 לירות מצריות לערך. המשפחות הן בנות חמשה ילדים במוצע, הנתורים בחיים לאחר שמונה לידות.

הכפרי: — העירוני, המוכר כה יפה לאיש הצבא הבריטי, יודע מעט מאוד על אחיו הכפרי. בעיקר בגלל הסתגרותו הטבעית של הכפר. הוא נבנה הרחק מהנהר על מנת להמנע משטפונות (מורשת-העבר) והרחק מדרכי-המלך. הבתים צפופים ודחוקים יחדיו, הרחובות צרים ומקוטעים.

הבתים בנויים באופן גס מבוץ וקש, הנתונים במסגרת של קני סוף וגועי תמרים. הם מהזיקים מעמד זמן קצר והבתים החדשים נבנים על חורבות הישנים. באורה כזה התנשאו יסודות הכפר מעל פני הנוף הסובב אותו. החלונות קטנים ומספרם מועט. ישנה רק דלת אחת.

הקהילה: — גלב הכפר הוא אחד מראשי הקהילה. נוסף לתספורת וגילוח עוסק הוא בעיקר שנים ומוכר תרופות לכל מיני מחלות. הוא העומד על משמר הבריאות הציבורית והוא לשם הלידות והמיתות. הוא מבצע את המילה המסורתית של הילדים בהגיעם לגיל שבע.

יש שלכפר יהיה גם "אי-שאלוהים", המספק קסמים וקמיעות-כישוף לנשים-מאמינות.

המוזון: — התפריט בעיקרו הוא צמחוני, כיון שהבשר יקר והדגה נדירה. הוא מבוסס בעיקר על לחם חיטים ופיר-לים וכן על תמרים ואבטיחים. התה "צועד" בראש כל המשקאות המקובלים. ויכולת הקיבול של הפלח בשתיתו מאפילה על זו של החייל הבריטי. מספרים שהשפעתו המסממת של התה הגיעה לממדים כה מסוכנים עד כי יש צורך לנקוט באמצעים, כדי להפחית את שתיתו.

העבודה והקרקע: — עבודת האדמה נמשכת תרי-סר שעות ביממה במשך כל תקופת השנה. "מיפון" — מן דבר שִמִּיה. אפילו כל־יחיד גסים הם וצורתם פרימיטיבית. התאו והחומר הנם בדרך כלל חיות המשק והמשא. התאו מספק חלב עשיר שמנים ובשר רך.

חלק גדול מעבודת הפלח מתבטא בהשקאה, כי את המים יש להעלות מהתעלות ע"י גלגל השקאה, מופעל באמצעות בעלי חיים, או באסל של יד.

פלחים מעטים הנם אדונים לאדמתם. 2/3 מיליון הנם בעלי שטח. שגודלו הממוצע הוא פחות מ־3 אקרים לפלח.

שארית הקרקע נתונה בידי המדינה (4 מיליון אקרים), בידי הכנסיה (2 מיליון אקרים), בידי "הוד מלכותו" (100.000 אקרים) ובידיהם של בעלי קרקעות אחרים. פרט לכמה יוצאים מהכלל, מרוחקים בעלים אלה מכל מגע עם הפלחים העובדים את אדמותיהם, ואינם מנסים להבין לרעם.

פלחים רבים עובדים כשכירי יום ומועסקים רק בעבר-דות עונתיות. לאחרים יש חוזים שנתיים ומשלמים להם בתוצרת ובמומן. נוסף לזאת קיים הסדר, לפיו מעבד הפלח עשרים וחמשה או חמישים אקרים תמורת רבע היבול, כל ההוצאות הנוספות משתלמות על ידי בעל הקרקע. אך יתא החווה אשר יהיה — הפלח ישאר מנוצל בצורה מהפירה והממוצע הרגיל של המשכורות יספיק בקושי את הצרכים הפשוטים של החיים. הלוחם המתמיד הוא להיות אדון לאדמתו או לפחות להיות במצב שיאפשר לו לשכור אותה.

הממשלה: — הממשלה מיוצגת אצל הפלח בדמותו של האומדה, הוא ראש הכפר. משרתו עוברת בדרך כלל בירושה ואין הוא מקבל בעבודה כל גמול-שכר, אלא שפטור הוא מתשלום-מסים. הדרישה העיקרית שדורשים ממנו למען יתאים לתפקידו היא בעלות על שלושים אקר-רים לפחות, והחובות המוטלות על שכמו, אם כי בעקרון עוסקות הן בבטחון הצבולי, משתרעות הן על מרבית התופעות של חיי הכפר.

4000 הכפרים של מצרים מחולקים לאזורים משטרתיים שעליהם ממונה המחוז, המשמש כחוליה מקשרת בין האומדה וראש המחוז, המוזר. בסך הכל ישנם ארבעה-עשר מחוזות.

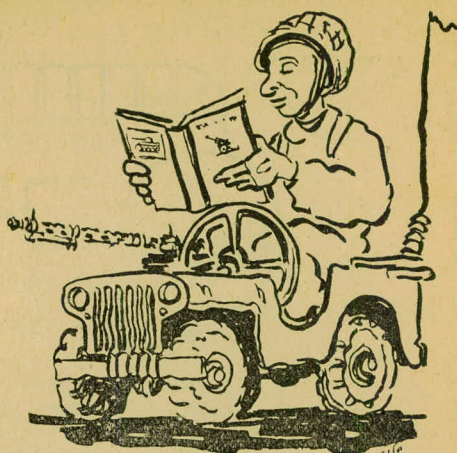
אך הסתעפותה של ממשלת הפקידות אינה נגמרת בכאן. 200.000 עובדים ממשלתיים נמצאים בתעסוקה ושליש ההכנסה הלאומית מוקצה להחזקתם. כולם נתמכים על הפלח העלוב.

מוסקנות: — פרט למוזנותיו הרי הכנסתו הכללית של הפלח לשנה כמעט ואינה עוברת את הגבול של 10 לירות מצריות. מענין לציין, שהוצאות החזקתה של פרדה ממשלתית הן 22 לירות מצריות לשנה. השואה זו נעשתה לא מכבד בסנט המצרי.

הוצאות הפלח בולעות ואף עוברות את הכנסתו הדלה ולעתים נדירות מסוגל הוא לחסוך משהו בתום עבודת-השנה. ישנה, אפוא, אפשרות קלושה ביותר לשיפור מצבו, ומלבד שירותים סוציאליים מתקדמים יותר שעשויה לספק לו המדינה, אין למעמד הפלחים מה לצפות בעתיד, אלא לאשר חזה כבר בעבר — חמשת אלפי שנות-עמל ללא תכלה עלי-אדמה.

ס פ ר ו ת צ ב א י ת
ע ת ו נ ו ת צ ב א י ת

הגיעו ספרים חדשים של
LIDDEL HART
GUDERIAN
ROMMEL

פ. פינצ'ובר

תל-אביב, רח' סוקולוב 83
 פתוח רק אחה"צ בשעות 3-7.

METROPOLITAN VICKERS ELECTRICAL EXPORT CO. LTD.
MANCHESTER, ENGLAND

Complete Power Stations
 Industrial & Railway Electrifications
 Electric Motors & Control Gear
 Transformers & Switchgear
 Meters & Instruments
 Industrial Heating & Boiling Plates
 Welding Equipment & Electrodes
 Electric Traction / Lamps & Lighting

תחנות כוח מושלמות
 חימום לתעשייה ולרכבות
 מנועים חשמליים ומזיזים
 טרנספורמטורים ומפסקים
 מונים ומכשירי מדידה חשמליים
 חמום תעשייתי ומשפתיים
 ציוד ריתוך ואלקטרודות
 גרירה חשמלית / מנורות ותאורה

Sole Agents for Israel :

הסוכנים היחידים לישראל :

THE GENERAL ENGINEERING CO. LTD.

החברה הכללית להנדסה בע"מ

Tel-Aviv, 19 Rothschild Boulevard

תל-אביב, שדרות רוטשילד 19

P.O.B. 1419

Tel. 4438

טלפון 4438

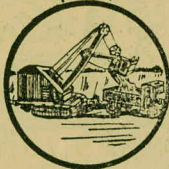
ת.ד. 1419

המאפר בע"מ

בית חרושת למוצרי גומי

המשרד הראשי ובית-החרושת : מפרץ חיפה, ת.ד. חיפה 1335, טלפון 7218
 סניפים : תל-אביב, רחוב הגליל 9, מול תחנת האוטובוסים המרכזית.
 חיפה, רחוב אלנבי 14, טלפון 2195.

נעלי התעמלות — נעלי בית — נעלי רחוב — צנורות גומי וצנורות פלסטיקה — סוליות ועקבים
 מגומי — חלקי מכוניות — מוצרי אבונט — סרטים נעים — ציוד טכני — חדושי צמיגים

"החופר"

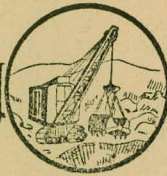
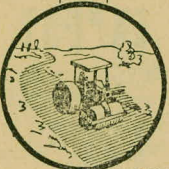
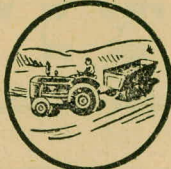
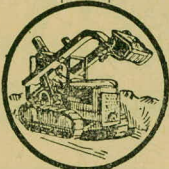
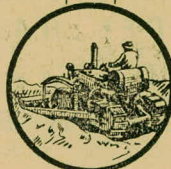
אגודה שתופית בע"מ
תל־אביב, רחוב לוינסקי 81

טלפון 2947

מוציאים לרועל:

עבודות הפירה, מילוי ויישור
של מגרשים, הפירת מרתפים,
הכשרת קרקע לכבישים ודרכים
וכו'.

מחפרים, דחפורים ע"י מכונות,
מכבשים, קומפרסורים וציווד
חדיש אחר. הספקת קורקר וחול
השאלת קומפרסורים.

י. גרין ושות' (א"י) בע"מ

תל־אביב • חיפה • ירושלים

משרד ראשי: תל־אביב

סמטת בית השואבה 6, טלפון 4492, 2372

מבשירי רפואה
מבשירים הירורגים
מבשירי רנטגן ופולמים
מכונות וחומיקלים לחקלאות

בנק א"י לדיסקונט

בע"מ

הון נפרע ורזרבות

1.090.000

לירות ישראליות

המשרד הראשי

תל-אביב, רחוב יהודה הלוי 72

סניפים:

תל-אביב • ירושלים • חיפה • יפו

הבנק הבא לקראתך

א. ויסלפיש בע"מ

באיכח ומשרד למכירה
של תוצרת בתי-חרשת
ישראלים למוצרי מתכת
ספק למוסדות ממשלתיים

תל-אביב

ת.ד. 2868

טלפון 80583

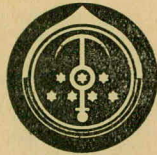
רחוב הגדוד העברי מס' 8

חברת החמצן לא"י

ביח"ר ליצור חמצן ואצטילן

חיפה

ת.ד. 290 טלפונים: משרד: 3295 בית החרושת: 7215

„ע'גן" בע"מ

חיפה

ת.ד. 67

טלפונים:

4487

משרד

4385

שרות סירות

אליעזר סקר בע"מ

חמרי בנין והספקה מכנית
ציוד להשקאה והספקת מים

רחובות

טבריה

חיפה

רחוב הרצל

רחוב הגליל

רחוב המלכים 33

טלפון 261

טלפון 28

טלפון 4428/9

נוסד בשנת 1918

אגודת יצרני מרגרינה

בארץ ישראל בע"מ

המייצרים

מ ט ע

ביח"ר לצרכי מזון

תל-אביב. גבעת משה א'

ת.ד. 1020

טלפון 5422

מרגרינה

מיונית

סלטה מיונית

ל. גליקמן בע"מ

חמרי בנין מכל הסוגים

חיפה : ת.ד. 317 טלפון 4455-66721

תל-אביב : ת.ד. 52 טלפון 3172

ירושלים : ת.ד. 637 טלפון 3118

CONVEYOR BELTING	רצועות העברה
TRANSMISSION BELTING	רצועות הנעה
MULTI VEE BELTS	רצועות טריוזיות
FAN BELTING	רצועות למאווררים
WATER HOSES	צנורות גומי להשקאה
FIRE HOSES	צנורות גומי לכבוי אש
CHEMICAL HOSES	צנורות גומי לתעשייה כימית
HIGH PRESSURE HOSES	צנורות גומי לשמוש בלחץ גבוה
CAMEL BACK AND REPAIR MATERIAL	"קאמל באק" וחומי תיקון

ומוצרי גומי אחרים של

גודיר

נושא השיא העולמי בייצור ובהכפצת צמיגים
ומוצרי גומי לתעשייה וחקלאות

הסוכנים והמפצים היחידים לישראל:

מכשירי תנועה בע"מ

AUTOMOTIVE EQUIPMENT LTD.

תל-אביב: דרך פתח תקוה 14

רחוב הרכבת 20 (ע"י בית הדר) טלפון 5455

חיפה: רחוב המלכים 104, טלפון 4475

תנובה

• מאגדת

על יסודות קואופרטיביים 400 ישובים חקלאיים ומאות משקים בודדים בכל אזורי הארץ לשיווק תוצרת חקלאית ותעשיית מזון.

• משווקת

חלב שתייה, חמאה, גבינה רכה, שמנה וכחושה, גבינות משומרות, לבן, קפיר, לבניה, חלב מעורב, ירקות, תפוחי-אדמה, פירות, ביצים, עופות, דגים, עגלים וטלאים, דבש, ריבות, שימורים, כיבושים, מיצי-הדר ומיצי-פרות, צוף, מים מינרליים, קורנפלור, פודינגים, מוצרי מתיקה, ביסקוויטים, פרחים ושתילים, טבק.

• מחלבה עירונית ואזורית:

בית הלל, דגניה, חיפה, ירושלים, כפר מל"ל, רחובות, תל-אביב, תל-יוסף.

• מחסנים סיוטניים ומחלקות בכל הערים והמושבות הגדולות:

למכירת תוצרת חקלאית למיניה; למיון ביצים; להבשלה ואיסוס במחסני קרור של בננות ופירות אחרים; להספקת חומרי אריזה למשקים.

• מחלקות לריכוז תוצרת חקלאית ומחסני אריזה —

בכל אזורי הארץ.

• מפעל החלב כבתי הספר —

הספקת אספקת תוצרת חלב לבתי ספר בכל הארץ.

• מפעלי יצור:

פרי תנובה — תעשיית תוצרת לואי מפרי הדר ותוצרת חקלאית שונה — רחובות; תעשיית גבינות משומרות — תל-יוסף; „צוף“ — רמת-גן; „זית“ בית כבישת לונתים ומחלקה לתעשיית שימורים — תל-יוסף; מחלקה לאריזת דבש — גבעתיים; „גון“ — תעשיית שימורי דגים — נוה-ים; בית-חרושת להכנת מכסאות לבקבוקי חלב — יפו.

• יצוא פרי הדר ותוצרת חקלאית שונה —

תנובה אקספורט בע"מ מארגנת את יצוא פרי הדר ותוצרת חקלאית שונה של משקי תנובה.

• חברות עזר:

הספקה וציוד בע"מ; לים בע"מ (השתתפות חלקית); אשיות בע"מ (השתתפות חלקית).

• סוכנות כללית למכירת תוצרת שימורים ומיצים של בתי-חרושת

„אשד“, „גל-עם“, „גת“, קב"גן שמואל, כברי, „מתק“, „רימון“, „רמה“, „שמר“, שלדג.

• חנויות „בליבו“, מוזונים וסוכנויות, תחנות חלב, חנויות ירקות ופירות

בכל הערים והמושבות.

• משרד ראשי:

תנובה, מרכז שתופי לאגודות חקלאיות בישראל בע"מ, תל-אביב, בית „תנובה“, ו'ח' יהודה הלוי 17, ת.ד. 265, 2126, 5655.

תנובה

משווקת כ"מ% מכלל תוצרת המשק החקלאי העברי המעורב

אגריפס הראשון: מטבע לגלילות היהודיים. סכך (?)
 הכתובת: „אגריפס המלך“ // שבלי חמים. „שנת שש“
 (42 לספ"ה"נ). מלמטה, מטבע לגלילות הנוויים. דמות אשילה
 עם הנה וכף תפריים. „שנת שמונה“ (44 לספירת
 הנוצרים). הכתובת: „קסריה שעליד נמל סבסטיה“ // דמותו
 של אגריפס. הכתובת: „המלך אגריפס הגדול, יריד הקיסר“.

במטבעות בית הורדוס, שראשיתן בימי
 הורדוס האב בשנת 37 לפני ספירת הנוצרים,
 מתבלטת הכניעה להשפעה ההלניסטית-רומית.

העברית נעדרת כבר ממטבעות הורדוס האב, ואשר
 לשלושת בניו — הרי במטבעות הורדוס ארכלאוס, אתנרד
 יחודה ושומרון, לא בא כל סמל שלא כרת; הורדוס
 אגטיפס, טטררד הנגלי ופיריאה, אף הוא שופר על האסור
 ולא יצור כל מסכה, אם כי עם זאת יטביע באלה מטבעות
 את שמות הקיסרים; הורדוס פיליפוס השני, טטררד
 לגלילות הנוויים, מעלה את דמויותיהם. נכרו שני
 הורדוס, אגריפס הראשון (37–44 לספ"ה"נ) שופר על
 האסור ביהודה, אך מטביע את מסכתו בקיסריה. המטבעות
 של בנו, אגריפס השני, דומות למטבעות הרומיות ככל צורתן.

בנק לאומי לישראל בע"מ